

העיתון

כגישה בבוקר שט

ניתוח

ההשתלה

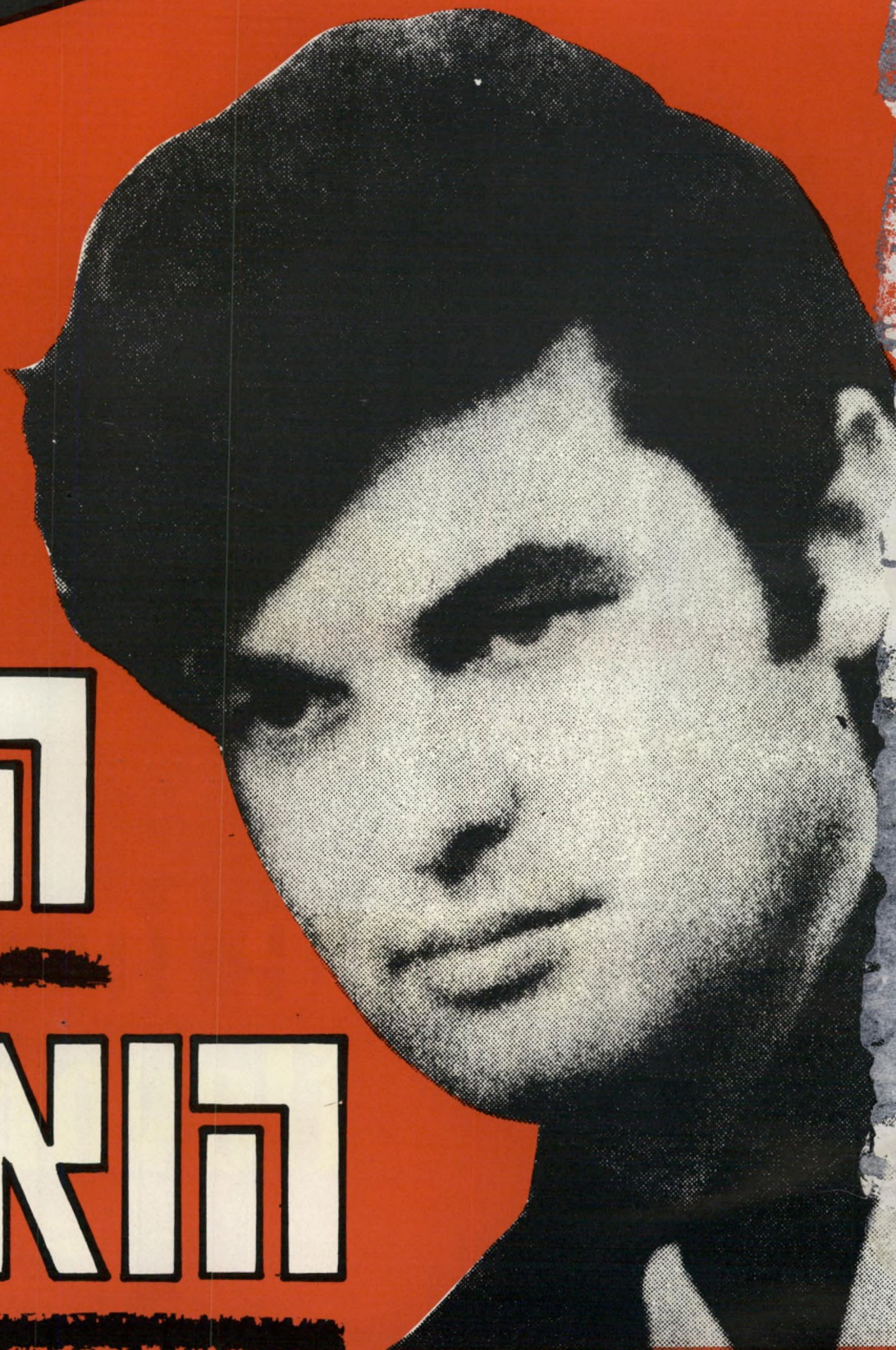
השני:

הנבד

הוא של

הריוצח - המתאבד

שלמה הראל

Come to
flavor.

Made in U.S.A.

על בנקאים ומניות הבנקים (שכר ועונש), העולם הזה 15.10.86.
אני מתייחס להנדון של אורי אבנרי שמסקנתו: הדרך הפשוטה — הלאמה (של הבנקים) — אבנרי, נכבדי היקר, שהוא פיקח, כיצר בא למסקנה זו? וגם למטב שהמדינה תיקח את העניינים לידה כבר עתה.

מי היא המדינה? האם לא פקידים, בטלנים, חש"כנים, עושיקים? כמישטר הפסדוקראטיה נגלנו, שמתאים לו הפסוק: סכבי רשעים להלכות, כרום וזולת לבני אדם" (תהילים י"ב) ואם העמל, היוצר, העובד, המדען לא יפרק את עול העושה מעליה וימשך מישטר פש"ת-היד וחייצמרת על חשבון הזולת, הארץ תמלא חמס מפניהם.

אנחנו מניחים את העיקר, ניצול אוצרותינו הרדומים ברוחניותנו, עצמאותנו ותקומתנו וארצותנו בטפלי: בנקים איך מספר, בורסה, מישחקים מוניטאריים ומעסיקים את ההמון בדבריהבל דורשים (אפילו) אל המתים, כפסטיבל כנגדוריון עליו השלום, שבחיי כל כך מרור את חייו.

אלכסנדר זרחין, תל-אביב
● הקורא זרחין הוא אבי שיטת התפלת המים החדשנית.

חוכש הבעה

על גישת העולם הזה לשביתת האחיזת (העולם הזה 6.8.86 ואילך).
אני לא מבינה, מה זה? אורי אבנרי, ביומן אישי, העלה את שביתת האחיזת על נס ומתוך דבריו ברור שהוא מצדד בתביעותיה ובמעשיה. ה"ר יולי נודלמן כבלי הרמזה, לעומת זאת, אינו מחמיץ הזדמנות לחרף ולגדף את האחיזת מעל עמודי העולם הזה, על אותם תביעות ומעשים עצמם.

אז איפה עומד העולם הזה?
רינה דרורי, תל-אביב
● לאנשים שונים דיעות שונות, ואין העולם הזה מצנזר את דיעותיהם.

בכל זאת בנק לאומי

על שווי הכסף של מרס נובל לשלום (מיכתבים), העולם הזה 29.10.86.
טוב עשה הקורא סטרכיליץ שהמיר את הדולארים שיקבל אלי ויל לפי שער הקניה של בנק לאומי. בכך העניק לוויזל 863.31 שקל נוספים.

כי בנק לאומי קבע לאותו יום שער של 1.4768 שקל לדולר, שעה שבנק הפועלים בנק דיסקונט הסתפקו ב-1.4738 שקל לדולר, בנק שהיה נתון לוויזל רק 824.115.10 שקל (תמורת ה-287,769.78 דולר שלו) במקום ה-424,978.41 שקל שהיה יכול לקבל בבנק לאומי.
אבי מורז, רמת-גן

הכל אורות מיספר 17

על ייצוג יהודי מארוקו בפרלמנט המארוקאי (מהם אומרים), העו-לם הזה 29.10.86
אחרי שח"כ מאיר שיטריט ניתח בצורה הג'יינטי את סיבת אי-בחירתו של פול אוזנה, חבר הפרלמנט היהודי היחיד בפרלמנט המארוקאי, לתפקיד סגן יו"ר אותו פרלמנט, נפלטה לו הערה, "לא הייתי קורא לנציג יחיד ייצוג הולם".

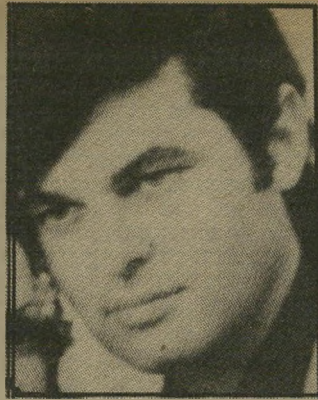
סליחה, חבר הכנסת שיטריט, כמה יהודים יש במארוקו? 17 אלף? וכמה תושבים יש במארוקו? 17 מיליון?
המסקנה: הייצוג הוא הולם בהחלט, הרבה מעל חלקם היחסי של היהודים באוכלוסיה הכללית שם (עשירית אחוז).

לעומת זאת, הרשה לי לשאול אותך שתי שאלות נוספות: מה הוא אחוז הערבים בין תושבי ישראל? 17 אחוז!
ומה הוא ייצוגם של ערביי ישראל בכנסת? פחות משישה אחוז (שיביעה ח"כים מתוך 120: טובי וזייד מתוך 12: נצר אלדין מהלכור, דראושה מהעבודה, ותד ממפ"ם, עטשן משינוי ומיעארי מהמתקדמת).

הכורדים אנשי החיל

על ייחודה של העדה, שחגגה בשבוע שעבר את הסהרנה (אנא כורדי!), העולם הזה 29.10.86.

(המשך בעמוד 4)

כתבת השער הקידם:

הכבד של הראל

הכבד להשתלה השניה נלקח סגופו של הרוצח המתאבד שלמה הראל. ההשתלה הי-מסוימת הזו מעוררת שאלות נגזרות וגם סימני שאלה מישפטיים. האם לא נהג בית החולים החיפאי בחי-פזון כאשר ביצע השתלה זאת?

6

כתבת השער האחורי.

הרוחאן שלי עם יוסיניו

גיתית איזראילוב מספרת להעולם הזה את גירסתה המלאה של אהבתה ונישואיה עם יוסף (יוסיניו) איזראילוב, הגבר שהיא חשודה ברציחתו: איך הוא קנה לה טבעת, איך התנכר לבתה, איך הוא נכנע להשפעת אחיותיו ומדוע היא זרקה עליו נעל בגלל מחלת-הנפיון שלו.

38

רחל המרחלת גדווחת:

מדוע החליטה לאה בךנפתלי לחזור לאזור? איך לא התגרשה השדכנית הלנה עפרים? מתי החליט אורי זהר שאציק קול הוא הקדוש ברוך-הוא? מה אומרת ציפורה-לושם ברלב על החלון, לוויני הריגול, המסרים וההתמסרויות של אישה-מדיה דוד אבידן? מדוע עצובה שלומית אמיר? הגידול הממאיר של סידי, הקשיש של שימקונה שוורץ? שתי פעמיות ברי-מילה לי-תינוק אחד במישפחת מעור.

40

הרוח עדיין נושבת

אם לאמנות בארץ יש תפקיד כל שהוא, כפי שיש לכל אורה במדינה, הרי שהתפקיד הוא להוביל אל השפיות! קובע האמן יחיאל שמי בר-שיח המתמשך לאן נושבת הרוח, והפעם על נושאי ציור ופיסול. גם האמן יגאל תומרקין לא נשאר חייב: "להיות יוצר לאומי זה לא כל כך רע, כאשר מפנקים אותך בצורה הנכונה".

30

מדוזה במיקווה

הוא התפרסם דווקא ב-סליו על כתפיו... הבאנו ביכורים: אבל היום, בגיל 92, מעדיף המשרור לוי קיסנים בתיבת סטירה חברתית: מעשה בגרצק שטבל כי מיקווה שבע טבילות ופגש שם מדוזה בעלת שבע זרועות.

21

נחנייתית

מצליחנית

בני-יורק

היא מרוויחה כמה אלפים (של דולארים) לחודש. יותר מבעלה, מהנדס המחשבים. מגיע לה: זאת היא ניל לוסן, נתיניתית, שהפכה בני-יורק הרחוקה לאחת המעצבות המבוקשות ביותר של בגדיים יוקרתיים והמציגה כמה מהם (כמו זה שבתצלום) במדור האופנה של אורנה גלן, "חלון ראווה".

24

הרמטכ"ל המשתיל

השתלת-כבד אחת אחרי השנייה, במצב הקיים בבתי-החולים ובמע-רכת-הבריאות, היא לדעתו של הד"ר יולי נודלמן, רופא בכיר שעבד בעצמו 14 שנים בבתי-החולים רמב"ם ב-חיפה, הרפתקנות רפואית, ציבורית ואזרחית כאחת. את ההאשמה מב-סס נודלמן, נקודה אחת נקודה, על רקע ניתוח עידן מוטה גור במשרד-הבריאות, בו אישר הרמטכ"ל לשעבר, באחד מימי כהונתו האחרונים ב-משרדו, לבית-החולים החיפאי לבצע השתלת-כבד, כפי שאכן התבצע.

18

בדרך לרומניה

למרות כל האיומים והמיכשולים מצד הממשלה, ועל אף החריקות הסנימיות, המישלחת שהתארגנה לצאת למיפגש בבוקארשט מסמלת תופעה חשובה ביותר: הציבור היהודי הי-מיוזרחי בארץ מרים עכשיו את-קולו למען השלום.

6

סיפורו של סוכן שתול

סיפור בדיוני פרי עטו של אורי אבנרי שכל דמיון בינו למציאות הוא באמת דמיוני. מעשה בוועדה העליונה למר-דעין של ממשלת פאקיסטאן המב-קשת דרך להחזיר לכלייהתקשורת במערב ידיעה על הימצא-אותן של 50 פצצות גרעי-ניות בידי פאקיסטאן...

7

גם נתן וגם לקח

אחרי 33 שנות רווקות נישא אייבי נתן בשנית, או כפי שחבריו הגדירו את זה: הפעם נתן לא נתן, כהרגלו, אלא לקח - את כלתו יוצאת קולומביה היפהפיה קלאריטה (ב-תצלום). חוויה זאת בלבלה אותו עד כדי כך שכאשר חמו הטרי, אבי הכלה, נתן לו עטר של 50 שקל כתשר לרקדנית-הבטן, נטל אייבי את השטר ותחב אותו, בטעות, לא למלבוש הרקד-נית, אלא דווקא לכיסו הוא.

22

תשובות לשאלות

מה המשותף לתפריט מיזנוך-הכנסת ולמצע מיפלגת-העבודה? מי הם ה-שרים שלא נישקו את שושנה ארבל-אלמוזלניו ביום השבעתה כשרה בממשלת-ישראל? ממה מוטרד בעלה של דוג-מנית-הצמרת פינצי מור.

12

"סנילי או לא?"

חיים צדוק מרוגז. הוא טוען כי סילפו את עמרתו בזמן הפרשה ואת יחסיו עם דוד כנגדוריון. "מעולם לא טענתי שבנגדוריון סנילי" מכריז בזעם שרהמיש-פטים לשעבר, היום בן 73.

36

תרגיל דראושה

איש אינו יודע כיצד עלה שמו כמועמד ואיש אינו מוכן לתמודד בו. בכל זאת, סיכוייו של עבד אליזהאב דראושה לז-כות בתפקיד סגן-שר גדו-לים יותר מסיכויי מתחריו, אנאטומיה של התרגיל.

10

אבו-נידאל הישראלי

רוח של האפ-בי-איי מגלה: אירגוני הטרור היהודי היו הפעילים והמזיקים ביותר בארצות-הברית בשנה שעברה. מומחים באמריקה שואלים: מה ההבדל בין סוריה, המעניקת מחסה לאברנידאל, לבין ישראל, הנותנת מיקלט למאיר כהנא, מייסד הליגה להגנה יהודית?

26

המדורים הקבועים:

מכתבים - עוד כמה אשכרדים	3	חלונד-דאזה - ביגדי-הים	24
איגרת-העורך - וילנרגאד	4	מה הם אומרים - תגובתם של	24
תשקוף - ועכשיו: אברכויות	5	חברים של חשוד באונס	28
במדינה - לחם זה לא פונקציה	6	דף חדש - אין אמנות	30
הנדון - גאולה מברכת		תל-אביבית	30
את גרנות	11	גם זה וגם זה - הרחק מן	
אנשים - תומרקין על ועונו	12	ההמון הסואן	33
ראיון - עם יוסף שילוח,		הורוסקום - השליטה ביצרים	34
שחקן שאיכפת לו	14	המנינים	35
ידין אישי - פירחתית במדים	17	שידור - תעודת-אניות	35
בלי הרדמה - מחדלי מוטה גור	18	חשבון-נפש - עם חיים צדוק:	36
קולנוע - לא סטאלונה ממין		פרשה אז ופרשה עתה	36
נקבה	20	רחל המרחלת - טיטה אחת.	
לילות ישראל - השחקן הצעיר	22	1000 סיפורים	40
בעל פני הכושי הזקן		תשבצות - בתמה קטנה יכולה	42
		להפוך לחוויה (3 אותיות)	

אית על ספר את נסיון חייה עם בעל בוגר, ספר שהפך לרב מכר, הוסרט ומוקרן עתה בארץ תחת השם צביטה בלב.
אבל דווקא כאן איכותם אותי, ולא הזכרתי את הרמיון בין שני המיקרים. אז אני מזכירה, כדי שתדעו שהקוראים משרים איתכם על גל אחר. חנה לזרוביץ, באר שבע

הבן יקר לי אפרים

על יחסי עמיתים בטלוויזיה (שי-דור, העולם הזה 22.10.86).
בגיליונכם האחרון נמסר שאני עושה מאמצים כדי להיפטר מאפרים סטן, מעובדי מחלקתי. לידיעה זו אין שחר.
אדרבא, אני עושה מאמצים להניא את סטן מכוונתו להתמודד על תפקיד מנהל חטיבת ברדיו, ואני משרלו להישאר בטלוויזיה כמפקד במחלקת הדראמה והאמנות.
כהאזינכם לרכילות גרמתם עוול לעובד מסור ויעיל, מוותיק וטובי עובדיה של רשות השידור.

הלנה ויוסי ביילין באתר בילויים ירושלמי לא רק עם שימרון פרס

ירון לונדון, מנהל מחלקת הדראמה והאמנות, הטלוויזיה הישראלית, ירושלים
● בשבוע שעבר נבחר אפרים סטן כמנהל חטיבת ברדיו. אחר שהתמודד על התפקיד במיכרז וזכה בו.

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות, מישפטיים או טכניים.

מילים לכל עת

את הפנינים יכולים קוראי העולם הזה לדלות מן העיתון, כמעט מכל דף, ולעתים קרובות פנינים אלה הן טובות. כמו פנינים אמיתיות, לנצח. כך, למשל, הופיעו שני פסוקי-שבוע בתת-מדור הנושא שם זה (במיסגרת המדור אנשים) בגיליון העולם הזה. שראה אור השבוע לפני 25 שנה. והם טובים גם היום למי שלה החדשה של יצחק שמיר וגם למרמזים על מילחמה אפשרית עם סוריה. וכך נאמר בסתיו 1961:

● המשורר אברהם שלונסקי, על השבעת הממשלה החדשה ובה נכלל, כשר-הדואר, אליהו ששון, אביו של מי שמשמש כיום כשגריר ישראל במצרים, משה ששון: "יש ששון ואין שימחה".
● נשיא ארצות הברית ג'ון קנדי, בשעת ויכוח עם חסידי מדיניות היד התקיפה (נגד קובה), יותר קל לדבר על מילחמות מאשר לנהל אותן.

(המשך מעמוד 3)

באמת שאין זו בושה להיות כורדי, אלא דווקא כבוד גדול. בשנים האחרונות קישטו לפחות שני כורדים את דפיהגבורה של ישראל: צבי בר, מפקד מישמר הגבול וניצב במישטרת ישראל (שהתפטר מכהונתו הרמה כאשר לא נתמנה למפקד המישטרה) והנכבד ככולם — אלוף יצחק מרדכי, או קצין חיל-רגלים וצנתנים ראשי (וכיום אלוף פיקוד-הדרום) שעמד בכבוד בשנה של ביוזי ועינוי-דין, עת הואשם האשמות שקר בקשר לרצח שבויי אוטובוס 300.

יצחק ברזאני, טבריה

רשימת כתובות

עוד על בני העדה השלישית, ילדי נשואים בינעדתיים (האשכנזים), העולם הזה 8.10.86 ואילך).

אם רוגית אנטלר מעוניינת להמשיך בסדרתה על האשכנזים, הריני מספק לה כמה כתובות:

קיא יקר,

כשנודע הדבר לשליטונות, החליט מי שהחליט (בגוריון עצמו, אני מניח) לבטל את האיסור. העיתונות הורשתה לפתע לפרסם את העובדות. בגוריון עצמו גילה את הפרשה ברבים והודיע שהאשמים יועמדו לדין.
מכיוון שכבר היינו ערוכים לפרסם חוברת מיוחדת, אספנו בה את התגובות על הטבח — החל בשיר חוצצל-הבות של נתן אלתרמן וכלה במאמרים של עמוס קינן, דן בן-אמוץ ושל מנחם מנדל. זו רמה תפקיד העולם הזה בפרשת כפרקאס לתפקיד שמילאנו לפני שנתיים בפרשת השב"כ. כאשר פירסם העולם הזה את תצלום חוטפי-האוטובוס החיים, חמישה שבועות לפני כל עיתון אחר.

בינתיים נפלה כפרקאס בידי רק"ח. שונאת כיום את העולם הזה ואותי, כפי שכך גוריון ואיסור הראל שנאו אותנו. אז מה עושים? מכניסים את ראשו של קאלינין במקום ראשו

שער "העולם הזה" 21.11.65 כגנבים בלילה

של טרזקקי. מוחקים את העולם הזה מן הימנה. יוק.
מאיר וילנר — שאיני זוכר מה היה חלקו בפרשה — צער בראש תהלוכת האבלים. אולי כדאי לקרוא לכפרקאס בשם וילנרגראד.

תחנה פיראטית

מרק"ח לטלוויזיה הישראלית. השבוע הקרינה הטלוויזיה, בראש תוכנית מבט על מילחמת-סיני (ראה יומן אישי), כמה תמונות מאותה תקופה. ביניהם בלטו שני שערים היסטוריים של העולם הזה.
בשער אחד היה פוטר-מנטאז' של ראש ממשלת בריית-המועצות דאז, ניקולאי בולגאצ'ין, על רקע של חיילים סובייטיים, והוא סיפר על האולטימטום הסובייטי. השני הראה את בגוריון על רקע המילה "נסיגה". אני זוכר כמו היום את הריונים שקרמו אצלנו להכנת שערים אלה.
אבל רק מעטים מצופי-הטלוויזיה יכלו לנחש כי אלה הם שערי העולם הזה. הם צולמו בכוננה כך שלא ייראה שם העולם הזה, וגם בסוף הסרט לא הובעה תודה או הכרה אחרת.
שיטת כאלה מתאימות לתחנה פיראטית.

מ.א.א.א.

היה אדם בשם מיכאל איוואנוביץ קאלינין. הוא היה עסקן ותיק של המפלגה הבול-שביתית, אדם חסר כל חשיבות, קצת טיפש. סטאלין העלה אותו לדרגת נשיא ברית-המו-עצות, וקרא ערים על שמו. קניגסברג, בירת פרוסיה המזרחית, נקראה עתה קאלינינגראד. מה מצא סטאלין באיש זה דווקא. אחי ש-שחט את כל חבריו המוכשרים בצמרת המפלגה פשוט מאוד: לקאלינין היה רמיון חיצוני רב לליאון טרזקקי.

ברוב התצלומים של מהפכת-אוקטובר הר-פיעה רמותו של טרזקקי כאחד מאדריכלי ה-מהפכה, שהיה שני בחשיבותו רק ללנין עצמו. אחרי שסטאלין הדיח את טרזקקי, היה צורך לשכתב את ההיסטוריה ולמחוק את זיכרו, לפי השיטה הקומוניסטית המקובלת מאז ועד היום. מה עשו הכניסו כתצלומים את ראשו של קאלינין בכל מקום שבו היה קודם לכן ראשו של טרזקקי. המבט השיטחי לא ראה את ההבדל. נוכחתי בכך השבוע, כי שיטה זו משמשת עד היום נר לרגליה של רק"ח.

לא נכחתי השבוע בטכס שנערך בכפרקאס ביום השנה ה-30 לטבח. ליד האנדרטה שעזרתי להקים אותה, לא נכחתי בגלגל סיבה פשוטה: לא הומנתי.

לפני 30 שנה מילא העולם הזה תפקיד מכריע בחשיפת הטבח. הצנוורה אסרה את

שער "העולם הזה" 19.12.65 כסטאלינים מאוחרים

פירסום הפשע הזה, כפי שאסרה פירסום פשעים אחרים — וחמורים יותר — שאירעו באותה מלחמה.

החלטנו לשבור את האיסור. חברי המערכת דאז — ובראשם אורי סלע ואלכס מסיס — התגייסו לפירסום חוברת שהייתה אמורה להכיל את העדויות המועצות על הטבח.

בימים ההם, כאשר העולם הזה נחשב בעיני רייד בגוריון כאויב מס' 1 של המישטר (כפי שהעיד לאחר מכן ראש מנגנון-החושד, איסר הראל), היה ברור שאם נפרסם את הדברים בשבועון, ייסגר העולם הזה לצמיתות. החלטנו על כך לפרסם את הדברים בחוברת נפרדת — תוך סיכונו עצמו אישית, אך מבלי לסכן את העולם הזה.

רומניה נזכרה במיתוס

יצחק שמיר משובנע כי סנייתו לממשלת רומניה, שלא לעזור למיפגש הישראלי-סלמני בבוקארשט, עזרה לשבש את ההכנות לדרישה.

ברומניה, הנתיב אצל שילטונות ארצות-הברית ממעמד של "מדינה מועדפת", רוח מיתוס על כוחה הכלכלי של השוילה הפרו-ישראלית כושינגטון. השבוע נזכרו בבוקארשט במיתוס זה.

הוועידה בדצמבר

ראשי המהגות השונים בתנועת-החרות הסכימו ביניהם על התאריך לכינוס המושב השני של ועידתם: חודש דצמבר.

במחנה של שמיר מקווים כי ביקורו של ראש-הממשלה בארצות-הברית יתקיים ימים אחדים לפניכן, ויסיף לו יוקרה בוועידה.

ה"לביא" אינו שואג

עוד עיכובים בהמראת המטוס "לביא": הפעם מתעכבת המראת-הבכורה בגלל בעיות במערכות בקרת-המטוס.

לפי התיכנון בראשית השנה, היה המטוס אמור להמריא כבר לפני שישה שבועות. תוכניות מוקדמות יותר צפו שהוא ימריא בפברואר השנה. בעת תידחה ההמראה לפחות בשלושה חודשים. וייתכן גם שלא תתבצע אלא ב-1987.

שדר רוצה לערער

סרקליט מחזז תל-אביב, אהרון שדר, רוצה לערער על ספקיהן במישפטו של יגאל לביב, על הזיכוי ועל העונש הקל שנגזר עליו. לביב זוכה בתשעה מתוך 12 סעיפי-האישום. הסמכות להחליט על כך אינה בידי שדר, אלא בידי סרקליט המדינה, יונה בלומן.

ארנס משאיר את גינת

השר משה ארנס ביקש מהיועץ, הר"ר יוסף גינת, להישאר בגינתים בתפקידו כלישכת ראש-הממשלה, לתקופת נסיון.

דולצין ממשיך

לעשות סדר

נחשושה החלטתו של אריה דולצין, נגיד בנק לאומי, להמשיך בשניונים בצמרת הבנק ובמינה הקבוצה. ההודעה על פרישתם של שלושה בכירים, השבוע, היתה רק סנונית ראשונה.

ועכשיו:

אברכיות!

נשות הקיבוץ הדתי עומדות להטיל סצנה בעולם התורה: הן ידרשו לפתוח את שערי הישיבה שבקיבוץ עין-צורים גם לפני אברכיות.

המיפגשים של

שצ'רנסקי

נתן (אנמולר) שצ'רנסקי נפגש באחרונה עם אישים בגדה המערבית לשיחות על הסיכסוך. הפגישות נערכו בחסות הסניף הירושלמי של מיסלגת-העבודה.

רובינשטיין מעורר

מתיחות

מינויו של אליקים (אלי) רובינשטיין כמזכיר הממשלה עורר מתיחות בין יועציו של שמיר. הנפגע העיקרי ממינוי זה הוא יוסי בן-אדרון, היועץ המדיני. צופים כי בין השניים תהיה תחרות מי מהם יצליח להיות מקורב יותר לראש-הממשלה.

בחירות במחתרת

ב-18 בנובמבר עומדות להתקיים בחירות כמעט-סודיות לוועידה הארצית ולארכע המועצות המחוזיות של הסתדרות האקדמאים במדעי החברה והרוח (המח"ר).

התנהגות הנוכחית של האיגוד המיקצועי עורכת את ההכנות בשקט גמור, כדי להבטיח את המשך שילטונה, ורוב בעלי זכות-הבחירה אינם יודעים כלל על הבחירות.

קבוצה גדולה של פעילים ומועמדים, בראשות לוציאן טאובמן, מזכיר הסתדרות עובדי-המדינה בתל-אביב, הגישה שורת עתירות בעניין זה לאלוהי נאוו, ראש רשות השיפוט הארצית של ההסתדרות. לטענתם, יש איסורים חמורים בפניקס-הבחירות.

העתירות חושפות קאדוקר-הן של מאבק-הבחירות בהסתדרות: טאובמן, השואף להיבחר כמזכיר המח"ר, נתמך על-ידי צמרת העבודה, ואילו יעקב אונקובסקי, המזכיר הנוכחי, אף הוא איש מיסלגת-העבודה, בנה קואליציה של עסקנים מהליכוד, מהתחיה ואפילו מ"בך".

מסיבה פילהרמונית

בליל הסילווסטר

מסיבת יום-הולדת לתיזמורת הפילהרמונית, שתיערך בליל-הסילווסטר (31 בדצמבר), תעלה לכל אורח 500 דולר — שתי משכורות של סועל המשתכר שכר מינימום.

תזמורת הסכום הגדול יזכה כל אורח לשבת ליד שולחנו של זובין מהטה, וב-ררכו לשולחן ילווה אותו שובל של 20 כנרים מסורסמים.

מיפגש גם בעמאן

אל שולחנם של שרי-החרין, שימנעו סרס, והיועץ המישפטי לממשלה, יוסף תריש, הגיעה השבוע בקשה מאזרחי ישראלי לאפשר לו לצאת לעמאן ולהתיר לו להשתתף בסימפוזיום בינלאומי שם.

הסימפוזיום, המארגן על-ידי "הפורום למחשבה ערבית" שבנשיאות הנסיד חסן, יורשי-העצר הירדני, יתקיים בעור שבועיים, ויידונו בו שאלות של איראלימות, אינטרנציונל סרבניה-מילחמה, שמרכזו העולמי בלונדון, קבע כי מטעמו תשתתף בכינוס מישלחת של שלושה: נראין רסאי (מהדור, מתלמידי גאנר), הפרופסור מרק רגבי (מאוניברסיטת ברפפורד, בריטניה), וישעיהו תומא ש"ק (פאציפיסט מישרל). ש"ק הוא שפנה לחדש ולפרס.

הסביד כי אינו יודע בוודאות את זהותם של כל המשתתפים, לכן עליו להצטייד בהיתר לעניין "חוק הפגישות". הוא ביקש כי יתירו לו לצאת לירדן בדרך הקצרה ביותר — בגשר-אלנבי.

אחד מיוזמי הכינוס הוא הפסיכולוג מובארכ עוזר, מירושלים המזרחית, העומד בראש "המרכז הפלסטיני ללימודי איראלימות". למרות היותו בין היוזמים, טרם קיבל היתר משילטונות ירדן להיכנס לממלכה.

אומץ בסינמטקים

אומץ בקו העימות, סירטו של הבימאי הבריטי ויקטור שונפלד, על הכיבוש הישראלי בגדה וברצועה, יוקרן בראשית ינואר בסינמטקים של תל-אביב וירושלים. ההקרנה תלווה בריון בהשתתפות הקהל. הסרט, שהוקרן ברשת הטלוויזיה הבריטית איי-טי-ווי, עורר סערה בקהילה היהודית באנגליה.

יוקרה מאחורי

החקירות

תחרות אישיות בין מנהל המכס, מרדכי ברקת, ליאיר רבינוביץ, מנהל מסי-הכבי נסה, היא שגורמת לאחרונה להגברת החקירות הכלכליות.

בעיקבות הצלחותיו של רבינוביץ, שי הביאו לו יוקרה רבה, התעוררה לחיים גם מחלקת החקירות של המכס: השבוע היא עצרה איש-עסקים מסורסם.

סוף-סוף: מידרכות

שיתאימו לנכים

מנכ"ל מרכז השילטון המקומי פנה בחוזר מיוחד לעיריות, בהמלצה להנמיך את סף המידרכות ליד מעברי החציה, כדי להקל על נכים.

היוזמה לפניו יצאה מחברת המשקם. עיריית תל-אביב כבר נזהגת ברוח ההמלצה מזה חודשים אחדים.

"לסלק את המעבידים

מההסתדרות!"

הליכוד ייצא במסע ציבורי חדש, בתביעה להסיר בין האיגודים המיקצועיים לחברת-העובדים.

אנשי הליכוד יכליטו את גורלם המר של עובדי מיפעל אליאנס, שנותרו ללא הגנה מיקצועית ראווה לשמה, מפני שההסתדרות היא גם המעביד שלהם.

אחת הסיסמות של מסע זה תהיה: "לסלק את המעבידים מהוועד הפועל".

מפרשת תורגמן

לפרשת עמר

עובדה שאיש מהעוקבים אחרי פרשת הח"כ שלמה עמר לא שם לב אליה:

אהרון יקים, אחד מאנשי-המיטרה ברימוס אשר השתתפו ב"חקירה הפרטית" שנערכה ברמתיגן לאלברט אוליא, הוא הקצין שהכין לפני חמש שנים את הדוח בעניין הקידת רצח חלפן הכספים החיפאי פינחס חנוך. "דוח-יקים", שגרם לביטול כתב-האישום שהוגש נגד דינאל חנוך, בנו של הנרצח, היה השלב הראשון בהסתבכות ובנסילתו של ניצב אברהם תורגמן.

שר שאל ב"אל-על"

שר בכיר ממיסלגת העבודה התעניין ב"אל-על" מדוע מתעכבת ההחלטה בעניין תיק-הסירוס שלה. בחברת-התעופה הבינו כי הוא מנסה להפעיל את השפעתו לטובת אחד המתמודדים. על התק, ששוויו מיליון וחצי דולר, מתמודדי ארבעה מישרד-הפירסום: קשרי-בראק, דחק, אריאלי וגיתם.

ניצול שמה של

"רחל המרחלת"

למערכת "העולם הזה" נודע כי באחרונה נעשה ניסיון לנצל לרעה את שם המדור "רחל המרחלת" לעיסקי אמרגנות.

בערבי-ראיונות שונים מנסה אדם בשם צבי שלו להציג את עצמו כמי שהיה "רחל המרחלת", והדבר גם מופיע במודעות.

מערכת "העולם הזה" קובעת כי מר צבי שלו ניסה לפני כמה שנים לקבל עבודה במדור "רחל המרחלת". הוא התקבל לנסיון. נסיון זה לא עלה יפה, ואחרי זמן קצר הסתיימה עבודתו בשבועון. בנסיבות אלה, מובלת המיסוסמות הנ"ל בהתחזות.

מה אמר ראשיהמוסר
בשיחה השאלית לגמרי
לראשיהמומשה, והידוע
רק לעיתונאי בריטי זריז?

השבו מלאה הארץ סיפורי-ברווזים
על פרשת מרכי ועוננו — הנעלם
הגדול.

העיתונות הישראלית ציטטה כל
דבר שהופיע בכלית-קשורת וזר.

התוצאות: כל סיפורי-ברווזים שעלה
על דעתו של עיתונאי זר כלשהו, גם
כשהוא מצוץ מהאצבע, הופיע השבוע
באותיות של קירוש-לכנה בראש ה-
עמודים הראשונים של הצהרונים.
הקורא הישראלי בלע סיפורים אלה
בשקיקה.

דוגמה קלאסית: ראש המוסר הת-
לונן באוזני שימרון פרס על ראשיה-
שכ"ב, בגלל סידוריהביטחון הלקויים
בכור הגרעיני. כך גילה עיתונאי
בריטי, וכך הופיע בראש החדשות
בישראל.

מכיוון ששום עיתונאי בריטי לא
היה נוכח בפגישה — אם היתה — בין
ראשיהמוסר וראשיהמומשה, ולא יע-
לה כלל על הרעת שמישהו מרליף את
תוכנו של שיחות כאלה, ברור לחלוטין
שזהו ברור, פרי דימויו הפורה של
עיתונאי זריז. בישראל הפך לעובדה.
היכן וענונו? סיפורים כאלה
נולדו השבוע מדי יום, ומילאו את
העיתונים.

סקופ

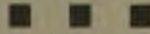
הנבד נלקח מהמתאבד

אין שום סיבה שלא גלות מי "התורם" של הכבד,
שהושלל בגופו של אליהו שרייר בניתוח השני של השתלת-
כבד שבוצע בבית-החולים "רמב"ם".

זהותו של התורם חשובה, מפני שהעניין מעורר בעיות
עקרוניות חשובות.

פירסומו של שם התורמת הקודמת, רוויטל ברנד משער-
העמקים, עורר זעם רב, במידה רבה של הצדקה. הסיבה:
מישפחת התורמת, שהחליטה לעשות מעשה יפה זה אחרי
התלבטות קשה, ביקשה שלא לזהות אותה. מן הראוי היה
לכבד בקשה כזאת — הן מטעמי הגינות, הן כדי לעודד
בעתיד תרומות מצד מישפחות שגם הן ירצו באלמוניות.
אין הרבה מישפחות המעוניינות לעמוד במרכז של
פסטיבל ציבורי דווקא בשעה שהן עומדות על קיברי
יקיריהן.

אולם במיקרה מסויים זה המצב שונה במהותו.

הכבד לניתוח השני נלקח משלמה הראל, האיש שהרג את
בני מישפחתו ואת עצמו.

מכיוון שכל בני-מישפחתו הקרובים, לפי הגדרת החוק,
נקטלו על-ידו, לא היתה יכולת ולא היה צורך חוקי לשאול
רשות ללקיחת הכבד.

אולם הלקיחה מעוררת שאלות אחרות.

יתכן מאוד כי הראל לקה בסכיזופרניה — מחלת-נפש
שאין עדיין ודאות גמורה לגבי סיבותיה. יש חוקרים
הסבורים כי זוהי מחלה תורשתית, שמקורה בגנים. אם כן,
עולים גנים אלה להיות מועברים אל המושלל באמצעות כל
איבר מגופו של החולה, והכבד על אחת כמה וכמה.

רוצחמתאבד הראל ואשתו
סכיזופרנית

מתעוררות גם שאלות אחרות לגבי לקיחת כבד מאדם
בנסיבות כאלה. יש אפשרות שקרובי-מישפחה רחוקים
יותר של הראל יעוררו את העניין ויעמידו אותו במבחן
מישפטי.

גם במיקרה זה נהג "רמב"ם" בחיפזון תמוה, שמקורו ברצון
ליצור "עובדות בשטח" (ראה עמודים 18 - 19).

על כל פנים, אין כל סיבה שלא למרסם את שמו של הראל,
כי לא היתה כל בקשה מצד מישוה לשמור את זהותו בסוד,
ואין — למרבה הצער — מי שיכול להימנע על-ידי הפירסום.

מיפגשים

בדרך לבוקארשט

הדרך היתה רצופה

משברים. אך היוזמה

כבר השיגה את מטרתה

העיקרית: הפגנה נגד חוק

אנטי-דמוקרטי

לחץ יוצר לחץ נגדי. זהו חוק בטבע.

לאיפעם נעשו נסיונות להנהיג

במדינה חוקים דראקוניים, בעלי אופי

אנטי-דמוקרטי.

התוצאה היתה תמיד הפוכה.

דוגמה קלאסית לכך היתה חקיקת

תוק לשון הרע בשנת 1965. למרות

מחאות רבות, חוקקה הכנסת החמישית

את החוק הדראקוני, בצורתו המחמירה.

המטרה הגלויה היתה לשחק את ה-

עולם הזה, שהיה הגורם האופוזיציוני

היעיל ביותר במדינה. התוצאה: העולם

הזה הקים רשימת-בחירות, עורכו

נבחר לכנסת השישית והשביעית. חוק

לשון הרע שונה וכמה מחומרותיו

בוטלו. מאז צעד חופשיהעיתונות

במדינה צעד גדול קדימה.

"חוק הפגישות" (תיקון הפקודה

למניעת טרור), שבא לאסור כל דר-

שיח עם אנשי אש"ף למען השלום,

עשוי להוליד תוצאה דומה. הוא עורר

זעם עמוק בחוגים רבים.

השבוע התכוננו כמאה אנשי-רוח,

פעילי-שלום ואחרים להשתתף בפי-

גיש פומבית עם ראשי אש"ף בכרי

קארשט, כדי להפגין את זעמם על ה-

חוק. הדבר עשוי להיות לאחת ההפי-

גות החשובות ביותר בתולדות המ-

דינה.

דף חדש. הפגישת המתוכננת

נועדה לפתוח דף חדש בתולדות

הפגישות הישראליות-פלסטיניות.

מוטב היה לממשלת-ישראל לפרסם
הודעה מוסמכת ואמיתית, ולענות בי-
גלוי על השאלות שהטרידו את העולם:

● היכן וענונו?

● אם הוא בישראל, כפי שטענו כל

העיתונים הורים שכתבו על הפרשה

— מה יהיה גורלו האם יועמד לדין?

● באיזה שלב נמצאים ההליכים בעניינו?

● מהן העובדות האמיתיות לגבי

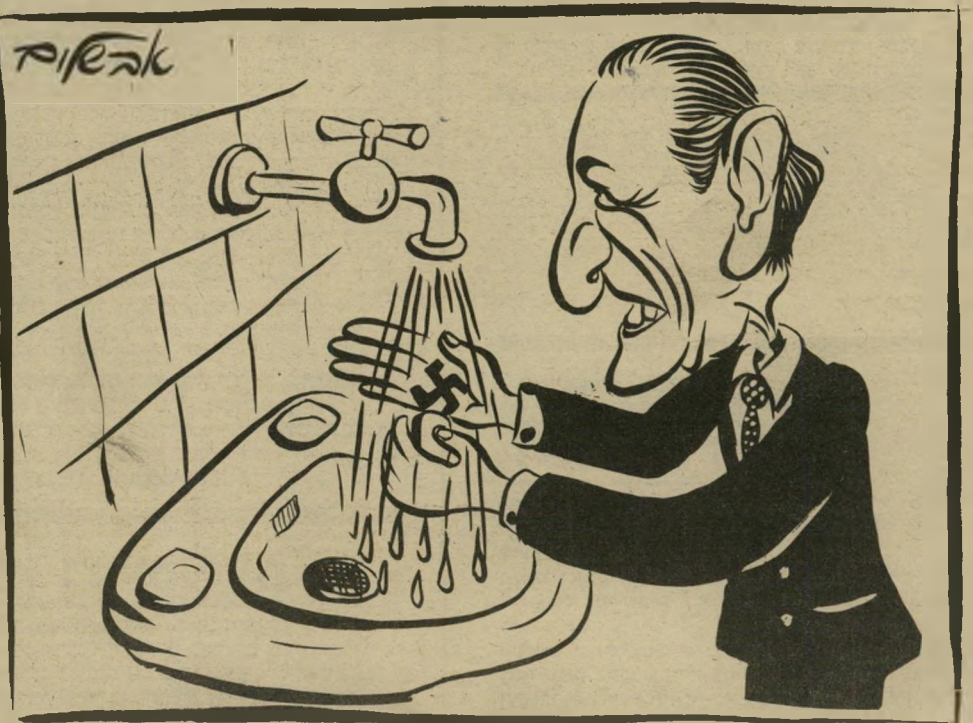
עברו בישראל, שרותו במיתקן הגר-

עיני וקורותיו לאחר מכן?

כמו תמיד, תוכיח גם הפרשה הזאת

כי פירסום האמת לאמיתה היא

המדיניות הנכונה ביותר.

"זה לא יורד במים!"

המוסיקאי מני ברזילאי, המחנך רודו
מחלב ועוד.

● החזית המיזרחית, גוף שהוקם
עלידי כוכבי שמש, משרידי הפנתרים
השחורים, בן-דרור ימיני, ושהדמות ה-
בולטת בו הוא השחקן יוסף שילוח
(ראה עמודים 14-16).

● דרשי ישראל-פלסטיני, גוף
שצמח מתוך עצומה של מאה יהודים
מיזרחיים, שבראשו עומד לטיף דורי.
התעוררות זו של אינטליגנציה
מיזרחית צעירה, הפונה אל דרך-
השלום, היא תופעה חברתית-פוליטית
בעלת חשיבות עליונה, ויתכן כי יזומה
זו תיתן לה רחיפה מכרעת אל הבימה
הפוליטית.

כמעט משבר. ריבוי היוזמות
והחוגים המעורבים בהן גרם לקשיים
רבים.

היה זה אך טבעי שהיו נסיונות
מצד חוגים שונים למשוך את העניין
אליהם, כדי להפיק מן היוזמה תועלת
פוליטית מקומית. על רקע זה היו
מתחיות, התבטאות של חוג אחד
עוררה מורת-זרוח בחוגים האחרים, והיו
ריגעי-משבר. אך היוזמה צברה ביני-
תיים תנופה, ולכן לא גרמו חיכוכים
אלה להתפוצצות. בסוף הוחלט שתהיה
מישלת אחת, ובה שתי קבוצות: אחת
של המיזרחיים ואחת של אנשי-רוח.

היוזמים קבעו מראש שלא ייתנו
לשום מיפלגה להטביע את חותמה על
היוזמה. הוחלט שלא לשתף בה חברי-
כנסת, חברי-כנסת-לשעבר ואישים
מרכזיים אחרים של המיפלגות, אולם
ברגע מסויים נוצר משבר כאשר נודע

כי עוזי בורשטיין, המוכיר רכי-הפעלים
של רק"ח, אדם הרגיל להכניס את ידו
לכל התארגנות פוליטית שמאלית

בארץ, עומד על כוונתו להשתתף
במישלת. תחת לחץ כבד, נאלץ
לזאת על כך.

ביום השלישי השבוע, פחות מ-24
שעות לפני מועד הפגישת איים משבר
חמור על המישלת הישראלית.

ובעיקר בגלל התככים של רק"ח. כמה
מן החוגים איימו לפרוש מן היוזמה.
חוקי או לא? התוכנית, כפי שהת-

גבשה במגעים השונים:

● המישלת תהייה אורחות אגרי-
רתי-סופרים הרומנית, שבראשה עומד
נשיא רומניה, ניקולאי צ'אושסקו. כך
תהיה החסות רשמית-לארשמית.

סיפורו של

סוכן שנתול

אמר מוחמד. "מסוכן מדי. יחקרו, ואולי יקעקעו את כל הסיפור. לא נביא אותו הביתה. כשקט. נביים חטיפה. יאכטה. או ארגו דיפלומטי. הוא פשוט ייעלם..."

"זה יהיה חשוד מדי, אם סתם ייעלם." אמר ג'ינה. "העיתונות תחפש אחריו."

"נמשיך בסיפור הכיסוי," קבע מוחמד חק. "הרב היהודי יבוא לארץ. נר" ליה" שהאיש אסור באופן סורי. נוציא

גור? הפיליפינים? לא, נירזילנד. מקום שקט. שם יעשה משהו משוגע, המוכיח את ארייכותו. יתנצר. או יותר טוב — יתגייר. יהיה ליהודי..."

"רחיק!" שיסע אותו ג'ינה הצעיר (בפורום זה היה מותר לשסע דוברים בשעת המחשבה הקולקטיבית). מי יאמין שפאקיסטאני יתגייר? עוד לא היה דבר כזה!"

"רוקא משוסכך," עמד מוחמד על שלו. "יתגייר. ירכוש חברים יהודיים."

"משהו משכנע. דרמאטי, סופי..." הורה ג'ינה הצעיר בקול רם. "זאת אומרת, דרושה הוכחה משכנעת. תצלומים. תצלומים שיעתון זר יוכל להציג אותם למדענים גרעיניים רציניים, ואלה יאשרו את אמיתותם. הוכחה שיש לנו 50 פצצות." מכיוון שנחשב כמבריק שבחבורה, הסתכלו בו עמיתיו הקשישים יותר בעניין. "נצטרך למסור לעיתונאי זר את התצלומים האלה..."

"חלילה!" אמר אחמד חק. "הרי זה יהיה כמו הודעה רשמית. לא נוכל אחר כך להתכחש לזה."

ראש מחלקת ריגול-חק, מוחמד חק, ששתק עד כה, כיהך בגרונו. "נרמה לי שאתם זקוקים לסוכן," אמר, "סוכן בעל סיפורי-כיסוי שלם, כמו לאחר שהיינו שולחים אותו לרגל כבומביי. משהו שיוכל להביא את התצלומים למערב, ושיאמינו לו שהוא בוגד."

"כן," פסק אחמד חק, אחרי היסוס קל.

"גניח, מרדען פאקיסטאני," פתח מוחמד, אך מייד פסל זאת. "לא, מרדען אמיתי יהיה בולט מדי. לארמכנע. כל המרענים שלנו ידועים. או טכנאי, סתם טכנאי קטן. הוא עובד בכור. הוא

לו פקורת-מעצר. ואולי גם נערוך לו מישפט. ריגול. בגידה. משהו. עד שישכחו."

חבריהוועדה גילגלו את הרעיון בראשיהם.

"זה נראה לא רע," אמר לבסוף אחמד חק, "זה ימצא חן בעיני הנשיא. הוא אוהב סיפורים מסובכים. אבל יש כאן עקבאכילס. מי יאמין שאיזשהו טכנאי מושגן יוכל להסתובב בכור הכי שמור שלנו, ולצלם שם עשרות תצלומים? מה יחשבו על סידורי הביטחון שלך?" פנה אל ט'אפראללה.

זה הסמיק. "מוכן שזה בלתי-אפשרי במציאות," טען בלהט. "זבוב לא יוכל להיכנס למיתקן. ולהכניס מצלמה? אבסורד! לפני שיצלם את התצלום הראשון, נתפוס אותו. יש לנו יעילות 100 אחוז!"

"זה לא בדיוק מה ששמעתי," ליגל ג'ינה. אבל הוא אמר זאת בלחש. איש לא שמע.

"לא! בסך-הכל זה לא משכנע," פסק אחמד חק סופית. "הבה ננסה לחשוב מחדש..."

אורי אבנרי ■

אחר כך יציע את התצלומים שלו לעיתון צרפתי חשוב. לה מונד? לא, פיגארו. סולידי ולא שמאלי. הוא יגיד שזה מטעמים אייראליסטיים, כדי למנוע מלחמה גרעינית בינינו ובין הודו. אבל הוא יתמקח על הכסף, ויהיה ברור שבצעם הוא איש מופרע שרוצה להרוויח. אולי נכניס באמצע איזה נוכל, עיתונאי מושחת, כדי לסכך את העניין. רב יהודי מגירזילנד ייסע אחריו ויגביר את האמינות. אחד שיש לו על הראש מה שהיהודים האלה לובשים. האיש שלנו ימסור את התמונות לעיתון, זה ימסור אותן לבריית מרדען וייווכח שהכל אמיתי. הוא יפריס, יהיה בום גדול..."

"כן," התלהב ג'ינה הצעיר, "אבל אנחנו נהיה נורא מודאגים. וננסה לפוצץ את הפירסום. נחריר סיפור לעי תון מתחרה, שמאלי כזה, ליבראסיון, שינסה לקעקע את הסיפור של פיגארו לפני הפירסום..."

"ומה יהיה עם הבחור?" שאל אחמד חק, בדרכו המעשית.

"לא נוכל להשאיר אותו בחוץ,"

שהפעם יהיה משהו דרמאטי, משכנע, סופי."

"הממ," הורה ט'אפראללה. "מש" הו דרמאטי, אבל לא רישמי. משהו משכנע וסופי. שנוכל להכחיש אותו. אני מתחיל להבין מדוע הבאת את זה לוועדה..."

"בריוק," אמר אחמד חק, בקולו היבש.

זה קרה בפאקיסטאן לפני ארבע שנים, אך לא פורסם מעולם.

במישכן הנשיא באיסלאמאבאד התכנסה הוועדה העליונה למודיעין, הידועה בשם "הוועדה". נכחו בה שמונה איש, הסגל הבכיר של הוועדה. הנשיא הטיל עלינו משימה מיד חרה. "אמר היו, אחמד חק. עלינו לפרסם את העובדה שיש עכשיו בידנו 50 פצצות גרעיניות, מוכנות לפעולה. הנשיא סבור שזה יחדיר את האויב ההודי, ירסן את הנטיות ההרפתקניות בגירדלהי ויעורר שם את היסודות המתונים. אבל הנשיא אינו רוצה שנודיע על כך פומבית ורישמית."

"מרדען," שאל איש ביטחון-הפנים, ט'אפראללה.

"אם נודיע רישמית, יירד עלינו כל העולם. באו"ם ידרשו שנסכים לפיקוח בינלאומי על הכורים שלנו. באמריקה יישמעו כל מיני קולות שידרשו להפיץ על לחצים עלינו. ברלהי ידרשו הקרי צוניים להגביר את המאמץ הגרעיני ההודי. הנשיא אינו מעוניין בכך. הוא רוצה שמה שלא יקרה, תהיה לו האפשרות להכחיש. פאקיסטאן לא תהיה הראשונה שתכניס נשק גרעיני לתת-היבשת שלנו, בלהיבלהבל. והי עמי רדנו הרישמית, והא תישאר כזאת."

"אז מה הבעיה?" שאל ראש מחלקת-הכינוב (ריס-אינפורמציה), ג'ינה.

"יש לי החבר הזה, עיתונאי אמריקאי של ניואורק..."

"לא," שיסע את רבריו אחמד חק. "סתם הרלפה לא תספיק הפעם. כבר הרלפנו הרבה פעמים, וזה כבר לא מעורר תגובות בעולם. הנשיא רוצה

המישלחת תוטס לרומניה במטוסים רגילים של חברת-העופה הרומנית. (הסיפור של "מטוס מיוחד" לא היה ולא נברא.)

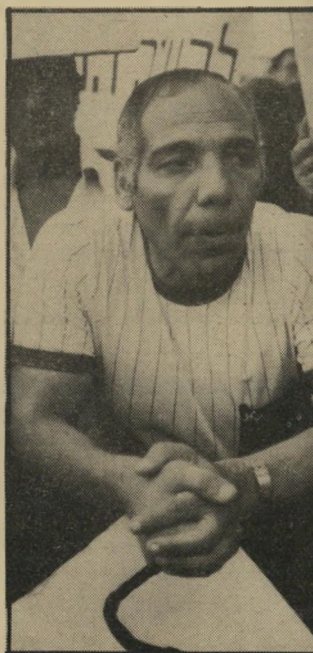
● המצד הפלסטיני תבוא ממשלחת רמת-הדרג, שתכלול כנראה את צלאח ח'לף ("אבריאד") ו/או מחמוד עבאס ("אברמאון"), אחד האישים החשובים ביותר באש"ף ובפת"ח. נרמז כי יש אפשרות שגם יאסר ערפאת יבוא.

● כמה דוברים מכל צד יבטאו את ריעותיהם בהצהרות קצרות. המישלחת הישראלית תבטא את נאמנותה המוחלטת למדינת-ישראל.

● אם תהיה הסכמה בין הצדדים על ניסוח, תפורסם בתום הפגישה הצהרה משותפת.

לפי אופי המיפגש לא היה ברור מראש אם יהיה חוקי או בלתי-חוקי על פי החוק הישראלי החדש. החוק הזה מתיר פגישות אקדמיות בהשתתפות נציגי אש"ף. כן הוא מתיר מסיבות עיתונאיות בינלאומיות, בהשתתפות נציגי אש"ף. החוקיות של המיפגש תהיה תלויה, איפוא, בפירוש החוק ובנסיבות המיפגש.

צעדים מגוחכים. המצב העמיד את הממשלה במבוכה. כתוצאה מכך

עסקן דורי עם או בלי רק"ח?

נקטה שורה של פעולות, שגבלו בגיחוך.

כין השאר:

● היועץ המישפטי לממשלה פירסם אזורה רישמית סרת-תקדים. אין זה רגיל שהיועץ יזהיר אזרחים מפני הפרת-החוק — מה גם שכלל לא ברור אם החוק יופר או לא. היה זה נסיון גלוי, ובלתי-נאה, להפעיל לחצים למיטות פוליטיות.

● הממשלה פנתה אל נשיא רומניה, ותבעה ממנו למנוע את המיפגש. מכיוון שצ'אושקו עצמו נמנה עם יומי המיפגש, התואם את תוכנית-השלום שלו. היה זה נסיון מגוחך.

אין זה רגיל שמשלה פונה אל ממשלה אחרת כדי שזו תמנע מאזרחי המדינה הראשונה להפר חוק פוליטי — מה גם שכלל לא ברור שתהיה הפרת חוק.

● אנשי-המילואים שבין חברי המישלחת נקראו לחקירה ביטחונית, כדי להפחיד אותם. מכיוון שרומניה היא מדינה ידידותית — אחת המעטות שיש לישראל — הרי היה גם זה נסיון פסול.

נסיונות-נפל אלה אך הגבירו את ההתלהבות בין חברי-המישלחת. 24 שעות לפני צאת המישלחת עדיין לא היה ברור כמה יסעו, ומה יתפתח ברומניה — אך המטרה הראשונה של היוזמה כבר הושגה. הוכח כי חלק גדול של הציבור — ובכלל זה הציבור המזרחי-רוקא — מתעב את החוק הזה ורואה בו חיקוק אנטי-דמוקרטי מובהק (ראה הנדון וראיון השבוע).

קרובה מאוד לתפיסותיה של גאולה כהן.

השמאל נמוג. גם עמדותיהם של כוחות המגוררים את עצמם כשחוריי-שלוש ושמאליים היתה חושפנית מאוד. היה זה מעין סטריפטיז פוליטי.

דוברת ה"יונים" במפלגת-העבודה כתבה מאמר חוצב-להבות בגירוסלם פוסט נגד "הפרת החוק". מרדכי וירשובסקי, הליברל המרופלם של סיעת שינוי הקואליציונית, גינה את היוזמה כפי שעשה אלעזר גרנות, מראשי מפ"ם האופוזיציונית (ראה הנדון).

היהודי, ותובעת עתה את שיחורור הרוצחים.

אולם כמו אצל רבים בימין הקיצוני, תפיסת-החוק של כהן היא סלקטיבית. חוק המפר עליידי אנשי הימין אינו חוק, ומיצווה היא להפר אותו. ואילו מעשהיה של אנשי-שלום, גם כשל עמדי עדיין במיכחן מישפטי, הם הפרת-חוק מעצם טבעם, ועל כן יש להפעיל נגדם את המיטרה. היועץ ה"מישפטי", בתי-המישפט ובתי-ההסוהר. ר"אם זה אינו מספיק; מעצר מונע או מעצר מינהלי.

זה היה יכול להיות מצחק, אילמלא היתה ממשלת-ישראל, על שני חלקיה,

קארשט למיפגש עם פלסטינים (ראה לעיל). היא תבעה התערבות מיידית של המיטרה, עצירת המשתתפים בעוון קשירת-קשר, ועוד.

למען הטרור והחוק. השבוע הפרו מתנחלי רצועת-עזה, אנשיה של גאולה כהן, את הוראות המשל הצבאי והתגרו בגלוי בחיילי צה"ל, כדי לערוך "תפילה" הפגנתית אסורה בעזה.

הפרת החוק מלווה את כהן בכל דרכה. היא יזמה התנחלויות בלתי-חוקיות רבות בשטחים הכבושים, שהיו כרוכות תמיד בהתגרות בצה"ל. היא ניצחה על ההתנגשויות בין המתנחלים וחילי-צה"ל בעת הנסיגה מצפון-סיני.

היא תמכה בגלוי באירגון-הטרור קאדס, ובהתערבותו במדינת ישראל.

מיפלגות

מלכת החוק

מה חוקי ומה אינו חוקי במדינת ישראל?

היועצת המישפטית של הממשלה היא גאולה כהן

לח"כ גאולה כהן אין חוש-הימור. אחת היתה פורצת בצחוק רם על מירקע הטלוויזיה, למישמע דבריה שלה עצמה.

כהן התמרמרה על הפרת-החוק, שאותה היא יחסה למישלחת אנשי-השלום שהיו אמורים לצאת לבר

מאחורי דלת הזכוכית

עיתון הבוקר לא הגיע

יום ראשון, 5 ורבע בבוקר. יצחק שמיר התעורר בביתו החדש, ברחוב בלפור בירושלים. ביתו הרשמי של ראש ממשלת ישראל. שמיר ביקש לעיין בעיתוני הבוקר. העיתונים אינם. כ"ח, כשהגיע ללישכתו, קרא אליו את המנכ"ל יוסי בן-אהרון. יוסי, אמר, עיתוני הבוקר לא הגיעו היום לביתי. כשהיה שמיר שריהט, היה מקבל בכל בוקר, כשהתעורר, את כל עיתוני הבוקר. נהגותיו במשרד החוץ היה מביא אותם לביתו. בן-אהרון קרא לאריה שומר, סמנכ"ל המישר, וביקש ממנו לטפל בעניין העיתונים. שומר הבטיח "יהיה בסדר".

5 ורבע בבוקר, יום שני. שמיר התעורר. העיתונים לא הגיעו. הוא הגיע למישרד כועס. קרא לבן-אהרון. שוב לא הגיעו העיתונים. הפטיר. בן-אהרון קרא אליו את שומר, וזה הבטיח: אני אלק באופן אישי למערכות העיתונים ואסגור את העניין עם מנהלי ההפצה. 5 ורבע בבוקר, יום שלישי. שמיר התעורר כהרגלו. הפתעה. העיתון דבר הגיע. הארץ איחר. השליח הביא את העיתון רק כ"ז בבוקר. שאר עיתוני הבוקר לא הגיעו. שמיר הגיע ללישכתו רותח מזעם. "למה אי אפשר לפתור בעיה כל כך פשוטה? שאל את בן-אהרון. ושוב קרא אליו בן-אהרון את שומר. הפעם החליט שומר לנקוט צעד אחר. הוא שלח את עוזרו. עוזר סידור: "חפש את חנות העיתונים הקרובה לבית שברחוב בלפור ותגיד למוכר שיקפיד כל בוקר בשעה 5 ורבע להניח אצל השומר את כל עיתוני הבוקר". אמר. 5 ורבע בבוקר, יום רביעי. היוצרות התחלפו. הארץ הגיע בזמן, שאר העיתונים הונחו על שולחן ראש הממשלה רק בשעה 7.

מה אמר שמיר לבן-אהרון כשהגיע למישרדו באותו בוקר? למחרת היו כל עיתוני הבוקר, בשעה 5 ורבע, אצל ראש הממשלה.

כל התקשורת על נעץ אחד

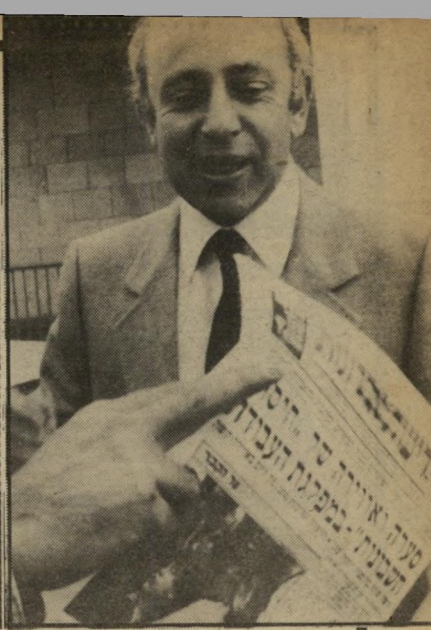
דיוטאציה התקיימה. שימועון פרס הגיע. כמתוכנן, למישכון נשיא ישראל להודיע על ההתפטרות. ראשי המערך ניסו לעשות תרגילים קטנים — כלי מודעי, מיזכר הבנה, היועצים יישארו. יצחק שמיר הציג את ממשלתו לפני נשיא המדינה כמתוכנן. אבל הרוטאציה האמיתית מתבטאת במישרד ראש הממשלה ובלישכתו. שמיר אינו אוהב את התקשורת. זה כבר עניין נדוש. לעומת מנחם בגין ושימועון פרס אחריו, שמיקמו את היועץ לענייני תקשורת בחדר שמול לישכת ראש הממשלה, העדיף שמיר להרחיק את היועץ אל מעבר לדלת הזכוכית. בין אבי פזר ויוסי אחימאיר לבין יצחק שמיר מפריד מסדרון ארוך, שבסופו דלת זכוכית. על הדלת קבוע לוח מיספרים, ורק מי שיועד את קבוצת המיספרים הנכונה יכול לפתוח את הדלת ולהיכנס ללישכת ראש הממשלה. על דלת חדר התקשורת, הממוקם במסדרון היועצים, לא הספיקו לקבוע שלט. תלשו נייר ממחברת, כתבו עליו בכתב יד לא ברור "תיקשורת", וחברו בנעץ. עוזרו של פזר, יוסי אחימאיר, יעזוב ככל הנראה את לישכת ראש הממשלה כבר בחודש דצמבר הקרוב. אחימאיר קיבל הבטחה מפורשת משמיר: הוא יהיה מנהל לישכת העיתונות הממשלתית. המנהל הנוכחי, ישראל פלג, כבר הודיע שכל מי שירצה להחליפו, יצטרך לפטור. אבל גם בעניין זה הצליח שמיר. במיזכר הבנה שנחתם ערב הצגת ממשלתו נאמר ששמיר יוכל להחליף את היועצים, ללא כל התייעצות, אלא רק בהודעה. העיסקה שנערכה בין הליכוד למערך מבטיחה לאחימאיר את לישכת העיתונות הממשלתית. פלג יחליף את מיכה ינון, יושב ראש רשות השידור. ינון יסיים את תפקידו בחודש מרץ '87, אך בלישכת ראש הממשלה אומרים שפלג יסיים לסיים את תפקידו כבר בדצמבר, ולהמתין בחופשה לתפקיד האחר.

"מתי אתה עובר, מישה?"

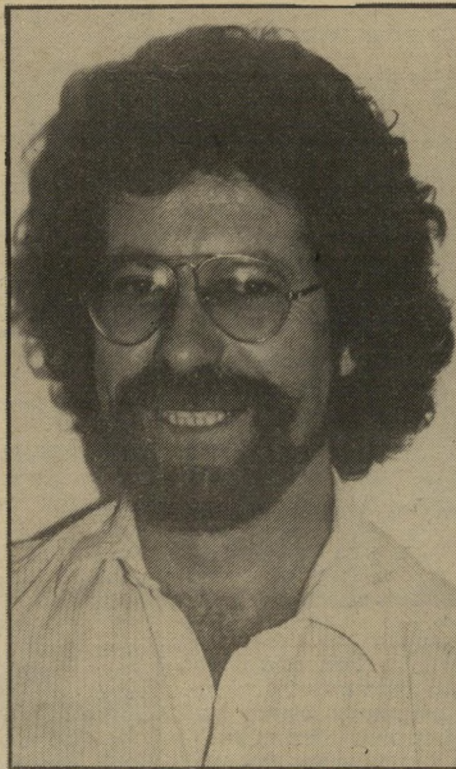
איד בניה לישכת ראש הממשלה? כשעוברים את דלת הזכוכית, נכנסים למסדרון גדול מימדים, מימינו ומשמאלו חדרים. ממול לדלת הזכוכית ממוקם חדר ישיבות, הנקרא "חדר הישיבות הקטן", שאליו יש כניסה מן החזית וגם דלת המוליכה לחדרו של ראש הממשלה. מצד ימין של המסדרון חדרים של מנכ"ל מישרד ראש הממשלה, יוסי בן-אהרון, מנהל הלישכה, צחי הנגבי, ששינה את תדמיתו ונראה לאחרונה בחליפות בהירות וענבו עניבה, חדר מוזיקה וחדרי של ראש הממשלה. מצד שמאל יושבים היועץ הצבאי, עזריאל נבו, והיועץ המדיני, אריה מקל. בצד הזה ממוקמים גם השירותים. כשנכנס יוסי בן-אהרון ללישכת ראש הממשלה, הוא ערד שינויים. קודם כל דאג לעצמו. שטיח מקיר-אליקיר בחדרו. אחר כך התחילו מאבקי הכוח. בן-אהרון הצליח להבהיר לכולם מיהו המקורב לשמיר ומיהו המחליט איד תנוה לישכת ראש הממשלה ומישרד ראש הממשלה. בכל בוקר, בשעה 9, הוא אוסף את כל היועצים לישיבה בחדרו. עמוס רובין, היועץ הכלכלי; אריה מקל, היועץ המדיני; אחימאיר ופזר מן התיקשורת; נבו, היועץ הצבאי; הארי הורביץ, היועץ לענייני תפוצות, ששרד בשקט עוד מתקופת בגין; צחי הנגבי, מנהל הלישכה. בן-אהרון מנהל את ישיבות הבוקר ביד תקיפה. הוא מעלה נושא. לא נותן הרבה זמן לבידור. מבקש מכל אחד שביצע את דעתו. בדרך כלל, דעתו שלו היא הקובעת. השבוע דנו בלישכתו של בן-אהרון בשכירת האחיות. בן-אהרון שאל את היועצים אם לדעתם על ראש הממשלה להתערב בעניין, או לתת גיבוי לשרהוצר. הרוב החליט שיש לתת גיבוי לניסים. בן-אהרון אינו מתיר זמן להסברים מיותרים. הוא עובר מיד לנושאים אקטואליים אחרים. גם הוא, כמו הבוס, אינו אוהב יתר את התיקשורת, ואינו מייחס לה חשיבות יתרה. כשבוועדה הראשון התנהל ויכוח בין לישכת ראש הממשלה לבין לישכת השר משה ארנס, האם יהיה ברית המועצות הם תחת טיפולו של ארנס או תחת אחריותו ההדדית היו סותרות. ארנס הגיע ללישכת שמיר לברר את העניין. הוא יצא מחדרו של שמיר רותח מזעם. בן-אהרון ניגש אליו ושאל באירוניה: "תגיד, מישה, מתי אתה עובר לכאן?"

עוזרי יועץ אחימאיר
דף נייר תלוש ממחברת

יועץ תיקשורת פזר
צריכים לדעת את המיספר

עוזר כלכלי סלבין
זקן וכיפה

ראש לישכה הנגבי
חליפה בהירה ועניבה

ממתינה ליבנת
ממשיכה במעודה

יועץ תפוצות הורביץ
ישן חדש

לחבק את האיש החזק: שמיר במסיבת אפתחה ליסי בן-אהרון בלישכתו. באמצע: ח"כ דן מרידור ומזכירות

גם מנהל לישכת ראשיהממשלה, צחי הנגבי, שכח להוריד את אפלבאום. על דלת חדרו עדיין תלוי השלט של קורמו בתפקיד. לאחר שהסתיימו הוויכוחים — האם מודעי יכהן כשר, כן או לא? — הוא הופיע במישרד ראשי הממשלה. הוקצבו לו שלושה חדרים — לעצמו, למזכירתו ולעוזרו, סילבן שלום. חדריו של מודעי שוכנים בכניסה למישרד ראשיהממשלה, לפני הדלת הראשית, המובילה למיסדרון הארוך. כדי להגיע אליו לא צריך לעבור שום ביקורת.

מודעי ביקש שולחן, כסאות, ארון ספרים וכמובן (המעמד מחייב) שטיח מקיר-אליקיר. כשנכנס ללישכתו, חשכו עיניו. השר שניהל את חברת רבולון, בעל הטעם המעורר, נחרד. מערכת-הריהוט בחדרו היתה מעץ-אורן כהיר. "אני אוהב עץ כהה" נוף בעזרא, המנהלן. תוך 24 שעות נאלץ עזרא לחלק את הריהוט בין חדריו היועצים ועוזריהם, ולהמציא לשר אנייהטעם מערכת-הריהוט חדשה.

פקידים, קציני-בטחון, ושאר מזרמנים, שהסתובבו בלישכה, ראו לראשונה את השר ארנס, המנומס וקריהרוח, כועס וזועף ומתפרץ. בקושי רב הצליח לשמור על קור-רוח. בן-אהרון הצליח לעשות זאת.

הוא איש קטן-קומה, חובש-כיפה, חצי-מארוקאי-חצי-תימני, איש אפור. הוא שקבע את פגישות-ההיכרות עם המועמדים לתפקידים השונים שליד שמיר. הוא שקבע מי יעבוד ומי לא. שמיר סומך עליו בכל דבר, עד הסוף.

בן-אהרון רוצה, בבוא היום, להיות שגריר במקום רציני: וושינגטון, לונדון א. פאריס. עושה הכל לסגור את הדרך אל שמיר. הוא היוצא והנכנס. אומרים עליו שהשתעבד לדיעותיו של שמיר, והתלמיד עולה על מורו בדיעותיו הימניות הקיצוניות.

איש בודד בלי מכונית

ה איש היחיד היושב לבדו במערכת-החדרים בפרוידור הארוך הוא כועז אפלבאום. "מנהל-לישכת ממלא-מקום-ראשיהממשלה בלישכת ראשיהממשלה" זכה בתואר הארוך ביותר. תואר שמאחוריו אין כל עבודה ומעש. את המכונית, את הטלפונים וגם את המזכירה לקחו לו.

ראש הממשלה מחכה לאשה

כ וכל הימים הראשונים היה, ללא ספק, עזרא סיידוף, אישיהמנהלה. משעות-הבוקר המוקדמות ועד חצות דאג לצביעת החדרים, להחלפת רהיטים. הוא הסתגל מהר מאוד למשוגות-ליבם של היועצים החדשים.

הם יושבים במיסדרון הארוך. הארי הורביץ, היועץ לענייני-תפוצות, שבא במקומו של אברהם בורג. אבי פזנר ויוסי אחימאיר מהתיקשורת. עמוס רובין ושמוליק סלביץ, אנשיהכלכלה. עמוס רובין, היועץ הכלכלי, שהגיע ללישכת שמיר ממחלקת המחקר של בנק ישראל. ליאורה מרידור, אשתו של חבר-הכנסת דן מרידור, עובדת גם היא במחלקת-המחקר. היא שידכה בין מרידור לרובין. מרידור המליץ. בן-אהרון הסכים.

אם היחס נקבע לפי מיספר החדרים הרי שהיועצים הכלכליים וזכים ביחס מועדף מראשיהממשלה. רובין ועוזרו שמוליק סלביץ המזוקן וחובש הכיפה קיבלו מערכת-חדרים.

גם יחיאל קדישאי יושב במיסדרון. קדישאי, המרבה לחייך ולספר בדיחות, חזר להופיע במישרד. דלת חדרו תמיד פתוחה, וכל העובר נכנס לשמוע בדיחה טובה. זה הדבר היחיד שקדישאי מוכן לספר. יועצת ראשיהממשלה לענייני-נשים, הר"ר ניצה ליבאי-שפירא, עדיין יושבת בתפקידה. אל בן-אהרון הגיעה לפגישה לימור ליבנת. מישור ממקורבי שמיר הבטיח לה את... היא נפרדה מחבריה במצודת זאב, שאיתם עברה בשנה האחרונה, והודיעה "מהשבוע הבא אפילו יחיד למצוא אותי בירושלים".

היא עדיין במצודת זאב. לא קיבלה עדיין תשובה מבן-אהרון. הוא, ככל הנראה, ממשיך בחיפושיו אחר יועצת.

גם עתניאל שנלר, מוכ"ל ישובייהודיהושמרון, מתמין לתשובה. הוא ביקש להיות יועץ ראשי-הממשלה לענייני התיישבות.

מי שמכיר את בן-אהרון יודע. האיש חותך דברים מהר. הוא לא מאמץ במתן תשובות. מי שלא קיבל תשובה, ככל הנראה גם לא יקבלה.

מודעי אינו אוהב רהיטים בהירים

ס גייהשר רוני מילוא קיבל את מערכת-החדרים של השר עזר וייצמן. החדרים הקרובים ביותר לדלת-הכניסה, אבל בכל זאת מן העבר השני. גם על חדרו של מילוא תלוי דף, שנתלש ממחברת, והקבוע בנעץ. "רוני מילוא" כתוב בכתב-יד.

בלישכת ראשיהממשלה יורעים לספר על מתחות בין רוני מילוא לבן-אהרון, שלא התחילה היום. השניים נלחמים על אוזנו של שמיר בתחום המדיני, ועל הקירבה לראשיהממשלה.

ראש-לישכת אפלבאום
אין מזכירה, אין טלפונים

הוא נראה תמים. האם הוא באמת כזה? דראושה שיחק אותה

מספרים על הסג'ר הערבי המנוח. סוף אלדין זועבי, שישב וכתב מיכתב לוועדת פרסנובל לשלום. זועבי המליץ על עצמו כעל מועמד לפרס. מקץ כמה שבועות קיבל מהוועדה הנכבדה אישור בכתב שאכן הוא נכלל בין המומלצים הרבים לפרס העולמי.

זועבי מיסגר את המיכתב במיסגרת מפוארת ותלה אותה במקום בולט בלישכתו. למען יראו וידעו הכל: הוא היה מועמד לפרסנובל לשלום: עבד אלזאהב דראושה כבר היה מועמד לתפקיד סג'ר לפני שנתיים, עת הורכבה הממשלה. כך, על כל פנים, פורסם בעיתונות. אך דראושה, לפני שזיעזע את אמות'הסיפין של המדינה כשהרחיק לכת עד קפריסין, לא היווה רקע העובדה שאני ערבי זה עלול לגרום נזק למפלגת'העבודה בסקטור הערבי.

ייתר. "מאז לא ררשתי קיום הבטחות. לולא זה היה יוצא החוצה בשבוע שעבר — לא הייתי דורש את קיום הבטחות. אבל אחרי שיצא המרצע מהשק, ועוד בצורה כזאת — הפסילה היא היא הנושא העיקרי. הפסילה שלי היא על רקע העובדה שאני ערבי זה עלול לגרום נזק למפלגת'העבודה בסקטור הערבי."

אף אחד לא קם

כיום רנים הכל בפסילה ה' מועמדות, "שליטת המועמדות". עובדה אחת נקבעה — יש מועמדות. עד היום השני שעבר איש לא ידע על מועמדות שכזאת. מרגע שפינתה שושנה ארכלי אלמוזילני את כיסא סגנית'שר הבריאות לטובת כיסא השר, החלו הספקולציות לפרוץ — מי ימונה כסג'ר במקומה?

שישה שביעה שמות נזרקו לחלל האוויר: מיכה חריש, שימחה ריניץ, ז'ק אמיר, אהרון נחמיאס ובעיקר — נאוזה ארד ואורה נמיר.

בעוד המאבק מתמקד והולך בין ארד, הנתמכת על ידי מחנהו של יצחק נבון, לבין נמיר, שהשלימה באחרונה על יצחק רבין והנתמכת, על כן, על ידי נזרק שם חדש לזירת'ההימורים: שמו של דראושה. הח"כ הערבי שקנה את פירסומו במסע לקפריסין — מסע הוכרז כיום כקוריוז.

השם הופיע לראשונה במפתיע במהדורות מבט בטלוויזיה. המידע יחס באורח מיסתורילי למקור בלישכתו של שימחה פרס. בניגוד לציפיות, שמישהו המתאים להגדרה זו יקום ויחק על עצמו את האחריות להורעה, אף אחד לא קם, עד עצם היום הזה. מאידך, גם לא הוכשח המידע.

פרס עצמו הגיב על-כך: "ספקו לציות עיתונאית!" דראושה צפה במהדורת'החדשות בטלוויזיה בחדר'החיים שבמלון רמ' דה'רנסאנס שם מתגוררים הח"כים שאינם ירושלמים בימים שבהם פעילה הכנסת. זאת היתה הפעם הראשונה, כך סיפר להעולם הזה, ששמע על העניין בצורה מפורשת.

"לפני כן, שמעתי זאת מאנשים ביום השני אחרי'הצהריים. זה היה בכנסת. באו אליי אנשים בכירים במפלגה, מקורבים אל פרס. חלקם אפילו איחלו לי מזל-טוב."

שאלתי: למה זה קורה? אמרו לי: מה, אתה לא יודע? עומרים למנות אותך כסג'ר? תצפה הערב בטלוויזיה במבט. מאיפה הם ידעו? אנשי'הטלוויזיה ביקשו תגובה מלישכת פרס!

פוסליה הפסילה

ארד, עד אותו הרגע המועמדת הפיבוריטית לתפקיד סגנית'שר החינוך, לא שמעה על-כך בכנסת, כפי ששמע דראושה. כשעתיים לפני ששורה הידיעה בטלוויזיה, שוחחה ממושכות על סיכוייה למינוי עם אורח שביקר בכנסת. מועמדותו של דראושה לא הועלתה אז על דל שפתיה, או על רעתה בכלל.

הידיעה קנתה אחיזה מפתיעה במבט ראשון. למחרת כיכבו שמו ותמונתו של דראושה בעיתונות הכתובה, הוא רואין ברדיו. התגינה היתה בעיצומה. רבו הספקולציות: האם מישו חמד כאן לצון? או שזוהו תרגיל מבריק של פרס? אולי האחראי להפצת השמועה הוא דראושה עצמו?

"אני הפצתי?" התרגז דראושה, "אני לא הפצתי דבר כזה, בשום אופן! ככלל

"אני שולל את השלילה!" הכריז אמו'הניסוחים, השר גר יעקובי, כשי ביקר ביום החמישי את דראושה בכ"ר, איכסל שליך נצרת. דראושה אף יום שיחה גלויה עם עוזי ברעם, מזכ"ל המפלגה. הסכרתי לו שמדובר במעמדה של המפלגה בסקטור הערבי. הוא באמת הקשיב וענה לי שצריך לשקול את הנושא, אחרי מה שקרה."

גם העיתונות נחלצה להגנתו של דראושה. בינתיים, בגבור הסערה, לא שמו רבים לב לעובדה אחת: המועמדות שלידה על-כך מיסטריות, על גבול הקוריוז, הפכה לעובדה בשטח, עובדה חזקה.

"בהתחלה", סיפר דראושה, "לא הת' עניינתי כל-כך בנושא, כי לא הצגתי

התדגל

ח"כ דראושה ואשתו לילה
איש לא מינה. איש אינו יכול לפסול

מועמדות. אחרי שהיה הסיפור של ז'ק אמיר והתבטאויות של שימחה ריניץ, ושמעתי את הרגז על-כך ברחוב הערבי — התחלתי להתעניין יותר ויותר!"

במקביל, התחזקה מועמדותו של דראושה יותר ויותר, עד כי כיום הוא נחשב כמועמד שלא ניתן לאמר לו "לא".

נגד כל הטוענים שדראושה, אשר לא הצביע בעד ממשלת'האחדות, אינו יכול לכתה ב'סג'ר — קם ושלף דראושה את הנימוק, שהוא לא יכול היה לתמוך בממשלה שבה אין ייצוג לערבים, מהווים כ-17% מהאוכלוסיה בארץ. הנה התשובה — תיקון העוול ומינויו לסג'ר. הוא השכיל להעמיד את המישוואה: "לא לדראושה — לא לכל המיגור הערבי!"

קרב הקצ'קס

יצד עלה וויגן דראושה תוך כמה ימים, ואף כמה שעות, אל ראש רשימת המועמדים הוותיקים המתגוששים בזירה מזה חודשים? האם היה זה תרגיל מבריק של שימחה פרס?

עד כניסתו המפתיעה של דראושה לזירה, לא היו המתגוששות העיקריות — ארד ונמיר — ממחנה פרס, אלא מהמחנות היריבים, רבים וגברים במפלגת'העבודה לא דיברו באהדה על מה שהם כינו "קרב הקצ'קס".

מועמדיו של פרס — חריש וריניץ

— יצאו מהמירוץ, כשהוברר שלא ניתן לדרוש עוד סג'ר לצפיפות שנוצרה במישר'החוק. האם השכיל פרס להבין שמועמדותו של דראושה טורחן את הקלפים של המחנות היריבים? האם הבין שלא יהיה ניתן לפסול את מועמדותו, אחרי שהורכבה שאפילו הנימוק שצריך ייצוג לנשים בממשלה יפול לעומת הנימוק שצריך ייצוג גם לערבים? האם שלף ואת בכוחו אחרי מינוי משה ארנס כבר המטפל במיגור הערבי, מתוך חשש לכוחה של מפלגתו בקרב הערבים? האם צפה באורח מבריק את הקולות נגד המועמדות, שרק יחזקו אותה ואת הצירוקים לה? האם ככוונה'התחילה עטף פרס את המועמדות במסך עשן? עדיין אין לאתר שום טביעת אצבעות. יש שהזכירו את ההערכה העמוקה שרוחש דראושה ליוסי ביילין, המנכ"ל המדיני של משרד'החוק ואיש'סדר של פרס. מאז הפירסומים אודותיו, לא נפגש דראושה עם ביילין. "אני לא יודע אם הוא הציע אותי", אמר, "ביילין, עם הראש הפתוח שלו, מסוגל להציע הצעות מרעננות וטובות שכאלה, אבל אני לא יודע..."

דראושה הוא איש חביב, חייכן, בעל נימוסים. הוא רחוק מלהוכיח את הרימוי של העסק'החתרן. הוא איש חינוך, שחזותו התמימה והנעימה והליכותו יוצרות את הרושם שנקלע למוליטיקה בטעות גמורה.

גם מסעו למועצה הלאומית של אש"ף בירדן, שהחל בתרועה גדולה ונעצר בקול ענות'חלושה בקפריסין, מחזק רושם זה.

ואולי הוא אחד המוחות המבריקים הקיימים כיום בכנסת, והצליח לתעתע ולשטות בכולם? אולי העריך מלכת'חילה שסיכוייו להגיע אל לירדן היו קלושים ביותר, והוכיח את עצמו כאשף של חסי'יצבור?

בין אם ידע ראשון או אחרון על מועמדותו כסג'ר כעת, הוא ניווט את הוויכוח מהנקודה האישית שלו לנקודה הלאומית, הנקודה הכואבת של מפלגת'העבודה.

"לא אשאר חבר במפלגה שתפטל אותי לתפקיד מפני שאני ערבי" סיכם באוזן העולם הזה. והוסיף במישנה תוקף: "אם חושבים שהמישנה של נאוזה ארד גדול משל הציבור הערבי אלא... מי שלא רוצה אותי בתור סג'ר — יקבל אותי כשר, אבל אני לא בטוח מי יהיה זה ראש'הממשלה. אולי לא יהיה זה דראושה איש מפלגת'העבודה!" ועוד הצהרות תקיפות: "אחרי שהי עלו את שמי בצורה הזאת — הציבור הערבי לא יקוּט!"

הציבור הערבי דווקא רי שקט. כשיקירתי ביום החמישי באיכסאל, כפרו של דראושה, ידעו בקושי כמה צעירים שם על מועמדותו. אלה נשדו משנודע להם — העירו שזה בעצם רעיון לא רע.

"אני לא עושה לוביאג'ה" הסביר לי דראושה, "לא ביקשתי מהציבור הערבי להגיב. הסיור של יעקובי ביום החמישי תוכנן זמן רב מראש. הצינו לי לארגן מישלחת של נכבדים ערבים לראש'המפלגה, שיסיירו להם איוה נזק זה יעשה, אם כעת אפסל. התנגרתי. למה? כי אני לא רוצה לחזול על ארבע לתפקיד! גם לא ארצה שיפצו אותי ויבטיחו לי תפקיד אחר. אני אחד המעטים במפלגה שיכול להתמודד בכוחות עצמי ולהביא יותר מכסא אחד מקרב המיגור הערבי. אם המפלגה תתקבל עכשיו — היא תפסיד!"

איש אינו מדבר עוד על סיכויים, על בחירה — רק על "התקפלות" ו"פסילה". איש אינו מדבר עוד על האפשרות שדראושה, אחד המועמדים לתפקיד, ייבחר כסג'ר. הכל דגים ב"התקפלות" ממניו, או בפסילת המינוי. כלומר: כל אפשרות, חוץ ממינויו של דראושה כסג'ר, מוגדרת כיום על דרך השלילה. וזהו התוצאה של התרגיל. יתכן שדראושה היה שותף לו מראש, ויתכן שרק במאוחר. עכשיו זה כבר לא חשוב. התוצאה קיימת.

חשוב. התוצאה קיימת.

במדינה

המשק

לחם זה לא פונקציה

דמויות בטררגדיה:

הפועל, המנהל

וכונס'הנכסים

לכל מיפעל שנסגר יש כללים וטיפוסים קבועים. הצר'המיפעל, בדרך'כלל, מושבתת. השערים סגורים. הפועלים ניצבים מאחור, מנפנים בידיהם לאות של מחאה, וזה מה שנקרא בעגה של נסגרים. "התבצרות". אחר כך מתנהלים משא'סומתנים מתישים ומורטי'לב. אם אכן המיפעל נסגר — הפועלים מפוטרים, המכונות נמכרות. אם לא נסגר — המיפעל מ' חליף בעלים. המפטרים את הפועלים מנכרות. יש להזכיר את המכונות במד קומן. וזה מה שנקרא בעגה של מנ' הלים: "תוכנית'הבראה".

בשבוע שעבר נקלע מיפעל פרי'זה בחדרה לסיחור של סגירה. מיפעל לשימורים ותרבי'פרי, 240 פועלים, נוסד ב'1951. ב'1981 החלה ההיר' דרות. מניות הועברו מבעלים לבעלים, ולכסוף נותר המיפעל בלי בעלים. אבל עם בעלי'חוב רבים. היום הנושה העיקרי הוא בנק לאומי.

המניות המסתככות, הבעלים הנע' למים, המצב המזוה, כל אלה לא שינו את הווי הסגירה הקבוע. על טיפוסיו הקבועים. מרווחת כתבת העולם הזה, שרה ליבוביץ, על הווי זה וטיפוסיו:

הפועל:

זה הסובל באמת. עשרות שנים עבר בפרך, ופיתאום עולמו מתמוטט עליו. אברהם למפיט (59), פועל של פרי'זה, תושב שכונת יצחק בחדרה, 28 שנים במיפעל, מרוויח 450 שקלים לחודש, נשוי פלוס שני בנים נשואים. פנוי עצובות, לא מגולחות, לראשו כובע קסטי, מדבר בכעס, כבר כמעט משלים עם הסגירה:

"שבוע אחרי שעליתי לארץ הגעתי לכאן. ברומניה הייתי סנדלר, בארץ הפכתי לפועל פשוט. 16 שעות עברתי ליד מכונות מכניות שדורשות הרבה כוח. בידיים שלי סגרתי אלפיים קופסות של תישעה ליתר'ים. הבריאות שלי התקלקלה כאן. עכשיו, כשהמי כונות אוטומטיות ואני יכול לעבוד קצת יותר בקלות, סוגרים את המיפעל. על הסגירה נודע לי בדרך עצובה.

הייתי בחופש. ביום חמישי היה צריך להיות טיול. באתי למיפעל בשביל הטיול. אמרו לי: אין טיול, המנכ"ל רוצה לדבר עם הפועלים."

"המנכ"ל אמר שסוגרים את המיפי על. בנהלתי. מה יהיה עכשיו? אשתי בכתה. למה נשארתי שם כל-כך הרבה שנים? היא שאלה אותי. באתי. נשארתי. אני טיפוס כזה. איפה ששמים אותי — שם אני יושב."

עכשיו אני כועס על כל הארץ. הייתי צריך להישאר ברומניה, עם ה' קומוניסטים, ולא לבוא כאן, לחיות עם כל הבורגנים האלה."

יזר' ועדי'העובדים:

זהו הרגע הגדול של יוסי בארי, תושב אליכין, והוא אכן מנסה לסחוט ממנו את כל מה שאפשר. בחגיגות נרגש הוא מתרוצץ בין הפועלים לבין המנכ"ל.

לפרי'זה הגיע לפני שנתיים. לפני כן עבד בגמיר בנתניה, מיפעל ליצור גומי. "היו לי בעיות אישיות. לא רציתי להמשיך לעבוד בגומי. כאן אני מנהל עבודה. מרוויח 600 שקלים."

מהרגע שהודיע לי על הסגירה התחלתי לפעול, הוא מודיע בקול נמי רץ. נתתי הוראה לסגור את השערים כדי שלא תוכל לצאת סחורה. במקרה של סגירה אפשר להשתמש בכספי מכירת הסחורה כדי לשלם את משי כורות הפועלים. מלבד זה, אנחנו נמצאים כאן כל היום וכל הלילה. מתבצרים. וגם נפגין בתל'אביב ליד משרדי בנק לאומי. נחסום כבישים, (המשך בעמוד 42)

העולם הזה 2566

עם מי להידבר – עם ההולנדים או עם הפלסטינים?

סבין בגב

מפ"ם היא מפ"ם היא מפ"ם. היא כזאת כבר 60 שנה ויותר. לטובה או לרעה. לטובה ולרעה. אין מה לעשות. אין מה לשנות. כזאת היא. יורה וברכה. מתנחלת ובובה. עושה ומתייסרת. האמלט היה יכול לקבל אצלה שיעורים. אצל אלעזר גרנות, למשל.

חבריהכנסת גרנות — איש נחמד, קיבוצניק, משורר, מפ"םניק כמעט מבטן ומלידה, דוגמה נאה של האצולה האשכנזית הנאורה במדינה — הופיע השבוע בטלוויזיה. הוא בא להסביר מדוע אינו נוסע לבוקארשט, למיפגש מתוכנן עם אש"ף. **אין הוא נוסע, הכריז. ואין מפ"ם מרשה לאיש מחבריה לנסוע.**

ראשית כל, מפני שמפ"ם מכבדת את החוק. נכון, החוק הגרנון, שהתקבל בכנסת בשעות האחרונות על המושב האחרון, הוא חוק פסול ומתועב. מפ"ם תיאבק לכיטולו. אבל חוק הוא חוק, ומפ"ם היא שומרת-חוק.

שנית, מפ"ם לא תדבר עם אש"ף. מפ"ם אינה מרברת עם מי שמחזיק באקדח בידו האחת, ולא חשוב כמה הוא מחזיק בידו השנייה. (עניינית למשל. גרנות רמו על נאומה המפורסם של יאסר ערפאת באו"ם.) המיפגש הזה, אמר גרנות, משרת את התעמולה של אש"ף, ומפ"ם אינה מוכנה לכך.

תוך דקות זכה גרנות בפרס על עמידתו האמיצה הזאת. גאולה כהן, הכוהנת הגדולה של ארץ-ישראל השלמה ומנהיגת התחייה, בירכה את גרנות ואת מפ"ם על גישתם הפטריטוטית.

מכיוון שאיני מוכן להיות במחנה אחד עם גאולה כהן — שום דבר שפאשיסטיים תומכים בו אינו יכול להיות כשר בעיניי, גם אם המדובר בלוחם-הכפל — אני מרשה לעצמי לחלוק על עמדתו האמיצה והפטריטוטית של ח"כ אליעזר גרנות.

איני בא להתחנך כזו על עצם היוזמה הנרונה. לא הייתי מעורב בה, ולא נשאלתי לדעתי לגביה. לכן איני יודע נבירור את פרטיה — האם נועדה להעמיד את החוק במבחן, למצות את האפשרויות הגלומות בו, או להפר אותו תוך עימות פנים-אל-פנים. איני יודע מה סוכם — אם סוכם — עם ממשלת רומניה ו/או עם נציגי אש"ף.

שמחתי על עצם היוזמה, מפני שבלטו בה נציגים אותנטיים של הציבור היהודי-המזרחי בארץ. אני שים שלא היו מעורבים עד כה בחיים המדיניים, כמו הבימאיש-החוקי יוסף שילוח, וקבוצות כמו „המזרח אל השלום“ וראש גופים סימפאטיים.

אני רואה בהתעוררות של האינטליגנציה המזרחית הצעירה בארץ קרדאור מבחינה. אני מקווה שתהיה ברבות הימים לאלומה גדולה שתשפוך אור חדש על כל החיים בארץ, ובמיוחד על גישת המדינה לשלום ולעולם הערבי. **אם היוזמה המסויימת הזאת תרמה תרומה להתעוררות זו — כפי שאמר שילוח בטלוויזיה — אני מברך עליה.**

אך לא זה הנושא שעליו אני מתכוון לעמוד הפעם. כרצוני לעמוד על דבריו של חבריהכנסת אלעזר גרנות.

ורם כל, מעולם לא הבנתי את הצורך הפנימי של אנשי מפ"ם ודומיהם להסביר מדוע אינם עושים משהו, מדוע אינם מצטרפים להפגנה זו או אחרת, מדוע אינם נוסעים למיפגש כלשהו.

אינך רוצה לעשות משהו — אל תעשה. שב בבית, שתה כוס תה או כוסית וודקה, והסתכל בסרטון האחרון של שירי צביקה פיק בטלוויזיה.

בבואך להכריז מדוע אינך נוסע למיפגש כלשהו, אתה תוקף את הנוסעים.

כלומר: אתה מחשיד אותם בבוגדים. כמי שי מוכנים לפעול לטובת האויב, כמי ששומרים במתכוון ובמזיד — או, גרוע יותר, מתוך נאיביות וטיפשות — את התעמולה של אש"ף.

בכך אתה גועז סכין בגבם של הנוסעים, שהם קרובים למחנה שלך, אם כי אינך מסכים איתם.

(במיקרה המסויים הזה, אחד מראשי היוזמה הזאת היה רווקא ח"כמפ"ם מוחמד ות, ואחד הפעילים העיקריים בה היה לטיף דורי, ראש המחלקה הערבית של מפ"ם.)

יתר על כן: אתה מוכנים את עצמך למחנה הימין הקיצוני, חוזר על סיסמאות, מקבל את המינוח שלו ומשרת את התעמולה שלו — הרמניזציה של אש"ף, כחל חשבו של המסע לסיפוח הגדה המערבית ורצועת-עזה.

הצופתים ניהלו משאומתן עם נציגיה של תנועת-השיחור האלג'ירית, בעוד שהפגועים הנוראים משני הצדדים נמשכו במלוא התנופה, ובמלוא אכזריותם. האמריקאים ניהלו משאומתן עם הוויאטיקונג במשך חודשים ארוכים, בעוד שהמילחמה נמ' שכה בכל חריפותה.

חבריהכנסת גרנות אינו יכול לנהל עם אש"ף משאומתן על שביית-נשק הדדית, כי איש לא הסמיק אותו לכך. הוא דורש, למעשה, שאש"ף יפסיק את הפגועים כמתן פרס לכמה ישראלים טובים כמוהו, על עצם הסכמתם להיפגש איתו ולשוחח.

הייתי שמח מאוד אילו זה היה אפשרי, אבל זוהי אוטופיה. יסלה לי הקורא אם אזכיר בהקשר זה את סיפרי אויב, אחי שיצא זה עתה לאור בבריטניה. (הקורא יכול להשיגו באנגלית, אך אינו יכול לקרוא בינתיים בעברית, כי שום מ"ל ישראלי לא מצא שהוא חשוב לציבור הישראלי.) על גבי 340 עמודים מסרתי בו רוח מפורט וממצה, בלי כחל ושרק, בלי להוסיף וכלי לגרוע, על 12 שנות הדרשיו שניהלתי עם אש"ף, ושבהן קיימו חבריי ואני מאות שיחות עם ראשי אש"ף בכל הדרגים.

אחד הנושאים המרכזיים של דרשיו זה היה, כמובן, „המאבק המזויין“ (כפי שנקראת, בלשון אש"ף, התופעה הקרויה אצלנו טרור).

היו ששוכנעו עליי טעותיני, כמו סעי חמאמי ועיצאם אל-סרסאוי. היו שטענו כלפינו שאם ייפסק המאבק המזויין, לא תסכים ממשלת-ישראל לעולם לוותר על שעל מאדמת הגדה והרצועה, וכמובן לא תדבר עם נציגי העם הפלסטיני. בין הסבורים כך יש פלסטינים מתונים שבמתונים, הדוגלים בפירוש בשלום עם ישראל.

רצתי לומר: הוויכוח על הפגועים, והנסיון לשכנע את אש"ף בצורך להפסיקם, הוא בעצמו חלק מן הדרשיו.

השפעת הפגועים על מחנה-השלום הישראלי היא אחת הט' ענות החשובות בתוך המחנה הפלסטיני נגד המשך הפגועים. ואילו רפיסותו ועליבותו של מחנה-השלום הישראלי (ומפ"ם) תוכו) בשעה זו הן נימוק חשוב בקרב הפלסטינים להגברת הפגועים.

מה מעמים צריכים לחזור על המליצה הישנה והנכונה: משאומתן מנהלים עם אויבים!

לא עם הולנדים. לא עם רנים. גם לא עם הציבור הנחמד באיירפגי, שאילו שלחנו זה עתה את נשיא-המדינה, אלא עם הפלסטינים, עם אש"ף.

הדרשיו עם האויב אינו טובה שאנחנו עושים לו, ושעליה מגיע לנו פרס (הצהרה דרמאטית, הנחת האקדח מן היד), כשם שאנחנו איננו חייבים לאויב מאומה על נכונותו להיפגש איתנו.

אנחנו נפגשים כמי ששייכים לשני עמים-אויבים, כדי לפלס דרך לשלום, להפסקת המלחמה, להתפייסות, להשלמה, וממילא להפסקת הפגועים, הקטל וההרס משני הצדדים.

המלחמה בינינו ובין העם הפלסטיני אינה מלחמה רגילה בין שתי מדינות, המסתיימת במשאומתן שיגרת בין שתי ממשלות. זוהי התנגשות היסטורית בין שני עמים, בין שתי תנועות לאומיות, בין שתי השקפות-עולם. הדרך לשלום ארוכה ורבת-תחתית. היא מחייבת הירבויות קורבות בין החלוצים, לשם הכשרת הלבבות, יצירת אווירה חדשה, שינוי תרמיות, יצירת גשר ראשון, שעליו ייפגשו בכוא העת הממשלות — ממשלת-ישראל וממשלת-פלסטין-הומנית.

מי שאינו מבין זאת אין לו מקום בדרשיו, ואל לו לנסוע למיפגשים.

והי גם התשובה לידידי עמוס קינן, שהסביר במאמר מדוע לא לא התכוון לנסוע לבוקארשט.

הוא כועס על יאסר ערפאת, מפני שזה לא מסר לי הצהרה „הדרמטית“ כאשר נפגשתי איתו בבית רות הנצורה, ביום שבו נערכה בת-לאיבי הפגנת ה-100 אלף נגד המלחמה בלבנון.

גם קינן סבור, כנראה, שהגיע פרס לתנועת-השלום על שהפגינה נגד המלחמה, או לי על שחצית את הקו ונפגשתי עם ערפאת.

הפרס היה צריך ללבוש (לדעתו) צורה של הצהרה, שהיתה מפלגת את הלוחמים בביירות הנצורה, בשעה שעמדו על חיייהם מול העוצמה האדירה של צה"ל, והמתו בבל רגע להסתערות הקטלנית של אריאל שרון, שתחרין את גורלם.

ומדוע מגיע לנו פרס? מפני שאנחנו (כך אומר קינן) החזקים.

אולי צודק קינן. אולי החמיץ יאסר ערפאת הזרמוניות חשובות. אולי היה צריך לנהוג לפי הכללים שקבע לו קינן.

אולם הרי זה כל העניין: איאפשר לשכנע בכך את ערפאת, ואת עוזריו ובני-עמו, אלא בדרך של דרשיו. איאפשר לשכנע שום אדם בעולם במשהו אם אין מדברים איתו ומסתכלים בעיניו. כל שינוי — אצלם ואצלנו — מחייב דרשיו.

והרי זו כל התורה על רגל אחת.

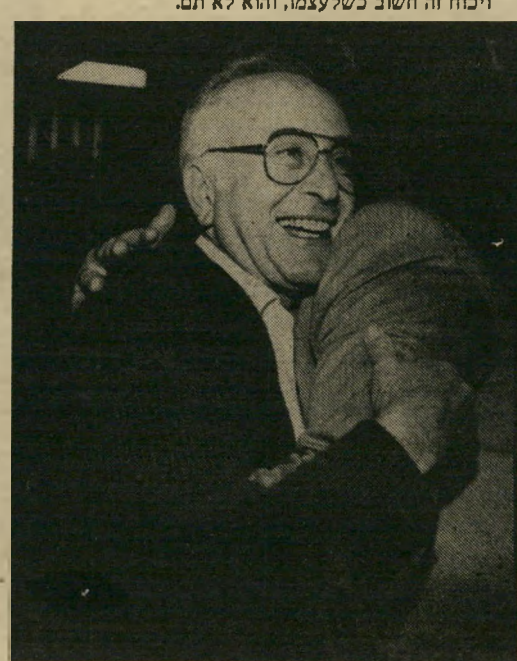
אינך יכול לומר: בירכתה של גאולה כהן היתה טכסיס בלבד. לא, גאולה כהן אמרה את האמת שלה לאמיתות. היא בירכה אותך בלב שלם, ובצדק. צר לי לומר שזוהי ברכה המגיעה לך.

הטענה הראשונה של גרנות היתה כי אינו רוצה להפר את החוק, גם כשזה חוק נתעב ושעורריתי.

אפשר להתווכח על הגישת הזאת. אנחנו דוגלים בקיום מדינת-חוק, ואל יחליט איש מאיתנו בלב קל להפר חוק זה או אחר. לעומת זאת כולנו יודעים שיש חוקים אשר אדם הגון חייב להפר אותם. שהרי אחרת צדקו כל אותם גרמנים טובים, שישבו בשקט בימי השואה מפני שהיו שומרי-חוק — והחוק הגרמני ראו נחקק עליי מוסדות שנבחרו באורח דמוקרטי.

רעת-הקהל הנאורה בארץ, שהיא שומרת-חוק, הצדיקה בחלקה את אנשי יש גבול, שסירבו לשרת בלבנון, ושהלכו כראש מורם לכלא.

ויכוח זה חשוב כשלעצמו, והוא לא תם.

ח"כ גרנות: צל"ש מפי גאולה כהן

אולם כאשר דיבר אלעזר גרנות, השאלה אם להפר את החוק או לא כלל לא עמדה על הפרק.

איש לא יכול היה לדעת — וגם אלעזר גרנות לא ידע — מה תהיה דמותו של המיפגש אשר תוכנן, ואם יהיה חוקי או בלתי-חוקי.

החוק החדש לא הועמד מעולם במבחן מישפטי. שום בית-מישפט מוסמך לא קבע עדיין אם מיפגש זה או אחר, בנסיבותיו המסויימות, הוא חוקי או בלתי-חוקי. איש לא יכול היה לדעת אם המיפגש אשר תוכנן בבוקארשט ייערך בנסיבות אלה או אחרות, בצורה זו או אחרת, בהרכב זה או אחר — ועל כן איאפשר היה לדעת אם בית-מישפט ישראלי ימצאו אותו בסופו של דבר כשר או בלתי-כשר על פי החוק המתועב, שגם בו יש חריגים.

משום כך נדף מהכרזתו של גרנות ריח מסויים של הלשנה, והרי נאמר אצלנו, בגלל סיבות טובות מאוד, שלמלשינים לא תהיה תקומה.

יקר הטענה של גרנות היא שאסור לדבר עם אנשי אש"ף מפני שהם מחזיקים ביד האחת אקדח.

והי טענה סופולארית, שיש לה צליל יסה. למרבה הצער, אין בה שום ממש.

גם אנחנו מחזיקים בידנו אקדח (וטנקים, ומטוסים, וסטילים, ואת הצבא החזק ביותר במרחב כולו, וגם גליון של השבועון סאנדיי טיימס). אנחנו משתמשים באקדח זה ככל העולה על רוחנו. ממשלתנו אמרה רישמית, ולא פעם, שלא תפסיק מלהלום ב„אירגון המחבלים“ — ולא חשוב מה יגיד אש"ף ומה יעשה, איוו עמדה ינקוט ואיוו מדיניות ינהל.

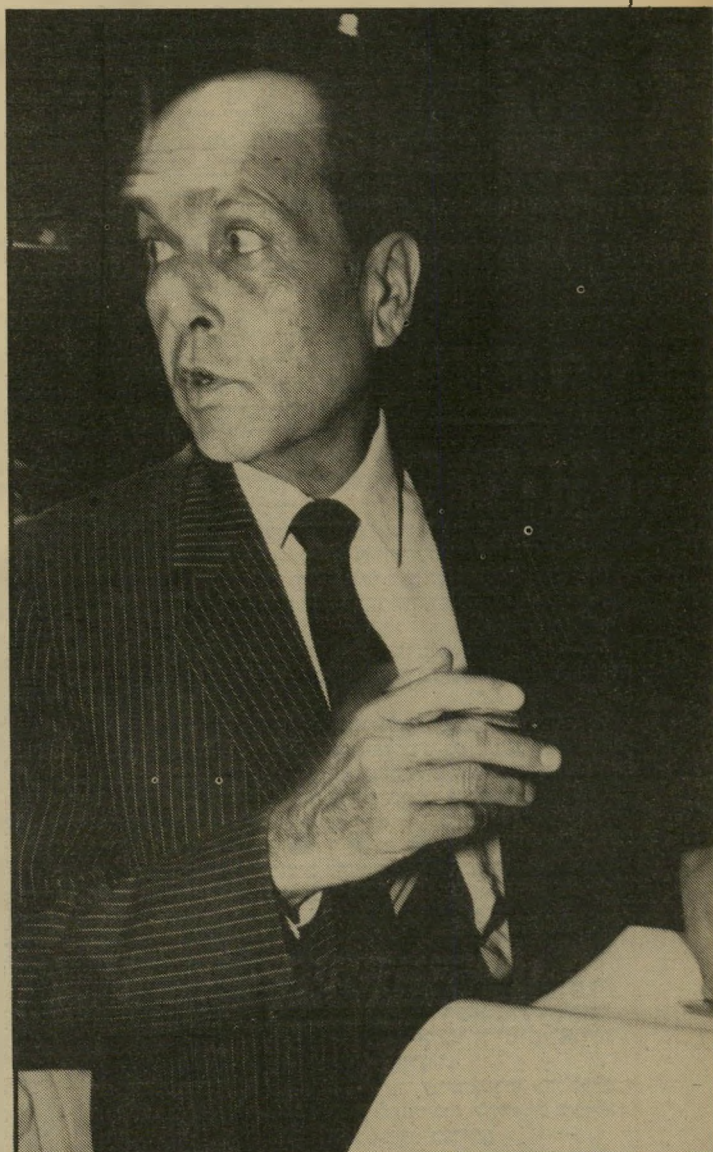
האם נצדיק את הערבים, אם יטענו שאינם מוכנים לדבר עם ישראל, כל עוד היא מחזיקה בנשק ומשתמשת בו?

האם היתה הנהגת ישראל מסכימה לנהל משא ומתן עם ממשלה ערבית כלשהי אילו היה התנאי לכך שצה"ל יושבת בים, ביבשה ובאוויר, בשטחים הכבושים ובלבנון?

מי הם סרריו וישישוק, מי הוא השור המחקק את חבריו ומי האיש שחיפש "מלצר ללילה"

■ **שימרון פרס**, כך מתל-חשים מקורביו בראגה, אינו כתמול-שילשום. מאז הרוטציה ירד מצברוחו פלאים, וסדריומו

רחוק מלהזכיר את סדריומו העמוס כשהיה ראשי-משלה. לא שקשה למלא את סדר יומו של שריהחוק של ישראל, אלא

יצחק מודעי רזה וחיוור מתמיד, נראה חותם בספר אורחי החתונה של אייבי נתן. הברכות בספר, שהוצב בפתח אולם הנשפים במלון הילטון תל-אביב, היו תחליף למתנות המקובלות, שאיבי דרש מאורחיו שלא להביאן.

ירדנה ארזי השבוע - חמישה ימים בלבד לאחר לידת בתה אלונה, במסיבה לכבודו של אברהם (פשנל) דשא. ירדנה הופיעה על הבמה ביחד עם חברותיה ל-שלישיית שוקולד מנטה מסטיק. בתצלום: בחברת בעלה, נתן תומר.

שפרס מראה סימני עייפות וריכוך. איש אינו יודע אם זוהי השפעתם של חילופי-השילטון, או סתם עייפות מצטברת.

■ לעומת מצברוחו הזמני של פרס, חלה התאוששות והת-חזקות במחנהו של **יצחק ריבין**. שורת שם אווירה של פי-יוס. נוסף על הסולחה שנעשתה עם חברת-הכנסת **אורה נמיר**, מדובר גם על שיפור יחסים עם חברת-הכנסת **אבא אבן**. היחסים בין רבין לאבן התקלקלו בשעה שרבין הרכיב את ממשלתו ב-1974, ולא הציע לאבן את ה-תפקיד הראוי לו.

■ ראש הממשלה, **יצחק שמיר**, נשא את דבריו באירוע הגדול שאירגנה חטיבת הצנחנים, חיכה בנימוס כמה דקות והסתלק. החיפזון שלו, שבלט על רקע דקותם בכיסאותיהם של שרים ומכובדים אחרים, עורר ניושים: "בטח קרה משהו חשוב". העניין החשוב לא היה אלא חלוקת פרס ראשי-הממשלה ליוצרים בתחום המוסיקה.

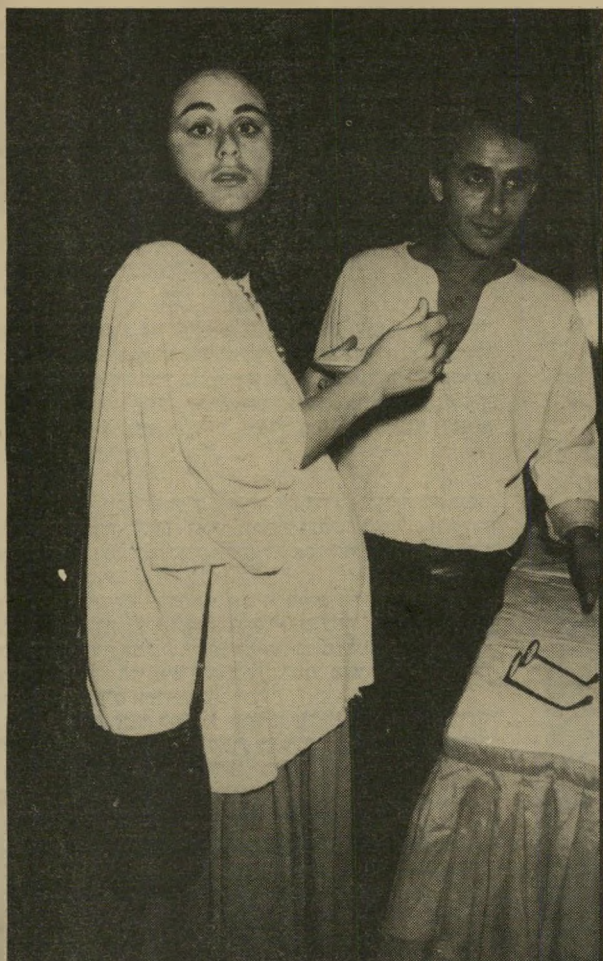
■ בבית אריאלה שבתל-אביב, שם העניק שמיר את הפרס למלחין **אריק שפירא**, האי-ווירה כלפי ראשי-הממשלה היתה אוהדת הרבה פחות מאשר בכינוס הצנחנים. כשריכר שמיר על חשיבותה של היצירה העב-רית, זעו הנוכחים בכיסאותיהם, ציחקקו, ומישו אפילו צעק "בוז" רפה. אילו היה זה מידגם מייצג של קהל הבוחרים, ספק אם שמיר היה זוכה לחבוש מושב בספסלים האחוריים של הכנסת.

■ כעת כבר אפשר לגלות מי היו שלושת סרבני-הנישוק בש-עת מסעי-הנשיקות של **שורשנה ארבל** לאלמוזלינו. השלושה הם דווקא השרמנטים שבין שרי-הממשלה: **גד יעקובי**, **גרעון פת ועזר וייצמן**. כשארכלי-אלמוזלינו הגיעה אל השלושה, שהתמקמו בסוף התור, כך נזכר אחד מהשלושה השבוע, היו שפתייה ולחיייה כבר כל-כך סגולות מנשיקות עד שהיא לא הרגישה כלל שהשלושה איחלו לה הצלחה בדרך קצת יותר מקובלת, אם כי לא פחות חמימה.

■ חברת-הכנסת אבא אבן

ושרי-הכלכלה גד יעקובי סעדו יחדיו במינוח-הכנסת. מלצר הביא להם את התפריט. אבן החל מעיין בו בכובד-ראש, כשיעקובי

הגדיר שלו. מבין האישים שאר-תם הוא נוהג לחקות — ביניהם **דויד בן-גוריון**, **פינחס סני** **סיר**, ושימרון פרס, הוא מצטיין

חנה אזולאי השחקנית הצעירה והמוכשרת, הממתינה בימים אלו לביקור החסידה, נראתה ה-שבוע במסיבה שערך התיאטרון הקאמרי. בעלה של חנה, הבמאי והמחזאי שמוליק הספרי, זכה לאחרונה לביקורות חיוביות.

במיוחד בחיקוי את עמיתו לממ-שלה, **אריאל שרון**. לשרון היה העונג לשמוע על כך. הוא לא אהב את זה.

■ יעקובי משתדל שלא רק קורא-עברית יוכלו להכיר בכך שרון-הכתיבה שלו. הספר אני שנכתב עבור בתו הדס, מתורגם בימים אלה לשפה הערבית.

הפסיק אותו. אין טעם לעיין בזה, הסביר, ממילא מה שכתוב פה — אינו נמצא, ומה שב-נמצא — אינו כתוב פה. השיב אבן: "זה כמו מצע מופלגת-העבודה".

■ פרט לכישוריו המיקצור-עיים וכישורי-הכתיבה שלו, יודע יעקובי גם בכשרי-החיקוי

אפרים פור תת-אלוף מיל, מזכירם הצבאי של ראשי-ממשלות בישראל ועתה איש-עסקים, שהואשם, לאחרונה, בעבירות מטבע-חוק. בעת אירוע חברתי פגש בחבר לנשק, אלוף-מישנה מיל מנחם דיגלי (משמאל). הזכור מימית, ומשך שעה ארוכה תינה לפניו את ענייניו.

בפנים ומשמעים אותי מאחורי גבי"

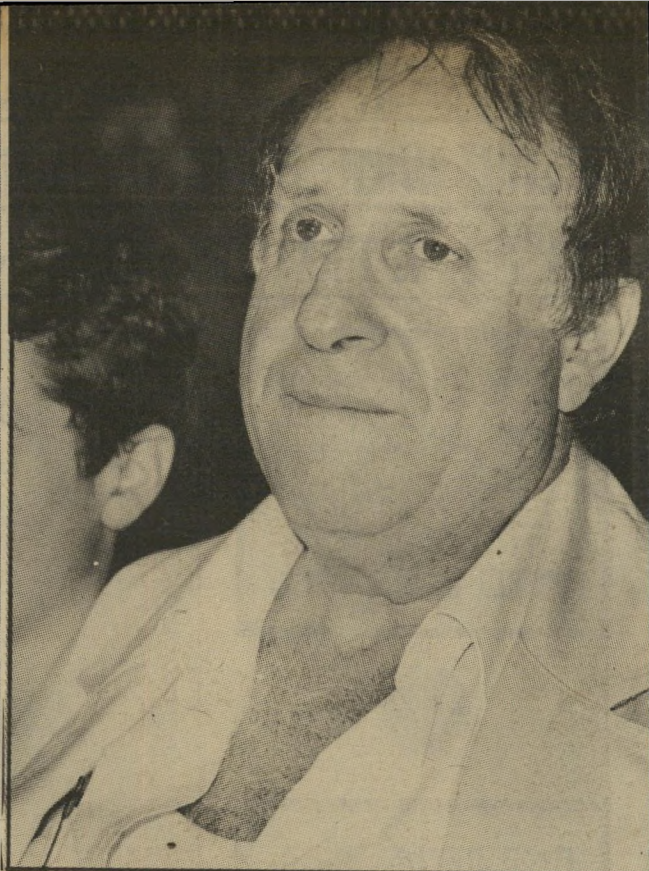
■ **רפי פרבר**, מנכ"ל מיש"ר דהתיירות, מצא את עצמו מותקף עלידי **עמי מזור**, בעלה של **פיניצי הגאה**, שזכתה בתואר סגנית בתחרות "אשת העולם". מור תקף את פרבר שלא הפיק מרעייתו שום רווח לקידום התיירות ויחסייהיבור של ישראל. פרבר טוען שמור יצר עימו קשר רק פעם אחת, ומהסיבה הטכנית הזאת לא פותח הרעיון. מאחורי הקלעים, סבור פרבר, עומד הסיכסוך בין שתי דוגמניות-הצמרת — **מור ותלמי בן-עמי**. מכיוון שפרבר השתמש בשירותיה הטובים של בן-עמי, אולי התכעס מור. על כל פנים, השניים סיכמו שעדיין לא מאוחר מדי, וגם כישוריה הטובים של מור ינוצלו לקידום התיירות של ישראל.

■ **איש יחסייהיבור אלכם קוטאי** נדהם כשבעת ביקורו של השחקן **ג'ק למון** בארץ פנה אליו אחד הבכירים בצוות ההדפסה של מסע ארוך אל תוך הלילה. האיש, שהיה אחרי גמיעתן של כמה וכמה כוסיות, אמר לקוטאי: "חמודי, אולי אתה מסדר לי מלצר להלילה?" קוטאי הסמיק מעט. לפתע עבר לידם מלצר של בית-הקפה שבו התנהלה השיחה. קוטאי היפנה את תשומת-ליבו של האורח למלצר, וזה הגיב: "אותו? לא!"

■ **נעמי שדמי** מעם יפה. עם אחד טילפנה אל המפיקה **מרים עציני**, העומדת מאחורי

טופול ושמעון (ישראלי) ועד לגששים. עלו לבימה כל האומנים שאותם הפיק פשנל והודו לו. מי בשיר ומי במערכון. אחד משיאי הערב היה קטע שנתן שייקה אופיר (בתצלום למעלה). אשר התחפש למלצר ערבי וקן מהחמאם ביפו. אותו ניהל בעבר פשנל בשותפות עם אורי זוהר. אשר, אגב, לא מצא לנכון להגיע. אופיר הצחיק את הקהל ואת דן בן-אמוץ. שהינחה בחן את הערב הארוך. בתצלום למטה מימין: נעמי פולני, שביימה את התרגולים ואת בצל ירוק. הערב הארוך הוקלט.

אברהם דשא המכונה בפי ידידיו "פשנל" ו"פשה", לא פסק לרגע מלהזיל דמעות אושר בעת ה"מחווה המרגשת" שערכו לו כל דורות האמנים שאותם העמיד, במסיבת-הפתחה ענקית ומפוארת שנערכה במלון הילטון בתל-אביב. המסיבה, שאותה אירגנו הגשש שייקה לוי ועוד חברים רבים, תירשם כאחד האירועים המרגשים והמוצלחים של השנה האחרונה. מחברי בצל ירוק (בתצלום למטה משמאל: גבי עמרני, אברהם מור, חיים

רי הצגת-היחיד המצליחה של **חנה לסלאו**. "שמעתי שיש שם מערכון על חשבונות..." פתחה והי משיכה. "אני יכולה לעשות מזה הרבה כסף!" עציני, מפיקה ותיקה, לא התבלבלה וענתה: "אני לא יודעת על מה את מדברת." בהצגה של לסלאו נכלל אכן מערכון משעשע ביותר, שאולי הזכיר למישהו את דמותה של שרמי. כותבי ההצגה מכחישים כל קשר שהוא לדמות מהמיציאות.

■ **דליה קליששסקי**, עסקנית בכירה במערכת, שרויה כאכל ככר. היא ביקרה במשך חודשים ארוכים את אביה בבתי-החולים. בשבוע שעבר נפטרה.

■ **יגאל תומרקין**, בצהרון חדשות, "הסיפור של (מרדכי) וענונו מצחין מצד השכל, טיפשי מהצד הרמקוטי, מפחיד מהצד המדיני וחלמאי מהצד הביטחוני".

כנסת. קופמן תקף את מועמדותו של דראושה, על רקע נסיעתו הדמוסמט שהופסקה בקפריסין ועל רקע אי-הצבעתו עבור הממ"ד של החדשה. דראושה לחץ את ידו בחום ואמר לו: "לפחות אתה דוגרי. אחרים — ביחוד מהמיפ"לגה שלי — מחבקים אותי מ"

האוצר, שלה זר-פרחים ענקי ל-מיטתו של **מרדכי גור**, שהורציאו מגופו גידול. לשימחת הכל, הגידול של גור לא היה ממאיר. ■ **חבריהכנסת עבדאללה והאב דראושה**, שמועמדותו כסגן-שר הועלתה השבוע במפ"תיע, ניגש אל קופמן במינוחדי

■ **הדירש אברהם שריר** מתכוון לנסוע בקרוב לחו"ל, והשמועות אומרות שהוא עומד להפקיד את שני משרדיו — אחד מהם, לפחות, מצריך סדר יום עמום — לעמיתו למפלגה, שריהאוצר **מושה ניסים**. אומינם, יש עוד עמית למפלגה, **יצחק מודעי**, שאינו סובל מ"תסוקתית", ויקשה על ניסים בשלושה תיקים, ששניים מהם כל-כך מרכזיים. אבל...

■ **חיים קופמן**, שניצח את מחלת הסרטן כשכיהן כסגן שר

■ אין שואלים ג'נטלמן היכן

לאור-נרות

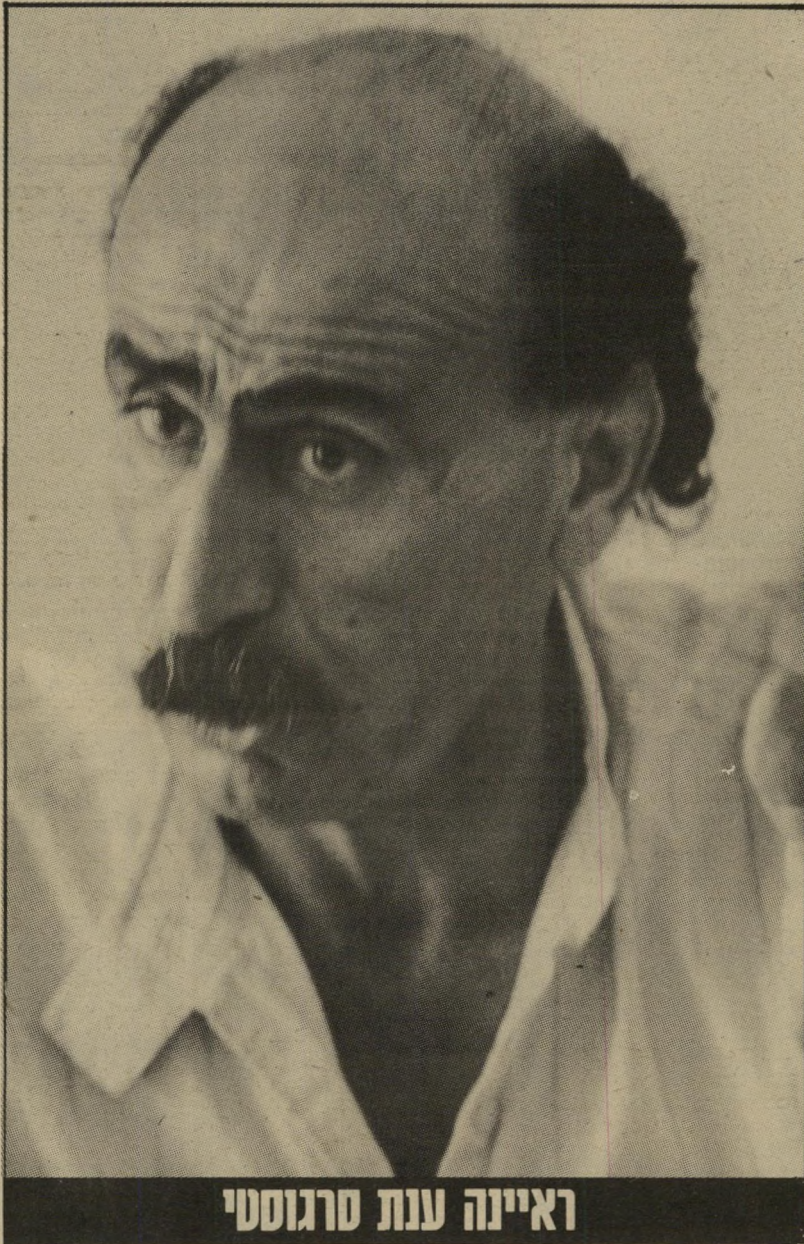
● **רבים בעולם-הבידור נזכרו השבוע בסיפור שלא פורסם מעולם.**

לפני כמה חודשים, באחת ההצגות של איך להיות אמא יהודיה ב-10 שיעורים. בכיכובם של **מנזי סאר ורבקה מיכאלי**, השתתף לפתע חושך מוחלט באולם. פרצה כהלה בקרב הקהל. הסתבר שהיה קצר. חלה הפסקה קצרה במהלך ההצגה, והקהל התבקש שלא לעזוב. מקץ הפוגה קצרה נמשכה ההצגה לאור נרות. איש בקהל לא ידע שמי שהפעיל את התאורה התחשמש, והובהל לבית-החולים. שמו מככב כיום בכותרות הראשיות של העיתונות: **דני בן**, החשוד במעשי-אונס חמורים, והמכונה "האנס מרמת-גן".

יוסף טלילוח, מיוזמי המיפגש המתוכנן בבוקרשט, מסביר את מניעיו, מספר על ילדותו בכורדיסטאן ובאוהלי וכחוני המעברה בארץ, וטוען שהגיע הזמן שהיהודים המיזרחיים יפסיקו לבכות — ויקחו את גורלם בידיהם

„המיזרחיים לא צריכים להאשים איש, אלא להגיע למודעות עצמית, ואז הדרך סלולה למאבק לשוויון”

„אני זוכר שעזבנו את עיר-המחוז בכורדיסטאן ובאנו והשתכנו בבית הקברות היהודי בטהראן”

ראייה ענות סרגוסטי

„הגעתי למסקנה סופית שפיתרון חברתי יכול לבוא אך ורק כאשר יהיה שלום בין ישראל לבין העם הפלסטיני”

„כל זמן שהיינו במחנה העולים, נחפסנו כאינדיבידואלים. ברגע שהגענו לארץ-ישראל, נחפסנו כקולקטיב”

„כשיסתיים הסיכסוך עם הפלסטינים, המדינה תהיה חייבת לתת תשובה לבעיית החברתיות”

„לא הופעתי בכיתה, ואמא שלי לא דחפה אותי. שברתי רגל ואז החלטתי להיות שחקן”

”מי שרוצה בשלום

צריך לשלם מחיר!”

שהופיע עשרות פעמים על קרשי הבימה הישראלית. בתפקידים שונים ומגוונים. שילוח, יליד כורדיסטאן. בוגר מעברה בראשון-לציון. מתגורר ביפו בבית יפהפה גדול שבקומת-הקרקע של ביתו אפשר לראות ים ושמיים. למרות ילדותו הקשה במעברה, למרות קיפוח ועוולות שנעשו לו כמו לכל העולים החדשים המיזרחיים שהגיעו לארץ בראשית 1950, אין שילוח מפנה אצבע מאשימה כלפי המדינה או השלטון. הוא מצטרף למגמה ההולכת ומתרחבת בקרב הציבור המיזרחי, שעיקרה מבט קדימה. הוא טוען

בכנסת. ושנכנס ברעש ובצילצולים אל תוך ספר-החוקים הישראלי — החוק האוסר מיפגשים עם אש"ף. שהוא ספח ל-פקודה למניעת טרור. שילוח לא בא מן הפוליטיקה, ולכן קל להאמין לו. הוא עדיין אינו משופשף בשיי מוש בסופרלטיבים ובמישפטי-מפתח שיהיו כותרת טובה לעיתון. כשמדברים איתו, קל להאמין לו. הוא איש גבוה ודק-גזירה. על ראשו נוצצת קרחת. והוא בעל שפם שחור ומרשים. הוא מוכר מעשרות סרטים שבהם שיחק, חלקם הגדול ישראלים. חלק גדול לא-פחות זרים. הוא מוכר כשחקן-תיאטרון

שילוח עלה בשבוע האחרון לכותרות לאו דווקא בגלל עיסוקיו בתחום הקולנוע והתיאטרון. אלא בגלל עיסוק אחר לגמרי. הקשר שור למוליטיקה הישראלית במרחב. שילוח היה אחד האנשים שהופיע לפני שבוע במסיבת-העיתונאים שבה הודיעו על הכרזתה של קבוצת ישראלים לנסוע לבוקרשט שברומניה ולקיים מיפגש עם אנשים שונים מן העם הפלסטיני. כדי להראות לציבור בארץ שיש כאן עדיין מי שמאמינים בלב שלם בצורך בקיום דו-שיח עם הפלסטינים. והמאמינים בלב שלם באפשרות להביא שלום למרחב. וכל זה למרות ועל אף החוק שעבר לפני כמה שבועות בקריאה שלישית

מוזר לסגור במדינת-ישראל של 1986 באדם המקשט את דבריו במילים יפות כמו צדק, שיוויון, חרות ושלוש. מוזר עוד יותר לפגוש באדם שמילים אלה זורמות מפיו לא רק לצורך קישוט. אלא נאמרות כשעיניו השחורות יוקדות. כשהוא מסתכל הישר לעוני בר-שיחו. כשמעבר למבט בעיניים יש אמונה שלמה. כשפוגשים באדם כזה כאן ועכשיו. קשה שלא להסתכל בו בחיוך ולומר שהוא נאיב. כזה הוא יוסי שילוח. שחקן מזה שנים רבות. כותב-תסריטים קצת פחות שנים ולעיתים, כך הוא מקווה. גם בימאי של סרט באורך מלא.

שילוח עם אברהם מור

„בדור שלי אין למיחרש שום דריסת-רגל בענייני-תרבות!“

● לאן הגעתם?

היינו כמה ימים בשער-עלייה בחיפה, אחר-כך עברנו למעברה בפרדס-חנה, שם היינו חודשיים. אחר-כך הובילו אותנו כרכבת-משא מחזרה לרחובות, ובחובות העמיסו אותנו על משאות ופיזרו אותנו במעברות שליד היישובים הור' תיקים באזור. אנחנו הגענו לשיכון-המיוחד בראשון.

● היו שם רק בורדים?

לא. האוכלוסיה היתה מעורבת, היו גם תי' מנים, רומנים, עיראקים, כל העלייה החדשה של אז. אבל כבר אז היתה חלוקה: היו צירפים, פחונים, בלוקונים ושיכונות-תיקים. אנחנו גרנו באוהל שלוש שנים עד 1953, אחר-כך עברנו לצריף פני, שגורל כל חדר בו היה 12 מטר מרובע. מכיוון שהיינו מישפחה מרובת-ילדים, עשרה אחים ואחיות, קיבלנו שתי יחידות כאלה, אבל כל אחת לחוד, אחת היתה במספר 15 ואחת במספר 22.

● ואיך הסתדרתם?

היה מאבק איך נישן בליה בשתי יחידות. אחרי תקופה קצרה בא ילד מהמעברה שלמד בקיבוץ לביקור ואני החלטתי ללכת איתו ל- קיבוץ בית-קשת. הייתי אז בן 10. אחרי שלושה חודשים העבירו אותי לקיבוץ נחשולים, שם הייתי שנה ואז חזרתי הביתה.

„אם בית-המשפחה הישראלי יפסוק שאכן עברתי עבירה, אין לי שום סיבה לזלזל או לא לכבד את החלטת בית-המשפחה“

- למעברה?
- לצירפים, הסטטוס עלה.
- בקיבוץ הרגשת הברדל בין הילדים, שנבע מהמוצא?
- לא. עליית-הנוער היתה כרובה מיוחסת.
- וילדי הקיבוץ?
- לא היה שום קשר איתם.

עד איזה גיל למדת בבית-הספר?
למדתי רק שנה וחצי בבית-הספר. כשהגעתי לארץ עברתי חצי שנה במשק-בית אצל ארון סגל בראשון. טיפלי בתינוק בן שנה וחצי, עשיתי ספוג'ה וכלים וטיפלתי בלול של 400 עופות. ובפעם הראשונה בחיי, אצלם בבית, הבנתי משהו שהוביל אותי לכל אורך חיי. שאלתי את הגברת איפה השירותים, היא היססה ובסוף אמרה לי שהשירותים בחצר. אחרי יום ניקיתי את הבית ופתחתי את אחת הדלתות בתוך הבית וישויון השירותים. זו היתה תחושה הכי כואבת לילד בן 10 להבין את המהות של אי-צדק ושיויון והבדל-מעמדות. כל זמן שעברתי שם לא נבנסתי לשירותים בתוך הבית, למרות שניקיתי אותם פעמיים בשבוע.

וזה וגם אז מנהל פרויקט-השיקום חתם איתנו על מיסמך שלפיו הוא לא מתערב בתהליך העבודה. שם היינו יותר משנה. בשכונה נוצרו קבוצות שונות, בין השאר קמה שם קבוצת אל"ה (אורחים למען השכונות) המפורסמת. הם היו מיליטנטים, אבל בנו את האישיות שלהם. ואז, בעצם, ברגע שהבנתי שבאופן מוחלט,

„במהותו, היהודי המזרחי אינו שונא ערבים. הוא ינק את חרבותו מהעולם הערבי“

בהצהרה של מדינת-ישראל וממשלת-ישראל קבעו שיש שתי חברות במדינה — 169 שכונות ועיירות-פיתוח והקוקות לשיקום (שהם מיליון ו-280 אלף איש) — אז הגענו להחלטה שאם יש מיסגרת שבה יש שני עמים במדינה אחת — ישראל המשקמת וישראל המשוקמת — המשוקמת צריכה להחליט על גורלם. בנינו גוף שנקרא ישראל זה אני וזה היה החלום. גוף שייצג את כל עיירות-הפיתוח בישראל. רצינו שתקום גם תנועת-נוער עם אותו השם, חשבונו שזו הדרך להביא למודעות אישית, שלא נהיגו אותם וישלטו עליהם.

ב-30 באוגוסט 1980 היה כנס גדול בהיכל-התרבות בתל-אביב ובאו אליו אנשי שכונות ועיירות מכל רחבי-הארץ. הם באו על חשבונם. היו סימפוזיונים ואחרי תקופת מה הגענו למסקנה שניתן להם לפעול לבד.

● וזה הצליח?

זו היתה גישה תמימה, כי לא ידענו שהוערים ממונים עליידי העיריות והמועצות והמפלגות וזה היה כישלון. זה הביא אותי למסקנה שפיתרון חברתי יכול לבוא אך ורק כאשר יהיה שלום בין ישראל לבין העם הפלסטיני.

● למה?

משתי סיבות. המיזרחיים נתפסים בעיניי ה- שילטון ובעיניי חלק מהחברה הישראלית כקולק- טיב חסר-דעה שאפשר לעבוד עליו במניפולצ- יות. מראים שהמיזרחיים הם מיליטנטים ואני חושב שכל עוד לא יהיה שלום בין הפלסטינים לישראלים, המיזרחיים בעיני עצמם נתפסים כרימוי שלילי, משום שכל ערבי שנתפס כמעצר,

שסיסמות הבכיינות והקיפוח הן נחלת- העבר. שצריך להסתכל קדימה. להגיע למודעות עצמית, ואז תהיה הדרך סלולה לתפוס עמדות-מפתח חשובות במדינה. שילוח נשוי לאנג'לה, ילידת שווייץ, קד- רית במיקצועה. הוא אב לשלוש בנות: הגר (20) עומר (8) ומעיין (6).

בפתח ביתו ביפו יושבת על שמיכה כלבת-בוקסר גדולה, המתנפלת על כל אר- רח, לא באלימות אלא בבקשה שילטפנו אר- תה.

עיסוקיו של שילוח בשבועות האחרונים. עיסוקים אינטנסיביים בפוליטיקה, אינם לרוחו. עיסוקים אלה גם קטעו אותו מעי- סוק אחר. עיסוק שהוא משתוקק מאוד להמשיך בו — עיסוקו בסרט שהוא רוצה לביים. הוא אינו מוכן, בשלב זה, לספר מה תוכן התסריט שכתב, ומוכן למסור רק את שמו של הסרט — „החצר האחורית“.

עד שהתחיל להיות מעין דובר למיזר- חיים המעוניינים להשיג שלום עם הפלס- טינים. היה שילוח טורד בנסיונות למצוא משקיעים לסרט שלו. בזה גם יעסוק אחרי שיסתיים העניין ברומניה. מתוך תיקווה ש- יוכל להתחיל בקרוב לצלם את סרטו.

● איך הגעת לסיפור הזה של הנסיעה לרומניה?

אני, כעיקרון, אדם שמעולם לא התעסק בפוליטיקה, אני לא מוזהה עם שום מיפלגה. גם הצעד הזה שלי הוא לא צעד של הורחות פר- ליטית. הגעתי לפעילות אחרי עבודה בתחום החברתי, כשהתעסקתי בתיאטרון קהילתי.

● איפה?

במורשה ליד רמת-השרון, שם עשיתי בפעם הראשונה תיאטרון קהילתי כפי שאני מבין.

● זו היתה התנדבות?

לא בדיוק. זה היה אחרי ועדת ראשי-המשלה לנוער במצוקה ואז ביקשו לבנות, במסגרת הוועדה שקמה, מודל שבעזרתו ניסו לשקם. אחד ממנהלי המקום במורשה פנה אליי וביקש ש- אבוא לעבוד. אמרתי שאני מוכן לעשות במקום תיאטרון קהילתי כתנאי שלא תהיה התערבות בעבודה שלי לכל תקופת החווה.

● והבסימו?

כן. היה שם גם פסיכולוג, ד"ר גיורא רהב, שעשה הסתכלות על התקדמות העבודה והוא עבד בצוות עם פסיכולוג נוסף ועם מדריכים. עברנו בצריף עלוב שהיו בו שני לוחות ששיכש-

שילוח באישיות-ח בסרט „רזובאר“

חלום חיי היה לעלות לארץ ולהיות רועה-צאן!

או כל מיטען-חבלה שנתפס, רוב המיזרחים, בגי- לל דימיון, נבנסים לתחושות של חרדה ורגשי- אשמה וכך הם מקצינים את העמדות שלהם, כדי להראות לאשכנזים ש-אנחנו שונאים ערבים למ- רות שיש דימיון.

רק שילשום קראתי בעיתון על מירדף שנעשה אחרי מכונית גנובה. במהלך המירדף נורו יריות לכיוון הנהג והוא צעק בקול-יקולות „אני ישראלי, אל תירו בי“ וירו בו. אני בטוח שאילו הוא היה בלונדין מקיבוץ שובל, לא היו יורים בו. וזו הועקה של החברה המיזרחית: „אני ישראלי“.

● ובכל זאת קשה להכחיש את העובדה שרוב המיזרחיים ימניים בדי- עותיים?

15 נערים ששיחקו. אני באתי לבד. אחרי חודש היו במועדון 300 נערים. אחרי ארבעה חודשים הנערים האלה אירגנו ערב שבאו אליו 4,000 תושבי השכונה. התחלתי לעבוד איתם, כי אני מאמין שאמן הוא אחד האנשים הבודדים בחברה שמתייחס לבני-אדם כבני-אדם ולא כאל מיקרה, כמו שמתייחסים הפסיכולוג, הסוציולוג וכי. אני חושב שדרך תיאטרון אפשר להביא אדם למודעות.

● כן, אבל מכאן ועד פגישה עם אנשי אשף-הדרך ארובה.

רגע. כשאני מדבר על מודעות, כשאני תובע מאנשים מודעות, זאת אומרת שאני דורש מהם לקחת אחריות על החיים שלהם. אחר-כך, בשנת 1979, עברתי בשכונת-התיק-

(המשך מעמוד 15)

● **הרגשת צורך בנקמה?**
לא. המשכתי לעבוד שם חצי שנה.
● **אתה בקשרים עם הילד שטיפסת בו?**
פעם, כשהייתי בן 22, ראיתי אותו ברחוב. הייתי עם חבר וביקשתי מהחבר שיקרא לו. הוא קרא בשמו והבחור הסתובב, אבל לא דיברתי איתו.
אלה הדברים שעיצבו את האני מאמין שלי כאדם ששואף לאיזה צדק חברתי.
● **ובכל זאת לא הלכת לפוליטיקה.**
פוליטיקה לא מעניינת אותי. כי אם יש דבר שמונע חירות ושיוויון וצדק זו פוליטיקה. לכן הלכתי לאמנות.
● **זה קצת נדיר מהרקע שלך ללכת לכיוון אמנות.**
אין לי הסבר, כי במישפחה שלי אין אמנים. אני לא יודע מה גרם לכך שאבאך בדרך הזאת.
● **מתי זה התחיל?**
לא הופעתי בכיתה ואמא שלי לא דחפה אותי.

השינאה שמונעים לפתח ולהדליק אצל היהודי המזרחי נובעת מסיבות לא־כנות של אנשים מסויימים בפוליטיקה הישראלית

קרתה לי טראומה בחיים. בגיל 17, אחרי שהלכתי לבדיקות בלישכתנינים, באחת השבתות הלכתי עם חבר לים. בדרך שיחקנו בכדור ואז בעטתי בכדור באופן לא מוצלח ופיצצתי את השוק שלי. השבר הזה גרם לי להיות מרותק למיטה למשך שנה וחצי. תישעה חודשים שכנתי כלי לזוז, ואחריה הייתי עוד שמונה חודשים עם קביים. זה היה התהליך שעיצב באופן מחלל את האישיות שלי. בתקופה הזאת החלטתי שמה שאני רוצה לעשות זה להיות שחקן.

בגלל הפציעה עשיתי שירות מקוצר בצבא, ואחריה הלכתי ללמוד מישחק אצל עמוס מרוז, אחריה בסטודיו של הבימה ואחריה למרתי שלוש שנים בבית־צבי.

● **מה אמרו בבית?**
אחד הדברים המפתיעים הוא שאנשים חושבים שבבתי אנשים שבאים מהמזרח יש החלטות קולקטיביות או הנחיות מלמעלה. יש סובלנות וכיבוד רצונות של השני. ברגע שאמרת לאבי שאני הולך ללמוד תיאטרון וקולנוע, הוא אמר לי שאם אני חושב שזה טוב הוא מברך אותי.

משנת 1963 אני שחקן בתיאטרון ובקולנוע הישראלי והתיאטרון חיזק את דעתי שבעצם קיימות שתי חברות במדינה.

● **למה?**
בשנתי מסתכל היום על הנהלות התיאטרון, אני רואה את הדור השני ללא דריסת־רגל לשום מיורחי לשום תפקיד שיכול לעצב פני תרבות במדינה.

הסיכום של החיים שלי מביא אותי למסקנה שאם אנחנו רוצים להמשיך להתקיים כחברה במדינה שיש בה ניגודים בגלל מוצא אתני, כדאי שנשנה סטטוס, הצורך העליון של המזרחי חייב להיות השאיפה לשלום עם העם הפלסטיני ואז כל הטיעונים שבשם הם פועלים היו מתבטלים. כשיסתיים הקונפליקט, המדינה תהיה חייבת לתת תשובה לבעיות החברתיות שהן לא פחות קשות מהנושא הפלסטיני.

אם אני רוצה צדק, אני חייב לעשות צדק גם לצד השני, כי אם רק אני צודק בצדק שלי יש פגם ואם אני מאמין שצריך לתת חרות לאדם באשר הוא אדם, זה הצעד הקטן שאני עושה כדי להביא את רצוני האיש.

● **אתה מודע למחיר?**
אני מודע בהחלט, אבל עדיין מאמין שהחברה הישראלית היא נאורה ואני מאמין שאם לאדם יש שאיפה כנה לשלום הוא חייב להביע אותה גם אם יש מחיר, ואני מאמין שהחברה ובית־המשפט יגלו מספיק בגרות כדי להבין שהמניע לא יכול לגרום צער או הרס לשום חברה.

● **אתה לא מרגיש בדין־קישוט?**
לא, אני לא מרגיש לבד במערכה. אני לא סהרורי שפועל לבד. בתחושת הפנימיות שלי ובהיותי שחקן מפורסם יוצא לי לשוחח עם מאות אנשים ואני מקבל מהם אותה תחושה שאני מבטא פה ואני חושב שיש מאות אלפים החושבים כמותי בחברה.

דבר נוסף בנושא החוק שחקקו בכנסת. אני חושב שאחד הפגמים בפוליטיקה הוא הטווחים הקצרים בהתייחסות הפוליטיקאים בנושא הזמן.

שילוח וביה סידלר בסרט „הרימו עונן“
המאבק של המזרחיים צריך לשנות כיוון?

הייתי רוצה ליצור גוף של תיאטרון ישראלי אחר, אין לי ספק שהיינו תורמים תרומה נכבדה.
● **מי זה אנחנו?**
קבוצת מיורחיים שנפגשים בנושא בעיות האמן הישראלי בנושא תיאטרון. לא הצלחנו להביע את העמדה שלנו בצביון דמותה של החברה.
● **ובעניינים האישיים. אתה נשוי לשווייצית?**
זו אחת הטרגדיות של האינטלקטואלים ה־אמנים המזרחיים.

● **מה?**
בגילי שלי, אני בן 45, לפני 25 שנה באותה סביבה שלמדת תיאטרון וקולנוע לא רק שהי גברים המזרחיים היו מיעוט, אלא כמעט ולא היו בחורות ממוצא מזרחי. והיות ואנחנו לא משי חקים את המישחק שדורשים מאיתנו לשחק — להיכנס לגטו מזרחי — אז החברה שלנו היתה מעורבת.

● **אתה חושב שבמצב אחר היית מתחתן עם מיורחית?**
יכלה להיווצר בהחלט סיטואציה כזו.

● **אשתך יודעת לבשל אוכל מזרחי, או שאתה מבשל אותה?**
אין לי טענות לגבי אוכל, אני לא מתעסק בגסטרונומיה ואני לא מבין דעות פוליטיות דרך קיבתו של הלוקוס. לכן, היות ואשתי בוגרת בית

● **אתה חושב שלמזרחיים יש יותר סיכוי להביא שלום לאזור?**

אני מאמין באמונה שלמה שהמזרחיים במדינת־ישראל הם גורם מכריע בתהליך השלום בין שני העמים.

● **למה?**
מפני שבמהותו היהודי המזרחי איננו שונא ערבים. הוא ינק את תרבותו מהעולם הערבי, הוא חזר לאותו אור, צליל וצבע של הארץ שבה חי, שמינהגיו וזשפתו הם כשפת המזרח. המוסיקה שהוא אוהב היא המוסיקה הערבית, לכן אני קובע חרי־משמעותי שכל השינאה שמנסים לפתח ולהדליק אצל היהודי המזרחי נובעת מסיבות לא כנות של אנשים מסויימים בפוליטיקה הישראלי.

● **אתה חושב שצריך לדבר עם אשׁי?**

אני חושב שעם שלם שאומר, או 80 אחוז מהעם אומרים שהנציג הבלעדי של העם הפלסטיני זה אשׁי, וכל עוד הם נתונים תחת שילטון ישראלי ואין להם אפשרות לערוך בחירות דמוקרטיות ולקבוע מי הנציג שלהם למשא ומתן, אני לא מטיל ספק שאשׁי הוא הנציג הבלעדי של העם הפלסטיני ושאינו צריך לנהל משא ומתן. כי משא ומתן אתה מנהל עם אויבים.

● **אתה מוכן לשבת בכלא על העיקרון הזה?**

אם בית־המשפט הישראלי יפסוק שאכן עברתי עבירה, אין לי שום סיבה לזלזל או לא לכבד את החלטת בית־המשפט.

● **אני מבינה שהמאורעות האחרונים סביב הנפיעה גזלו אותך מעיסוק אחר על סרט שאתה רוצה לביים.**
כן.

● **זה סרט ראשון?**
לא. תסריט ראשון שכתבתי, אבל ראשון שאני אביים.

● **במה עוסק הסרט?**
לסרט קוראים החצר האחורית. אני לא רוצה לדבר על זה, אני רוצה לעשות ולא לדבר.

● **עד היום הופעת בהמון סרטים.**
עשיתי 44 סרטים, מתוכם 24 ישראלים ו־20 זרים, מתוכם עשיתי 20 תפקידים מרכזיים.

● **מה אתה יותר אוהב — קולנוע או תיאטרון?**
תיאטרון הוא כלי אדיר להעברת מסר יותר מקולנוע, בגלל המגע הישיר. אין בו מחסום כמו בקולנוע. בנושא החברתי, אילו היתה אפשרות,

האנשים שחוקקו את החוק האמינו שהחוק קיים כל עוד הם חיים ואחריהם יכול לבוא המכול. אני חושב שחוק שידבר על צדק ושלום הוא חוק שצריך להיות לטווח שמתייחס לילדים, לנכדים ולננינים בארץ הזאת.

● **במיוחד אתה מרגיש יותר קרוב לערבים מאשר לאשכנזים?**

זו שאלה מאוד לא פיירית לשאול.

● **אבל היא עולה מפעם לפעם.**
אני באופן אישי אינני מאמין ואינני מוכן לקבל גזענות הפוכה.

● **איך אתה מגדיר את עצמך? ישראלי? מזרחי?**

אני אדם פרטי שחי בפלנטה הזו, במדינת ישׁ־ראל, מדבר עברית ומאמין שלכל אדם בכל מקום מגיעות חריות. עם חברי אני יוצר מערכת יח־סיים שהיא על בסיס רוחני־אינטלקטואלי ועל בסיס של השקפת־עולם.

● **אבל אתה מזוהה עם גוף מזרחי.**
נכון, כי אני לא שוודי.

● **אתה מרגיש יותר נוח עם מזרחי מאשר עם אשכנזים?**

אני חושב שאין לי תשובה חרי־משמעות, כי החברים שלי נבחרים עליידי מערכת של יחסי־קירבה, כבוד, אמון ואהבה. זה לא נוגד את השקפת־העולם שלי לצאת למאבק נגד עוולות בחברה הישראלית, והמאבק הוא לא להרוס, אלא לבנות את החברה לעתיד טוב יותר.

● **אתה מרגיש בעם על המדינה בעיקבות מה שעברת כשעלית לארץ?**
מדינה זה מושג אבסטרקטי. אני לא יכול לכעוס על דבר אבסטרקטי, אבל יש לי ביקורת נוקבת על מה שעשו בני־אדם שלא בתוס־לב וזו הביקורת שלי.

● **בתיאטרון ובסרטים אתה מקבל בעיקר תפקידים של מזרחיים?**

בגלל האוריינטציה המערבית בחברה הישראלי, גם אם מסתננים פה ושם שחקנים מיורחיים לתיאטרון, זה לא הופך אותו לישראלי.

● **זה הפריע לך בקריירה שלך?**
זה הפריע לי כמו שהפריע לעוד 70 שחקנים ישראליים מיורחיים שלא מוצאים את מקומם בתיאטרון, ולא בגלל העדרי־כשרון.

● **קיבלת תפקידים בגלל חזות ומיבטא?**

המזרחיים נחכמים בעיני השילטון ובעיני חלק מהחברה נקולקטיב חסר־דעה, שאכשר לעבוד עליו במניפולציות

כל זמן שמגיעים הנה במאים זרים שאינם מבינים את הפרובלמטיקה כאן וכל עוד לא נוטעים בהם דעות קדומות, הבמאים אינם מבחינים בין מזרחי ללא־מזרחי.

יש נקודה עקרונית — המאבק של המזרחיים צריך לשנות כיוון ולהגיע להכרה שבכיינות וכל אותן סיסמות שהאשכנזים רפקו אותנו ולא נותנים לנו, זה חייב להיות חלק מהעבר של החברה.

המזרחיים לא צריכים, לדעתי, להפנות אצבע מאשימה לאף אדם ולאף גוף, אלא להגיע קודם כל למודעות עצמית ואז הדרך תהיה סלולה למאבק של שיוויון בחברה הישראלית ותפיסת עמדות־מפתח.

● **אתה חושב שזה בסדר ששחקן תופס צד?**

זה אותו דבר כאילו סנדלר תופס צד בפוליטיקה. אדם שמרגיש צורך להביע את דעתו אין ערך לשיוכו או למיקצועו.

● **אתה חושב להיכנס לפוליטיקה יותר עמוק ולהמשיך הלאה?**
לא גדול. עם הרבה סימני־קריאה.

● **למה?**
אמנות הפוליטיקה זו אמנות־הסרק ואני בסרק לא מתעסק, כי אורך חיי מוגבל ולא נצחי ואני רוצה לעשות דברים שאני מאמין שאינם דבר־סרק.

● **ואם המטרה חשובה?**
אז אני עושה.

● **אז מה שאתה עושה עכשיו זה חרי־פעמי?**

חרי־פעמי, פרטי, לא שייך למפלגה וממשיך להתעסק בנושא החברתי באופן עצמאי וכזה אני רואה חשיבות גדולה.

הגענו להחלטה
שבמיסגרת שבה יש
שני עמים במדינה —
ישראל המשקמת
וישראל המשוקמת —
המשוקמים צריכים
להחליט על גורלם

הספר היוקרתי ביותר בעולם למלונאות, בשווייץ, מכל המיסעות המזרחיות והאירופיות בארץ ובחוץ־לשאלתי, היא מבשלת את המטעמים הכי נהדרים שאיפשרו שף המצא אירופי, וזה לא אומר שביים שיש אנחנו לא הולכים לאברהם ואוכלים חומוס בפיתה, אבל אני לא עושה מה־עוברה הזו קפיטאל. זה חלק מהחיים שלנו.

המילחמה המזוהמת

נוכחתי בספור זה כאשר קראתי את הטענה שכתב הצהרון חדשות השיג את תצלום תורמת-הכבוד ממזכיר קיבוץ שער העמקים בדרכי-מירמה. זה לא היה מעשה יפה, אך בן הכט היה בוראי מוחא לו כן.

"אם אתה יכול..."

לרגל הופעת סיפרי אחי, אויבי בבריטניה, הוזמנתי לראיון במחלקה לשידורים בינלאומיים של הבי-בי-סי בבית-בוש בלונדון. זה היה אמור להיות ראיון ארוך. הוצאתי את המיקטרת שלי ועמדתי להדליקה, כאשר נתקל מבטי בשלט קטן שהיה תלוי על הקיר: "אם אתה יכול להימנע מעישון — אנא עשה זאת". מי יכול לעמוד בפני אדיבות כזאת? חזרתי את המקטרת לנתיקה.

"תודה, סרו"

די לבלות כמה ימים בבריטניה כדי ללקות כהלם תרבותי אחרי השיבה. השבוע נועדה לי פגישה עם מר פלוני, אחד מראשי משרד הביטחון. נסעתי במכוניתו לשער הראשי. חיילת כבת 19, שוטרת צבאית, עצרה אותי.

אמרתי לה שאני מזומן לפגישה עם פלוני. "תן ת'תעודה שלך", ציוותה החיילת בקול גס. ביקרתי בבריטניה בתוריס מיתקנים מוגנים, ונתקלתי שם באנשי-ביטחון, שוטרים וסמם פקידים-בלה, שביקשו ממני להודות. הם אמרו "בבקשה", ואחר כך "תודה", וכל מישפט הסתיים במילה "סר".

החיילת נטלה את התעודה וניגשה לסוכת-השמירה. חיכיתי כמה דקות. היא חזרה כשסברתי-חמור. "אתה לא רשום?" אמרה בזעם (אחר כך התברר כי הייתי רשום בשער אחר).

"אולי תואילי לטלפן למר פלוני?" הצעתי.

"חכה!" ציוותה החיילת. היא זנחה אותי וטיפלה בכמה מכוניות אחרות. אחר כך חזרה. "קח ריורס, תמצא לך מקום-חינה, תחזור הנה ברגל ותטלפן!" פקדה.

היא יכלה גם להציע לי לטוס לירח, להחנות שם את המכונית ולחזור. ברדיוס של חצי-קילומטר ממשרד הביטחון אין מקום חניה לזוכב.

אמרתי לה תודה וחזרתי הביתה. איך נוצרת פירחת-ימים כסוג זה? הצבא לא המציא אותה. היא חונכה כפי שחונכה בבית, בג'הילדים, בכיתה-הספר, ברחוב ובצבא. סיפור עצוב.

הצרו של רינו

רינו צרור, מעורכי חדשות, שהתחיל את דרכו ככתב צעיר בהעולם הזה, פירסם סיפור על מותו של רמי הלפרין, צלם העולם הזה. רמי התחיל לעבוד אצלנו כמה חודשים לפני כן, עם שיחורו משרות סרי. עם פרוץ מלחמת-יוס-הכיפורים מיהר אל יחידתו ונהרג בקרב על החווה הסינית. הוא חוייל רק אחרי מותו. תמונתו של רמי היא התצלום היחיד התלוי במערכת העולם הזה. היא מתנוססת מזה 13 שנים מול הכניסה. אנו מצדיעים לו, בליבנו, מדי יום.

בסיפורו מתאר צרור את שיי בתו למערכת, אחרי הקרב על החווה הסינית, כך: "אני לא זוכר איך ומתי הגעתי למערכת בתל-אביב. היה יום, היה צהריים, היה אורי אבנרי, היה אלי תבור, היתה חנה המד כירה, היה אליהו השליח, וכולם ישבו בחדר הגדול ושמו לקראתי. ואחרי ששמחו לקראתי מישוהו שאל איפה רמי והתחלתי לבכות כמו ילד ואלי קפץ מן הכיסא ויצא מן החדר ואבנרי אמר לי, תוך כדי שבכיתי בכי שאפילו לי קרע את הלב, אבנרי אמר לי, שב ותכתוב את זה. ואני, כליכר רציתי מישוהו יגיד לי מה לעשות".

איני יודע אם זהו תיאור חיוני או שלילי. האם זה בא להגיד שאני עורך קשוח? שאין לי לב העשוי להיקרע? שלא ישבתי לידו ומירתי בככי כמוהו?

אני זוכר את הדברים כך: רינו הוצע למערכת וסיפר מה שסיפר. הוא היה כמצב היסטרי ומירד בככי. חששתי שמא יתמוטט כליל.

בשביל צרור זה היה הקרב הראשון בחייו. אני ראתי קרבות הרבה. במשך שנת 1948 אבדו לי רבים ממיטב חבריי. למרתי להתגונן מפני הכאב ולהתגבר עליו.

כשראיתי כי צרור עומד להתמוטט נתתי לו הוראה: שב ותכתוב על הקרב ועל מותו של רמי. זה באמת עזר. הוא נרגע תוך כדי עבודה, ואחר כך מילא תפקיד חשוב במאבק על הצדק בפרשת האלוף שמואל גונן (גורודיש). העולם הזה תבע אז לאפשר לו להתגונן כראוי. מול פני הליג' הצבאי והציבורי שנערך בו. רינו צרור התמסר לגמרי למאבק למען גורודיש, וכך התגבר על הכאב.

היה זה ויכוח אופייני בטלוויזיה הישראלית: כל שלושת המשתתפים הצדיקו את מיכצעי-סיני. מאיר פעיל אמר חצי-חצי, מרדכי בראון וחיים ישראלי הצדיקו את המיכצע כולו, תוך הסתמכות על כיובי בך-גוריון ודין.

שום ויכוח אמיתי לא התנהל ולא יכול היה להתנהל, כי לא הובא למירקע אף אדם אחד שהתנגד למיכצע אז, או המתנגד לו, לפחות בדעבר, היום. האורחים מחו"ל שהובאו למירקע הסכימו גם הם שישאל השיגה במלחמה זו הישגים מופלגים.

התופעה הפאטטית ביותר במישור היתה דמותו של מוריס בורודימונורי, מי שהיה אז שר-הביטחון של צרפת, ידיו הסוציאליסטי של שימרון פרס. ידעתי שהאיש אינו גאון — אך כשראיתי על המירקע, לא העליתי על דעתי שהוא אידיוט כזה מושלם. מחירי לחשוב שאיש כזה היה אזוראי לגורלם של מאות אלפי חיילים צרפתיים!

הגנתם של מאיר פעיל ומרדכי בראון על המיכצע מבטאת את פשיטת-הרגל הרעיונית של השמאל הישראלי. ידידי פעיל,

אורי אבנרי

איש יושר

ממייסדי שלי, וידידי בראון, מראשי ר"ץ, אינם תופסים גם כיום את התוצאות האיומות של מיכצעי-סיני מבחינת דמותה של ישראל. הם נשארו שבוים ככבלי התפיסה הבך-גוריונית. הטענה כי מיכצע סיני היה מוצדק וחיוני כדי לפתוח את מיצרי-סיראן היא שיטחית עד להדהים. השאלה היא: האם ניתן היה לפתוח את המיצרים בלי מלחמה? במילים אחרות: האם היתה אז אפשרות להשיג שלום? זוהי השאלה שאי-ששמאל אמיתי חייב לשאול.

אין לי שמץ של ספק כי ניתן היה בשנים 1952-1954 לכרות שלום עם גמאל עבראלי-נאצר. היו הרבה גישושים מצדו. חשפנו אותם. משה שרת הכריז שאנחנו שקרנים, ועברו שנים עד שהסתבר כי כל מילה שלנו היתה אמת.

בפברואר 1955 שלח בך-גוריון את אריאל שרון להכות במצרים בעזה — בלי שום סיבה מיידית נראית לעין. בקרב, שלא היה אלא שחיטה, נהרגו עשרות חיילים מצריים. אז שוכנע המנהיג המצרי לפנות אל ברית-המועצות, וחל שינוי מהותי במרחב. אך גם לאחר מכן היו גישושים של עבראלי-נאצר. בך-גוריון לא היה מעוניין בהם.

המטרת האמיתית של בך-גוריון התגלו כאשר הכריז על "מלכות ישראל-השלישית", ממטולה עד יוטבת (האי טיראן). אולם הוא התקפל כעבור יממה. תחת איום האוליטימטס הגרעיני הסובייטי ו/או האוליטימטס הפוליטי של הנשיא דווייט אייזנהואר.

לשיכוו של בך-גוריון — השבח היחיד המגיע לו בפרשה זו — יש לציין כי אחרי שהחליט שאין מנוס מנסיגה, ביצע אותה בגלוי, בראש מורס. בהחלטיות ובלי חוכמות.

הדיכויים של בך-גוריון על "פיתרון גדול", כפוי עלידי ישראל והמעצמות, שבמיסגרתו יסופחו עבראלי-ירדן לעיראק וירדן-לבנון לישראל, ותקום בגדה המערבית. אוטונומיה" בחסות ישראל — לא היו דיכויים בעלמא. בך-גוריון הגה רעיונות אלה במשך זמן רב וברצינות גמורה, אם כי המתין לשעת-כיושר שתאפשר את ביצוע הרבירים. מלחמת-הלבנון של 1982 נבעה ממחשבה בך-גוריונית. וכך גם רעיון-האוטונומיה של מנחם בגין. סיפוח ירדן לעיראק ירד מן הפרק — כאשר חוסלה הממלכה האשמיית בכגאדא.

כפי שאמרתי בשבוע שעבר, במרוך אחר: בך-גוריון חי וקיים, והמדינה מתנהלת גם כיום על הפסים שהוא הגיח.

עשן בלי אש

בסיפורו האוטוביוגרפי סיפר בן הכט, העיתונאי היהודי-האמריקאי המנוח, על מיכצעו העיתונאי הראשון.

כשהיה כתב צוער הוטל עליו להשיג את תמונתו של איש, שניספה בתאונת-דרכים. כבוא לבית המנוח, מצא את מישפחתו יושבת ומתאבלת. בנייה-מישפחה סירבו בהחלט לתת לו תצלום.

הכט הצעיר עלה לגג הבית וסמם את הארובה. הדירה התמלאה חי-שמרה בעשן. בני מישפחה נבהלו. היה נרמה להם שפרצה שריפה, והם ברחו מן הדירה.

הכט נכנס לדירה הגטושה, לקח את התצלום והסתלק. על כך זכה בשבח מפי עורכו.

מלחמת-סיני היתה מלחמה מזוהמת. היא גרמה לאסון היסטורי.

עד אז, היתה לישראל האפשרות — אילו רצתה בכך — להופיע בעולם כמדינה אנטי-אפריאליסטית. אחת המדינות הראשונות בעולם השלישי שפרקו את עול השיעבוד הקולוניאלי במלחמת-שיחורור. (זאת היתה, עדי 1948, עמדתו של לח"י, שי

אחד מראשיה היה יצחק שמיר). ישראל יכלה להצטרף לרוב האנושות, במיצער של חרות והקידמה.

ב29 באוקטובר 1956 קבעה ישראל, בצורה מוחלטת וטופית, שמקומה עם המדינות הקולור-ניאליות המלוכלכות ביותר של אתמול. היא הכריזה מלחמת-נצח על הלאומיות הערבית כאשר היא שם.

היום העיקרי של המלחמה היה בפאריס. ולא במיקרה. ה

אלג'ירים פתחו בנובמבר 1954 במלחמת-שיחורור מפוארת. הצרפתים, בעיוורונם שלא-יאמן, האמינו כי אין זו מלחמה אמיתית של עם השואף לחרות, אלא קנוניה של גמאל עבראלי-נאצר בקאהיר. כדי להמשיך בדיכוי אלג'יריה, יזמו הצרפתים מיכצע שנועד להפיל את עבראלי-נאצר. דויד בך-גוריון קיבל על עצמו להוציא את הערמונים הצרפתיים מן האש.

הצד הבריטי היה מטופש עוד יותר. אנתוני אידן ושותפיו בממשלת בריטניה האמינו כי חבורה של גולים מצריים, שרדי המישר הישן והרקוב, יוכלו לתפוס את השילטון בקאהיר בעזרת כידונים בריטיים, צרפתיים וישראליים.

בך-גוריון הצטרף לקנוניה בנפש חפצה. הסיבה (או האמתלה) היתה הצורך לפתוח את הדרך הימית לגמל איתל. כתירוף שימשו הפיראיון — איום מלאכותי, שטופח עלידי בך-גוריון עצמו בשרשרת של התקפות שנקראו בשם הכוזב "פעולות תגמול". היו אלה פרובוקציות מתוכננות של משה דיין, שנועדו לחמם את הגבולות. האיום האמיתי של הפיראיון היה מיוערי.

לדעתי, היה לבך-גוריון מניע הרבה יותר עמוק. הוא ראה כתנועה הלאומית הערבית אויב-נצח. שילטונו של עבראלי-נאצר נראה לו כאיום בעצם קיומו. הניגוד בין המנהיג המצרי הצעיר, הרינאמי ושופע-הקסם ובין בך-גוריון הוקן, העיף, שהתקרב לסוף יכולתו, מילא — לדעתי — מקום מכריע בשיקולי ובתחושותיו של בך-גוריון.

התוצאה של המלחמה היתה שהעולם השלישי כולו פנה עורף לישראל, שהודתה סופית כמדינה קולוניאלית אירופית. בגלל תהליך ההשתחררות של אפריקה ואסיה, שהיה בעיצומו, אחרו התוצאות לכא. כשנים יכלה ישראל להשלות את עצמה שהיא רוכשת ידידים בדרהיבשת. אך הנזק לא היה עוד ניתן לתיקון.

דור שלם של ערבים השתכנע סופית כי ישראל היא נטע קולוניאלי וזו כמרתה. אויבת מושבעת לשאיפת הערבים לחרות ולעצמאות.

יש המאמינים כי ההידרדרות התחילה ב1967, כאשר הפכה ישראל למדינת-כיבוש. אין זו אמת. ההידרדרות התחילה ב1956, כאשר ישראל הציגה את תעודת-הזהות שלה כשותפה לעולם הקולוניאלי השוקע, הלבן והמדכא. (וגם זאת היתה, כמובן, תוצאה של תהליכים הרבה יותר מוקדמים).

אם עלי להשוות את מיכצעי-סיני של בך-גוריון ודיין-פרס למלחמת-הלבנון של בגין-שרון-רפול, אניד בלי כל היסוס כי מלחמת-סיני היתה הרבה יותר הרסנית, ולא פחות מזוהמת.

גם מבחינת פישעי-המלחמה, עולים פשעיו של רפול ב1956 לאין שיעור על פשעיו ב1982. מלחמת-סיני היתה מלחמה מזוהמת גם מבחינה זו.

מבחינה צבאית היתה מלחמת-סיני מיכצע קלוקל. התגלו בו פגמים מחמירים, שטושטשו עלידי שיכוך-הניצחון ושיטפתי מוח. הצבא המצרי לא נוצח בקרב פניס-אל-פנים, אלא הצטווה בצדק עלידי עבראלי-נאצר להסתלק מסני בהחילתו. כדי שלא להיתפס בין צה"ל ובין הכוחות הבריטיים-צרפתיים, שנחתו בעורפו בפורט-סעיד. מומחים צבאיים בעולם, ואחרים מהם גם בארץ, מתחו כבר למחרת היום ביקורת קטלנית על ביצועי צה"ל בפיקוד משה דיין.

בימים האחרונים מפברקים אצלנו פולחן של צניחת-המיתלה. זאת היתה כישלון אסטרטגי וטאקטי. היא היתה לא רק הצניחה הקרבית הראשונה של צה"ל, אלא גם האחרונה. במיכצעי-המיתלה ירדה הצניחה הקרבית מן הפרק לצמיתות. נשאר רק המיתוס של הצנחן. הצנחנים הפכו מאז לחיל-רגלים מעולה.

באמצע מלחמת-סיני צילצל אליי נתן יליך-מור, וביקש להיפגש איתי באופן כהול. נפגשנו בקפה רוול ברחוב ריונגוף בתל-אביב, בלב שנינו מועקה עמוקה, מפני ששנינו סברנו כי מלחמה זו היא הכרעה היסטורית הרת-אסון. מתוך שיתח זו צמחה, תוך כמה שבועות, היוזמה הפוליטית-הרעיונית שקראנו לה הפעולה השמית והמיסמך הקרוי המינשר העברי. זה היה המיסמך שקבע חדי-שמעית כי מקומנו בעולם השלישי, שהתנועה הלאומית הערבית היא בת-כריתנו הטבעית, וכי יש להקים מדינה פלסטינית לצד מדינת-ישראל.

ילקוט הכזבים

התוכנית מוקד בטלוויזיה על מלחמת-סיני היתה שערורית מתחילתה ועד סופה.

בך-גוריון

צרור

הוא הצליח להרוס את תשתית הרפואה הציבורית ולהצמיח רפואה פרטית שחורה

להחליט היכן לבצע השתלות אלה. לאחר דיונים רבים, החליטה הוועדה להמליץ על בית החולים הדסה כעיקר כרם בבית החולים המתאים ביותר לפי עולה זאת. גם במקרה זה החליט השר באופן עצמאי בניגוד להמלצות הוועדה, העניק זכות לבצע השתלות לבית חולים רמב"ם, ובצורה גנרלית הס' ביר: "נכנעתי ללחצים של ברנדי" (הפרופסור יוסף ברנדיס, מנהל בית החולים רמב"ם). מתבקשת השאלה: האם השר אינו עומד בלחצים וגם

• אנחנו נטפל בכל מיקרה של רשלנות רפואית במהירות רבה וביר קשה" הצהיר השר בעת סיורו בבית החולים סורוקה בבאר שבע. זמן קצר לאחר מכן ביקר בבית החולים שיבא בתל-השומר והודיע שהוא "פתר" את בעיית הרופאים שהיו מעורבים בגניבת כליות של חולים — פרשה שנחשפה רק תודות להעולם הזה — והטיל על אחד מהמעורבים תפקיד של מנהל יחיד רשת השתלות, במקום להענישו! במקרה אחר נשלל רישיונו

מלחמה גור

להמלצות של מומחים רפואים הוא מתייחס כבעל אחרון פרטית?

בעת כהונתו של השר גור קרו שני דברים שעד כה לא היו ידועים בהיסטוריה הרפואית:

● מבתי החולים גריאטריים נזרקו ביום אחד מאות חולים זקנים כאמצעי לחץ של בעלי בתי החולים האלה על שר האוצר.

לפני פעולה אנטיאנושית זאת ניהל גור מלחמה נגד שריהאוצר ברישה להגדיל את תקציב משרד הבריאות. העיתוי של המיבצע "מעורר חשד כבד שהוא היה מתואם עם אנשים מסוימים במשרד הבריאות.

מאות חולים כרוניים הגיעו לחדרי המיון של בתי החולים הציבוריים ובכליהם סיכומי מחלה שהוכנו מראש, בדיוק בשעה ששרי הבריאות הלך לשינה עם שריהאוצר, כאילו היה מיבצע צבאי מתוכנן היטב.

לאחר שנסתים המיבצע גם העניק לו גור את שמי-הצופן: "ליל הזקנים".

● אחיות בתי החולים עזבו פעמים אחדות את מקום עבודתן ללא אישור הממונים עליהן, בניגוד לתקנון עובדי המדינה ובניגוד לחוק — שלא לדבר על הניגוד לאתיקה הרפואית. גם מיבצעים אלה קיבלו שמי-צופן — נטישת בתי החולים ועשו רושם של תיאום סודי מוקדם.

בשני המיבצעים הללו הוכיח הר"מטכ"ל לשעבר חוסר יכולת להחליט, לפעול, ולטפל בבעיה לטובת החולים. בזמן ה"נטישה" הראשונה ניסה מנכ"ל משרד הבריאות להאשים את האחיות בכך שהן "מסכנות חיי אדם", דבר שעליו חזרו גם רופאים בכירים אחרים בארץ.

כנגד אוהדות אלה של הרופאים יצא השר גור, ולמעשה טירפד את נקיטת הצעדים המתאימים וסירב להוציא צווי-ריתוק. השר יצא לא פעם לכלי התקשורת בהודעות: "אין סכנה לחיי אדם", "המצב אינו כה חמור", "אנחנו מחזיקים יד על הדופק", "אני מצדיק את רוב הדרישות של האחיות", הכרזותיו אלה אך הוסיפו שמן למדורה. האחיות קיבלו כביכול תמיכה מהשר והמשיכו במעשיהן.

לאחר ליל הזקנים ונטישת בתי החולים לא ננקטו כל צערי-ענישה, לא נגד בעלי בתי החולים, שפגעו בחור לים, ולא נגד האחיות, שעזבו את מקום עבודתן. לא נשלל רישיון העבודה אף ממנהל בית החולים גריאטרי אחד, כפי שלא נשלל כל רישיון עבודה אף מאחות אחת, גם מאלה שהחזיקו את המעשים הברכאריים האלה.

מיכרזים תפוזים

● עומת זאת, במישור "הטיפול האישי", הראה השר גור יכולת "להשיג" דברים והפגין את שרירותו כאשר לא רצה שחברת הכנסת שיר שנה ארכלי-אמולונו תהיה סגנית, כפי שהחליטה מיתלגת, הוא רוקן את תפקידה מתוכו, ניתק אותה מפעילות המישרד והחזיק אותה בחוסר-מעש כמעט שנה — אך שילם לה משכורת עס כל ההטבות הנלוות.

שר-בריאות לשעבר גור. אנחנו מחזיקים יד על הדופק.

של רופא אשקלוני לחדושיים בלבד, לאחר שבית-המישפט הרשיע אותו בעבירות סמים.

גם במקרה של רופא-שיניים יורי שלמי, שהורשע על-ידי בית-המישפט בגרימת מוות ברשלנות לילדה, לא נשלל רישיונו לתקופה ארוכה.

במיקרים אלה הראה מרדכי גור אולת-יד כלפי עברייני הרפואה. יחד עם זאת, במקרה אחר, של גור את רישיונו של רופא לשנה (ו) על פירסום עבודת הקליניקה הפרטית שלו. וערה שמונתה על-ידי השר לבדיקת מיקרה זה המליצה על שלילת רישיון לחדושיים מקסימום. אך השר החליט את שלו. לאחר פניית אותו רופא לבג"ץ, בוטלה ההחלטה של השר.

● נכתב הרבה על בעיית השתלות הכבד בארץ. גם במקרה הזה מינה השר ועדת-מומחים, שהיתה אמורה

— הוא חילק אישורים לעסוק בפרקטיקה פרטית לרופאים עובדי-מדינה כמו דוכס בעל יד רחבה לאריסיו.

● כך הוא נתן אישורים למנהלי מחלקות לבצע ניתוחים פרטיים בבתי חולים פרטיים. וכמוכן השתתף בטקס סים בבתי-חולים אלה.

האישורים האלה, שניתנו ללוייתני הרפואה, פורשו על-ידי הרופאים האחרים כפי שהיו צריכים להתפרש — אור ירוק לשילוב חוקי של עבודה בבתי-חולים ציבורי יחד עם עבודה פרטית.

● בתחילתה של התוכנית הכל-כלית החדשה סירב השר להתיישר עם הקו ולהטיל פיקוח על מחירי טיפול-השיניים. במעשה זה כאילו הסיר לחלוטין את הפיקוח על הרפואה הפרטית, והמחירים המשיכו להקיע שחקים.

80 רופאים, בעוד שאמורים לעבוד בו אלה.

● המיכשור הרפואי היקר והמתקדם הנמצא בבתי-החולים נוצל חלקית או שלא נוצל כלל.

● הרפואה השחורה, השוחד והשי חיתות שררו בבתי-החולים ובמירפאות. המימסד הרפואי, יחד עם הרופאים הבכירים, הוביל את מערכת-הבריאות לבניית שתי מערכות מקבילות: רפואה לעשירים, המוכנים לתת שוחד לרופאים, ורפואה לעניים, שאמורים היו לקבל טיפול סוג ב'.

● בתוך המערכת היו מעילות כסי פיות רבות ועבירות כלכליות רציניות. במירפאות של קופות-החולים חלה ירידה ניכרת ברמת השרותים הרפואיים. רוב החולים, שנוקו לטיר פול קטן ביותר ולא-בחון פשוט, היו נשלחים לבתי-החולים תחת לקבל את אותם השרותים במירפאות.

● עם כניסתו לתפקיד ניסה השר מרדכי גור להתערב בחלק האירגוני ולתת עצות גם במישר הרפואי, בניגוד לשרים בארצות אחרות. אך הוא לא פתר אף אחת מהבעיות שהוזכרו. יתרה מזו, לא רק שלא פתר, אלא שהוא הגדיל אותן. זמן קצר לאחר כניסתו לתפקיד הוא הצטייר בעיני ציבור הרופאים והאחיות כאדם שאינו מסוגל לפתור בעיות אמיתיות של המערכת. שאינו מנסה ללמוד אותן לעומק, להכין ולנסות לפתור.

הוא הוכיח את עצמו כדברן, איש שיטח ובלתי-יכולת, שי אינו מסוגל לעמוד בלחצים שי נוצרו במערכת-הבריאות בי מחלק כהונתו.

גור הוכיח עצמו כשר האוהב טקסים מפוארים וכרודף פירסומת. בכל הודמנות הוא התבטא, הצטלם — פעם בעירום כמעט מלא באמבטיה, פעם בכיסא של רופא-שיניים, פעם ליד חדר שרתי הנשים בכנסת. כל פתיחת מירפאה קטנה, קומה נוספת בבניין, חדר נוסף במחלקה — שימשו לגור כבימה להכרזותיו הפוליטיות, הרחוקות מבצי יות רפואיות. הוא הירבה בנסיעות לחו"ל למטרת שאינו ברורות ואינו ידועות לציבור הרופאים שעליו היה מופקד. כך הוא נסע רק לאחרונה שש פעמים לחו"ל וביקר בשמונה ארצות שונות ובילה בחו"ל 61 יום.

הוא בילה זמן רב מחוץ למישרד הבריאות, כאשר ביקר בסניפי מיתלגת העבודה, במיוחד בחיפה, ועשה רושם שהוא דאג הרבה יותר להתבססותו האישית בסניפים המיתלגתיים מאשר לביסוס עבודתו במישרד-הבריאות.

רפואה שחורה? רפואה אפורה!

● מה הם דבריו של גור על ענייני מערכת הבריאות ומה פועלו? ● עם כניסתו לתפקידו הכריז מרדכי גור שיתלחם ברפואה השחורה ובשיטות שפשתה במערכת.

● בעבור זמן קצר הוא התרכז, המילים, "רפואה שחורה" נעלמו מפיו, והוא התחיל להשתמש במושג "רפואה אפורה". בכך עשה צעד ראשון למתן לגיטימציה לתוסעה החמורה. במקביל להכרזותיו — ובניגוד להן

ללי ריהבריות מרדכי גור עזב את מישרדו.

● בדרך-כלל פוליטיקאים אינם נוהגים לעשות חשבון-נפש, לי שחות בישראל. הם אינם נושי אים באחריות אישית, אינם מתפטרים ואינם משלמים על כישלונותיהם. לכן אנסה לעי שות את חשבון-נפשו של השר שפרש, במקומו.

● כוונתי לנתח את תרומתו של גור למערכת-הבריאות במשך שתי שנות כהונתו. איני מתכוון להתייחס כלל לעברו הצבאי. אינני מומחה כזה. אני מבקש לבדוק מה עשה מרדכי גור כשרי-הבריאות, ובעיקר — מה הוא לא עשה.

● מרדכי גור ייזכר כשר שדיבר הרבה והכריז הכרזות נומבסטיות, ללא שום פרופורציה למעשיו. לכן אנתח את הדברים שאמר, מבלי שהיה צריך ליר מר, ומה היה צריך לומר — ולא אמר, אך בעיקר את עכבכ בניחוח מעשיו.

רפואה לעשירים ורפואה לעניים

● תפקיד של שרי-בריאות משתנה תמארץ לארץ. לעיתים ממלאים אותו רופאים, ולעיתים פוליטיקאים שאינם רופאים. בארצות מיתור-אירופה שרי-הבריאות היו תמיד רופא בעל שם בעולם הרפואי ובעל סמכות בעיני עמיתיו. יש מדינות שבהן מיתר שרי הבריאות הינה משרה פוליטית גרידא והשר — שאינו רופא — אינו מתערב בעניינים רפואיים ועוסק רק בעניינים אירגוניים.

● בישראל נמסר תפקיד שרי-הבריאות בדרך כלל לפוליטיקאים מהשורה השנייה, נציגיהם של שותפים קואליציוניים מישניים. הפעם קיבל את תפקיד השר אדם המכריז על שאיפתו להיות ראש-הממשלה, ושבעבר הגיע לפיסגת הקריירה הצבאית. רבים ציפו שרי-אלוף (מיל'), חבר המיתלגה השלטת, יביא לשינויים במערכת הבריאות, לפחות בשטח האירגוני, ולא ציפו ממנו שהוא יתערב בבעיות הרפואיות. כאשר השר גור הגיע לתפקידו, היתה מערכת-הבריאות לאחר שביתת רופאים אכזרית, כלתי אנושית, שפגעה קשות בתרמית הרופאים והכניסה את כל המערכת לתהויה-והיכוד. הבעיות הבסיסיות והכואבות של מערכת הבריאות היו:

● חלוקה לא נכונה של כוח אדם רפואי וסיעודי.

● בבתי-החולים עבדו רופאים כמיספר כמעט כפול מהנחין, ורק מחצית ממיספר האחיות הנחוצות לתפקיד נכון של בתי-החולים (לפי הסטטיסטיקה הבינלאומית).

● היה מחסור חמור בכוח-עזר, ויחד עם זאת האדמיניסטרציה היתה מגופת חת ללא גבול. בגליל ובנגב היו חסרים רופאים במירפאות ורופאים-מישפחה. כמעט שלא היו רופאים במגן דויד אדום, בטיפול נמרץ ראשוני.

● הרפואה המונעת, התעשייתית והתברואתית, היתה בחיתוליה.

● את המצב בבתי-החולים הגריאטריים אפשר היה לחגי דיר כקטסטרופה סיעודית ורי פואית — בתחום זה עובדים

ההשתלות: קרנבאל בראזילי

פיקוח-נפש. המושל השני נלקח לחדר-הניתוח ישירות משדות הקיבוץ שבהם הוא התהלך בכוחות עצמו. לפי הקריטריונים של הפרופ' שובל, שפורסמו בעיתונות. המושל השני עבר את הגיל שבו מותר להשתיל כבד.

היתה העזה רבה בהחלטה הרופאים לנתח חולה בן 59. במצבו ובמצב הקיים בבית-החולים.

רופא חייב להתחשב בסיכון של הטיפול, ואם הסיכון הכרוך בניתוח גבוה מאוד, אסור להחליט עליו בצורה שהוחלט במיקרה זה – ללא התייעצות נרחבת עם כל המומחים הנוגעים בדבר.

אין זכות לרופא לסכן חיי חולה למטרות כביכול רפואיות. למען יוקרה ולצורך קביעת עובדות בשטח.

הפך למין ספורט לאומי. אך בראש ובראשונה אשמים בכך הרופאים עצמם.

קשור או לא קשור?

הניתוח הראשון של השתלת כבד בוצע ב-1963 בארצות-הברית ע"י הפרופסור תומס סטרצל. ומאז בוצעו במדינות רבות ניתוחים כאלה, וגם הופסקו כבר מסיבות רפואיות וכלכליות כאחת. אך במדינה אחת לא עשו הרופאים מכך קרנבאל בראזילי.

הרופאים עצמם מסרו כל העת פרטים על הניתוח, וכאשר חלה הידרדרות במצב המושלתים, מסרו דיווח לא-אמיתי לציבור. כך, למשל, ממלא-מקום מנהל בית-החולים, הד"ר אלברט סטינגר, מסר לכלי-התיקשות דיווח על דימום מדליות וורידים בוושט של המושלת, באומרו: "הדבר לא קשור לניתוח". כל רופא חייב לדעת שכל התערבות קטנה ביותר אצל חולה, הסובל מדליות וורידים בוושט, יכול לגרום לדימום. מובן שהדימום הוא תוצאה של ניתוח שארך כ-17 שעות.

כדי להציג את גורלו של המנתח דווח לעיתונות שהוא השתתף ב-300 ניתוחי השתלת-כבד, וביצע בעצמו כ-70 השתלות. אך רופא אחד לא העז לתקן את הדיווח המוגזם הזה. בגליון הירחון הרפואי GASTROENTEROLOGY, שיצא לאור בינואר 1986, דווח שבאותה קליניקה בפיטסבורג נערכו בשנה בסך-הכל 37 ניתוחי-כבד.

העיתונות שיבחה בשבועות האחרונים את שר-הבריאות לשעבר, מוסה גור, על החלטתו הנועזת להתחיל בהשתלת-כבד בישראל. בין היתר נאמר שמרדכי גור יזכר כשר שפתח בעידן השתלות-הכבד.

לדעתי, השר גור ייכנס להיסטוריה של הרפואה הישראלית כמי שהושהה הכניס, יותר משרים אחרים, פוליטיקה לרפואה.

הפרשה האומללה של השתלת-הכבד מוכיחה זאת. כיום ברור לכל שהאישור להשתלת-הכבד ניתן בחיפזון רב, בגלל שיקולים פוליטיים גרידא, ולא בגלל שיקולים רפואיים אמיתיים. את כל מה שמתרחש סביב השתלת-הכבד הייתי מגדיר כתאטרון-אבסורד.

לצורך השגת האישורים לניתוח ובעת מתן האישור השתמשו כל הגורמים המעורבים בהכרזות דמוגיות על "הצלת חיים". ופיקוח נפש". ההתייחסות לטרדינה האישית של מושלת-הכבד ומיש-פחותיהם היתה דומה למישחקי-טוטו. היא נוגדת את האתיקה הרפואית ואת מטרותיה ההומאניות של הרפואה.

עבדתי 14 שנה בבית-החולים רמב"ם, עם כל הצוות שהיה מעורב בהשתלת-הכבד הראשונה בישראל. במשך השנים התנגדתי לא-פעם להחלטות רופאים לגבי אינדיקציות לניתוח זה או אחר. לא-פעם הייתי סבור שנהוגים בקהילת-רצת בקביעת גורלם של חולים. אחרי הניתוח הראשון להשתלת-כבד, לא עברו די ימים כדי לקבוע אם הטיפול הצליח. חובה היתה לחכות עד שיתברר בוודאות שהניתוח אכן הצליח, שהטיפול עלה יפה, שהצוות מוכן לניתוח נוסף, כמנתח אני יודע שאחרי עריכת ניתוח כמו השתלת-כבד כל הצוות עייף מאוד.

המערכות בבית-החולים יצאו מפעילות תקינה לזמן רב. במיוחד מכיוון שהניתוח הראשון נערך על רקע טנישת בתי-החולים עלי-יד האחת – דבר שהוסיף הרבה לתהוירובו הקיים בבתי-החולים גם ללא נטישה.

ההחלטה לנתח את החולה השני במצב הקיים בבית-החולים ובמערכת-הבריאות כולה, זמן כה קצר אחרי הניתוח הראשון ששיקת את מערכת בתי-החולים, נראה לי כהרפתקנות רפואית, ציבורית ואזרחית כאחת.

חייבים להגיד את האמת: לא מדובר פה על הצלת חיי-אדם ועל

לחמישה תפקידי-מפתח במערכת הבריאות הוצנחו אנשי צבא. תופעה כזו כשלעצמה יכולה להיות במיקרים מסוימים חיובית, אך ריכוז כה גרול של אנשי צבא, שקיבלו תפקידים בתקופה כה קצרה, מעורר חשד שחולקו כאן ג'ובים לאנשי-שלומנו. בשנים האחרונות הגיעה הראגה לאנשי-שלומנו לשיא הציניות. אנשים מקבלים תפקידים בכירים מסיבות שאין להן ולא כלום עם כישוריהם האישיים, לעיתים אף בניגוד להם.

לכל הרופאים ברור, שהמכר-זים של נציבות שורת המדינה לתפקידים במערכת הבריאות לא רק תפוסים מראש, אלא הם-כן לסארה גמורה.

תחת לצמצם את הביורוקרטיה של משרד-הבריאות ולחסוך כספים, תמך השר בהתנפחות משרדו. כך הוא הביא למישרד את אלוף-מישנה (מיל) אבנר רגב כיועץ מדיני של שר הבריאות. מהן העצות המדיניות בשטח הרפואה שלהן היה זקוק השר?

מישרד-הבריאות היה ידוע תמיד כמוסד שהתלוננו על מותה ללפניו או רחם, כולל פניות רופאים. תופעה זו החמירה תחת פיקודו של גור:

● חורשים רבים חיכו בנייהוג איוונברג לתשובה ממשרד-הבריאות, לאחר שהתלוננו על מותה ללא עת של בתם, אחרי טיפול בבית-החולים הד-סה עיר-כרם. לבסוף קיבלו תשובה מ-מנכ"ל משרד-הבריאות, המסירה את האחריות למותה של בתם מרופאים.

● מישהתחל גנרלמן מנתניה חיכתה יותר משנה לתשובה ממנכ"ל משרד-הבריאות, לא-חר שהתלוננה על מותה של בתם בבית-החולים. מאיר.

● אלנה אברך מרמלה חיכתה תקופה דומה, כאשר התלוננה על טיפול שאותו קיבלה בבית-החולים אסף הרופא. כמוהם רבים אחרים.

אין זה מיקרה כי בתקופת כהונתו של גור נזף בגין נזיפה חסרת-תקדים במישרד-הבריאות, וקבע כי המישרד "העביר דיווח שיקרי על ועדה שחקרה את מותה של רגינה גרובר זיל לבנה של רגינה".

● עולה חדש מאנגליה, הפרופסור הרברט ציגורמן, התלונן לפני השר על התייחסות גסה כלפיו מצד הפרופסור פיטר ורדי, מנהל מחלקת מיקצועות רפואיים. אך לא זכה לתשובה משר הבריאות. כפי שלא זכה לתשובה תושב אשקלון, ישראל לוין, לאחר ששלח שלושה מיכתבים לשר ועצומה של יותר מ-4000 תושבים, שקבלו על מחדלים בבית-החולים בראזיל בערים.

● לא זכו לתשובה גם רופאים שהתלוננו לפני השר על יחס גס כל-פיהם מצד מנהליהם. לא זכה לתשובה לב ולתשובה מהשר הרופא הברדוי יונס אבריסאם, שביקש בירור אחרי שפוטרו מעבודתו בבית-החולים.

מתו באחרונה חמישה אנשים מזהבתי ויהומית, שבה חלו בגלל המצב העגום השורר בבית-החולים הזה. אוזני השר לא שמעו את מה שהיו צריכות לשמוע, ומפיו יצאו מילות-שבח למוסד שלא מניע לו לקבל אותם. אולי כתוצאה מניתוק בין אוזניו של השר לבין פיו, התרבו מקרי

אך היה קל יותר לשר לדרוש הק-

המערכות הרפואיות המתקדמות בעיר לם, כמקום אחר — "מערכת הבריאות עומדת על סף התמוטטות". פעם הוא אומר ש.אין צורך בהשתל-לוח-כבד בארץ, ולא אתן לכך אישור, וכעבור כמה ימים הודיע ש.כל השקעה להצלת נפש אחת משתלמת, ויש להתחיל לא רק בהשתלת-כבד אלא גם בהשתלת-לב.

נראה לי שהכרזות אלה היו מכוונות להסיח את תשומת-לב הציבור מזה שבמשך כמעט שנתיים, בגלל חוסר יכולת לפתור בעיות ארמיניסטרטיביות, לא הצליחו לחדש את השתלות-הכליות בבית החולים תל-השומר. שיאו של עומק מחשבה הראה השר בשיחה עם ד"ר אורנשטיין, יו"ר אירגון רופאי המדינה. השר סיפר לו, "שכעבור שבועיים (מכניסתו לתפקיד שר-הבריאות) הוא כבר גילה את הבעיה העיקרית של מערכת הבריאות — חוסר-תקציב".

איוזה עומק מחשבה! איוזה יכולת לתפוס דברים חדשים! אלא שהשר שבח כי למערכת הבריאות בארץ מוקצב נתח מהתקציב הלאומי שהוא הרבה

במישרד-הבריאות עצמו חלה הידרדרות נוספת במישימת. די לסייר יום אחר במישרד-הבריאות הבניין הגרול של מישרד-הבריאות כדי לחשו זאת. עשרות פקידים נעדרים מהעבודה. כמעט בלתי-אפשרי להשיג פקיד בטלפון. "הוא חולה", "הוא מחוץ למישרד", "לא יודעים מתי הוא יהיה" — אלה התי-שובות האופייניות למישרד-הבריאות היום.

ניתוק בין האוזניים לפה

לשר גור אופייניות הכרזות שר נות, המנוגדות אחת לשניה, שבי מקביל למעשיו תרמו להגברת התהויר ובוהו בתוך המערכת.

פעם דיווח השר גור לעם ולממ"שלה ש.חסרות מאות מיטות לאישפוז, אך למרות זאת כולם מקבלים טיפול נאות.

בפעם אחרת, כמקום אחר, תקף השר גור: "אלפי חולים מושפזים ללא צורך ואינם מקבלים טיפול מתאים להם".

פעם התברר ש.יש לנו אחת

שר-הבריאות לשעבר גור באמבטיה רק שיתנו לי להמשיך לעבוד!

גור בתמונת יחסי-ציבור כולם מקבלים טיפול נאות!

רשלנות רפואית דווקא בעת כהונתו. החסינות שקיבלו רופאים רשלניים, בגלל אי-תפקידו של מישרד-הבריאות, היא הגורם הראשי לגידול מיספר נפגעי הזנחה ורשלנות רפואית.

מוטה גור, שר סוציאליסטי, תרם עלי-יד מעשיו ודיבוריו להריסת התשתית של הרפואה הציבורית ולצמיחה של רפואה פרטית על רסיסה, יותר מכל קודמיו. הרפואה הציבורית והר מערכת הרפואית ככלל נמצאות היום במשבר שלא היה כמותו מעולם. טוב עשה השר גור, שלאחר חשבון נפש, עזב את מערכת הבריאות. אולי בקונצור כור, שזמנו הוא בא ושאליו כנראה יחזור, הוא יצליח יותר.

צבה נוספת מאשר לעבוד כדי להביא לשינויים הדרושים. פעם הבטיח שר-הבריאות שהוא "לא יעזוב את מישרד-הבריאות, כי הוא אוהב את המישרד, רק שיתנו לי להמשיך לעבוד". פעמים רבות לאחר מכן הכריז השר ש.הוא לא ימשיך לכהן כשר תחת ראש-הממשלה שמיר.

הכרזות אלה גרמו לאי-יציבות בתוך המערכת, ומנעו הכנסת שיפורים מיני-מאליים.

בחדש שעבר הופיע השר לפני רופאי בית החולים רמב"ם — כמובן, בטקס חגיגי תורני: פתיחת מכון לילדים — ובירך את בית-החולים על "הישגיו הרבים". באותו היום עצמו נודע לעם ישראל שבאותו בית-החולים

בימאים

בריוק מה שראסל אוהב

ביקור בוויולה מיסטרורית
על חוף אגם שווייצי

מה יותר מתאים לקן (צ'ייקובסקי, למות בעד תשוקה) ראסל מאשר לבנים סרט אימים פסיכולוגי, שגיבוריו המעונים הם בידור ושליז ואומנם, סרטו החדש גותיק, העתיד לסיים את פסטיבל לונדון (13 עד 30 בנובמבר), מבוסס על סיפור אמיתי מחיי המשוררים. המדובר בביקור שערך המשורר שלי, אהובתו מרי, ואחותה החורגת קלייר לביתו בגלות של לורד בירון, בוויולה דיאוראטי היפהפיה המיסטרורית שלחוף אגם למאן בשווייץ (ליד העיירה וואווי, שם התגורר צ'ארלי צ'אפלין).

הביקור הופך לסיוט, כשבליילה אחד מתפרצים הזיותיהם הנסתרות ודימויותיהם הקורחים של הארבעה, אותם חדרות ותעתע-ידמיון, שהולידו מאוחר יותר את סיפור פרנקשטיין של מרי שלי.

לתפקידים הגבריים בחר ראסל שחקנים בעלי חזות היצונית מרשימה. אחד מהם ג'וליאן סנדרס, שאפשר לראותו בסרט זיכרונות אהבה מפני רצונו, מגלם כאן את תפקיד שלי. בידור הוא גבריאל בירון.

תדרין

חובה לראות

תל-אביב: שואה. סירטי וודי אלן (וכל מה שרצית לדעת על המין, אני הול, אהבה ומילחמה). העוקץ, נשיקת אשת העכביש, עוברת אורח, יומן נעורים.
ירושלים: נשיקת אשת העכביש.
חיפה: שואה.

תל-אביב

שואה (מוסיאון תל-אביב, מוצג גם בסינמטק ובקרן אור המחודש בחיפה) – קשה עוד להכביר מילים על האירוע הקולנועי של השנים האחרונות, שיש בו ערך תיעודי ואנושי ללא תחליף.

*** **עוברת אורח** (פריז, צרפת) – סוף מר לנערה קשוחה וכתביאשמה חמור נגד חברה שאינה יודעת איך לטפל בחריגה. סאנדרין בונר, שחקנית השנה של העולם הזה, מפליאה לעצב רמות שאינה אהודה, גם על עצמה, גם על הסכיבה וגם על הבימאית אבל מצליחה לזעזע

סיגורני ויבר: שליחות אנושית

ששלחה אותה. בנקודה זו אפילו אותו אנדרואיד (ג'ואי בישופ) מוכן להקריב את חייו ולהעביר את המסר האנושי, שאיתו כה קל להזהות. כמובן, אחרי שנשמתו של הצופה כמעט מורחת מרוב פחד.

זה עשוי כל-כך טוב, כתוב כל-כך מיקצועי (שוות' לתסריט הוא הבימאי וולטר היל) ומבויים בקצב רצחני, עד שאף דקה אחת מתוך 137 הדקות אינה משעממת.

רענן חפץ ואביטל באר: אלימות שלופה

שידרה איתן דיו כדי לכוון ולהדריך, ובוודאי שלא להתמודד עם האלימות הגואה בגיל המתאים ביותר לשמש לה חממה. אולי היתה מטרתו של צפל להכריח את הישראלי להקיא כשהוא מסתכל בראי. אבל כדי לזעזע אותו באמת היה צריך לעלילה טיבעית וקולחת ולסיפור עשוי מיקשה אחת, כשאירוע מוביל לאירוע אחר, ולא לאוסף מעמדים המסתיימים בלא כלום, בלא שיא, בשרירות. גם הדמויות אינן מתפתחות דיין, כשהמיבנה האמיסודי קוטע את המשכיותו.

קים קטראל, קורט ראסל וסוזי פאי: מסוכן!

התחושה שזהו אחד מאותם המכשירים המתוחכמים בהם מכהים את רגישות הצופים עד כדי כך, ששום מילחמה לא תפחידם עוד. אם הגנרל בדוקטור סטריינגלוב מוכן להקריב כמה עשרות מיליונים על מיזבח הניצחון של המערב על המזרח, הנה בא קארפנטר ומציע באותה הקלות להקריב – אולי רק מאות, לא אלפים – למטרה נעלה עוד יותר: בידור הקהל.

וכך צועד העולם קדימה, הישר אל זירת הקוליסיאום, בעוד האריות אוכלים בני-אדם מול יציעים מריעים.

מילחמה
במפלצים

שובו של הנוסע השמיני (חן 1, תל-אביב, ארצות-הברית) – רא-שית, דיברי שבח לסיגורני ויבר.

שחקנית שאינה נסחפת בנתוני תפקידה להיות סילבסטר סטאלונה ממין נקבה, וגם לא בנתונייה החיצוניים להיות כפילתה של ג'ין פונדה. היא מצליחה שוב (אחרי הנוסע השמיני שנה בצל הסכנה) להעלות משהו חי, נושם אנושי ושונה על הבד. אשה מודרנית, ספורטיבית, בעלת רצון של ברזל ושאתנות של פלדה, אבל לא מעצבנת. נוגעת ללב, ובסך הכל משכנעת.

הפעם היא נשלחת שוב לחלל על-ידי גיימס (מירדף קטלני) קאמרון, לברר מדוע מושבה אנושית שלמה אינה עונה. לאחר שהיא בעצמה חזרה מן התופת של הסרט הקודם, ניצולה יחידה משנייה של מיפלצת מעולם אחר, המטילה את ביצה בתוך גוף בן תמותה מכדור-הארץ. לחברה לפיתוח וחקר החלל, ששלחה את ריפלי בפעם הקודמת, קשה להאמין לספורית, עתה, משריפלי נשלחת שוב עם מישלחת של חוקרי-חלל וגיבורים עזיז-נפש, לא כדאי לחברה לתת לה לפעול עד תום לפי צו מצמונה.

צלת לידה קטנה, שריד לשוב אנושי שהוכחד בידי היצור המיפלצתי הנורא, מהווה לריפלי אתגר גדול יותר מאשר סיפוק הוכחות מדעיות שיקדמו את האינטרסים של החברה

אל

הסכין

מלכת הכיתה (לב 3, תל-אביב, ישראל) – שירת הציפור בארץ החום שינתה נעימותה ליציאות

חרבות. הבימאי יצחק (צפל) ישרון הוא לא רק מאזין שאיכפת לו, כי אם אמן שרואה חובה לעצמו לרשום את הכתובת על הקיר. בעבר טיפל בישראל הבעייתית מישפחתית, מוליטית וחברתית (קובי ומלי נועה בת 17) והפעם הוא נביא זעם שזעקתו עולה השמימה מפני שהוא קורא עיתונים וחי בישראל של שנות ה-80, האלימות שהוא קולט יוצאת ממסגרות הקולנועיות בצורה אלימה.

שמה זו הסיבה לכך שהוא מעורר באולם הקולנוע תגובה אלימה, החוזרת על עצמה מדי הקרנה! מסתבר שהקהל, המורכב לרוב מנוער בגיל זהה לזה של גיבורי הסרט, כלומה, גיל העשרה, מגיב בפראות ובהתפרעות.

יתכן שהחברה – המצפים לעוד מהתלה אווילית על מלכת הגימנסיה, נוסח סרטי זאב צעיר ויפה בוורוד, שלהם הורגלו בשנה האחרונה ביבוא האמריקאי – מתמרדים נוכח בבואתם הנשקפת אליהם מן המסך. הם רואים את עצמם מפסידנים, מהיריחיה ומעצבנים. החל במלכה (אביטל באר), שאביה היורד רועה זונות בגרמניה, והיא מכלה את תיסכוליה בהרס הסכיבה ובהרס כל יחסי-אנוש חיוביים; דרך אנריקה (אלון אבוטבול), הדחוי, המושפל, המנסה להוכיח את גבריותו על חשבון הסכיבה כולה, ובעיקר על חשבון נער ערבי הלומד איתם בפנימיה, שהרי אין מושא קל וטיבעי יותר לשינאה. הם רואים את המורים, חסרי אישיות, מבולבלים, שאין להם חוטי-

אורגיה של

רצח

צרות גדולות בסין הקטנה (דקל, תל-אביב, ארצות-הברית) – שיהיה ברור: למרות הציון שמראה

השעון, זהו סרט מלוטש ומבריק מבחינה טכנית, מיבצע חלקלק ומעורר התפעלות של בימאי מנוסה בטכניקת ההפחדות ובסצינות פעולה, דווקא הברק החיצוני, שוודאי ימשוך צופים רבים, הוא זה ההופך את הסרט למסוכן.

העלילה השטותית, שכנראה מתכוונת להיות כזאת, עוסקת בנהג משאית, גברתן בעל שרירים בין אוזניו (קורט ראסל), המתגייס לעזרת מיסעדרן זעיר-מימדים אבל אמן גדול בקארטה (דניס דאן), במאמציו של האחרון להציל את כלתו, אותה ייבא במיוחד מסין. הנערה נחטפה על-ידי רוח רפאים בתת 2000 שנה, שבהתגלמותה הנוכחית שולטת על העולם התחתון בצ'ייטאון של סן-פרנציסקו, ואשר יש לה הכל מלבד כלה ירוקת-עיניים שתחזיר לו חיים של ממש.

המידרף בתוך המחילות שמתחת לעיר מאפשר לקארפנטר מיפגן אדיר של תפאורות נוצצות בשלל צבעים, ובעיקר מספקת לו הזדמנויות רבות מספור לקרבות מכל הסוגים, שבהם הנהג והמיסעדרן צריכים להתמודד עם המומחים הגדולים ביותר של תרבות המזרח בלוחמה מתוחכמת. התוצאה היא אורגיה אמיתית של רצח ומוות, המפוזרים ביד רחבה ובזילזול מוחלט לכל עבר, כאילו חיי אדם שווים קצת פחות מחייו של זבוב מזהיר-עב.

מאחר שכל הסיפור הוא אידייתי לחלוטין, וההרג כאן מטרתו היחידה היא לגרום הנאה לצופים, אין מנוס מן

גבריאל בירון וג'וליאן סנדרס
כך נולד פרנקשטיין

כשהיא לוקחת את גורלה בידה וחורצת על עצמה מוות.

*** **סרטים של וודי אלן** (בית לסין) – החל באני הול וכלה בכל מה שרצית לדעת על המין, ררך ישנוני ואהבה ומילחמה. וודי אלן, הורמנות טובה להשלים את השכלת וודי אלן, לפני שסירטו האחרון, המקסים, חנה ואחיותיה, יעלה על בד קולנוע שחף בשבוע הבא.

*** **יומן נעורים** (גורדון, הונגריה) – סרט מרי ביותר ומלא שינאה לסטלינים, של הבימאית ההונגרית מרתה מסארוש, עם בעלה יאן נוביצקי בתפקיד הראשי. מבוסס על זיכרונותיה האישיים ורווי בהערות ציניות על התקופה שרק בחלקה היא נחלת העבר.

עדנה פיינר

מדידת

— 21 — שָׁרָה לִיבוביץ

מחשוף הרקדנית

וכיסו של החתן ★ השחקן

הצעיר בעל פני הכושי הזקן

תקוע בנמל

קטנה, מה גם שהאוכל בפתיחה מחולק חנם — ועל מציאה הזו עטו מבלי תל-אביב ביום החמישי האחרון. רבים באו. בלט בין האורחים ליד סין יוסף תקוע, לשעבר שגריר ישראל באו"ם. שבא בחברתם של מלכת היופי לשעבר זיווה שומרת וידידים נוספים. מנהלי המקום, רוז טוררה, תאית (ילידת תל-אביב) יפה בת 27, וחברה לחיים, היפואי מוחמד סלים, סיפרו כי הם מקווים שתמיד יופיעו אצלם כל כך הרבה אנשים. כתשלום, כמובן.

בנמל יפו, הרחק מרחוב ריונגוף, מעוז המיסעדות הסיניות, נפתחה סינית חדשה. היא נמצאת בין מיסעדות הדגים ובין הסירות המתנודדות, ושמה — איך לא? — סיני בנמל. פתיחה של סינית היא תמיד חגיגה

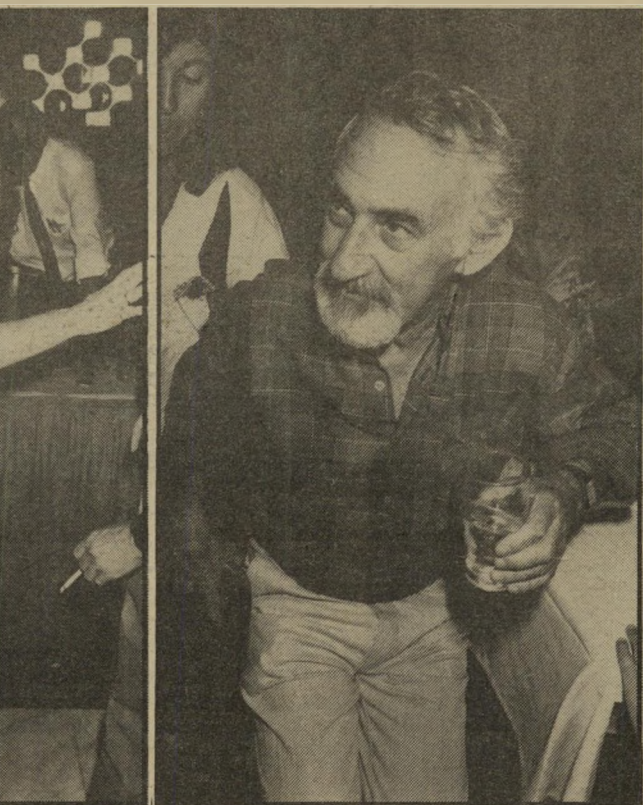
עודד פרוביזור מעצב האופנה, לא נדרש להרחיק לכת אל המיסעדה החדשה. ביתו היפואי נמצא לא הרחק מהמקום. פרוביזור הוא בעל סטודיו תל-אביבי לאופנת-עליות.

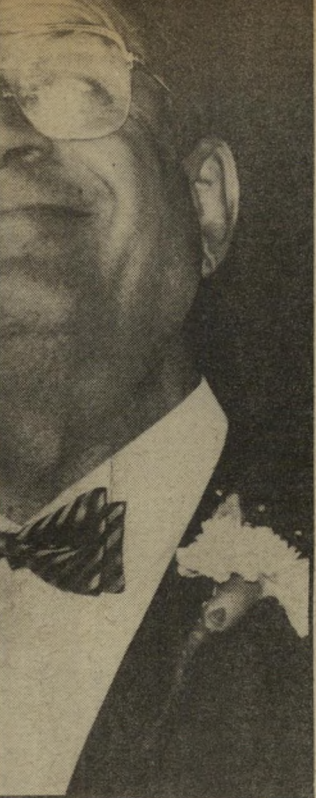
עמוס לבאי השחקן הצעיר המשתתף במחזה יצרים. המועלה בתיאטרון בית-לסין. בא למיסעדה בנמל יפו וטרף ברעבתנות את המטעמים הסיניים המובחרים שהוגשו לאורחים.

חנה מרון השחקנית הוותיקה. בכירת שחקניות הקאמרי. מח-בקת את דור הביניים — השחקנית תיקי דיין. בין חינך לחינך הרעיפו שתייהן מחמאות לשחקני ההצגה אני לא רפפורט.

אבנר חזקיהו מודה בהכנעה לכל חבריו השחקנים מהתיאטרון הקאמרי שבירכוהו בקולגיאיות על מישחק מזהיר.

קלאריטה נתן תחת נוצצים טובים. שהוטרו עליהם מפי אורח

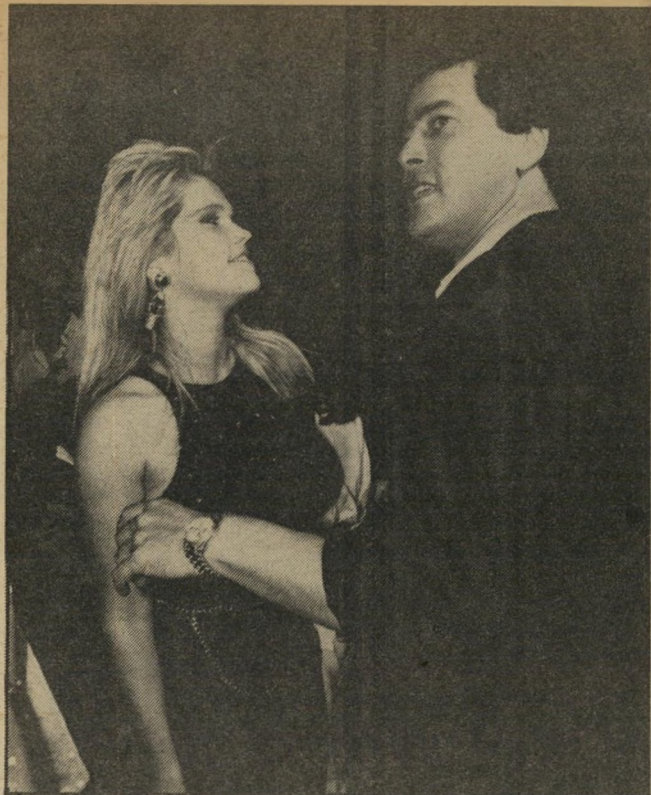
סנדרה שדה התפוצצה מצחוק אחרי שמוני מושנוב, בעלה (מימין), הצחיק אותה. בתצלום למטה: ענת מנדלסון.

למקום לברך את אבנר חזקיהו ומוני מושנוב, שני כוכבי ההצגה, הראויים באמת לכל המחמאות על מישחקם. חזקיהו, שהיה בין הראשונים שבאו למסיבה, היה תשוש מעט, אך קיבל בהנאה את מחמאותה של תיקי דיין: "חזקיהו, תמיד אמרתי שאתה הגדול מכולם" ולא רק היא. חנה מרון, יוסף כרמון, אילן דר הס' פיקו לברכו, לפני שניגשו אל הבר, לגמוע מעט.

מי איננו רפופורט במסיבה?

אחרי עבודה קשה ומאומצת של כמעט שלוש שעות, אחרי מחיאות הכפיים האדירות וחמשת המסכים, הגיע להם, לשחקני הצגת אני לא רפפורט, להינפש קצת בין ידידים. במסיבה קטנה ואינטימית שנערכה במלון גרנד ביץ' בתל-אביב. כמעט כל שחקני התיאטרון הקאמרי הגיעו

יעל בנן בתו של אלון במילואים עמוס בנן, רקדה בחברתו של הבדרן בעל פליסטיהפה דודו טופז. בתצלום למטה: אייבי מובל על ידי אשתו הטרייה, קלאריטה, אל רחבת הריקודים.

לשלושה, לבשה שימלת-משי מהודרת, בעלת מחשוף עמוק בגב, ואילו אייבי, שהתרגש בדיוק כמו חתן צעיר, היה בחליפה שחורה וחבש כיפה לבנה. את מוטות החופה אחזו חבריו: עמירם ניר, אלי תבור ופרויקה פורן.

עם בחיר ליבה, אייבי, שניהם רגוע לפני מבול הנשיקות והמזל-רבים. קלאריטה היפה, גרושה ואם

הפעם אייבי לקח

כש**אייבי נתן** מארגן משהו, זה תמיד טיפ-טופ. הפעם, במקום עזרה למוכרי-גורל ברחבי העולם, הוא אירגן חתונה מלכותית, כיאה וכנאה.

החתן: הוא עצמו. רבים מחבריו אמרו שזו גם מסיבת פרידה — פרידה מרווקותו בת 33 השנים. ב־9 בערב בריוק, אחרי ש־700 הנוצצים והנוצצות התכנסו באולם הנשפים בהילטון, הכריז מנחה הערב, שזו הפעם הראשה שאייבי לוקח משהו לעצמו: את **קלאריטה**, כלתו.

את הריקודים, שהחלו בשעה 11, פתחה רקדנית הבטן **ברי סימון**. אבי הכלה, שהגיע במיוחד מקולומביה, שלף שטר של 50 שקלים ונתנם לאייבי, כדי שיתחוב למחשופה של ברי. אבל אייבי, מתוך בילבול, נטל את השטר ותחב אותו לכיסו.

אריק שרון לא היה הפוליטיקאי היחידי בחתונה. מלבדו בלטו יוסי שריד, שולמית אלוני ויצחק מודעי. בתצלום למטה: רקדנית הבטן ברי סימון, המבדרת את השגריר המצרי ואשתו.

מרווה במקום מוזזה

(המשך מעמוד 21)

בעבר נרפסו ספריו ב־12 הוצאות ספרים, במהדורות רבות. הילדים של היום אוהבים את ענת של יהונתן גפן, את נפתלי של אלונה פרנקל ואת הספרים המתוחכמים, עשירייה צורות ומהדורייה הצבעים. במיפגשים, מקראות סיפוריות חדשות שערך פרופסור אדיר כהן, יש מעט מאוד לוין קיפניס והמון יהונתן גפן.

סיפורי האחרון של לוין קיפניס, סבתא של אסנת, יצא לאור השנה בסיוע קרן תל-אביב לסיפורות ואמנות. אני מוציא ספרים בעזרת החסכוניות שלי, אם לא היה לי כסף, לא היו לי יותר ספרים חדשים, הוא אומר.

קיפניס, שרואה את עצמו כקלאי סיקון הנצחי של סיפורות הילדים האי-רשימאלית. מתקשה להודות כי מר-בית יצירותיו שוב אינן אופנתיות. "היום הילדים כבר לא אוהבים לקרוא. גם בגלל הטלוויזיה וגם מפני שיש כל כך הרבה ספרים, וזה מבלבל. כל גננת כותבת שירים וממהרת לפרסמם. משום כך המו"לים לא אוהבים להרפס סיפורי-ילדים", הוא אומר.

"למה לכתוב על גנבים?"

יש ירחילים האחרון שכונס ל-ספר הוא ציפורן לאורן מתוך מחזות. הוא נכתב לפני עשר שנים לנכד אורן. מול פתח הבית / ליד עץ הזית / שם אורן הנכד עמל / מבוקר חפר שם / עד ערב ערר שם / ושתל ציפורן שתל / צמח הציפורן / פרח הציפורן / באורם כל עין הרהיב / וריח לו, ריח / כל לב משמח / חריף ונעים וחביב.

כמו אורן, כך כל גיבוריו של קיפניס — תמיד טובים ונחמדים. גם אם הם עושים מעשה רע, הם מייד מתחרטים ומתקנים את דרכיהם. לעולם אינם מתלבטים או סובלים. רמזים מגיע ראשון לגן. מילי בים מתרחצת, מילי יודעת לשחות — אין כל פחד. מעשה באפרוח שאמר כי אמו אינה טובה לו. חיפש אמא אחרת ברווה, סגונית, חתולה, כלבה, לבסוף חזר, כמוכן, לאמאיתרנגולת.

גם האווירה תמימה, קסומה-משהו. אף פעם איננה מציאותית או תוקפנית בסגנון שנות ה-80. אצל קיפניס אי-אפשר למצוא הורים גרושים, יתומי-מילחמה או סתם ילדים דיכאוניים. "למה לי לכתוב על גנבים?" שואל לוין קיפניס בתמימה. אני הרי יודע מה ילדים אוהבים: גלידה, טלוויזיה וספורט. ועל זה אני כותב להם.

למה דווקא שירי-ילדים? קיפניס: "ככה, במיקרה, נולדתי. אין לזה שום הסבר הגיוני."

דבורה קיפניס: "זה בא לו. קשה להסביר דבר כזה. אולי מפני שהוא כל כך רד. יש בו כמויות עצומות של רוח ואהבת-ילדים."

קולה של דבורה קיפניס כמו מלטף את בעלה. עיניה זוהרות אליו. עור פניה צח כשל נערה. כך גם צחקוקיה הבלתי-פוסקים.

50 שנה הם נשואים. דבורה צעירה מבעלה בעשרים שנה. הכירו כאמצעות סליי... נישאו כמה שנים אחרי-כך. יש להם ארבעה ילדים ו-12 נכדים. הבנות מורות. אחד הבנים חוקר במכון וייצמן. האחר קצין בצבא הקבע.

"ידוע שהרבה תלוי באשה, ואני כל השנים הייתי עור כנגור", אומרת דבורה קיפניס. "אני הראשונה שקר-ראת את שירי, והוא מאוד-מאוד מת-חשב בדעתי. כשבא מלחין ומדגים את השיר, אני שרה איתו. את הציורים לספרים אנחנו בוחרים ביחד. אני משוחחת עם המו"לים ועם התיקשורת. עשיתי לו בבית חממה טובה, עם כל התנאים הנוחים. הוא רק צריך לכתוב." השלווה הזו, הביטחון הגמור בטובו של העולם, מעניקים לקיפניס מראה נצחי. "הסיבה שאני מאריך ימים היא פשוטה מאוד: אני צריך לחיות עד שאגמור לכתוב כל מה שיש אצלי. אחרי שאוציא הכל — אירדם."

דבורה קיפניס טופת על שכמו בעדינות. "כולנו נירדם", היא לוחשת, "כולנו נירדם."

טעמה של

נילי

נילי (מימין) צעירה מנחניה, שסיימה בהצטיינות את מיכללת "שנקר", מעצבת ביגדיים לחברה מובילה בארצות-הברית לשנה הבאה

שנקר, מעצבת באחת מחברות האופנה המובילות והיוקרתיות של ביגדי ספורט וים בארצות-הברית, אדריאן ויטדיני.

חודש בהונג-קונג. נילי הני-תניית הגיעה לניו-יורק לפני שש שנים, בגיל 23, עם בעלה ואב, שביקש ללמוד מדעיימחשב. הוא נרשם לאר-גיברסיטה והיא נרשמה לבית-הספר לאופנה פרסון. כדי ללמוד רישום אופנה ברמה גבוהה.

באחד הימים פגשה ביצרן-אופנה, שהתלהב מסוודר אותו סרגה בידה והציע לה לעצב עבורו סדרת סוודרים בעבודת-יד.

נילי קפצה ארצה, בחרה בצמיר כבשים צבוע, קנתה בעיר העתיקה בירושלים חרוזי-קרמיקה וכפתורים מיוחדים. חזרה לניו-יורק וסרגה סידרה ייחודית ואופנתית.

באותם ימים היא גם סרגה ביגדיים כגוונים חלקים, אותם קיטשה כחרוזים

ש אנשים המנסים כל חייהם את מזלם בעולם העסקים ואינם מצליחים. יש מעצבים העושים הכל כדי לזכות בקורטוב של הכרה ופירסום, וההצלחה אינה מאירה להם פנים. ויש כאלה הנקלעים ברגע הנכון למקום הנכון והופכים למטאורים.

אחת כזאת היא נילי לוטן, מצליחה נית ישראלית בניו-יורק. נילי, בוגרת

לבן, הגיזרה היא ספורטיבית — סגורה מלפנים וחשופה מאחור ומזכירה ביגדיים של שחיינים מיקצועיים. האותיות איי ווי המופיעות על בגדי-הים, הן ראשי התיבות של אדריאן ויטדיני. משמאל: מערכת ביגדי-חוף.

מלכנים ומאחור כך נראה אחד מביגדייהם בעיצובה של נילי, הנמכר במחיר 60-70 דולר בריש-תות-השיווק האמריקאיות המובחרות: הבד הוא לייקרה בוקה בשחור-

גב חשוף ומעוגל בגדיים שלם ומנומר על גופה של ריבה ישראלית צעירה החיה בניו-יורק.

והנשואה ליוצא איטליה, איתו יחד היא מנהלת את החברה, שמחזורה השנתי מגיע ל-70 מיליון דולר.

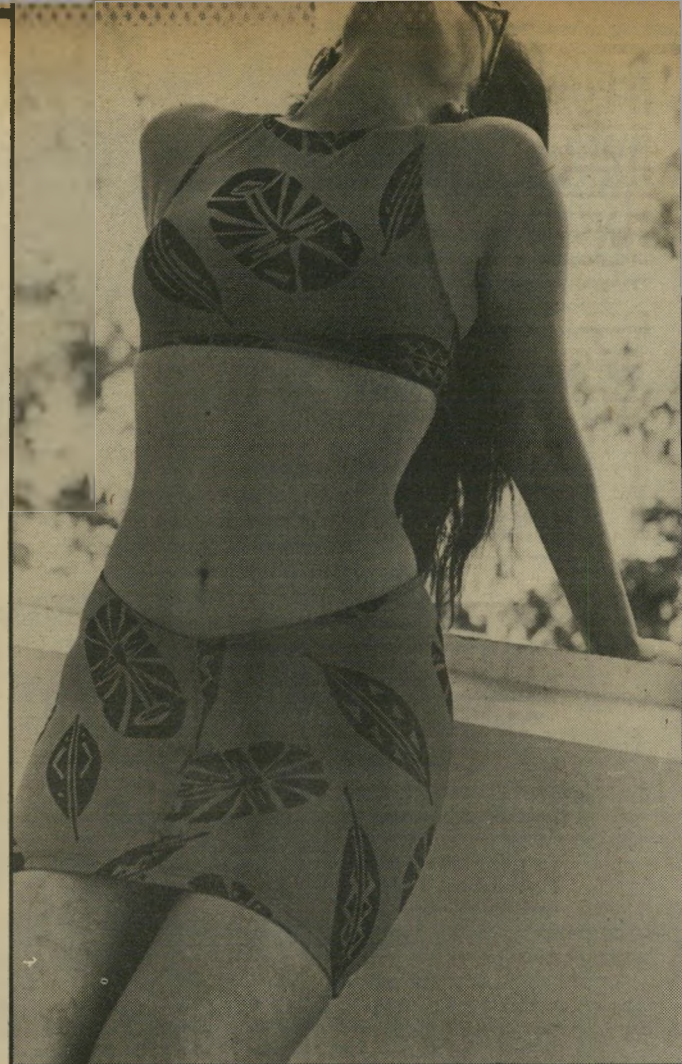
נילי לוטן מרוויחה גם כן סכומים נכבדים, אם כי היא מעדיפה לא לגלות בדיוק כמה («כמה אלפים לחודש, יותר ממשכורתו של מהנדס»). או, כפי שהיא מסבירה, מעצב-אופנה זה דבר יקר. אם הוא טוב, הוא שווה הרבה כסף ובחברה אמריקאית משלמים בהתאם. נכון אמנם שאת הקרדיט מקבלת אדריאן ויטדיני (שאיננה מעצבת אופנה), וששמה מופיע על ביגדיהם (ליתר דיוק: ראשי-התיבות של שמה), אבל — גם בשביל זה, ששמי אינו מופיע על ביגדיהם, משלמים לני

ומה עושה נילי בת ה-29, גבוהת-הקומה, ירוקת-העיניים ובעלת השיער השחור הארוך, שהיא גם אם לבת, אלי בת השנה, בכסף? קורם כל קנתה בית בניו-יורק, הגובלת בניו-יורק, וחוזק מזה חוסכים וגם מבליים רי הרבה. כך שלא פלא שנילי אינה מרגישה זרה ונוכרת בארצות-הברית, אם כי היא מתגעגעת לארץ — למישפחה, להורים, לחברים. אך הגעגועים מסתדרים עם ביקור שנתי בארץ.

בתחום זה בארצות-הברית (השתיים האחרות: גוטקס הישראלית ואן קול).

ולקיצ' 87 כבר עיצבה נילי שמונה קבוצות של ביגדיים מבדי לייקרה וכותנה פירחוניים בגווני כחול, טורקוז, ירוק וזרוד; ביגדיים בהדפסי פרחים קטנים; ביגדיים משוכצים בשחור-לבן-אדום; ביגדיים מפוספסים וביגדיים בהדפסים מופשטים. ומניין שואבת נילי את הרעיונות למאות ביגדייהם? התשובה: היא יושבת בסיפריות, מעיינת בסיפרי-אמ' נות, לרעיונות שהיא מעלה בחכמה בצורה זאת היא עושה תרגום אישי ומודרני.

ההשראה שקיבלה נילי לשנה הבאה היא סיגנון מרילין מונרו, ביגדיים שלמים וביקיני, עם חזיות קשוחות, שברול עובר מתחתן. ביגדיים אלה יימכרו ברשתות-השיווק הגדולות, כמו מייסיס וסאכס פיפת אבניו ומחיריהם ינועו בין 60 ל-70 דולר. **בית בניו-יורק**. הפטרונית של נילי, אדריאן, היא אשה יפה כבת 40, בלונדית וממוצעת-קומה, אשת עסקים שגם הספיקה לסיים בית-ספר לאמנות.

כמו פעם בגדיים, המזכיר את אופנת שנות ה-50. בגיזרה מעניינת: צנועה ופרובוקטיבית גם יחד. החזיה הסגורה נראית כחולצה סכסית קצרצרה והמיכנס דומה לחצאית מיני.

קטנים, כאבנים ציבעוניות ובריקמה. היא מכרה אותה לבוטיקים יוקרתיים, אך קצב המכירות לא סיפק אותה. היא החליטה להיכנס לתעשייה.

הד"האנטר («צייד ראשים»), סוכ' נות המשרכת בין חברות לבעלי-מיקצוץ ראתה את ספר-עבודותיה וה ציעה לה לעצב קולקציה של סריגים עבור אדריאן ויטדיני.

נילי לא האמינה למישמע אוזניה («ליפול הישר לחברה שכזאת»), אך היא עשתה כפי שנתבקשה לעשות ונתקבלה על המקום. תוך שבועיים נשלחה להונג-קונג, למיתפרות המי ייצרות עבור ויטדיני. היא נשארה שם חודש, ישבה ועיצבה כ-150 ביגדי-ספורט וסריגים.

להיט קיץ '87: חזייה קשוחה

מאז נסעה נילי כל שלושה חודשים למיזרח הרחוק, עיצבה דגמים ועקבה אחר ייצורם.

ביקור במוסיאון. לפני שלוש שנים החליטה ויטדיני להיכנס לנוש' אי ביגדייהם. נילי נטלה את היוזמה לידיה, עיצבה קולקציה מרהיבה ביר פיה. מאז אחראית נילי באופן בלעדי לכל קולקציות ביגדייהם של ויט-דיני. שהפכה לאחת משלוש המובילות

מחשוק מוכנס מבצבץ מתוך בגדיים ורוד ושלם (לבעלות חזה גדול כדאי לחשוב על דגם אחר), אחת מיצירותיה הרבות של נילי לוטן, השואבת את השראתה בין השאר מסיפרי-אופנה של שנות ה-20. מסיפרי-אמנות, מביקורים במוסיאונים, מכל דבר. **צילמה: רקפת זהבי**

ראש"ממשלת בריטניה, מר גרט תאצ'ר, מתייחסת לסיסמותיה ולסיסמותיו של רונלד רייגן ברצינות גמורה. אחרי שהכריזה יותר מפעם אחת כי יש להעניש מדינות הנותנות מחסה לטרוריסטים, גירשה את השגריר הסורי מלונדון.

עוד לפני כן נענה שר החוץ האמריקאי, ג'ורג' שולץ, לפנייתו של יצחק שמיר והורה לסגור זמנית את משרד-המידע של הליגה הערבית בווינגטון, המישרד שממנו פועלים

דוח של

ה'FBI קובע:

הליגה להגנה

יהודית היא

אירגון טרוריסטי.

מנהיגה מצא

מחסה

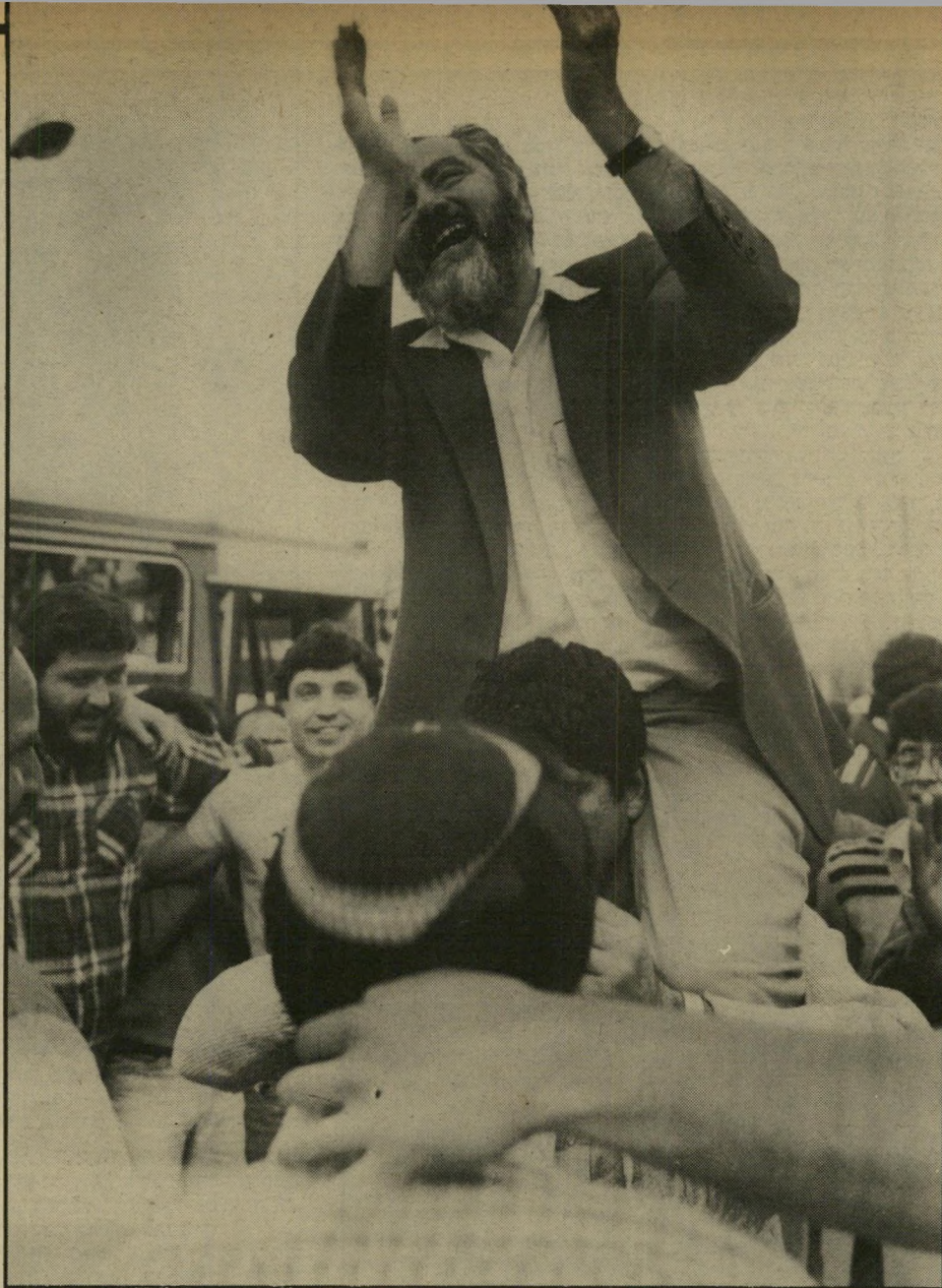
במדינת ישראל

הדיפלומטים של אש"ף בכירת ארצות-הברית.

בארץ מחאו הכל כפיים. איוה הישג לעקרונות שהישראלים תמיד מטיפים להם באוזני כל העולם:

רק מעטים הבחינו כי הנוהג החדש ביחסים הבינלאומיים יכול לפעול כבומרנג, להעמיר גם את ישראל במצב מכרי.

דוח מחקר של האף-בי-איי, שפרטיו מתפרסמים כאן לראשונה, מעלה כי הליגה להגנה יהודית, מיסודו של הח"כ מאיר כהנא, היא אירגון-הטרור המ"עיל והמוזק ביותר בתוך ארצות-הברית!

הקיצונים היהודיים, אם כן, נותרו כמעט היחידים בתחור מם.

לפנות לבן-יוסף

הרובחה האחרונה לפעלתנותם של הטרוריסטים היהודיים היתה לפני שבועיים. אלמונים השליכו שלר שה בקבוקי-מולוטוב, לפנות-בוקר, ב"כניסה לאולם הקונצרטים אברי פישר

המומחים שואלים

מה ההבדל בין

סוריה, הנותנת

מחסה

לאבונידאל,

ובין ישראל,

הנותנת מחסה

למאיר כהנא

שבערמכז לונקולן בניירורק. שעות אחדות אחר-כך עמדה להופיע במקום התיזמורת הסימפונית הסובייטית.

דקות ספורות לפני השלכת בקבוקי-התבערה טילפן אלמוני לסוכנות ידיעות מקומית וצעק: "התיזמורת הנאצית-סובייטית לא תופיע בניירורק עד שישוחררו מכילאס בכרית-המור עצות שלושה מיליון יהודים!"

לפרטים נוספים היסנה המי טלפן את מאזיניו לאחר חיים בדיוסף, יו"ר הליגה להגנה יהודית.

היתה זו שיטת-פעולה (מורוס אופרנדי, בלשון המיקצועית של האף-בי-איי) אופיינית: פיגוע רעשני

אבו-נידאל הישראלי

נגד הופעה של להקה סובייטית, מטלפן אלמוני המשיע סיסמות צעק ניות, והחשוב מכל — גם נוקב בשםם של האחרים.

אותו חיים בדיוסף לא התנער מהעניין, וגם לא עסקן אחר של הליגה. הם יודעים שהמישטרה לא תעשה נגדם דבר, כל עוד לא יהיו בידיה ראיות קבילות.

קוראי הדוח, שהוכן על-ידי המרכז לניתוח וחקירת טרור, מחלקת-הטרור, האגף לחקירות פליליות במישטרה הפרדלית (אף-בי-איי), הבינו היטב את משמעותו. האנשים הרציניים בווינגטון הרימו גבה למשמע הכרזותיו הנרגשות של שימקון פרס, בעת ביקורו שם, על הצורך לגייס מאמץ בינלאומי למלחמה בטרור.

היו ששאלו בקול: מה ההבדל מבחינה זו בין ישראל לסוריה? סוריה מניחה לאבו-נידאל לשי בת בשיטחה ולזרוע טרור באירופה, וישראל אינה נוגעת לרעה במאיר כהנא, היושב בבנסת שלה, והמפעיל מרחוק טרור בתוך ארצות-הברית?

ח"כ מתי פלד, שביקר לאחרונה בווינגטון, נשאל מפורשות על-ידי ג'ורג' מקיאוורן, מהמדינאים הבולטים במפלגה הדמוקרטית, ובעבר מועמד לנשיאות: "האם באמת סבור

קרא התנגדות הגרילה האדומה. האדומים נטלו על עצמם את האחריות למיקרה אחר: פיצוץ בבית השימוש של תחנת-מישטרה ניו יורקית. הפורטוריקאים תקפו בפברואר 1985 את בית-המישפט בסאן חואן הישנה, כפורטרריקו, בטיל אנטי-טנקי, ואחרי תישעה חודשים ירו ברב"סרן אמריקאי ופצעו אותו, גם כן כפורטרריקו.

פורטרריקו היא מושבה אמריקאית בים הקאריבי. תושביה דוברים ספרדית, ורבים מהם טוענים כי ארצות-הברית מקיימת בארצם מישטרי-כיבוש. לכן, לכל הדיעות, אין היא חלק מובהק מארצות-הברית עצמה.

משמק: אירגוני הטרור היי יהודי היו ב-1985 המקור היי חידו כמעט לפעילות טרוריסטית בתוך ארצות-הברית?

בשנים קודמות לא עמדו תלמידיו של כהנא כראש פירמידת-הטרור. הקדימו אותם אירגונים נאציים לבנים, הרוגלים כעליונות הגזע הלבן. אחד מהם נקרא הסדר, אחר האומות האריות. עוד אחד בשם חרבו וזרועו של אלוהים. גם האירגונים הימניים הקיצוניים של הגולים הקובאיים התחרו בחריצות בטרור היהודי. אך ב-1985 הצליח האף-בי-איי לשלם את ידו על רוב הטרוריסטים ודיכא את פעילותם.

מלבד הליגה הכהניסטית פעל בארץ תה שנה אירגון שיחרור פורטרריקאי, בשם המותנבים למען מהפכה פור-טוריקאית, ואירגון בלתי-ידוע המת-

גרמה למותם של שני אנשים, היחידים שנצחצחו באותה שנה בפעולות-טרור — ופצעה תישעה מתוך עשרת הפצועים בפעולות כאלה.

הליגה וגורוריה עמדו בשנת 1985 בראש טבלת אירגוני-הטרור האמריקאיים, גם במיפסר הפיגועים וגם במיפסר הנפגעים מפיגועים אלה. היא

הצתות ופיצוצים

כהנא, בברוקלין, ניו-יורק, היא נרשמה כעמותה במדינת ניו-יורק ב-30 בספטמבר 1968. לעולם לא עוד היא הסיסמה הרשמית שלה. סיסמה זו מבטאת את הרעיון כי השואה תחזור על עצמה אלא אם כן יתקיים מאבק מתמיד באנטי-שמיות.

המטה הראשי שלה הוא בעיר ניו-יורק, ויש לה סניפים בכמה מהערים הגדולות של ארצות-הברית. הליגה מורכבת בעיקר מצעירים יהודים אמריקאיים קיצוניים. לדעתם, הם עומדים בקו הראשון בהגנה נגד אנטי-שמיות, ותומכים במדינת-ישראל. בשם הליגה בוצעו בשנים האחרונות מעשי אלימות, הכוללים הצתות, פיצוצים ותקיפות. נגד דיפלומטים סובייטיים ורכושם, נגד אנשים הקשורים בקהילה הערבית-אמריקאית ואנשים שלגביהם הועלו האשמות כי היו קשורים בפישעי הנאצים נגד הגזע היהודי. מטרת פיגועי-הטרור היתה להפנות את תשומת-הלב הבינלאומית למצוקתם של יהודי ברית-המועצות או לנקום על מגיעות נאציות וערביות בעם היהודי.

חוקרי האף-בי-איי אימצו לעצמם את ההגדרה הקצרה ביותר האפשרית למושג טרור: "טרור הוא שימוש בלתי-חוקי בכוח או באלימות נגד אנשים או נגד רכוש, אשר נועד לאלץ ממשלה או אוכלוסיה אזרחית לעשות מעשה או לחדול, בשרות קידומן של מטרות פוליטיות או חברתיות".

את סוגי הטרור השונים, על מטרותיהם, שיטותיהם וסיסמותיהם מתארים בעלי הדוח בלשון כמעט ניטראלית. אם הדברים נראים בקריאה ראשונה אוהדים את הטרוריסטים, אין זה אלא מפני שמחברי הדוח מקפידים לתאר אותם כפי שהם מציגים את עצמם. ללא תוספת של דיבורי פרשנות.

על הטרור היהודי הם כתבו: "רוב הפיגועים הטרוריסטיים שבוצעו מאז 1981 בוצעו בידי הליגה להגנה יהודית, שהיא הקבוצה המאיימת ביותר בין הקבוצות המכריזות כי מטרתן לפרסם את העוולות שנעשו בעבר וה"עוולות הנעשות בהווה לעם היהודי. הליגה להגנה יהודית נוסדה ב-16 ביוני 1968, על-ידי הרב מאיר

Trends in Terrorist Incidents in the United States 1981 - 1985

1985 NUMBER OF INCIDENTS: 7

הקובאים האנטי־קומוניסטיים (15). לחובת כל האירגונים האחרים (לא מופיעים בגלופה) נזקפו 37 פיגועים. בסיכום כללי נהרגו בשנים אלה 16 בני־אדם ונפצעו 44. אחת הפצצות שהונחה ב־1985 על־ידי אנשי הליגה להגנה יהודית התפוצצה בידי השוטרים שפרקו אותה.

במשך השנים האחרונות מייחס דוח המיטרה הפדרלית האמריקאית לאירגונים היהודיים הקיצוניים במקום השני, אחרי הפורטוריקאים (51 פעולות) ולפני

22 פִּיגועי טרור

פרס שהרצח של לאון קלינגהופר הוא מעשה־טרור, והרצח של אלכס עזרה הוא מעשה שיש להשלים איתו? העיר מקיגאוורן: "קל מאוד להטיף לסוריה: תטפלו באברנידאל. אבל הרבה יותר יעיל לטפל במקור הטרור ריסטי שבתוך ישראל. צדקה מתחילה מבית."

דלתות ממולכדות

לכם עזרה, שאילו התייחס מקיגאוורן, היה פעיל בקהילה הערבית האמריקאית. האיש ענווה־עניבה ובעל החליפות המחויטות היה מקובל בחוגי הצמרת האמריקאית, על שתי מיפלגותיה הגדולות. הוא היה לובי־איסט בורגני מכובד, בעל שרים טר בים בקונגרס.

מי שרצח אותו, הרגני הרבה מאוד אנשים ברושינגטון. וכך נחטף הרצח, כלשון יבשה ועניינית, ברוח המיוחד של האף־בי־אי.

ב־11 באוקטובר 1985, בערך ב־9 בבוקר (לפי שעות המערב), התפוצצה פצצה במישרי הליגה האמריקאית־ערבית נגד אפליה, בסנטה אנה, קליפורניה. בהתפוצצות נהרג אלכסנדר עזרה, מנהל הסניף המערבי של הליגה. הרב אירע כאשר עזרה סובב את המפתח בדלת המישר. הדלת היתה ממולכדת. לפחות עוד שיבע אנשים נפצעו מרסיסים.

הרוגים: 1. סצועים: 7. בהתפוצצות אחרת, ב־15 באוגוסט באותה שנה, נהרג בפטרסון, נירג'רסי, אדם בשם צ'רים סובוקוב. נגד סובוקוב הועלו טענות כי היה פושע נאצי בזמן מלחמת־העולם השנייה. דלת דירתו מולכדה. מההתפוצצות נפצעה אחת השכנות ברגלה ובפניה. ב־15 במאי נפצע בביתו אחר ר־ד ג'ורג' אשלי, בנו־דִיג', קליפורניה. אשלי, איש הימין הקיצוני, טען בפומבי כי השואה לא היתה ולא נבי־ראה.

ב־15 בספטמבר, בברנטווד, ניו יורק, נפצע בהתפוצצות אלמרט ספרר גיס. לפני כן הועלו נגדו האשמות כי בימי מלחמת־העולם השנייה שימש כשוטר במחנה־ריכוז בלאטוויה.

כל ההתפוצצויות לוו בהודעות טל־פוניות לעיתונות מטעם הליגה להגנה יהודית או אירגונים קרובים, וברוח סיסמותיה. את ארבע ההתפוצצויות מי־

ברבות הימים עלה התלמיד על רכותיו, ופתח לעצמו עסק טרוריסטי עצמאי. אחרי־כך הובילה אותו דרכו לישראל ולכנסת.

אינטרפול מתעניין

לא רק האמריקאים עורכים כימים אלה השוואות בין אביר ניראל לכהנא, בין המיקלט הסורי למחסה הישראלי.

לפני חודשיים נערכה בבגלרד הוועידה הבינלאומית של אינטרפול, האירגון הבינלאומי של המיטטרות. המתכנסים היו נציגים רשמיים של עשרות מדינות, לכן נזהרו הכל בכבודם של הכל, ולא דיברו גלויות. כולם דיברו בנימוס על הצורך במיל־חמה נחרצת בטרור, אך לא נקבו בשום כתובת טרוריסטית.

אך במישרי־הנחת הבטיחו אנשי המטה העולמי של אי־טרפול, לכל מי שרצה לשמוע, כי הם בהחלט מתעניינים בכך נא ובחבריו.

אוסף כספים מתורמים, נפגש עם חסידיו, מתערב בתכנים בין הקבוצות השונות, נלחם על מעמדו כמנהיג שוליה־שוליים בקהילה היהודית.

בשל הסיכסוכים הבלתי־פוסקים שם, נעשות מקצת פעולות הטרור בשם אירגונים אחרים: מגיני היהודים, המחותרת היהודית המאוחדת, פעולה ישירה יהודית.

למומחים, הטוענים כי לפחות מקצת פעולות הטרור נעשות בהשראתו הישירה של כהנא, יש על מה להסתמך.

הם מכירים אותו היטב, עוד מהתקופה שבה שימש, באמריקה, כסוכן שלהם. 60, כסוכן שלהם. לפני 20 שנה שימש כהנא כסוכן בשכר של האף־בי־אי, אשר שלח אותו להסתנן לקמפוסים. כמוהו גוייסו אז עוד אלפי סוכנים, שמטרתם היתה לשבור את התנגדות הנוער האמריקאי למלחמת וייטנאם.

כהנא התחזה אז כגויזן אמריקאי לבן, הסתובב בחוגים פאשיסטיים ונאציים ותיגבר אותם בשליחות הממשלה. שם למד היטב את שיטותיהם.

טלפונית לעיתון בוסטון גלוב, טען אלמוני כי זהו מעשה של הליגה להגנה יהודית. האלמוני הציג את עצמו כרובי־הליגה.

סוכן ותלמיד

האם ניתן לקשור בין פעולות הטרור בארצות־הברית לבין הח"כ הישראלי כהנא?

נעים כי התשובה היא חיובית. לפני כמה שנים הודיעה הליגה כי היא מנתקת את קשריה עם מנהיגה, כהנא, ועם תנועתו בישראל, כך. לפני שתיים אף הפיץ כהנא שמעות כי תלמידיו בניירורק ניסו לרצוח אותו, בעת אחד מביקוריו שם. היה זה בשיאו של אחד ממאבקי־הכוח בתוך מחנה הימין הקיצוני בקהילה היהודית בא־מריקה.

אך כמו בכל אירגון טרוריסטי, היחסים בתוך הקבוצות היהודיות הקיצוניות באמריקה סבוכים הרבה יותר משהדבר נראה כלפ־חוץ. מדי פעם מגיח כהנא לאמריקה,

JEWISH TERRORIST GROUPS

JEWISH EXTREMIST ELEMENTS

PUERTO RICAN TERRORIST GROUPS

EJERCITO POPULAR BORICUA (EPB) — MACHETEROS

ORGANIZATION OF VOLUNTEERS FOR THE PUERTO RICAN REVOLUTION (OVRP)

OTHER DOMESTIC TERRORIST GROUPS

RED GUERRILLA RESISTANCE (RGR)

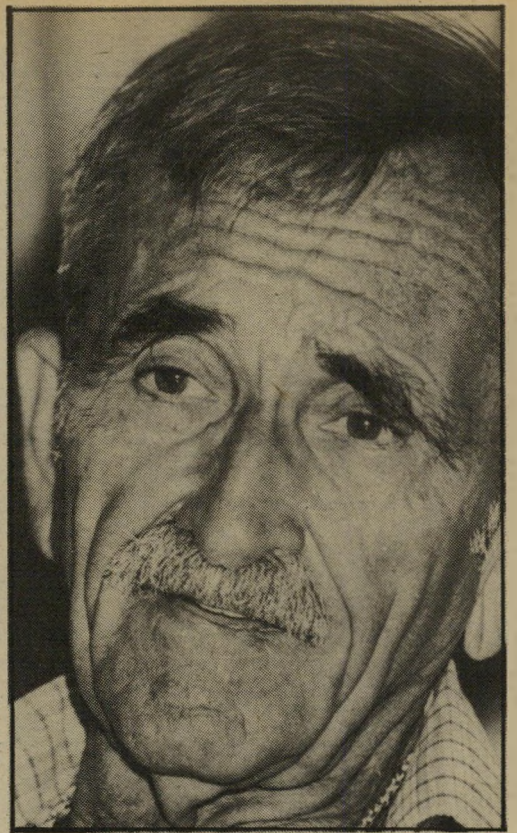
TOTALS

TYPE OF INCIDENT	ACTUAL BOMBINGS	ROCKET ATTACKS	SHOOTINGS	TOTAL INCIDENTS	INJURED	KILLED
JEWISH TERRORIST GROUPS	4			4	9	2
PUERTO RICAN TERRORIST GROUPS			2	2		
OTHER DOMESTIC TERRORIST GROUPS		1*		1*	0	0
		1*	1	1	1	0
			1	1		
TOTALS	5	1	1	7	10	2

מחזיקים מעמד מ־1968. אחד הקורבנות הראשונים שלהם היתה נערה יהודיה, מזכירתו של האמרגן היהודי סול יורוק, שייבא לאמריקה להקות סובייטיות. היא נרצחה בפצצה שהוטלה למישרדי־האמרגן בניו־יורק.

תלמידיו של הרב מאיר כהנא הקדימו ב־1985 את כל מתחיהם. הרגו שני אנשים ופצעו תשעה. הם גם הקבוצה הטרוריסטית הוותיקה ביותר,

היהודים בראש

דב ירמיה:

„כתבתי לברלב נגד מינוי מיימון!“

ביום הראשון מונה האלוף דויד מיימון כנציב החדש של שרות בתי-הסוהר. סקרנות רבה מופנית לעבר המינוי החדש. על רקע פרשיות השב"ס למיניהן, בעיקבותיהן פרש הנציב הקודם, רפי סויסה, מתפקידו. מיימון מוזכר ביומן שניהל דב ירמיה מתקופת מיל-חמתי-הלבנון. עת שירת ירמיה כקצין-מינהל-ושיירותים ביחידה לסיוע לאזרחים בדרום-לבנון. ירמיה לא נמנה עם מלצי-היושר של מיימון.

● **מהיכן אתה מכיר את מיימון?**
רק ממילחמת-הלבנון. לא היכרתי אותו קודם לכן. כשפגשתי בו לראשונה, הוא ירע שאני גיסו של איש חשוב — אהרון יריב — ולכן רצה לשמוע את רעתי על היחידה. הוא היה מפקד היחידה. בסופו של דבר, הוא לא הגיע לידי שיחה עימי. אני חושב שהוא השתמש בכך. הוא נעשה מלווהו של השר-לשעבר יעקב מרידור, שמונה כמפקח על הנפגעים, לא משהו רציני. אחר-כך פירסמתי בחותם חלק מיומני מהתקופה הזאת. זה היה ביולי 1981.

בתי-סוהר

בעיקבות זה, אני יודע, סולקתי מהיחידה. מיימון הכריז שכל עוד הוא נמצא בלבנון — כף גלגל לא תדרוך אצלו. רק בשבוע שהוא עזב, קיבלתי רשות להיכנס לשטח ולסייע.

● **בלומר, העימות הענייני ביניכם הסך לאישי?**
כן. זה התפתח ממש לעימות אישי.

● **דיעותיו הפוליטיות ידועות לך?**
אני יכול רק לשער. אגב, אחד הקצינים ביחידה סיפר לי שהוא העביר את מפקדתו ממרג"עיון לצידון. זה היה סמוך לתאריך שבו עזבתי את היחידה. יש גם עדויות על כך שהרכיב לערבי.

● **אני מבינה מדברך שבלשון המעטה אינך מתלהב ממינויו של מיימון כנציב שרות בתי-הסוהר.**

כתבתי זאת לחיים בר-לב. אפילו קיבלתי מיכתב-שובה ממנו. בר-לב ענה לי שבניגוד לרעתי השלילית על מיימון, יש עליו גם דיעות מאוד חיוביות, והוא עצמו מכיר אותו כקצין טוב. (דפנה ברק)

טוביה סער:

„הרגשתי ברד"ן כאילו אני חוזר הביתה!“

במלאת 50 שנים ל„קול-ישראל“ חגגו ותיקי-הרשת. ב"משך סוף-השבוע שידרו הקריינים חוותיקים. שחלקם התקדמו בינתיים בסולם ההירארכיה של התקשורת הישראליה. לאומה. חלקם החליפו את הקריינים העכשוויים בתוכניותיהם. וחלקם הגישו תוכניות מיוחדות. שוחחתי עם טוביה סער, מנהל-הטלוויזיה-לשעבר, שהגיש את התוכנית היומית הפופולרית „כל צבעי הרשת“. שאלתי את סער, שפרש בינתיים מעולם-התקשורת, כיצד הרגיש כשחזר לנקודה שבה התחיל.

טוב, לא הרגשתי ממש זרות. זה כמו אדם שנחגג לו פיתאום אופניים. אחרי שלא רכב על אופניים במשך שנים: הוא לא שוכח כיצד רוכבים על אופניים. מצד שני, זהו מרום יותר אינטימי מאשר הטלוויזיה, עם כל האורות והמצלמות. היה לי יותר נעים במובן הזה, מאשר שנותי בטלוויזיה. אם כי, אני מודע, כמובן, לכך שזה זכה בפחות תפוצה.

● **כמה שנים לא שידרת ברדיו?**
אזרחי! ב-1968 עזבתי את הרדיו לסובת צוות-ההקמה של הטלוויזיה. במהלך עבודתי בטלוויזיה חזרתי לשרד כמה חודשים.

שידור

ברדיו, הגשתי את מאחורי הכותרות — תוכנית על עיתונות. זה היה ב-1979.

● **מתרגשים אחרי הפוגה ארוכה שבזאת?**
לא מתרגשים במובן של צמרמורות ורעד. אלא במובן הנעים. הרגשתי כאילו אני חוזר הביתה. אפילו שידרתי באותו אולפן שהייתי משרד אז — אולפן 3.

● **מדוע בחרת דווקא בתוכנית „כל צבעי הרשת“?**
לא אנחנו בחרנו בתוכנית שנגיש. רק ביקשתי לשרד מתל-אביב, והתאימו לי את התוכנית. בחלק מהמראיינים, כמו אייבי נתן, בחרתי בעצמי.

● **קיבלת כבר תגובות?**
המצחיק הוא שתגובות רבות הגיעו תוך כדי שידור. נתנו את מיספרי-הטלפון שלנו למאזינים. כדי שיגיבו על דברי המראיינים. רוב המטלפנים ביקשו דווקא לרבר איתי בשידור, ולהחמיא לי. מובן שלא הסכמתי שזה יהיה בשידור. כסרה-חל זה היה נחמד. חתמתי את השידור במילים: „נתראה בעוד 50 שנה“ (דפנה ברק)

מכרם חורי:

„אני ערבי גאה, אך בעיקר אני שחקן ואדם!“

כשטילמנתי לברך את השחקן מכרם חורי על זכייתו בפרס-ישראל לתיאטרון, הוא היה עדיין המום. חורי התפרסם בציבור הרחב בעיקר בסידרה הטלוויזיונית „מישל עזרא ספרא ובניו“. אחר-כך גילם שורה ארוכה של תפקידים בקולנוע ובתיאטרון. היום הוא שחקן מן המניין של „תיאטרון חיפה“.

● **מתי הרדיעו לך על הזכייה בפרס-ישראל?**
ביום השישי אחר-הצהריים התקשרו איתי הביתה בחיפה ואמרו לי: תשמע מחר בחדשות של 7 ברדיו ובחדשות של 9 בטלוויזיה על כך שזכית בפרס.

● **איך הגבת?**
ברגע הראשון הרגשתי ככה. בסדר. אבל הכי מרגש היה אחרי שהודיעו בחדשות. אז התחילו להגיע שיחות-טלפון מכל מיני אנשים, ופיתאום התחלתי להבין מה זה כעצם אומר. הבנתי שזה כנראה מאוד חשוב, ונכנסתי לסחרחורת. אני עדיין המום.

● **אתה הערבי הראשון המקבל פרס-ישראל?**
אין לי מושג. אני יכול רק לספר לך שלפני שלוש שנים פנו אליי, לאמנון שמוש ולניסים דיין, וביקשו מאיתנו תולדות-חיים. רמזו לנו שהסידרה מיושל עזרא ספרא ובניו אולי תזכה בפרס-ישראל. כשפנו אליי השנה חשבת: הנה אותו העניין חוזר על עצמו. לא תיארתי לעצמי שהפעם זה יהיה באמת.

● **האם קיבלת את הפרס מפני שאתה ערבי?**

פרסים

אני לא משלה את עצמי. אני יודע את כללי המישחק. לולא הייתי טוב וכישרוני, ורק העובדה שאני ערבי, לא הייתי מקבל את הפרס.

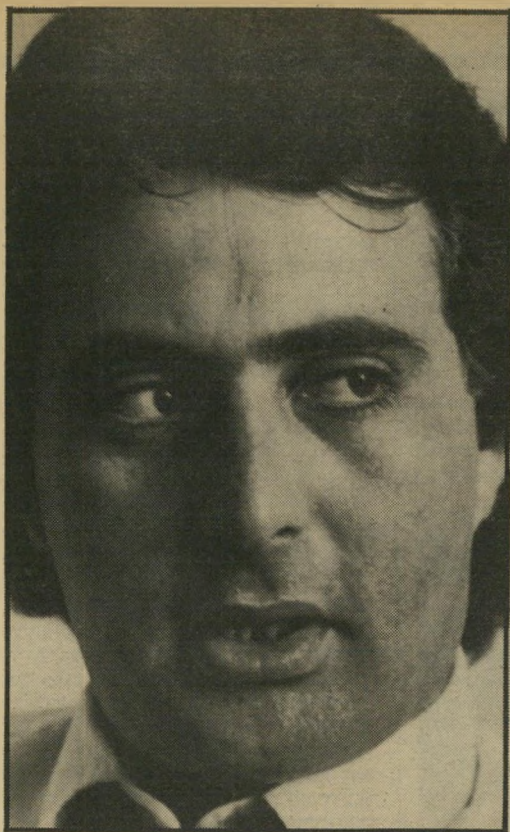
אמנם נכון, אני ערבי שהביע את עצמו דרך תפקידים שונים בקולנוע, בתיאטרון ובטלוויזיה. הבעתי את עצמי, מחשבותי ושאיופתיי לשלום ולאהבה, דרך התפקידים שמילאתי. זו היתה הדרך הנכונה לעשות זאת. זה מהווה סימן שהבנאדם עומד מאחורי הדברים שעשה.

אני ערבי, זה על איכפך, אני גא כזה. אבל אני בעיקר שחקן ובכ"אדם.

● **זה לא מוקדם מדי, שחקן צעיר וכבר פרס-ישראל?**

שאלתי את עצמי את אותה השאלה. אני מרגיש את עצמי צעיר לרבר כזה. אבל חברים טובים ניחמו אותי ואמרו שבהרבה תחומים מקבלי-הפרס היו צעירים.

● **חושב כבר על חוץ-לארץ?**
לא בשלב זה. אני בעיצומה של פעילות, ושמה בחלקי. (רונית אנטלר)

ציון אמיר:

„עורכי־הדין המקומיים פחדו פיסית להגן עליו!“

עדיין מחפשים עורך־דין ישראלי לגון דמיאניוק, שיעבוד יחד עם עורך־הדין מארק או'קונור. נודע לי כי פנו אל כמה וכמה עורכי־דין ישראליים וכולם, מלבד אחד, אשר דרש תמורת שרותיו סכום של 600 אלף דולר, סירבו להשתתף בהגנה עליו.

פניתי אל עורך־הדין ציון אמיר, אשר גם אליו פנו בבקשה להגן על גון דמיאניוק, ושאלתי אותו אם הוא עדיין מאמין שלכל אדם מגיעה הגנה מישפטית, או שהוא שינה את דעתו.

אני עדיין מאמין בזה, ולכן, כאשר פנו אליי מלישכת עורכי־הדין ושאלו אם אני מוכן לייצג את דמיאניוק, לא עניתי מייד בשלילה, אלא ביקשתי זמן לחשוב.

● **על מה חשבת במיוחד?**

השיקולים העיקריים שלי היו שניים. קודם כל הבעיה המוסרית, בעצם בריוק מה שאת שאלת. הייתי צריך להחליט אם לדעתי באמת מגיעה הגנה מישפטית לכל נאשם כאשר הוא, על השאלה הזאת עניתי לעצמי — כן. הדבר השני שהחלטתי לעשות זה לעיין בחומרי־הראיות, ולעשות בתי־מישפט בעצמי. אם אחליט, לאחר העיון בראיות, שלפי דעתי האיש אשם, ואני כשופט הייתי מרשיע אותו, אסרב להגן עליו, מאחר שאיש כזה אינו זכאי ליהנות מהלוקסוס של הגנה ככל אחר.

דמיאניוק

● **התייעצת עם חברים, עם קולגים, עם המישי פחה? מה הם אמרו לך?**

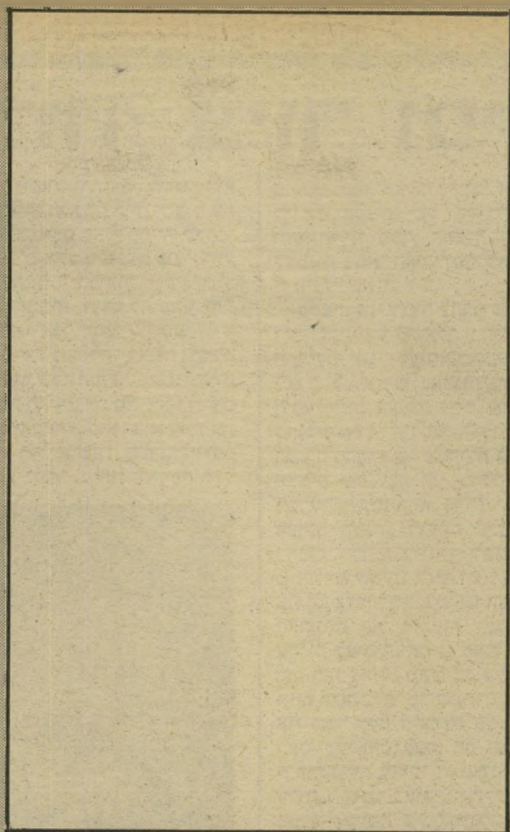
התייעצתי עם הרבה חברים, עם קולגים למיקצוע ועם אנשים שעברו את השואה. התגובה של האזרח הפשוט היתה חד־משמעית. סלידה מרעיון ההגנה על האיש. גם רוב הקולגים שלי היו נגד. אבל כאן היתה עוד סיבה מאוד מוחשית: הם פחדו פיסית, אם נמצא מטורף שירה והרג את אמיל גרינצווייג, למה שלא יימצא מטורף שיתקע לי כדור בראש, על שאני מגן על דמיאניוק?

● **פשוט ככה, פחד?**

כן.

● **כלומר, אתה עדיין חושב שלכל אדם מגיעה הגנה מישפטית, אבל לא מצידיך.**

בעניין המסויים הזה, אני באמת חושב שמגיעה הגנה מישפטית, אבל לא עלייך עורך־דין ישראלי ויהודי. אפשר למנות לאיקונור מתורגמן ויועץ, אבל לא לחייב אף עורך־דין אחד להגן עליו. נכון שבתי־המישפט יחליט בסוף, אבל כדאי שרק זר יטפל בהגנה. (דניאלה שמי)

חיים וחנה:

„אולי חלה. עם חולים לא עושים חשבונות!“

דני כך נתפס. ברח. נתפס ויועמד לדין. המישפחה בוכה ואוספת כסף להגנה מישפטית. הקהל הרחב מצא נושא חדש לדבר בו.

מה עושים החברים הקרובים. איך הם מגיבים. האם הם נשארים חברים, מה אומרים לילדים שלהם. כמה הם מוכנים לעזור?

פגשתי זוג חברים של דני כך, חיים וחנה, המכירים את דני זה 20 שנה ואוהבים אותו. בגלל סוג הפשע המיוחס — אונס — החלפתי דברים דווקא עם האשה חנה.

● **איך הגבתם כשנודע שדני נעצר באשמת אונס?**

קודם כל לא האמנו. היינו בטוחים שזו טעות נוראה, שתתברר תוך זמן קצר. אילו היו מביאים לפנינו 100 הוכחות, עדיין לא היינו מאמינים. יש לנו בת, בת 14. אנחנו לא יכולים להודות, אפילו לפני עצמנו, שיש לנו חבר אנס.

● **כשברח דני מהמעצר, אילו היה מגיע לביתכם כיצד היית נוהגת?**

הייתי מכניסה אותו הביתה, מאכילה אותו ומשקה אותו, ואחר כך משכנעת אותו להסגיר את עצמו. ברור לי שלא הייתי סוגרת לו את הדלת. אני חושבת שגם בעלי היה עושה את אותו הדבר.

● **כשנתפס דני, ותמונתו פורסמה בעיתונים, מה אמרת לילדים שלך?**

היינו אומללים ממש. לא ידענו מה להגיד. אבל ברור היה שאי־אפשר להתעלם מזה. ריברנו עם הילדים על הצד המישפטי

אונס

של העניין. אמרנו שער שבתי־המישפט לא יחליט. הוא זכאי בעינינו.

● **ואם בית־המישפט יחליט שהוא אומנם ביצע את מה שמיוחסים לו, תמשיכו להיות חברים שלו, תלכו לבקר אותו בבית־הסוהר?**

אני מאמינה שבעלי יילך, לי, כאשר, תהיה בעיה, בגלל סוג הפשע. אבל אני לא יכולה להגיד בביטחון מוחלט שאני לא אלך לבקר אותו.

● **האם חברות היא באמת ערך עליון? בשם החברות את תסלחי לו על הפשע הנתעב — אם יוכח, כמובן — ותמשיכי להיות חברה?**

אני לא אסלה. אם יסלח שהוא אומנם עשה את מה שמייחסים לו, לא תהיה לי כרייה אלא להאמין באמונה שלמה שהאיש חלה מאוד והשתגע. ועם אנשים חולים לא עושים חשבונות. חברות יכולה להיגמר יום אחד, אבל קשה מאוד למחוק מהלב 20 שנה של דברים יפים. (דניאלה שמי)

• שמות בדויים •

בתיה קינן:

„ישראל מכגרת בכל הקשור לעבודת נשים!“

בשבוע האחרון התקיים בבון מושב האינטרנציונאל הסוציאליסטי, שבו חברות כ־80 מיפלגות סוציאליסטיות בעולם.

במיסגרת האירגון מתכנס גם האינטרנציונאל הסוציאליסטי לנשים, שהוא אירגון נילווה. אירגון הנשים נאבק על מעמדו בתוך האינטרנציונאל, ומבקש מעמד וייצוג דומה לזה של המיפלגות המייצגות ארצות.

בין המשתתפות הישראליות היתה גם בתיה קינן נציגת מפ"ם. ביקשתי לברר איתה למה אירגון הנשים צריך להאבק על מקומו ומעמדו.

כי המציאות היא כזו שכל מה שהנשים עושות זה כשיר אחת קשורה מאחורי גבן. הפונקציות המסורתיות לא ניטלו מאיתנו, ונוספו להן פונקציות חדשות. התחרות ממשיכה להיות שלא בתנאים שווים. והתוצאה היא שלעבודה שעושה גבר בינוני דרושה אשה מאוד מוכשרת.

● **יש דברריך ביקורת כלפי האינטרנציונאל הסוציאליסטי?**

כן. גם כאן יש ייצוג רל לנשים. אמנם, כאן הייצוג גדול יותר מאשר בשאר המיפלגות בעולם, ובכל זאת הוא עדיין לא שווה לזה של הגברים.

● **מאיה ארצות הגיעו הנשים?**

מארצות סקנדינאוויה, גרמניה, איטליה, בריטניה, תורכיה, ונצואלה ואפילו מגוואטמאלה.

נשים

● **באילו בעיות דנתן?**

לנושא אחר מרכזי הוכנו ניירות־העבודה. נשים צעירות — ועתידין. ניסיון לראות מה תהיה תמונת העולם בעוד 10 שנים, מה צפוי לנשים הצעירות בעתיד, לפי צורת חיינו והאווירה שבה הן גדלות היום.

● **והמסקנות?**

עגומות. המצב יהיה יותר גרוע מאשר כעת. למשל, אצל האחיות. ככל הנראה, לא יהיו עוד אחים רחמנים. העולם הולך ונעשה יותר טכנולוגי, לנשים נרמה שבעולם כזה לא יהיה צורך בשרירים ומצבן ישתפר, אך לא כך הוא. כבר מהיום אין מקדישים, לפחות בישראל, תשומת־לב להכשרת נשים.

● **מה קורה בארצות אחרות?**

בסקנדינאוויה יש לנשים קורסים מיוחדים במחשב, הנערכים לגננות ולמורות כגנים ובכתיבה־הספר. הם לוקחים שם את הנשים להכשרה במיקצועות נדירים, כמו הנדסת־מטוסים ועוד. גם בצרפת עושים דברים מעניינים לנשים. ישראל היא המדינה הכי מופגרת בכל הקשור לעבודת נשים. (רונית אנטלר)

לאן נושבת הרוח: ציור ופיסול

סידרת שיחת בשיחון דף חדש ותוכנית הרדיו בימות ובדים.

אנו ממשיכים בתוכניתנו לאן נושבת הרוח. סידרת שיחות עם יוצרים מכל תחומי האמנות אשר מטרתה לבחון את השאלה: האם קיימת או מתפתחת אמנות ישראלית? והפעם עם אנשי ציור ופיסול.

אף שהדיון הקודם, אשר בחן את הסוגיה הג'ל' מזווית ראייתם של מוסיקאים, הסתיים באי-הסכמה ובחילוקידיעות עמוקים, החרף פער הרווח (ולעיתים גם ניגוד תרבותי של ממש) שנחשף במהלך השיחה, לא לפני שהאורז נקודות התופעה בדרך ההגדרת המוסיקה הישראלית, הרי שבכל זאת, ניתן היה לחוש בטמפרמנט של יוצרים, ברוח של עשייה ובסוג של אכפתיות נמרצת, שהיא, כשלעצמה, מהווה מאפיין ישראלי מובהק.

בעוד הפרופסור עמי מעייני, יו"ר איגוד הקומפוזיטורים בישראל, הציג עמדות מוסריות של פדאגוג מחמיר, בהצביעו על המחשבה האידאליסטית, ועל רוחה השליחות שהקיפה את היצירה המוסיקאלית בתקופת החלוציות, בעיקר בכל הקשור לחינוך הדור הצעיר; ובעוד הוא מתריע מפני העליבות התרבותית-חינוכית, המשתקפת בשירי להקות הקצב, לעומת הזמר העברי של ימי קום המדינה, ובעודו מזוהר מפני העדר תודעה ביחס למוסיקה מקורית אשר תלכוד את רוחה העם ותשקף את עובדת היותו כאן בלי של תפוצות, ובכך לנוכח עמדותיו הבתלי מתפשרות של פרופסור מעייני, הציבה יעקב גלעד, תמלילן ומפיק מוסיקאלי, על גורמים רבים המלמדים, לדעתו, על חיפוש של ממש אחר מוסיקה ישראלית, תוך שימוש בחרי מרים אותנטיים, אחרים ובלתי-אקדמיים, אשר בכוחם להוביל אל היצירה המקורית הנכספת. "מיום ליום אני קולט סקסטים חדשים. אולי זה נשמע דלות לסופרים ולאנשי אקדמיה, אך לי זה נשמע אותנטי, טבעי וח"י, הוא משיב לעמי מעייני במהלך הדיון.

גם בשיחה שלפנינו מתגלעים חילוקידיעות לא מעטים, ואף בה שוררת טמפרטורה גבוהה של איכפתיות ישראלית. ואולם כבכל השיחות בסידרה זו, גם כאן נחשפים היבטים מפתיעים המצטברים יחד לכדי תומך חדש למחשבה.

שמעון צמרת

השיחה שודרה ביום שבת 18.10.86 ובה השתתפו אנשי ציור ופיסול: יונה פישר (אשר הניחה את הדיון) יחיאל שמי, יגאל תומרקין, רפי לביא, מוטי מוירח, לארי אברמסון ויובל מסקין. עורך בימות ובדים.

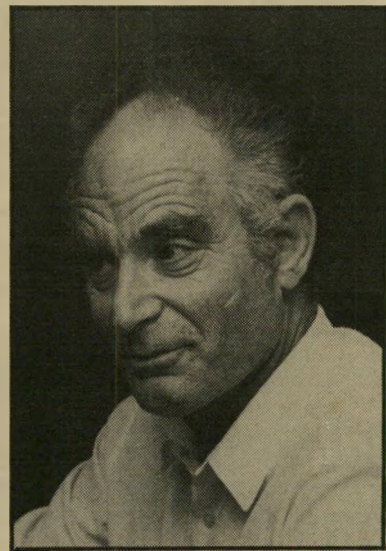
שאלת ההגדרה והמצב הישראלי

פישר: לפני כחודש, בכינאלה של ונציה, נכנסתי לביתן היפאני וראיתי פסלים של שלושה אמנים שלא היכרתי, ואשר בעיני נראו כעבודות של אמן אחר. מיהשו טען באוזניי שכל שנתים, דומה, שאותו עצמו מייצג את יפאן. והרי דוגמה טובה לשאלה האם יש ככלל אמנות לאומית, כיוון שהשאלות הללו, "האם האמנות צריכה לשמור על זיקתה למסורת מסוימת", או

שמי: "אני מעולם לא שאל את עצמי האם אני יהודי או ישראלי".

האם היא צריכה להשתלב כמה שקורה בעולם", טופלו בפאן לפני שנים רבות. הפסלים שראיתי נראו כאילו נוצרו בכל מקום אחר, אף כי מבחינה חיצונית הם נראו כעצמיים למקום מאד מסוימת. האם אותם אמנים ראו את עצמם כיפאנים, כמובן שאנחנו ננסה להגדיר כאן, או כאמנים העוסקים בשפה מסוימת של המאה ה-20? זה קשה. וחייבת להישאל הישראלי כיצד נוכל להגדיר את עצמנו, בעינינו אנו, וגם בעיני המפרשים שלנו, מחוץ למעגל זה. השאלה שאנו שואלים היום: האם יש ציור ופיסול בישראל שאפשר לכנות אותם כציור ופיסול ישראלי? האם יש בציור בארץ יסודות, או הצעות, לאמנות שתהיה ישראלית, במובן של אמנות לאומית? מהם ההקשרים של מקומיותה של האמנות בארץ? בדברים הללו ננסה לרדן בשעה הקרובה. השאלה, כפי שהדבר נראה לי, יכולה להתחלק בצורה פשוטית בין שני תחומים, האחד הוא התחום התרבותי-הספציפי (שאלות

הנוגעות לאמנות גופא) והתחום השני הוא האידאולוגי. אל התחום הראשון הייתי מצרף את היחס שלנו אל הזמן, המקום וההיסטוריה. כלומר את כל מה שאנו מכנים אידאולוגיות פוליטיות, אידאולוגיות חברתיות, קבוצות ומשנתות. השאלה של אמנות לאומית בעצם לא מתעוררת בשום מקום בעולם. אני חושב שהיא חלק מהתרבות שלנו, היא נשאלה כאשר החלה האמנות בארץ, והמקור שלה היה זה, כאשר בורים ש' הגיע ארצה וניסה להקים את מה שאנו רואים היום כתחילת האמנות בארץ. הוא הביא עימו את התפיסה הלאומית של ארצות מיוחדות-אירופה בסוף המאה ה-19, אשר היתה תקופה של

יונה פישר: היש ככלל אמנות לאומית?

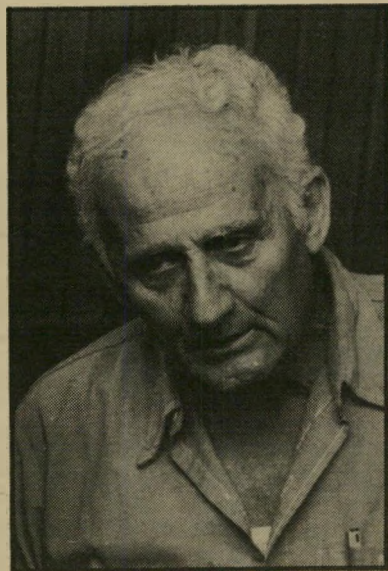
התעוררות לאומית, תקופה בה ביקשו הגדרה לאומית ותרבותית ולכן ניסו למצוא אצל אמנים מסוימים יצירות שאפשר היה לפרשן כמבטאות את הזהות הלאומית, את זהותו של האדם בארצו. שנחשפה בעיקר בתיאטרון מסוימת, בהתייחדות לנשואים היסטוריים מסוימים, אשר לדעת המפרשים ולדעת המעצבים של ההגדרה הלאומית, נראו רלוואנטיים להתעוררות לאומית-תרבותית. הייתי פונה ליחיאל שמי, שהוא הוותיק בתוכנו, כאמן בעל היסטוריה ארוכה בנושא זה. אנו דנים. קראתי שהגדרת את עצמך בשנות ה-50 כסוציאליסט ישראלי. אני מביא כדוגמה שלושה פסלים מקומרים שלך: יעקב והמלאך, אירופה 42 וראש לוחם. נדמה לי שמשנת 58 פנית לדרך אחרת, אולי לדרך של סמל. מהי נקודת המוצא שלך, ומהי תחילתה של הדרך המובילה את עבודתך, כפי שהתפתחה עד כה, בהקשר שאנחנו דנים בו?

שמי: העבודות שציירת, מעץ ומאבן, הן מתקופה מאד מוקדמת ביצירתך, אבל החיים שלי כפסל עצמאי ושייר התחילו מתעוררות כיבוש השממה, כך שהן מבטאות את היחס שלי לישראליות-ממילא. אני לעולם לא שואל את עצמי האם אני יהודי או ישראלי, לכן תמיד מתסכל אותי להימצא בשיחות כאלה. יש לי הרגשה שכל שמונה, עשר שנים, במין מחזוריות משונה, חוזרת השאלה הזו של "הישראליות" ועולה. היה כדאי פעם לחקור את הסיבות לכך. מדוע אין היא עולה בהולנד, כאמריקה? השאלה המתסכלת הזו נעוצה, לדעתי, במה שאגדיר כהמצב הישראלי מצב של חברה חולה, החיה בהרגשה של חוסר-מוצא פוליטי, חוסר מוצא חברתי. התיסכול הוא קשה. מוגדרתן הוא אמן לאומי הולנדי — במה? הנרי מור שנפטר זה מכבר, אומץ כאמן לאומי-כריטי — במה? צריך לתת תשובה על כך, תשובה שלדעתי לא תימצא.

שמי: אינני יודע. אני רק אומר שמחזוריות זו של הופעת השאלות בדבר האמנות הישראלית, היא בחלקה מלאכותית, ובחלקה נובעת בלחץ המצב. ואני כחבר קיבוץ נתגסית בעבר בסוגיה זו

מהיבט נוסף, כאשר נידונה אצלנו השאלה האם קיימת אמנות של הקיבוץ. אבל התבגרנו והשתחררנו מכך, החברה הקיבוצית החשופה לאמנות כאשר האוכלוסיה בארץ, יודעת ששאלה זו אינה נשאלת עוד.

פישר: אני רוצה להדגיש את שאלת המחזוריות. אני יודע ששאלה זו חוזרת ונשאלת, חוזרת ונשללת. אנו יודעים שתלמידו בצלאל הראשון נים כלל לא רצו באמנות עברית, כפי שכונתה הישראליות באותם ימים. אנתנו יודעים שניסו להגדיר את הייחוד של האמנות המקומית על-ידי הגדרה מבחן של אסכולת פאריס היהודית. אנו יודעים שהגישה הזו, בדבר האמנות היהודית, נשללה בשנות ה-30, וחזרה שוב לאחר מלחמת העולם השנייה, ועלתה שוב בשנות השישים בדמות קבוצת לוויין, למשל, אשר יצאה עם מיגשרים שטענו לאמנות ישראלית. והנה, היום אנו שוב חוזרים ושומעים הצהרות הדורשות את ההתוותה של מודעות ישראלית אשר תביא אמנות לאומית. אנחנו מדברים על מצב של ביי רוד ושל ניתוק מהעולם, על מצב של ניסיון ל-קיים זיקה כלפי מה שמתרחש מחוץ לגבולותינו. אני נוכח כעת בקבוצת עשר פלוס אשר יצרה לפני כעשרים שנה, מה שבגלגולים מאוחרים ובפרשנויות מאוחרות, שונות, התגלה בתערוכת דלות החומר במוסאון תל-אביב. תערוכה אשר טענה לקיומה של אסכולה תל-אביבית וטענה

יחיאל שמי:

במה הופכים תפוחי של סזאן לצרפתיים?

שהשימוש בחומרים מסוימים הוא ספציפי ישראלי ואפילו יהודי. איך אתה, רפי לביא, רואה זאת, כחבר באותה קבוצת אמנים שהמכנה המשותף שלהם היה גיאוגרפי תל-אביב, ואיך זה הפך למשהו אחר?

אליבי לשורשיות

לביא: אל"ף: עשר פלוס מעולם לא היתה קבוצה אלא חברה אמרנוה המבוססת על היעדר אידאולוגיה. ב"ת: אין אמנות תל-אביבית. זהו קישקוש לרדתי ואינני מקבל את כל התיזה הזו של דלות החומר. יש אמנים העוסקים בחומרים עניים, יש שעוסקים בחומרים אחרים. נכון שניסו להצמיד אידאולוגיות, אך כשבודקים זאת בדיוק, זה לא עובד. בדרך-כלל החיפוש אחרי זהות-לאומית מופיע כשהחיפוש הוא כללי לאומי, הנעשה על-ידי אנשים נטולי-שורשים המבקשים אליבי לשורשיותם, או כשגל לאומני חזק שוטף את הארץ, ואז שוב מופיעים דיבורים על אמנות ישראלית.

שמי: לזאת התכוונתי בהגדרה המצב הישראלי.

לביא: זהו בדיוק המצב. מרבים אצלנו למצוא מכנים משותפים, היצוניים, שלעצמי אינני מקבל אותם. אין זה האור הישראלי אשר מרכיב להצי' כיע עלי, אין זה הערבי עם הנרגילה (מפני שאף אחד מאיתנו לא מעשן נרגילה) ואין זה עוד מיני סמפטומים היצוניים של אקלים, נוף, חומרי גלם וכו'. זה לא נכון וזה לא עובד. אבל יש מכנה משותף בין מה שנוצר בארץ במאה השנים האחרונות, אך המכנים הללו כלי-דק, קטנים ושגליים, עד שמכנים משותפים בין ציירים יש-

ראליים ובין ציירים מחו"ל הם הרבה יותר בול'טים. אם אחפש, למשל, מכנה משותף בין וריצקי ובין נפתלי בזם, אוכל למצוא, אגב שימוש במיקרוסקופים, אבל בין וריצקי לפיליפ גסטון, למשל, ישנם מכנים משותפים רבים יותר. עם זאת, המכנה המשותף בין הציירים הישראליים הוא הרבה יותר עמוק. הוא תלוי בפוליטיקה המי שותפת, במצב המשותף באווירה החברתית ואפ'י' לו בהיסטוריה הקצרה המשותפת. וזה משתקף לא רק באמנות אלא גם בחיי היומיום. אם קבוצת ישראלים מסתובבת למשל בסופרמרקט בלונדון, רואים מייד שהם ישראלים: זוהי חוצפה, זהו רעש, זה חום (אנושי), זוהי תרבות של גשש חיזור, זהו

לביא: אין אמנות תל-אביבית. זהו קישקוש לרדתי ואינני מקבל את התיזה הזו!

תיחכום וזוהי המונות. כל הדברים האלה יחד מרכיבים את הישראליות לטוב ולרע. ויש לי הרשם שאף המאפיינים האלה ניכרים ביצירה האמנותית. לא התל-אביבית, לא הירושלמית אלא הישראלית. אריה ארוך היה תל-אביבי? לא, הוא היה ירושלמי, או מדור מרכיבים אותו לתל-אביב? כל החלוקות האלה אינן נכונות.

פישר: אריה ארוך, ביצירתו בשנותיו האחרונות, נתן ביטוי מסויים לשאלה שאנו שואלים כיום. הוא שאל את עצמו כיצד עומדים ציריו כלפי האמנות של המאה ה-20, וכיצד הם מבטאים את הייחודיות שלו (כילד יהודי במקום מסויים), אף כי הציור שלו עוסק, בעצם, בניסיון לאחד את הדברים מעבר להשתייכותו התל-אביבית או הירושלמית.

לביא: השאלה היא האם המכנה המשותף של אריה ארוך הוא מכנה משותף של כל האמנים הישראלים: ובכן לא! נכון שאם אקח אמנים כארוך, דניצגר ווריצקי, אמצא השפעה שלהם, יותר משל אמנים אחרים, על הדורות הבאים, אבל זה מפני שהם היו אמנים טובים.

פישר: אנו מייחסים לדניצגר את המושג "מקום". המעקב שלנו אחרי יצירתו איננו מעקב של תמורות סיוגוניות, של מעבר מחומר אחד למישהו, או של מעבר מפיסול אובייקטים אל עבודה במישרין בנוף, אלא זו היסטוריה של התייחסויות שונות ומשתנות אל המקום בו הוא נמצא. בהבטים היסטוריים-תרבותיים ואחרים. האם מבחינה זו אין הוא אמן ישראלי?

לביא: בוודאי שהוא אמן ישראלי, אך לא זו הנקודה העיקרית. הוא אמן ישראלי בדיוק כמו שפידיאס פיסל כשיש ולא בעץ (מפני שביוון היה שיש) ובדיוק כמו שהאפריקאים פיסלו בעץ (כי אין להם שיש). וזאת אומרת, יש נתוני-מקום ומתברר שגם נתונים כלכליים משפיעים. אני אומר שיש מכנה משותף בין הרבה אמנים ישראליים, אבל אין הוא המרכיב העיקרי.

פישר: נדמה לי שאנחנו לא מחפשים את המכ'נה המשותף. תומרקין, אני זוכר, בשנת 61 כש' שבת ארצה דיברת על מקום מבחינה מסוימת ואילו העבודה שלך היום עוסקת במושג מקום מבחינת לגמרי שונות. דיברת אז על קוני טראקטרים, אור, צל, רוחות, מדבר יהודה, הם, אלה היו מושגים מאד ברורים שהשפיעו על עבודתך.

השפעה לאומית על היוצר

תומרקין: אני חושב שעד היום ישנה השפעה. אין להתכחש לכך שישנה השפעה לאומית על עבודותיו של היוצר. גם עמים אחרים מדברים על לאומיות בתחום היצירה, ובעניין זה אני חולק על דיבריהם של קודמיי. מפני שאנשים כמו רונברג וכמו גרינברג דיברו על אמנות אמריקאית, ויואכידס בציטגניסט מדבר על אמנות גרמנית אשר ניתן לאפיין אותה. ישנו מה שמגדיר ומינות החומרים ואינני מדבר על דלות החומר זהו באמת הבל ורעות-רוח, אבל בארץ יש דיקטים יותר מאשר שיש...

לביא: זה פשוט לא נכון. תבדוק ותיווכח. תומרקין: יותר קל לעבור על דיקט. ישנם מאפיינים, אבל צריך להוריד זאת ללשוני-טבחים ולא ללשוני-היסטוריונים: יש מיטבה ישראלי ויש מיטבה צרפתי. אבל צצה באחרונה גם בעיה של ייצור פולקלור בכוח על-ידי מכונית מליות בטלוויזיה או את הדברים בצורה אובייקטיבית. לפברק אצלנו פולקלור בכוח. צריך להיות ברור כי מה שצומח באופן אורגני הוא תמיד נכון. פרט לכך אנחנו סמוכים מדי לעצמנו מכדי שנוכל לראות את הדברים בצורה אובייקטיבית. **פישר:** קל לומר שכל דבר הצומח באופן אורגני הוא שייך, כפי שהעררת. האם אתה יכול

להיות יותר ספציפי? גם אתה וגם חיאל שמי עסקתם במושגים שונים, הקימותם אנדרטאות, היתה לכם התייחסות מאוד ספציפית, בדרךכם שלכם, הן בצורה והן בסמל, לך ברשימת שמות למקום הזה, התייחסות ספציפית לארועים אקטואליים שנחשבו בעינינו דרמטיים וקובעים.

תומרקין: לגבי המזמין וזה אנדרטה, אך לגבי היוצר זה פסל בנוף. הניסיון של הספציפיות הוא מאוד קשה והריבוי על אורגניות בתוך הנוף מתאים יותר לסימפוזיונים (ובזה אני מסכים עם רפי לביא) בעצם חשוב מה שעושים ולא מה שאומרים. פרט לכך אם אנחנו לא נגדיר את הישראליות יקומו אחרים ויעשו זאת תחתנו. אין לברוח מכך. אפילו בעיר נידחת אי שם באמריקה כתבו לפני כשבועיים על תומרקין. הצייר התל-אביבי.

פישר: וזה מגדיר אותך, לפחות שם, כישראל?

תומרקין: מה שחשוב הוא, שהדברים אכן נעשים פה ושהם טובים. למרות שלא מפנקים אותנו באותה צורה, אבל להיות יוצר לאומי זה לא כל כך רע, כאשר מפנקים אותך בצורה נכונה, ואם הפסל הנרי מור אומץ עליידי הארצות התרבותיות הרי שיש בכך צד חיובי.

פישר: אך יש בכך גם צד חיובי, ייצוגי, שאינו שייך להגדרה אותה אנו מחפשים.

תומרקין: אבל הצד הייצוגי הזה מזין את העבודה שלך. אינך יכול ליצור מחלומות בלבד. שמי: אני חושב שזוהי הדוגמה הנכונה למה ששמעון צמרת העיר בתחילת הדיון בעניין התרבות הישראלית. אם השיחה היא על תרבות, ועל גאווה של יצירתיות, או להיות חלק מההילה היוצרת תרבות, אזי התעקשותם של הבריטים להפוך את הנרי מור — שהוא פסל אוניברסלי — לנכס בריטי, מעידה על כך שבכוונתם להיות מדינה של תרבות בתחום הפיסול. קראתי פעם שההולנדים עשו מאמצים רבים כדי לאסוף חזרה את עבודותיו של ואן גוך. אני חושב שזוהי הקשר בין האמן שהוא ממילא הולנדי — או ממילא ישראלי — ובין החברה

תומרקין: להיות יוצר לאומי זה לא כל כך רע, כאשר מפנקים אותך בצורה הנכונה.

השואפת לנכס את עבודותיו, ולא משום ערכו הכספי אלא כדי למנוע מזרים להעביר חומר זה תחת חסותם.

תכנים ומשמעויות

פישר: אני רוצה לגעת בתחום המוסיאונים שלנו — במיוחד בשנים מהם העוסקים באמנות הישראלית — המוסיאונים שלנו פועלים, במי-

במוסיאון תל-אביב, או במוסיאון ישראל, יכול להעניק את התחושה שלפנינו דבר שהוא ספציפי-מקומי בהשוואה, נאמר, לאוסף מקביל (מבחינת הזמן) המוצג באולם סמוך, אם כן באיזו מידה? האם השוני הזה יכול להיות מבוסס על עיסוק בתכנים מסויימים, באקטואליה מסויימת? אברמסון: אני סבור שבשאלה זו, של אמנות מקומית, יש יותר מדי היסטריה. הייתי מאוד שמח לראות אוספים-מוסיאונים שאין בהם מכנה משותף בולט. מה ערך לתערוכה לאומית?

הישראלים האמנות של ניריורק. ובהחלט אפשר היה לעמוד על ההבדלים בין מה שנעשה כאן מבחינת היחס הבסיסי, מבחינת התפיסה הרחבה של האמנות — ובכלל זה החיטוט שלנו בתכנים ובמשמעויות — לעומת ההתעסקות האמריקאית בהיבטים החיצוניים יותר: בצורות, בליטוש ובהכרח במיסחור. מבחינה זו מתקבל כאן אחד מהאפיונים של האמנות הישראלית והוא החרטוט בתכנים ובמשמעויות. כלומר מאפיין תוכני ולא מיסחרי.

עורכי התוכנית: שמעון צמרת ויובל מסקין (משמאל)

לביא: זה לא מדויק, מפני שאתה מתייחס רק אל חלק מהאמנות הישראלית. במסגרת תפקידי כמבקר אמנות למדתי לראות שקיימת סלקציה אוטומטית, ואנחנו מתייחסים מראש — לחיוב או לשלילה — אל מה שאנו מגדירים "האמנות הטובה".

תומרקין: וזה חשוב. כך צריך להיות.

מערכת סגורה הרמטית

פישר: מוטי, הועלתה כאן שאלת התכנים ואני רוצה להביא כדוגמה לכך פסל מסויים שאתה מרבה לעסוק בו ביצירתך, והכוונה לדמות של פועל. דמות של אדם רבירועות, המניף מיספר כלים בעת ובעונה אחת בתנועה סיבובית. ודומה שהמדובר כאן הוא במיתוס של הפועל הישראלי, אבל בהקשרים לגמרי אחרים, תוך שאתה מנסה לשוות לכך משמעויות שונות לחלוטין. אתה יכול לומר משהו ספציפי יותר על המשמעות

ישראלית, שובניסטית ואחידה, של אמנים ההולכים בתלם? לדעתי הסתירות, הוויכוחים והרבגויות הם תמאמים ומהותיים לישראל ולמצב הקיומי בו, ובהכרח חייבים להיות מהו תיים לאמנות הישראלית. הדיון הזה הוא לדעתי בעייתי מהיבט נוסף, כי כולנו אמנים יוצרים, וככאלה, האינטרס שלנו הוא להביא את השאלה למיד לרמה הקיומית, התגובתית והאישית, ואין לנו שום רצון להגדיר את האמנות הישראלית. היינו מעדיפים להשאיר את ההגדרה כדבר פתוח, כי ככל שהוא פתוח יותר, הוא יצירתי יותר. ומאידך, ככל שמגבילים אותו או סוגרים אותו, אנחנו נכנסים לתוך תעלות וכמובן שסטורנטים ובוגרי אקדמיות יקבלו. עקב כך, מושגים מאוד מוגדרים איך לעשות אמנות ישראלית כדי להיכנס הישר לתוך התרבות הישראלית.

מסקין: אתה היית עכשיו באמריקה עם קבוצה של כשישים אמנים ישראלים, קבוצה שנבחרה על-ידי גברת נכבדה שהגיעה במיוחד לצורך זה

גסטמן, למשל, עבודה עברית, ואף אצלי וזה מעין עבודה עברית הכוללת את המיתוס החלוצי, הציוני, ונועדה לסמל את כל העולים האיראניים הזה, את כל החזון הזה, את כל האוטופיה הזו אבל כשיכרה, בתוך העבודה עצמה. וכמו שאמרת, העבודה עצמה יכולה להוסיף ולהתפרש גם מעבר

מזרחי: יש לי הרגשה שאנו חיים תחת אימפריאליזם רוחני המצטיין בתיחכומו והמנוסה על-ידי ארה"ב.

לכך והיא יכולה להיות אקטואלית גם לגבי אמריקה, ואולי במיוחד לגבי אירופה. זו הרגשתי. אבל הייתי רוצה לגעת בנושא שאני מדי פעם הוגה בו, גם אם לא לעומק, וגם אם לא בצורה מנוסחת. יש לי הרגשה שאנו הישראלים חיים פה תחת אימפריאליזם רוחני, המצטיין בתיחכומו והמנוסה על-ידי ארצות-הברית. אנו חיים בארצנו כמו בעיירה קטנה ועוסקים, בלא-הרה, בחשיפת רקיות על גבי דקויות, במערכת עקרונות אשר נקבעה לא פה. אנחנו תמיד מצויים צעד, ואולי מיספר צעדים, מאחור, בניסיונו לאושש ולבסס איזו שהיא שפה, לבסס איזו שהיא אמנות שיהיה לה ייחוד ספציפי למקום ולסביבה הזו. לדעתי תערוכת דלות החומר (ואינני מתייחס להגדרה עצמה) היתה בבחינת ניסיון של הישרדות, ניסיון להילחם על איזו שהיא זהות ועצמאות רוחנית, לא להיסחף כל-כך אחרי מה שמוכתב משם ולהתייחס למה שקורה כאן.

לביא: להילחם על זהותו של האמן או על זהותו של האוצר?

מזרחי: גם של האמן וגם של האוצר. לדעתי זוהי מערכת סגורה הרמטית. הייתי מעט מאוד בחו"ל. בין היתר ביקרתי פעמיים בנינאלה, לא כמשתתף אלא כצופה מן השורה, ואני רוצה לומר כי לדעתי כל המערכת הזו של אוצרים, מנהלי מוסיאונים, מורים לאמנות, בתי-ספר לאמנות, וכתיבה העת האמנותיים, מהווים יחד מערכת סגורה, כאשר האחד מזין את השני, ואיש רואג לצורכי רעהו. כדי שאותו אוצר המגיע לבנינאלה יציג תערוכה שתשתלב ברוח-הדברים הכללית ושלא תחרוג, שלא תהיה אנאכרוניסטית. היום למשל, אוצר מן השורה לא יציג אמנות מושגית, ואם הוא יעשה כן, הרי שירגיש היבט אקטואלי מסויים. וכאן זה מתקשר אל השתלבות במערך הגלובאלי, העולמי, של מאניפולאציות.

לביא: כך זה היה תמיד, הכל בנוי על אימפריות. פעם כל האמנות היתה מצרית, פעם היא היתה רומית, פעם יוונית, ופעם צרפתית. כך הרברים בנויים, אין מה לעשות.

מזרחי: נכון שזה כך, אך צריך להיות מודע למניפולאציות. הקשר הזה בין השאלה המרכזית העומדת על הפרק: האם יש אמנות ישראלית או

לארי אברמסון:
יותר מדי היסטריה

האם יש מכנה משותף, הוא בדיוק כמו העבודות של סאלי, אשר מצייני דימוי לצד דימוי, כפי שכל אמן יכול לעשות. במגמה למצוא הקשרים (אם קשר על-ידי ניגוד ואם קשר על-ידי משהו ישיר) אבל קשרים תמיד יימצאו. ואני אומר, לא כאיריאולוג, אלא כאמן, שאני צומח מהבעיות האישיות הפיסיות שלי, מהמרחב הפוליטי-הספציפי שלי, מהמערך הגלובאלי ומהיחס שלי (המשך בעמוד 42)

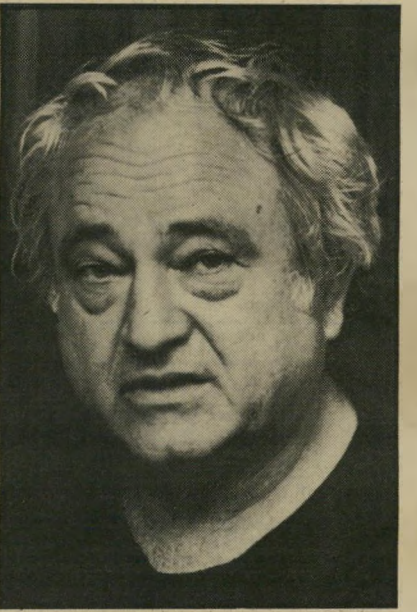
מוטי מזרחי:
צריך להיות מודע למניפולציות

המיוחדת של עבודה זו בפרט, ושל יצירתך בכלל? **מזרחי:** כיוצר, אני ניוון מהבעיות האישיות, מבעיות הסביבה, ומגיב מתוך שאיפה שהעבודה תחרוג מהמשמעות הפרטית ותהיה יותר אוניברסלית. אינני עוסק בקיטוב כי זה סגור ומופנה לסביבה מאוד מסויימת. הפסל שהזכרת, האדם העובד, מבטא מבחינה מסויימת תגובה למה ש'הוגדר' עוד כסדרה הפתוחה, בעבודה של גידעון

רפי לביא:
הכל בנוי על אימפריות

מאוצות-הברית — ואינני נכנס לוויכוח בעניין הקריטריונים שעל פיהם נבחרו שישים אלה ולא אחרים — האם חשת במאפיין ישראלי, והאם נדף מזה ריח של אמנות ישראלית? **אברמסון:** בשבילי המיפגש עם ניריורק היה חשוב מאוד מסיבות הפוכות מאלו של מארגניה התערוכה, שכן אם ביקשו להציג בפני הקהל הניריורקי את האמנות הישראלית, הרי שכפועל, ואולי אף בניגוד לציפיות, הוצגה בפני היוצרים

יגאל תומרקין:
לשון של טבחים ולא של היסטוריונים

שור שאנו מדברים בו, בשני תחומים, האחד זהו אוסף קבוע המוצג לקהל, והשני זהו קיום תערוכת ציור. ואנו עדים בשנים האחרונות ליותר ויותר תערוכות שמנסות לעשות סיכומים היסטוריים, או היסטוריים-סיכומיים, ומנסות להעלות את השאלה: באיזו מידה האמנות הנוצרת כאן היא שייכת למקום, ובאיזו מידה היא מבטאת היבט שהוא ספציפי למקום. האם אתם חושבים שאוסף של אמנות ישראלית, כפי שהוא מוצג עכשיו

MACCAO חקא

המסעדה הכי סינית בעיר

יש סינית ויש סיניות

אולם הכי סינית בעיר

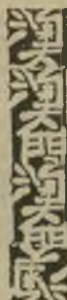
היא הסינית היפה "מקאו"

בה אוכלים סינית ומבליים סינית.

ארוחות צהריים עיסקיות (5 מנות) החל מ-15 ש"ח.

רח' ירמיהו 7 תל-אביב טלפון: 03-5464273, 5464311

חניה חנים לכל אורחי המסעדה.

סקס ועסקים
ללא שוחדים סמים

- אנו מספקים:
- * מכשירים למניעת
- ציתותים בטלפון
- * שרות לגילוי מיקרופונים
- מושתלים
- * מגלי מתכות
- * מזכירות אוטומטיות

רדיו רוקטור בע"מ

שלום עליכם 18, ת"א, טל' 286444

דירות

נופש

במרכז

לנוח

ריהוט מלא,
כל השרותים,
גדלים שונים,
לתקופות
קצרות וארוכות

£ 11^מ

עד ה-27.3.87
לאדם, ללילה,
מינימום 2 אנשים
בדירה,
מינימום 7 לילות

הזמנות אצל סוכני הנסיעות
או

DUKE APARTMENTS

14 Elm Court/11
Harrowby st.
London W.I.
Tel 00441-723-7964
00441-723-7077
Telex: 24141 DUKEAP

זיוה תלם

דוד המלך 10, הרצליה פיתוח

חורף 1987

הנך מוזמנת

לראות ולקנות

את אוכנת העור של זיוה תלם

„זיוה תלם“

בפיפת' אבניו... ובהרצליה פיתוח

מחירים סבירים כל השנה

ניתן להזמין, לפי מידה ובכל גוון

זיוה תלם מארחת את:

האופנאי ג'רי מליץ - בגדים ליום ולערב

זיאלה - בגדי-ערב

M/N - בגדי בד אופנתיים

חגורות * תיקים * אביזרים שונים מותאמים לכל הדגמים
בחדר-התצוגה.

המכירה תתקיים ביום שישי 7.11.86 ויום שבת 8.11.86

דוד המלך 10, הרצליה פיתוח

שולה

הדבקת ציפורניים - 20 ש"ח
באיכות מעולה על ידי מומחים

היחיד בארץ

מכירת ציפורניים בסיטונות

תל-אביב, רחוב המלך ג'ורג' 89

טל. 03-295318

03-284919

טיפול

בהרפיה עמוקה במיוחד

מכוונת לריכוז, לשיחרור,

לשליטה עצמית.

לשיחרור מהרגלים ומצבים לא רצויים

03-724938

תן טרמפ לחייל

שיא הכרובינציאליות

לפני ימים אחדים הגיעה אליי מעטפה מפוארת ובה כרטיס מועמד למועדון סקאל סנטר. בקומניקט, המאור אלגנטי, הסבירו לי שהסקאל סנטר הוא מרכז קניות ברמה בינלאומית, בו תימכר התוצרת של היצרנים הטובים בעולם בשטח התכשיטים, הבשמים, האופנה, היינות המובחרים, מוצרי החשמל והאלקטרוניקה בעליהרמה ומתנות. מהמשך הקריאה בקומניקט נודע לי שהלקוחות של הסקאל סנטר יהיו בעיקר תיירים, ובנוסף לכך זכאים לבקר בו חברי הקהילה הדיפלומטית בישראל, חיילי כוחות הא"ם והכוח הרב לאומי. כמו כן החליטה ההנהלה לאפשר, לתקופה מוגבלת, כניסה גם לקהל ישראלי מצומצם (ביניהם עיתונאים — המיקרה שלי) לבקר ולהינות ממיטב מוצרי העולם באווירה בינלאומית מהנה, הרחק מן ההמוני הסואן.

אחר-כך נודע לי גם שדיילות המכירה (מה שאנשים פשוטים קוראים זבניות) ידברו רק בשפות זרות ובשום אופן לא בעברית, ואם אני ארצה ללכת לסקאל סנטר אחריהצהריים עם בעלי — שאין לו תעודת עיתונאי וגם איננו דיפלומט או חייל א"ם — לא אוכל לעשות זאת. על כן החלטתי להחזיר בתודה להנהלה את הכרטיס ששלחו לי ולוותר על הכבוד להשתפשף בחיילי א"ם, בתיירים מזרמנים ובסנובים ישראליים, ולהמשיך ללכת לקניות בסתם חנויות, שם יתייחסו אליי כמו אל בן אדם.

צרכנות

נמנה לי שזוהי מינהג ישראלי מגונה, ואולי כדאי לתת עליו את הדעת ולנסות לשנות אותו. אנשים נפגשים בבית-קפה או במיסעדה, שניים-שלושה וזוגות של חברים. כל אחד ומצבו הכספי באותו זמן. זוג אחד מזמין רק ספל קפה. הזוג השני מזמין קפה ועוגות ואילו השלישי, שלא הספיק לאכול בבית ארוחת-ערב, מזמין גם מרק וסלט אחר-כך גם גלידה וסלטיפירות ובסוף עוגה וקפה.

הם יושבים ומדברים ואוכלים. אחר-כך מישוה מהחבורה עושה למלצר/ית סימן של "חשבון, בבקשה".

ברוב המיקרים מגיע המלצר או המלצרית עם חשבון משותף לכל השולחן. המסובים, שהם בדרך כלל חברים, קרובים יותר או קרובים פחות, לא רוצים להיראות קטנוניים ולשלוף מהחשבון רק את הקפה ועוגה שלהם, ולכן, על-פירוב, מתוך ערינות ואולי גם עצלנות חשבונתית, הם מחלקים את החשבון לשלושה חלקים שווים. יוצא שהזוג ששתה רק קפה (אולי מפני שאין לו מספיק כסף) משלם גם עבור חלק מהמרק, הסלט, הגלידה, והעוגה של חבריהם לשולחן.

אם ויכרונאי אינו מטעה אותי, בחו"ל — כל החו"לים שאני הייתי בהם — זה לא קורה. המלצר מגיע, מברר מי משלם עבור מה ועושה את החשבון כשהוא עומד ליד השולחן ומקבל הוראות מהסועדים. יהיה נכון מאוד אם בעלי המיסעדות ובתי-הקפה יסבירו למלצרים שהתפקיד שלהם אינו להביך את האורחים אלא לגבות כסף בדיוק עבור מה שכל אחד ואחד אכל או שתה. ועד שבעלי המיסעדה יעשו את זה, לקחתי על עצמי את תפקיד מחנך-המלצרים, ואני מבקשת, בכל פעם שמתקבל חשבון משותף, לפרק אותו.

Sakal Center

רגיל וידברו איתי בשפתי ויכברו אותי גם אם אקנה חצאית טריקו ב־30 שקל.
תודה רבה לכם על הכבוד המפוקפק שנתתם לי, ואני שמחה להחזיר אותו.

קח פרי

ותהיה לי יפה

שוב מפגניים אותו בפירסומת לאבוקדו, דורי בן־זאב עושה מאמצים עד כי נדמה שכל מטעי האבוקדו בארץ שיככים לאבא שלו.

אני באופן אישי לא מאמינה שיכול להיות בן־זאב אחד, שיש לו אם יהודיה או גוייה הלכה, שלא אוהב אבוקדו, גם בלי כל הפירסומת. אבל כמו תמיד, אולי אני טועה.

לשניים-שלושה המשונים שאינם אוהבים אבוקדו (באכילה), הנה כמה עצות קוסמטיות מאת הקוסמטיקאית אניטה ברלב.

באבוקדו יש ויטמין איי, סיודיקובצה גדולה של ויטמין בי ואפילו ויטמין אייטש ופיפי, אם רציתם לדעת והתביישתם לשאול.

עצות היופי כלשונן:
כל הוויטמינים הללו טובים לעור ונספגים בו

למי שמתעקשת

לעבוד קשה

השיגעון האחרון באמריקה הוא לסרוג בדים. הגברות האמריקאיות עושות המון עבודות־יד כדי להצדיק את שעות־הבטלה מול מכשיר הטלוויזיה המשדר להן סרטים של בוקר. אחת הגברות האלה, אחרי שרקמה את כל הגובלנים, סרגה את כל הסוודרים, רקמה את כל המפות והמפות ועשתה ערימות של מקראמה, התיישבה

שיחת-חולין

שלום, דניאלה!
שלום!

מה שלומך?
תודה, טוב מאוד!
שמעתי אותך אתמול ברדיו.
כן, יופי.

דיברת עליך מהר שלא הננתי שום דבר.
מה לעשות?

מה זאת אמרת, מה לעשות. אם כבר מזמינים אותך לרדיו, תעשי מאמץ שיבינו אותך.

בסדר, אני אשתדל לזכור את זה בפעם הבאה.
מה, את מתכוונת שוב לדבר ברדיו?
אולי.

על מה תדבר?

אני לא יודעת. כשיזמינו אותי, אני אדע.

תגיד, משלמים לך בשביל זה?
תסלחי לי גברת, אני לא זוכרת שאני מכירה אותך.

את לא מכירה אותי? לפני שדיברת ברדיו היכרת אותי טוב מאוד ואפילו היית מברכת אותי לשלום. אחרי פעם אחת ברדיו את כבר לא זוכרת אותי?

התחנה שלי הגיעה ואני ירדתי מהמיניבוס. שמונה וזוגות עיניים ליוו אותי כשהמיניבוס המי שך לנסוע. מי יודע מה סיפרה להם הגברת בהמשך הנסיעה. יותר מאוחר נזכרתי שאומנם אני מכירה אותה: פעם, לפני שנה־שנתיים, היינו נוהגות לקנות במכולת של טוביה.

מסריהשכל: הכי טוב ללכת ברגל.

היטב, האבוקדו בצורתו הטבעית וללא כל עיבוד מתאים כמסכה לפנים: להוסיף כמה טיפות לימון, ולמרוח על הפנים למשך 20 דקות. הוא מסייע להגדלה והצטלקות טובה של העור לאחר פציעה, מחזק מאוד את הציפורניים (מומלץ לשפשף את הציפורניים בקליפת האבוקדו) ומועיל וטוב גם כמסיכה לשיער.

את המסיכה מכינים עליידי ריטוק אבוקדו בשל בסכין מפלסטיק (סכין־מתכת גורם לחימצון ומבטל את ויטמין סי שבאבוקדו). את העיסה מורחים על השיער ומכסים בכבוע פלסטיק למשך שעותיים, ואחר-כך שוטפים היטב. רצוי לעשות טיפול כזה לשיער באופן קבוע, פעם בחודש. למי שוסכלת מקצות שרופים, מומלץ טיפול שבועי, עד להתאוששות השיער.

לכל השימושים הקוסמטיים יש להשתמש באבוקדו רך וללא פגמים.

מאוד. מכאן ועד לקניית אלפי מטרים של בד לצרכי גזירה היתר הדרך קצרה.

והן עושות כך: קונות ברכותה ציבעוני לחצאית, ועוד כשלושה מטר בד לחלק עליון סרוג. את החצאית תופרים ושמים בצד. את שלושת המטרים הנוספים מניחים על שולחן גדול ומתחילים לגזור. גוזרים סרטים בעובי של חצי סנטימטר, אבל לא גוזרים את הגזירה, אלא מפסיקים בקצה העליון של הבד ובקצה התחתון,

כדי שהבד לא יהיה רצועות־רצועות, אלא רצועה אחת ארוכה. את הרצועה הארוכה הזאת מגלגלים לכדור גדול, ובעזרת שתי מסרגות (מס' 6 או 7) סורגים חולצה או סוודר, לפי הטעם.

ראיתי את זה. יוצא יפה מאוד. אני מציעה בכל זאת לנסות את כל העסק על חתיכת בד ישנה ולראות אם אתן אוהבות את התוצאה, ורק אז להתחיל להשקיע בכדים. בהצלחה.

המציאה שיעזרן חרש, שכבש את היבשת הגרולה. עכשיו הוא מגיע גם אלינו.

כל העסק התחיל בגלל תסביך שימור־החומר שיש לאמריקאים. כדי לא לזרוק לזבל חצאית־כותנה ישנה שנמאסה, החליטה אותה גברת לקחת את הבד, לגזור אותו לרצועות צרות וארוכות ואחר-כך להשתמש בסרטים כמו בצמר ולסרוג. היא ישבה וסרגה ויצא לה סוודר יפה

המציאה שיעזרן חרש, שכבש את היבשת הגרולה. עכשיו הוא מגיע גם אלינו.

כל העסק התחיל בגלל תסביך שימור־החומר שיש לאמריקאים. כדי לא לזרוק לזבל חצאית־כותנה ישנה שנמאסה, החליטה אותה גברת לקחת את הבד, לגזור אותו לרצועות צרות וארוכות ואחר-כך להשתמש בסרטים כמו בצמר ולסרוג. היא ישבה וסרגה ויצא לה סוודר יפה

המציאה שיעזרן חרש, שכבש את היבשת הגרולה. עכשיו הוא מגיע גם אלינו.

כל העסק התחיל בגלל תסביך שימור־החומר שיש לאמריקאים. כדי לא לזרוק לזבל חצאית־כותנה ישנה שנמאסה, החליטה אותה גברת לקחת את הבד, לגזור אותו לרצועות צרות וארוכות ואחר-כך להשתמש בסרטים כמו בצמר ולסרוג. היא ישבה וסרגה ויצא לה סוודר יפה

חרים
בניחין

מזל החודש:

עקרב

זהירות,

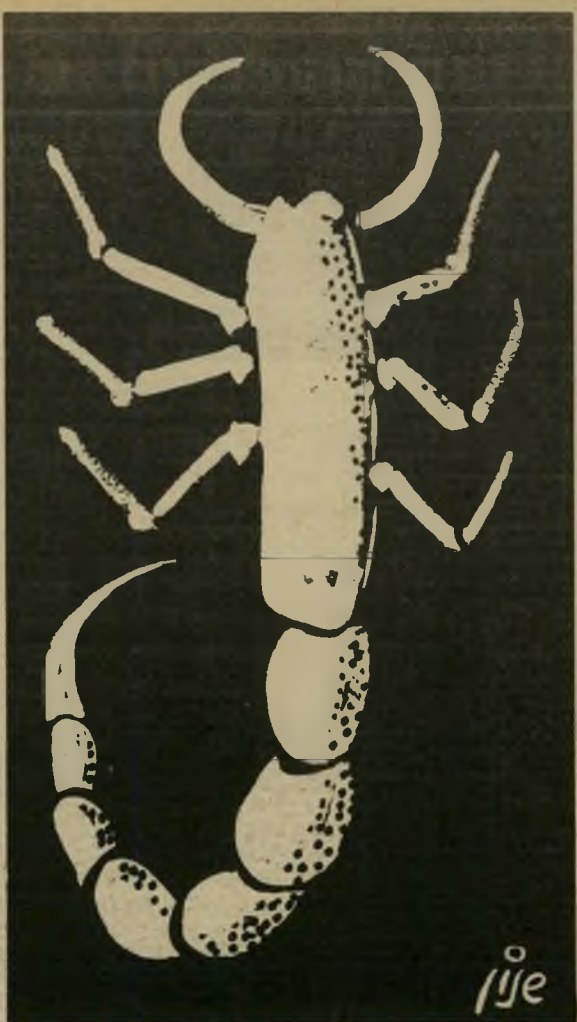
לילית

מביטה בך

לילית עוברת את 12 המזלות. כשבכל מזל היא שוהה בערך 10 ימים. מאחר ש"השמש נמצאת החודש" במזל עקרב, נתייחס למשמעות לילית במזל עקרב.

זה שנוגד כשלילית היתה במזל זה, מהן תכונותיו ומהי הדרך שבה יוכל לתקן את עצמו. דווקא דרך אותה לילית!

המילים שנחרטות בזיכרון בהקשר למזל עקרב הן לרוב כוח, עוז ועוצמה, תאוה ויצרים חזקים. לפעמים עד כדי חוסר שליטה בכל אלה. זהו טיפוס של מתקן עז, לם, ישיר והוגן ולפי עמים ההיפך - משיכה חזקה, סודיות, אכזריות חוסן, נקמה נות ונסירת סינה, זומם מזימות, אישית תחבולות. כשהלילית בעקרב, אדם נולד לסבול, כדי ללמוד על בשרו מהי הדרך נכונה. אם הוא מנהל את חייו בריקנות ו"חוסר-תועלת, סבל רב יעלה בגורלו. הוא גם יסבול קשות אם ימנע ממנו לספק את תשוקותיו. אדם זה הוא בעל מנגנונים חזקים. אלא שהי"מצאותה של הלילית שם מראה על כך שהוא מסוגל לגצל את קסמיו בצורה שלילית כדי להשיג את רצונותיו ושאיפותיו. ולאחר שהושגה המטרה - הקסם מג. אין לו עוד עניין באדם שבו הוא השתמש.

הסודיות היא תכונה עקרבית אופיינית שיכולה להיות מאוד קיצונית כשלילית ממוקמת שם. הוא יכול ליהפך לחשדן וחשדן אמון בידידיו. שאותם הוא מרחיק על-ידי

השבוע יתכן עימות או אי-הכנה בעבודה. רצונכם להצליח ולהתקדם בכל מחיר עלול לגרום למעורבות בעניינים שאינם שייכים אליכם ישירות. הבעיה היא שבאותו הזמן אתם מנסים את עצמכם לבעיה שאין לה מיתרון ועדיף להישאר במרחק מבלי להסתכן. ה"6 וה"7 בחודש הם היוזרים רגישים מבחינה זו. ב"9 וב"10 בחודש אתם נוטים להתנהגות נמרית, המסכנת את ביטחונכם - מומלץ להימנע מנסיעות.

קשרים עם אנשים בארצות אחרות או עם מי שעומד לפני נסיעה יהיו חשובים. אך זה לא הזמן להחליט על נסיעה לארץ אחרת. צפויות יותר מדי בעיות סביב נושא זה בחודש הקרוב. בעבודה המצב לא קל. יתכן שלקחתם על עצמכם יותר ממה שאתם מסוגלים להסיר. פיק, אי אפשר לחלק את הנטל עם אדם נוסף, ואם אתם סומכים על מישהו שיעשה את העבודה במקומכם. אין ספק שייגרם נזק רציני לשימכם הטוב.

עומס העבודה המוטל עליכם הופך להיות בעיה. אינכם מספיקים למרות הזריזות שבה אתם עובדים. הבעיה היא שאין אף שרת להתחלק בעבודה. לא תוכלו למצוא לעצמכם מחליף. באותו הזמן יש נטייה לאבד חפצים חשובים, תעודות וכספים. מחלה ממושכת, להציק, אך אתם מתעלמים מכך. כדאי לנשט לבדיקות. בעיות כספיות של בני משפחה יעסיקו אתכם ואי אפשר לדחות זאת וגם לא כדאי.

למרות שעכשיו נפתחות אפשרויות חדשות, אנשים מתעניינים בכם ומעוניינים לעזור. אינכם מאפשרים לאיש לשנות דבר, וכך מניעים לסבול מניצול לא מצד אנשים רחוקים, אלא דווקא מבני משפחה קרובים ביי. תר, ב"6 וב"7 צפויות היכריות חדשות, אלא שלא כדאי לכם לצפות להתפתחות של קשר רציני. ה"10 וה"11 יהיו קשים. השגיתו בעיקר על הבריאות. בני מזל גדי ודגים מוציאים מכס את מעט השלווה.

יותר מדי זמן עליכם להקדיש לענייני הבית. והפעם זה לא לפי בחירתכם. יותר מכלל זמן אחר, עכשיו אתם נזכרים לסבול ממכשירים שמתקלקלים. ה"6 וה"7 יהיו יותר מדי עמוסים, אנשים סומכים עליכם ומטילים עליכם יותר מדי אחריות, יתכן ש"כדאי להימנע מלקחת על עצמכם יותר מדי התחייבויות. ב"8 וב"9 בחודש אתם נוטים להסתכסך עם בני הזוג. בגלל הזהירותכם ידירים שהשפעתם רעה על הקשר ביניכם.

למרות שעכשיו נפתחות אפשרויות חדשות, אנשים מתעניינים בכם ומעוניינים לעזור. אינכם מאפשרים לאיש לשנות דבר, וכך מניעים לסבול מניצול לא מצד אנשים רחוקים, אלא דווקא מבני משפחה קרובים ביי. תר, ב"6 וב"7 צפויות היכריות חדשות, אלא שלא כדאי לכם לצפות להתפתחות של קשר רציני. ה"10 וה"11 יהיו קשים. השגיתו בעיקר על הבריאות. בני מזל גדי ודגים מוציאים מכס את מעט השלווה.

למרות שעכשיו נפתחות אפשרויות חדשות, אנשים מתעניינים בכם ומעוניינים לעזור. אינכם מאפשרים לאיש לשנות דבר, וכך מניעים לסבול מניצול לא מצד אנשים רחוקים, אלא דווקא מבני משפחה קרובים ביי. תר, ב"6 וב"7 צפויות היכריות חדשות, אלא שלא כדאי לכם לצפות להתפתחות של קשר רציני. ה"10 וה"11 יהיו קשים. השגיתו בעיקר על הבריאות. בני מזל גדי ודגים מוציאים מכס את מעט השלווה.

בעיות כספיות יסרידו אתכם השבוע, זה לא הזמן לביצוע עסקות. אלה שחושבים על מעבר לדירה, וחייבים להתחיל על חוזה או הסכם בימים אלה, עליו לים להתחרט מאוחר יותר. בחודש הקרוב כ"דאי להשאיר את המצב הקיים, השינויים יכריעו להביא להפסדים, אך לא מיידיים. ה"6 וה"7 בחודש ממש מ"מניעים לבצע החלטה לא נכונה בקשר למגורים. חוויה מרגשת בעניינים רומאנטיים - צפויה השבוע.

בעניינים רומאנטיים השבוע מתחילים לראות שיפור ביחסים שביניכם לבין בני הזוג. לפתע אפשר לה"יות יותר בטוחים בע"תיד היחסים. אך כדאי לבדוק אם לא טמונה כאן אשליה. זהו חודש שבו אי ההבנות תהיינה רבות אך לא גלויות על פני השטח. בתחום ה"כספי יהיה עליכם לה"יות זהירים מאוד, שכן אתם אינכם ערים לכך שחלק ממה שמגיע לכם לא מתקבל. בעיות נוספות צפויות בנסיעה - תגובות איטיות.

ה"5 וה"6 בחודש מאוד לא נוחים. בעיקר בגלל בעיות בעבודה, הבטחות אינן מתקיימות ועליכם להעיר את תשומת לב הממונים על כך. סומכים על תמרי מותכם, אלא שהפעם זה יהיה קשה לתקן. ה"9 וה"10 אינם מתאימים לנסיעות, ביקורים וטיולים. עדיף לחשוב על תוכניות מסוג אחר. יש נטייה לסבול מכוויות או משריפות. ה"11 וה"12 יהיו היותר קשים, יתכן שתיאלצו להישאר בבית - בגלל בעיות בריאות.

התנהגותו המסתגרת והסודית. בעל לילית בעקרב מסוגל לנתק את עצמו מהעולם. יש לו נטיה להגות בשגיאות שעשה בעבר, ומעניש את עצמו - לפעמים במשך שנים - כתוצאה מרגשות אשמה חזקים. הוא פשוט אינו יכול לסלוח לעצמו על כל שגיאה קלה

חשוב מאוד מאוד

ללמוד לשלוט

ביצרים המיניים

וללמוד לא לחזור

על שגיאות העבר

או חמורה. בחלק מהמיקרים קיימת גם הנטיה ההפוכה - יש כאלה החוזרים על אותן השגיאות ולעולם לא לומדים מהנסיון. מאוד מאוד חשוב לבעל הלילית בעקרב ללמוד לשלוט ביצרים המיניים החזקים. המין יכול להיות הרבה יותר יפה עבורו וגם יותר מספק, אם ינסה להפכו לביטוי של אהבה. כשמשתמשים בסקס רק לסיפוק הפיסי, זה יכול להפוך את המין לעיסוק נחות, משפיל ומבזה את העוסק בו.

הצד החיובי של לילית בעקרב נראה אצל אותם שנתמכים לעזרה לזולת בשעת משבר, וזהו בעצם התיקון של האישיות: זו הנקודה שממנה הם יכולים להתחיל להשתנות.

בעלי הלילית בעקרב נלחבים מכל אתגר חדש, ולוא הקשה ביותר, הם אוהבים לרכוש נסיון ולהמיר את כוחותיהם וחוכמתם בנסיון. בעלי הלילית בעקרב מכירים בכוחם, לרוב הם אנשים בעלי ביטחון עצמי ומכירים בערך עצמם. הם גם מאמינים שהטוב יגיע בקרוב. בניגוד למזלי עקרב המוכרים, בעלי הלילית בעקרב הם טיפוסים אופטימיים.

ה"6 וה"7 מתאימים לקביעת פגישות לצורך שיחת בירור שמאן היתה צריכה להתקיים. יתכן שתשמעו אמונות שיהיו מאוד לא נעימות לאוהביכם, אבל עדיף לדעת את האמת. החר"דש הקרוב אינו מפק אתכם וחלק מהשאיפות הגדולות שהיו לכם - יתברר שאי אפשר לה"סיה לסבול מדברים ש"מתקלקלים. ה"10 וה"11 יהיו יותר נוחים, פגישת עם ידיד שידוע להאזין ולייעץ תביא להרגשה יותר טובה.

זהו שבוע שבו אתם נוטים להרוס כל מה שהשגתם עד עכשיו והכוונה היא למקום העבודה. אי שקט ומ"תיחות לא מוסברת יגרמו לכם להתנהגות חסרת שליטה. אתם נזכרים להתפרץ ולהאשים את האנשים הלא נכונים בבעיות שנוצרות. ה"6 עד ה"8 יהיו קשים ומעייפים, יתכן שאתם סובלים מבעיה בריאותית ומעדיפים להת"עלם ממנה. אך כדאי לשים לב לעניין. ב"11 וב"12 בחודש צצות בעיות בתחום הכספי.

שבוע מאוד רגיש ומסובך עומד לפניכם. כל יום תצטרכו לבדוק היטב את תוכניותיכם ואת האנשים שעיתם יש לכם קשר. אתם נוטים לסבול מהפסדים, לא דווקא כספיים, קשה לשפוט את המציאות ב"צורה נכונה. האופטי"מיות אינה מתאימה ל"תקופה זו. בשטח הר"מאני אתם מצליחים, בני הזוג השני מנכיכם אליכם. אך היזהרו מ"אנשים לא מוכרים היכולים לגרום לכם לב"עיות קשות. נסיעה לחרל עלולה להידחות.

גדי
21 בדשמבר - 19 בינואר

סרטן
21 ביוני - 20 ביולי

אריה
21 ביולי - 21 באוגוסט

עקרב
22 באוקטובר - 22 בנובמבר

קשת
23 בדצמבר - 20 בינואר

דגים
19 בפברואר - 20 במרץ

מאזניים
21 במרץ - 20 באפריל

תאומים
21 במאי - 20 ביוני

דלי
20 בינואר - 18 בפברואר

שור
21 באפריל - 20 במאי

אריה
22 באוגוסט - 22 בספטמבר

כרגע ואחרון נמנע שידור פרשנות בקול-ישראל, שכמעט הצדיקה את זריקת הרימונים על חיילי הטיבת-גיבעתי ליד הכותל המערבי בירושלים. מאז עזב שמועצת שיתוף את תפקידו ככתב מדיני של קול-ישראל, ועבר להיות כתבנו בחשונות, התחלק התפקיד, פחות או יותר, בין שניים. עורך בידעמי הוא הכתב המדיני של הרדיו הממלכתי, וג'ורג' רמז, שהיה עורך חדשות-החוז, נעשה מעין פרשן מדיני מופלג. במסגרת זו הוא מגיב מדי פעם על אירועים שונים. ביום שאחרי זריקת הרימונים הגיע לשר את הפרשנות שלו לאירוע. הוא התכוון לומר שהפעם לא צריך לבוא בסענות לאשף, שלקח על עצמו את האחריות לאירוע. מכיוון שהפעם הנפגעים היו חיילים ולא אזרחים חפים-מפשע. אך פרשנות זו לא הגיעה אל גלי-האחר. בשיחה מיקרית שקיים שלום קיטל עם רמז, זמן קצר לפני השידור, נודע לו תוכן הפרשנות והוא מנע אותה באיבה. הסיפור עדיין מכה גלים בקול-ישראל, בשיש המצטערים שהפרשנות לא שודרה, ואחרים המצדיקים את אידיה-השידור. בעיקר בגלל העובדה שהתגובות על שידור כזה היו עלולות להיות חמורות ביותר. חסידי הצנזורה שוכחים כי כבר לפני שנה עשה האלוף רחבעם (ג'נרל) זאבי, בשיחה ברדיו, הבחנה ברורה בין פיגועים באזרחים לפיגועים כלובשי-מדים — וברדיו לא עוררו או כל תגובה.

כועסים על גוטמן
בכירים בטלוויזיה, וכעיקר במחלקת-הבידור, אינם רואים בעין יפה את העובדה שרליה גוטמן, מפיקה בכירה ומוכשרת במחלקת-הבידור, הפיקה ועבדה באופן אינטנסיבי על הכנת מסיבת יום-ההולדת לאברהם (פשה) פשגל, במלאות 60. בתוקף תפקידה בטלוויזיה נמצאת גוטמן במגע הדוק עם אמנים, מפיקים ואמרגנים שונים וזה לא אתי, לדעת כמה מעמיתיה, שהיא הפיקה את האירוע לכבוד פשה.

מאחורי המיקרופון גולים בערבית

ההתאחדות לכדורגל לא מאפשרת שידור התוכנית שירים ושערים ביום השבת ברשת ב', מתוך נסיון להפעיל לחץ על הרשות, שיגרום לטלוויזיה לשרר את מישחקיה-השבת. הטלוויזיה אינה מצלמת את המישחקים בגלל מאבקי השעות הנוספות של הטכנאים. אנשי ההתאחדות הודיעו שלא יאפשרו לרדיו לשרר מן המישחקים, משום שהשידור גורם לקהל שלא לבוא למישחקים. הם מעוניינים, לעומת זאת, שהטלוויזיה תצלם, מכיוון שאז הם מקבלים כסף מן המפרסמים המציבים שלטים במישחקים. דויד ארמון, חבר הוועד המנהל, קרא לכל אחרי הכדורגל להדיר רגליהם מן המישחקים בגלל האיסור לשרר מהם. לעומת זאת מאפשרת ההתאחדות לרדיו בערבית לשרר שידורים מן המישחקים, אך רדיו זה משרר רק את מישחקי הליגה הארצית. ביום-השבת האחרון התקשרו מאזינים רבים לאולפן הרדיו בערבית וביקשו שיודעו גם על

צל"ש

דיון רציני

● **לחנן עזרן**, שהעז בתוכנית מבט ליל-שבת, להתייצב מול ההילולא של השתולות הכבד, ולהראות את הצד השני של המטבע. בכתבה מאלפת הביא עזרן את מתנגדי ההשתולות בקהילה הרפואית מול מחייביותן, ואיפשר בפעם הראשונה דיון רציני על עצם ההצדקה של ניתוח-יראוה אלה. בין המראיינים היה גם הר"ר יולי גורלמן (ראה: עמודים 18-19).

מאחורי המירקע

כמעט בג"ץ

אברהם "פשגל-פשה" רשא כמעט פנה בשבוע

כתב עזרן מול ההילולא

שעבר לבג"ץ נגד הטלוויזיה, בגלל עניין הנוגע לאתיקה מיקצועית. בתוכנית סיבה למסיבה, שהוקרנה לפני שבועיים, הוקדש כל הקטע הבידורי של התוכנית לקטעים מתוך ההצגה תולדות עם ישראל, השלמות ושיפוצים; שבה משתתפים, בין השאר, טוביה צפיר ודובי גל. בהפקת התוכנית שותף מוטי קירשנבאום. קירשנבאום הוא גם עורך טלוויזיה בחצר-מישרה. פשה חשב שיש עניין לאדתי בכך שה טלוויזיה מסקרת ועושה יחסי-ציבור למופע של אחד מעובדיה. בעבר, בתוכניות קודמות של קירשנבאום, כמו יורדים על השבוע, נמנעה הטלוויזיה מלתת להן פירסום על המירקע, למרות שאז היה קירשנבאום בחופשה-ללא תשלום. הפעם, משום מה, הכלל לא הופעל. אהרון גולדסינגר, מפיק סיבה למסיבה, הבטיח לפשה לתת בתוכנית קטעים ממופע הקסמים שאותו הוא מפיק והמתקיים עכשיו בהיכל-הספורט. אך הקטעים לא צולמו, בגלל אורך הקטעים מן התוכנית תולדות-עם-ישראל. פשה לא הגיש לבסוף עתירה לבג"ץ משום שגולדסינגר הבטיח לו שקטעים מן המופע שלו ישודרו ביום שישי הקרוב, בסיבה למסיבה.

תעודת-אניות

בשבוע שעבר התכנסה ועדת-מיקרוים לבחור את מנהל מחלקת-ההרמה של קול-ישראל. אפרים סטן נבחר לתפקיד. במהלך ישיבת הוועדה באו לפני המועמים השונים והציגו את עצמם. אחד המועמים היה ערן בניאל, צעיר העובד ברדיו בירושלים. הוא יושב לפני חברי הוועדה וסיפר על עצמו. במהלך הסיפור חזרה המילה "אני" פעמים רבות, כשבניאל מתגאה במעשיו: "אני עשיתי...", "אני אמרתי...", "אני ואני". כשיצא המועמד מהחדר, פנה אחד מחבריה-הוועדה, ישעיהו אברך, פוב ליציט ועיתונאי דובר, ואמר לשאר החברים: "אני לא יודע כדגצ אם האיש מתאים לתפקיד או לא, אבל בטוח שהוא הציג לפנינו תעודת-אניות".

בתוככי הרשות

נסגר מעגל

אורי פורת, מנכ"ל רשות-השידור, סגר לפני שבוע מעגל מחיי המיקצועיים, כאשר הכריז על דוב יורקובסקי, העורך בפועל של ידיעות אחרונות, כעל יו"ר נשיאות ועדת העורכים. לפני 30 שנה, כשהיה פורת בן 21, קיבל אותו יורקובסקי לעבודה ככתב-ספורט צעיר בידו-עות-אחרונות. לפני שבוע נבחרו השניים, יחד עם עידו ריסנצ'יק, עורך מעריב, לנשיאות הוועדה. תפקיד יו"ר הנשיאות יעבור ברוטאציה בין השלושה, כל ארבעה חודשים.

שיר הלל לרדיו

מליאת רשות-השידור התכנסה השבוע, כשהנושא המרכזי והיחיד שעל סדר-יומה היה קול-ישראל, הרדיו הממלכתי. בכל ישיבות המליאה דנים קודם כל בטלוויזיה, ולרדיו אין מגיעים הפעם החליטו לדון רק ברדיו. הרדיו קיבל מחמאות ותישבחות כמעט מכל הנוכחים. **אורי פורת**, מנכ"ל הרשות, אמר: "אני לא יודע אם זה הרדיו הטוב בעולם, אבל אני לא מכיר טוב ממנו". מיהו מחברי המליאה הודיע לפורת שהוא לא-מקורי בהכרזה זו, וכי דויד בן-גוריון, ראש-הממשלה המנוח, אמר את אותם דברים על צה"ל. פורת ענה שהוא לא זוכר מה אמר בן-גוריון, הוא יודע שמנחם בגין, גם הוא

מפיקה גוטמן אתיקה

ראש-הממשלה לשעבר, אמר דבר דומה על חיל-האוויר הישראלי (פורת היה יועצו של בגין לתיקשורת). בסיום הישיבה קרא **אורי אבנר**, חבר המליאה, יועץ המנכ"ל ונציג-התלונות של הרשות, שיר-הלל שכתב לרדיו: על תקן של מי שקרוב לצלחת/פיתחתי לי כלל הוא מיכחך המיקלחת/עם בוקר, ושוב "הגשמה בחמלה"/נפתח המקלט ובגלל קלה/בעוד השידור מת עסק בפרקמטיה/רגלי מוליכתי לתוך האמ-בטיה/ואז, כשמיקלחת נפתחת בעוז/קולו של שיר לא ברור אז נגוז/והנה בימים ששידורו תיקנו/אפילו נילה לא חסרה באוזנינו". השידור זכה במחייאות-כפיים של חברי-המליאה.

גם **נעמה שפי**, עורכת תוכניות-מוסיקה, מדברת כבר תקופה ארוכה על עזיבה, ויתכן ותממש בזמן הקרוב את רצונה לעזוב. חוץ משלושת אלה יש בחורה נוספת, מוכשרת ורצינית, מכובדת התחנה, שגדלה בגל"ץ ומגששת עכשיו אפשרות לעבור לקול-ישראל. אך מגיעים אלה נמצאים בחיתוליהם, ועדיין לא ברור מה יעלה בגורלם. יציאתה של זו מהתחנה תהיה אכזרית רצינית.

מחכה שזה יקרה

פירסום ראשון על בית-הספר ללוחמה בטרור של צה"ל יהיה ביום השישי הקרוב ב-6 בערב בגלי-צה"ל. במסגרת הסידרה חיילים —

אברהם רשא (עם ישראל פוליאקוב וליאור ייני) לא בג"ץ

אנשים צעירים, שעורכת סנינה בתי-צבי. בתי-צבי בילתה תקופה ארוכה עם שלושה ממדריכי בית-הספר, ושוחחה איתם על ההרגשות והמחשבות שלהם, כשהם מנסים להעביר לחניכים איך לקבל את ההחלטות הנכונות. אחת השאלות ששאלה בתי-צבי את שלושת המרואיינים היתה: "מה הפנטזיה של מרדכי בבית-הספר לטרור?" הראשון ענה: "אני בטוח שזה קורה פה לכולנו, ואני חושב שאני אדם נורמאלי שלא חושב על אסונות שמתרגשים עליי. זה קורה לי כשאני בדרך אל ומהבסס כשהנשק עליי, או הפנטזיות האלה תופסות אותי. אני עולה לאוטובוס ובכל הדרך אני מרמין לעצמי סיטואציה שמחבלים נכנסים לתוך האוטובוס ואני מתכנן מה אני אעשה. אני יודע בדיוק מה אני צריך לעשות, אני באיזשהו מקום מאוד מוכן לזה, ולפעמים אני אפילו מחכה שזה יקרה, לא נעים להגיד. אבל אני כבר חשכתי איפה הם ייכנסו ומה בדיוק אפשר לעשות, ואני אומר לעצמי: נו, שיהיה פעם, כי אני יכול להתעסק עם זה כמו שצריך". השני ענה: "אני נוסע הרבה בטרמפים, והיו קורבנות של חיילים שנהרגו כך. אני חושב שאם יש מחבל שמסתובב ומחכה לחייל שיעלם, אני חושב שזה יהיה אני, ואני כבר אדע מה לעשות איתו". השלישי ענה: "אני לא כזה, אבל כשאני נכנס לבית-מלון אני מסתכל בחדר לראות איך הוא נראה מבחינת נוחות-הפרציה אליו. פשוט כי אני עוסק בזה, אני חי את העבודה, מה לעשות?"

תוצאות מישחקי הליגה הלאומית, וכך אומנם נעשה. למרות אידיה-השידור, ממשכה רשות-השידור לשלם להתאחדות 17 וחצי אלף דולר לקבוצה, לפי ההסכם.

עוזבים ולא עוזבים

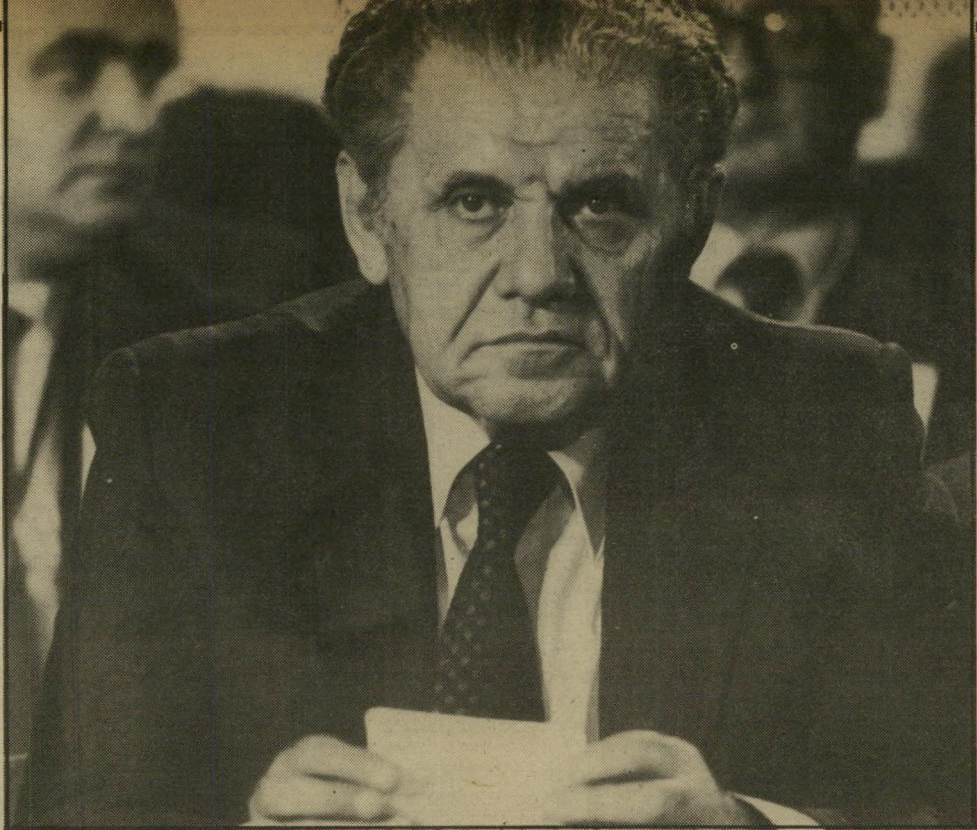
בזמן האחרון מתקבל רושם שיש גל של עזיבה מגלי-צה"ל לטובת קול-ישראל. הראשון שהכריז על כך יוצא בכותרות גדולות בעיתונים היה **אלכס אנסקי**, שדר התוכנית שבע אפס שבע. בינתיים, למרות הכותרות, לא ברור אם אנסקי אכן יעזוב את התחנה הצבאית לטובת הרדיו הממלכתי. לחבריו נרמה לעיתים כאילו הוא התחרט על הצעד. בינתיים עולים על הפרק שמות חדשים של מועמים לעזיבה. **דורון ויינשטוק**, עורך בכיר בתחנה, מרבר כבר חודשים רבים על רצונו לעזוב, ויתכן שיממש את האיום בזמן הקרוב. ויינשטוק ערך את תכניתה של **אורלי ייני** — גנישה יומית — וקיבל שבחים רבים על תפקידו. זה הוא היה מוצא את המראיינים, מתחקר אותם, מכין את השאלות ועורך את המישור. יתכן שגם ייני, העובדת בתחנה כפריי-לאנסרית, תרצה לעזוב. בינתיים היא תמשיך להגיש את תוכניתה היומית, אך בשינוי מתכוונת. לא יהיו בה ראיונות יומיים, אלא רק קיטעי מוסיקה בהגשה אישית של ייני.

ואת יחסיו עם

דויד בן-גוריון.

זה היה אחרת.

שומר בן-גוריון על עמדתו. אולי בני המישפחה שכחו. כשבן-גוריון היה מנהיג — אני הייתי צוער. תמיד הרגשתי מידה של הערכה מצידו כלפיי. יחסים אישיים? היו לנו מריפעים פגישות שהתחייבו מהעבודה. אני לא יכול לומר שניהלנו פגישות אינטימיות. היחסים בינינו היו יציבים. לא היו עליות וירידות, או סיכסוכים. לכן אין לי שום הסבר להאשמות בני-מישפחתו כיום, שעלבתי בו אי-שית. מתי? אני בטוח שלא עשיתי זאת גם בפורומים לארשיים.

מדוע דווקא

אחי?

ברור שכאשר הייתי שר-המיסר חריותעשייה והתנהלה מערכת בחירות — לא נמנעתי מלתקוף את רפ"י, אפילו באופן חריף. המושג "סני" — שהם מאשימים אותי שהשתמשתי כלפיו — זה בכלל לא הסיגנון שלי. לא הייתי מעלה על הדעת לאמר דבר כזה על בן-גוריון! בכינוי הזה לא הייתי משתמש לגבי אף אחד, אפילו לגבי ארם שהוא באמת סנילי. בן-גוריון היה אז בעיניי, כפי שהוא כיום, גדול מנהיגי-האומה בדורנו. העובדה שהוא פילג את המפלגה והלך לבחירות בראש מפלגה נפרדת הייתה מעשה שלילי, אבל לא גרעה במאומה בהערכתי את מקומו של בן-גוריון בתולדות-העם.

אני זוכר שבן-גוריון הזמין אותי לשיחה על "הפרשה". זה היה כבר אחרי הפילוג של רפ"י, כשהייתי חבר בממשלתו של לוי אשכול. מדוע דווקא אותי? אולי הוא הזמין גם אחרים, אבל גם אותי? אגב, פינחס לבון, ששמר במרכז "הפרשה", היה המדריך שלי בתנועת-הנוער גורדוניה

מונולוג עם חיים צדוק:

לא אמרתי

שבן-גוריון סנילי!

שבגלציה. התחנכתי בתנועת-הנוער הזאת, ולכן זה היה כלי-כך טבעי עבורי להצטרף למפא"י כשעליתי ארצה ב-1935. מאז אני שם.

אין זה נכון לפרש את עמדותי כתמיכה בלבון. לא תמכתי לא בלבון ולא בבנימין גיבלי. הייתה ועדת-השיכעה. בן-גוריון התנגד לה בטענה, שאסור שוועדת-שרים תיטול לעצמה תפקיד שיפוט. אני הייתי שותף לדעתו של בן-גוריון. חי לוקידיעיות? אלה חילוקי-דעות. הרב היחיד שהתנגדתי לו הוא, שאי-מרתני שאין טעם למנות ב-1965 ועדת חקירה על אירועים שקרו לפני עשר שנים.

בידורים בבטן

בן לא שיניתי את עמדותי העקרוניות גם בפרשת השב"כ. מי שתועך כך — אינו צודק. עוד לפני התקרית המפורסמת עם שימיעון פרס, שהודלפה לתקשורת, הבעתי את דעתי בפרשה ברדיו ובטלוויזיה. אני חושב שצריך לחקור היטב את פרשת השב"כ, בדיוק כפי שחשבתיו אז. שללתי את כל הנסיגות לטשטש את העניין ולטייחו. מדוע יצאתי להילחם דווקא על זה? מה זה "גלחמתי"? פנו אליי מהרדיו ומהטלוויזיה — אז עניתי שאני חושב שהחנינה לארבעת אנשי-השב"כ הייתה מוטעית. אני בספק אם הנשיא היה נותן את החנינה. אילו ידע אז היה יגרור חנינות לעוד שיבעה אנשים, המעורבים כעבריינים בפרשה.

כדעתו של בן-גוריון. מדוע איני צריך להצטרף כיום? הבעתי את דעתי במאמר בדבר, והנה מה שבן-גוריון אמר על זה בוועידה העשירית של מפא"י, בפברואר 65: "...האם בזאת מתכוון החבר אשכול לומר, שהעם אינו רוצה בתיקון המעוות, אם אמנם עשתה ועדת-השיכעה עיוות-דין?"

אינני מתיימר בכך שהעם בכיסי. אינני יודע מה רוצה ומה אינו רוצה העם. אני רק יודע, כך נדמה לי, מה רצוי לעם, ועל זה גלחמתי ואילחם כל חיי. לעם רצוי שבארצנו ישלטה האמת והצדק.

"החבר אשכול, שרוצה להכניס, וזאת זכותו, את החבר צדוק לממשלה — שהוא מישפטן מומחה — צריך להתחשב בעמדתו בעניין זה, ריעה ש' הביע במאמר בדבר ביום 6.12.64, אם כי אין אני מסכים לכל דבריו.

"וכה כתב החבר צדוק: ...כמישפטן יש לי ביקורת קשה על מסקנתה ועל עבודתה של ועדת-השיכעה, עם כל הכבוד שאני רוחש לכל חברה ובתוכם לשרה-מישפטנים, מר רזון... אני משער שחוות-דעתו של היועץ המישפטי, שהוא מישפטן מובהק, אינה יכולה שלא להיות ביקורתית לגבי הנוהל, וכתוצאה מכך לגבי המסקנות של ועדת-השיכעה:

"היועץ המישפטי, כפי שניבא החבר צדוק, לא נקט עמדה, אם למנות ועדת חקירה מחודשת, מישפטית, למאורעות 1954. כי שאלה זו, אומר צדוק בצדק, היא שאלה ממלכתית, מדינית, להכריע הממשלה. ולגביה אין ליועץ המישפטי מעמד."

אני יודע — לא משער! — שחברי הנחלת בית בן-גוריון זכרו את מה

את ההרצאה ידעו שבניינין, ועדת-השיכעה" (ועדה של שיכעה שרים. ש' בדקה את פרשת-לבון וששיחררה את הדרג הפוליטי מהאחריות) דעתי הייתה

לת הבית ידעו את הנושא. ההומנה נראתה לי טבעית לגמרי. לא צפיתי איזו בעיה, או איזו התנגדות מצד מישהו. מי שהזמינו אותי לשאת

מלאת 100 שנים להולדתו. היוזמה יצאה, כך הבנתי, מחיים ישראלי. הנושא שבחרתי להרצות עליו היה: "בן-גוריון ושלטון-החוק". חברי הנדה

סתם צירוף מקרים?

בכתורות. מישפחתו של דויד בן-גוריון, שהתרחבה בהרחבה בעיתונות לרגל חגיגות ה-100 להולדתו, התנגדה קולנית לכך שצדוק ירצה ב"סקס חגיגי בבית בן-גוריון. מדוע? לטענתם של בני-המשפחה, פגע צדוק בבן-גוריון.

מדוע יצא הקצף דווקא על צדוק, כשרבים וטובים היפנו עורף לבן-גוריון על רקע עמדתו כלפי "הפרשה" בשנות ה-60 הראשונות? אולי עמדתו בפרשת השב"כ כיוונה אליו מצבורי-איבה וחיסול-יריבה-הבית היסטוריים! אולי היה זה ספיון של הכעס שעורר במופיו על עצמו מצד נערי בן-גוריון?

אולי לא. אולי זהו סתם צירוף-פרשיות. צדוק, על כל פנים, נסער. הוא חש צורך להסביר את עמדותיו אז והיום, להבהיר. במישרדו המ"ר רוח במרכז תל-אביב הוא בורר בקפידה את מי לותו. מבריק בניסוחיו, מדבר בקול רם, בקצב הכתבה, הוא מצוייד במסמכים, במאמרים ובתמונות המחזקים את דבריו. ניכר שהכין היטב את שיעור-הבית להוכחת טענתו. שיחסינו עם בן-גוריון היו טובים.

בתקופה אחרת זה לא היה אולי שווה את ההשקעה. כיום בן-גוריון חזר לאופנה. רבים מתהדרים בשמו.

צדוק אינו מפריז בכך. הוא עושה זאת בטוב טעם, ובצורה משכנעת.

חיים צדוק אינו אוהב את המושג "חזר לכור תרות". נקודה. בכל זאת, שמו של מי שזכור בעיקר כשר-מישפטים חזק, בעל עקרונות. הזכור באחרונה ב"תדירות בשני הקשרים שונים: פרשת השב"כ ופסטיבל בן-גוריון. לרגל חגיגות ה-100 להולדתו. האם אלה הם באמת שני הקשרים שונים? האם אין קשר בין חלקו של צדוק בשני הנושאים שהקשר ביניהם נעלם?

במבט שיטחי נראה שאין. אך בדיקת האי-רועים, כרונולוגית, מעלה אפשרות שאולי בכל זאת קיים איזה קשר נסתר. תחילה נשמע קולו הרם, תרתי-משמע, של צדוק בפרשת השב"כ, על ספיחיה הרבים. צדוק הלך נגד הורם במימסד. הוא תבע את מינוי חקירת הפרשה והפקת לקחים ממנה, מבלי לטשטש דבר.

טישטוש — זו המגמה הדרווחת. אם כי לא המוצהרת. של צמרת מופלגת. מי ששוחה כנגד הורם — נוטל סיכון. פרשת השב"כ היא הוכחה מובהקת לתיזה זו: החל בשלושת מעורריה — ראובן חזק, פלג רדי ורפי מלכה — וכלה בפוליטיקאים, כמו משה שחל-שתמכו בחקירתה וחשיפתה של הפרשה ושהתנגדו למדיניות. הצדק ייעשה, מבלי שייראתו! גם בהקשר לצדוק, בעלי-סמכות בתחום המישפטי, הודלף דינודברים חריף שהיה בינו לבין שמעון פרס. ההדלפה לא החמיאה במיוחד לצדוק, מקץ כמה שבועות הופיע שמו של צדוק שוב

* שם המישרד שונה לאחר-מכן. כאשר התעשייה הוקדמה למיסחר.

בן-גוריון בחתונת בתו של צדוק (1972)*
המושג סנילי זה לא הסיגנון שלי

עושה זאת ברצון, או שאני כותב מאמר על הנושא.
במצבי יש גם יתרונות נוספים: אני נהנה לחלק את הזמן שלי אחרת מאשר בעבר. נכללים בו תחומי עיסוק רבים יותר: קריאה, ביקור בקולנוע, הרצאות. אגב, במקום ההרצאה שהייתי אמור לשאת בבית בן-גוריון כתבתי מיכתב. אני חושב שאשר בן-גוריון קרא אותו לפני הציבור בשעת המעמד. לא בדקתי. גם לא הגיעו אליי תגובות מיוחדות.

*מימין: הרעייה אסתר, הבת עופר, רחל, החתן יצחק מינא.

תפקיד ציבורי ראוי ומתאים — איזה? אני לא מפרט. בשביל מה? — הייתי נענה בחיוב.

בינתיים, המיקצוע הוא מקור אהוד. הוא מקור לסיפוק רב, הן מבחינה אינטלקטואלית והן מבחינה כספית. בכל הזדמנויות שחשובה לי, אני מתבטא ומגיב על ההתרחשויות. עמדתהמתנה? נאמר שלפי שעה, זוהי תרומתי והשתתפותי לפעילות ציבורית.

הכנסת לא חסרה לי כליכך. כשאני שומע דיון על נושא מסוים במליאת הכנסת, וזה חשוב לי — או שכלי התקשורת מוזמינים אותי להגיב, ואני

ממלשלת האחרות עבר מרכז הכובד ל"שרינו", לסיעה בכנסת. אני לא חבר בפורומים האלה.

מרצוני? טוב, אני לא חבר מממשלה מאז 1977. מאז המהפך. מאז לא הוצעו לי להיות בממשלה וגם לא ציפיתי שיציעו לי. אדם צריך להיות לא רק בעל ציפיות, אלא גם מציאות. אני בן 73. זה גם גורם. בעצם לא.

אני לא בטוח שזה גורם. מהכנסת התפטרתי ב-1978 מרצוני. ברור שעם כל עיסוקי אני מרגיש במשהו שחסר: מי שפעם עקץ אותו היתוש הפוליטי — קשה לו להשיג תחרה מכך. אני מניח שאילו הוצע לי

ולשרת בשב"כ? אני, כשרמישפטים, עברתי כמוכן באופן צמוד עם השב"כ. אולי נעשו גם בתקופתי דברים דומים? (הפסקה ארוכה). אני לא יודע על מה שאני יודע.

אני שמח שבסופו של דבר, המאמץ למנוע כל חקירה בפרשה. בין עליירי המיטרה ובין עליירי ועדת החקירה, נכשל. אני שמח שנערכה חקירה מלאה של הפרשה, אם כי החנינה מונעת הסקת מסקנות לגבי הנאשמים.

מי שפעם עקץ אותו היתוש הפוליטי — קשה לו להשתחרר!

פירפורים כבטן? קשה, קשה לי להשיג על זה.
קשה לי גם להבין, איך חבריי למפלגה, היושבים בממשלה, נתפסו לעמדה שנקטו.
הוויכוח המפורסם עם פרס? היה ויכוח בלישכת מילגתהעבודה. אני לא חידשתי שם כלום. נכון, דיברתי דברים חריפים נגד עמדתו. לא צעקתי. אני בדרך כלל מדבר בקול רם. לא מדרתי את הרציבים של קולו של פרס, אבל כן — הוא היה רגוז.

נכון שעל הנושא הזה הגבתי בירת חריפות. מאז פרשתי מהממשלה ב-1977 בעקבות המהפך, מאז שחזרתי לכהן כשרמישפטים, היה לי חשוב להגיב על הנושא. כי יום-החנינות זהו יום שחור לשלטון-המדינה, כי ראיתי שמערכת הפעולות המשולבות פוגעת בערכי-היסוד של מדינה, המבוססת על שילטון-החוק.
כששאל אותי חבר-כנסת חרדי ידוע — ודאי כולם ניחשו במי מדובר — מרוע הגבתי על כך כזאת חריפות

צדוק עם אבא אבן בימי "הפרשה"
לא הוצעו לי להיות בממשלה!

צדוק בין שלמה הילל וישראל גלילי
אני בן 73. גם זה גורם!

לא הופתעתי שהוא הגן על עמדתו. הופתעתי על ההרלפה הסלקטיבית מהשיבה. מכך אני למד שזה הורלף עליירי מקורביו. בסך-הכל היה בינינו ויכוח ממושך וענייני בלישכות המיפלגה. הקטע הקצר שהורלף על כעסו של פרס עליי הוא מאור מגמתי. אני לא לגמרי מופתע. הרי אני די שנים בפוליטיקה.

היום אני פחות פעיל. אני עורך-דין, אני חבר לישכת-המיפלגה. במצב כזה אני נתון כבר כמה שנים. זאת לא היתה בדיוק החלטה — לצמצם את פעילותי הפוליטית — אלא התפתחות.

הייתי יותר פעיל לפני שהוקמה ממשלת-האחדות, כשהיינו כאופוזיציה. או התקיימו דיונים רציניים בפרום. מיפלגתיים, והשתתפתי בהם. הייתי יותר מעורב. עם הקמתה של

אמרת לי שהגבתי בדיוק כפי שהוא היה מגיב על אכילת חזיר, או חילול השבת בפרהסייה!
בעיניי גם הריגת שני מחבלים, אי חרי שכבר הסתיימה חקירתם וגם הק' שר לערויות-שקר — שניהם חמורים! את ההריגה של שני מחבלים ניתן אולי לראות כחריג חריף-עממי, על רקע אירוע-האוטובוס. לעומת זאת, ההתארגנות של לפחות אחר-עשר אנשי ש"י כ"כ, שנמשכה במשך תקופה ארוכה, למנוע את עצם גילוי האמת — פוגעת בעצם היסודות שעליהם מבוססת פעילות השב"כ.

אינני יכול להבין כיצד אדם, אשר בשעות-הבוקר היה חבר בוועדת-חקירה, ועדת-זורע, אירגן אחר-הצהריים את עדויות-השקר שהובאו לפני אותה ועדה. איך הוא יכול בכלל להמשיך

לכבוד

הנהלת בית בן-גוריון,
שדרות בן-גוריון,
תל - אביב.

חברים יקרים,

לפי כחודשיים הואלתם להזמין אותי לשאת הרצאה במפגש לציון 100 שנים להולדתו של דוד בן-גוריון שנועד ליום 19 באוקטובר 1986. נעניתי להזמנתכם ברצון רב. בחרתי בנושא "בן-גוריון ושלטון החוק" בנושא הרצאתי.

לפני כשבועיים, בהיותי בחו"ל, קיבלתי מברק - בחתימת רננה, עמוס וגאולה בן-גוריון - בו הם מבקשים שאבטל את הרצאתי מאחר ולדבריהם "אין זה נאה שדווקא אזה תרצה ביום הולדת אבינו במסיבת רעים".

לאחר שובי מחו"ל, לפני ימים אחדים, נתברר לי, מפי שניים מחותמי המברק שאיתם דיברתי, כי המניע לבקשתם היא העמדה שנקטתי בזמנו בענין פרשת לבון. אחד מהם הוסיף כי מן הראוי שאת ההרצאה בבית בן-גוריון לציון יום הולדת ה-100 ישא איש בן-גוריון מובהק, בעוד שאני אינני נמנה עם אלה. הוא הזכיר את חריפות הופעותי נגד רפ"י במערכת הבחירות בשנת 1965.

נימוקים אלה תמוהים בעיני עד מאוד. אתעלם מן העובדה שעמדותי בענין פרשת לבון היתה שונה מזו שחותמי המברק מייחסים לי. העיקר הוא בכך כי בעוד שמנהיגותו של בן-גוריון ותפקידו המכריע בתולדות העם והמדינה מקובלים היום על הציבור כולו, גם על מי שחלקו עליו בענין זה או אחר, הרי המגמה העולה מן המברק של בני משפחת בן-גוריון היא לצמצם את ציון יום ההולדת ה-100 לאנשים שהזדהו הזדהות מלאה עם בן-גוריון בכל דרכו ומעולם לא חלקו עליו. מגמה זו אינה מקובלת עלי.

אני מעריך מאוד את העובדה כי אתם, חברי הנהלת בית בן-גוריון, שותפים לדעתי בענין זה וכי רצונכם הוא שאשא את ההרצאה כפי שנקבע בהזמנות ששלחתם. עם זאת, אינני רואה אפשרות לעצמי לעשות זאת נוכח עמדתם של בני משפחת בן-גוריון, ואני נאלץ, איפוא, להיענות לבקשתם ולבטל את הרצאתי.

אני מבקש לקרוא מכתבי זה באזני באי המפגש.

בברכת חברים,

יחזקאל

חיים י. צדוק

המכתב של צדוק להנהלת "בית בן-גוריון"
רק הזדהות מלאה!

הסיפור האישי של גיתית, החשודה ברצח בעלה:

"הרוואן שלי" עם יוסיניו

"היכרתי את יוסיניו דרך שר"
המספרת גיתית איוראילוב, העצורה בחשד כי רצחה את בעלה, יוסף איוראילוב, על-ידי הטבעתו כאגס. גיתית אינה משתפת פעולה עם המשטרה והיא דורשת כי סניגורה, מאיר זיו, ימצא לידה בעת החקירות. מכיוון שהיא זועמת על התרמית שנוצרה לה בעיתונות הישראלית, החליטה לספר להעולם הזה את סיפור היכרותה עם בעלה המנוח ומדוע החליטה להתגרש ממנו.

להלן סיפורה:

התגרשתי מגיורא דונגר, בעלי הקודם, במרס 1983, אחרי חמש שנות נישואין. בשנים אלה ניסיתי לעבוד וללמוד. עבדתי זמן-מה בהנהלת חשבונות בסופרמרקט, וגם למדתי הנהלת חשבונות. עבדתי בבית-ספר כעוזרת למורה לחינוך מיוחד. עד שנידחה בתנו, מאיה. לאט-לאט התחיל גיורא לשנות לשוכרה ולא שם לב אליי. הוא היה כמו בול-עץ בבית. לא קיבלתי ממנו רגש ואהבה, והחלטתי להתגרש.

ומן קצר אחרי גירושיי הלכתי לשוכן בשם ולץ, שמישרדו ליד בית הקברות ברחוב טרומפלדור בתל-אביב, והוא הכיר לי את יוסיניו. יצאנו חמישה חודשים והחלטנו להתחתן. הוא היה נחמד, בחור מסודר, חרוץ, שקט ורגוע, ומכיוון שהיה חבר דן, ידעתי שיהיה לי ביטחון כלכלי איתו. בסמוך לחתונה היכרתי אותו להוריי. אמי הסתייגה ממנו מיד. הוא מאוד לא מצא חן בעיניה, היא כינתה אותו "מונגולואיד". אבל אני החלטתי להתחתן איתו, ובדצמבר 1983 התחתנו באולם-מיתכנת בתל-אביב.

הראש בתנור

עברנו לגור בדירתו, ברחוב יעל
הגיבורה ברמת-גן. היתה זו דירה קטנה של שני חדרים וחצי, דירה מובהקת של רווק מזדקן. יוסיניו היה כבן 55 כאשר התחתנו, ואלה היו נישואיו הראשונים. הדירה היתה מאד נקייה ומסודרת, אבל חסרת תום וחוץ. אני הוספתי לדירה תמונות, כריות, עציצים וספרים, ועשיתי ממנה דירה חמודה.

בהתחלה היו אלה חיינישואין מאושרים. יוסיניו אהב אותי מאוד והיה מתייחס אליי כמו אל מלכה. הוא היה מביא לי ארוחות למיטה, מפנק אותי

ומביא לי זר-פרחים ענק ככל יום ישישי. לולא הבעיות שהיו בינו ובין בתי מאיה, לא הייתי חושבת בכלל לעזוב אותו. היה לנו טוב יחד.

במשך הזמן התחלתי למצוא בו כל מיני חסרונות. הוא היה חולה-ניקיון. מדי שבוע היה מנקה את הדירה, ואז היה מנקה גם את התמונות והמיסגרות בסמרטוט רטוב. אמרתי לו כמה פעמים שהרטיבות תזיק לציורים, אבל הוא בשלו. עד שיום אחד העפתי עליו נעל, ומאז הפסיק מינהג זה.

באותה תקופה התחלתי ללמוד אמנות במישלוב. הייתי לומדת בחדרי, וכאשר יוסיניו היה בבית, הוא היה מנרנד לי ולא נותן לי ללמוד. הייתי ממש צריכה להוציא אותו ברחיפה מהחדר.

אבל הבעיה הקשה ביותר היתה בניי-מישפחתו. ליוסיניו היו שתי אחיות, שאליהן היה קשור מאוד. הן הסתכלו עליו עד נישואינו כעל האח הקטן הצריך טיפול. כאשר רצה לקנות לי טבעת-נישואין, הלך להתייעץ עם אחותו. היא צעקה עליו שהיא כבר נשואה 35 שנים ועוד אין לה טבעת-יהלום, והנה אנחנו נשואים בקושי חודש והוא כבר הולך לבזבז עליי כספים. יוסיניו הלך אתי לצורך-לבר, וקנה לי טבעת יהלום ב-700 דולר.

את ירח-החשן שלנו בילינו באי-טליה, ואחרי-כך חזרנו להתגורר בדירה שלו. מאיה, שהיתה אז בת 5 וחצי, גרה

כמובן, איתנו. אבל זה הפריע מאוד ליוסיניו. הוא דיבר על זה שמאיה תעבור לגור אצל אביה או בקיבוץ. אני התנגדתי בתוקף.

ככל שאותי הוא פינק במתנות ובכשיטיס, למאיה לא קנה שום דבר. בינואר 1984 ירדתי למטה לזרוק את הזבל, ופיתאום שמעתי צעקות איזמות מהדירה. עליתי בריצה וראיתי את בעלי מחזיק את מאיה ברגליה ודוחף את ראשה לתנור-המיטבה. חטפתי את הילדה מידי, הרגעתי אותה והתחלתי לארוז את המיזוורות שלנו. אמרתי לו שאני עוזבת. הוא התחיל לבכות, לקח כדורי-שינה והתחנן שלא נעזב אותו. הוא הבטיח שלעולם לא יעשה זאת שוב.

למחרת, כדי להשלים, החלטנו לנ-סוע כולנו לאילת, לירח-דבש שני. יוסיניו מאוד פחד מאחיותיו, ולא סיפר להן שאנחנו נוסעים לאילת.

כאשר חזרנו, הן צעקו עליו מדוע לא הודיע להן לאן הוא נוסע, וצחקו כאשר שמעו שנסע לאילת. הן אמרו לו שאילת זה מקום לזוגות צעירים, ומה לזקן כמוהו לנסוע לשם. הן גם אמרו לו שאני מנסה להוציא ממנו את כספו. הוא התבייש ואמר להן שהוא לא רצה לנסוע, אבל אני סיממתי אותו, והוא מצא את עצמו בדרך לאילת ולא יכול היה לעשות מאומה. זה היה, כמובן, שקר וכזב. יוסיניו רצה מאוד לנסוע, ויש לי תמונות מנסיעה זו, בה הוא נראה מאוד מרוצה, יושב על החוף באילת ושוחה בים.

הדולארים במכונה

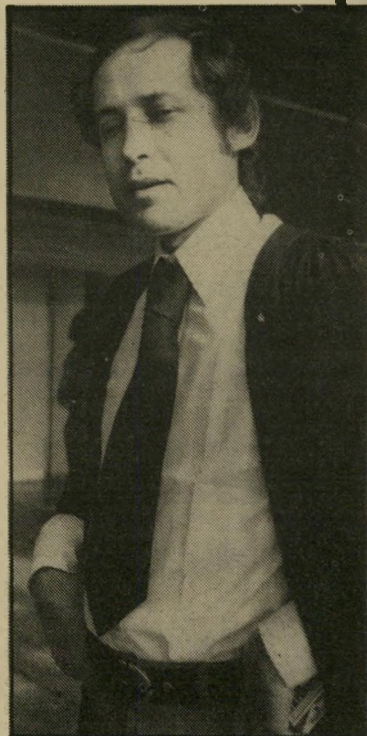
יוסיניו היה מאוד נדיב כלפי,
אבל אנשים אמרו שהוא מלווה ברביית ועוד כל מיני רברים. אני לא ידעתי על כך. נכון שהוא לא זרק כסף. היה לו אוטו ישן מאוד, הפרינץ הזה שבו מצאו אותו כאגס, והוא לא רצה להחליף אותו. בדרך כלל היה נוסע במכונית שלו עד למוסק של דן, ולוקח משם אוטובוס. לנסיעות בערב היינו יוצאים במכונית הדייהטסו 83 שלי. בפברואר 1985 חל יום-הולדתה של מאיה. רציתי לעשות לה מסיבה גדולה ליום-ההולדת, אבל חששתי שיוסיניו, שלא אהב ילדים וחשש שיקלקלו לו את הרהיטים בדירה, יפריע למסיבה. ביקשתי ממנו שיסע לשבת לאחות בירושלים. הוא נסע, ואני חגגתי לבתי את יום-הולדתה.

גיתית עם בעלה (עומד) ואמו (יושבת) נחמד, מסודר, חרוץ, שקט ורגוע

החפצים במכונית-המוות: בקבוק קוניאק בשקית, לא הרגתי את בעלי ולא נגעת בו לרעה"

מרקליט זיו, אני סומכת עליו"

כיצד הכירה את בעלה, איך התנהלו חייהם המשותפים ומדוע החליטה להחגרש ממנו

כאשר חזר בעלי מירושלים היה זועם מאוד. מסתבר כי בנימינישפוחו צחקו ממנו שאני עושה מסיבה בביתו והוא איננו מוזמן. הם אמרו לו שיש לי מאהבים וכל מיני דברים כאלה שהרגיו אותי נורא. הוא אפילו הלך אל מאיה, וביקש שתחזיר לו את הכסף שנתן לה כמתנת יום־הולדת לפני שנסע לירושלים.

זה שבר את גב הגמל. פיתאום ראיתי את יחסינו דרך עיניה של בתי, והבנתי שזה לא יכול להימשך כך. אמרתי לו שהחלטתי לעזוב אותו ויש לו זמן לפנות לעורך־דין, לפתוח תיק גירושין. אבל ררשתי שיחזיר לי את 8000 הדולר שלי, שמצא במכונת הכביסה ולקח לעצמו.

מאותו יום לא תיפקדתי בבית. לא כישלתי, לא כיבסתי ולא עשיתי קניות. בעלי היה מאוד אומלל. הוא התחנן שלא אעזוב אותו. הוא הבטיח לי שוב הרים וגבעות ועשה את כל עבודות־הבית בעצמו.

ביולי נסעתי עם מאיה לפאריס. לקחתי איתי רק מזוודה אחת, את כל יתר הדברים השארתי בבית. לא סיי פרתי לבעלי שאני נוסעת ולא השי ארתי כל מיכתב.

צילום: אבי הזאב, חדשות

גיתית במעצר (מימין: השוטרת מולי שחורי, משמאל: שוטר) עשיתי שטויות ואני מוכנה לשלם עבורן

ליד מיטתו של בעלי, כאשר היה ישן. כתבתי את שמו מתחת לאותיות הדפוס, אבל לא כחתימה, אלא סתם. כאשר התעורר, היה מבולבל, הביט בצוואה ושאל אותי: "מתי חתמתי על זה?" צחקתי ואמרתי לו שזו סתם בדיחה, והשמדתי את כל העותקים. אני יודעת שאני לא צדיקה תמימה, עשיתי שטויות ואני מוכנה לשלם עבורן. עניין הצוואה היה טיפשי ואני מתחרטת עליו, אבל לא הרגתי את בעלי ולא נגעתי בו לרעה. אני סומכת על עורך־דיני, מאיר זיו, שיעזור לי לצאת מכל הבזק הזה שהסתבכתי בו בצורה כליכך אומללה.

יוציא נגדי צריכו־ביציאה מהארץ, ימשוך את העניינים בבית־הדין הרבני, ויתיש אותי. אמרתי לו בטלפון שאם יחזיר לי את הכסף, אבוא מייד ארצה ואתן לו גט. או החלטתי שאסור לי לחזור ארצה. אבל אחר־כך שיניתי את דעתי, וחי שבתי שאם אחזור רק ללילה אחד, כדי לקחת את הכסף שנחתי לחברים להמירו לדולארים, לא יכול לקרות לי כלום.

זה נכון שביקשתי מיוסף מולר לבוא איתי לעורכת־הדין ולקחתי ממנה את כל ההעתיקים. מחקתי בטיפקס את חתימתי של מולר והינחתי את הצוואה

צייא את כל חפצי מביתו. ראיתי שהוא לא מתייחס לכך ברצינות ואינו מאמין לי. אחר־כך סיפר לי שאחותו אמרה לו שאני לא מתכוונת ברצינות לעזוב, מכיוון שאף אחד לא ייקח אותי עם ילדה קטנה, ושאל לי לאן ללכת בחוץ לארץ. למחרת, כאשר ראה כי חברתי ההובלה לקחה את החפצים שלי, הוא התחיל להשתולל ואמר לי שהוא לא יתן לי גט ויוציא נגדי צריכו־ביציאה מהארץ.

כאשר התכוונתי ללכת למחרת לסופר־מרקט, הוא אמר שאם אני אעזוב אותו הוא יתאבד. נמאס לי מהאיומים האלה, ואמרתי לו שאם הוא באמת רוצה להתאבד, שיקח 3000 כדורי־שינה ולא 10, כמו שהוא נוהג לקחת, אולי זה יספיק. אמרתי לו גם שאם הוא כליכך אוהב אותי, שישאיר לי ולמאיה את כל רכושו.

כאשר חזרתי מהמכולת מצאתי אותו שוכב על הספה, ישן וגוחר. בידו היה פתק, עליו כתב שהוא אוהב אותי, מצטער על הכל ומשאיר לי את כל רכושו. לידו היו שתי חפיסות ריקות של כדורי־שינה. לא יכולתי לדעת כמה כדורים לקח. הלכתי לסידורים, ובאשר חזרתי בצעריים הוא התעורר ורצה ללכת לשירותים, אבל הוא היה כליכך מטושטש שהייתי צריכה לעזור לו ללכת. הוא המשיך לישון ובאותו לילה עזבתי את הארץ.

אחרי שנסעתי, שמעתי שפתחו נגדי תיק במישטרה בחשך שניסיתי להרעיל אותו וברחתי מהארץ. הוא היה מטלפן לי כל שבוע ומבקש שאחזור אליו, אבל אני אמרתי לו שלא אחזור ארצה לתת את הגט עד שלא יחזיר לי את הכסף שלקח ממכונת־הכביסה.

באוקטובר שנה שעברה הוא טילפן לי ללונדון, ושאל אם הוא יכול לבוא לבקר אותנו. אמרתי לו שלולא יחסי הגרועים עם הילדה הייתי מסכימה. אבל הוא משפיע עליה לרעה, ולכן זה בלתי־אפשרי.

בינואר השנה קיבלתי את המיס מכים מבית־הדין הרבני. הוזמנתי לדיון ב־27 בחודש. נסעתי לפאריס ככוונה לחזור ארצה, אבל אחרי מחשבה נוספת החלטתי לא לבוא. חששתי שהוא

גיתית בנעוריה בת־לאביב. אחרי גירושיה הלכתי לשדכן...

הללו שהיה בלעדי, וביקש עוד צ'אנס. הראיתי לו את כרטיס הטיסה שלי לפאריס, ואמרתי לו שיש לי עד אז עוד שבועיים ואני מוכנה לעשות נסיון. אם הנסיון יצליח, אבטל את הכרטיס. חזרנו לגור בדירתו, אבל מייד ראיתי שזה בלתי־אפשרי. כבר אחרי זמן קצר הוא התחיל לצעוק על מאיה מדוע השאירה אל נעליה־בית שלה בסלון. מדוע לחצה על שפופרת מישחת השיניים מהאמצע ולא מהקצה, ומדוע לא כיבתה את החשמל בחדר.

הצוואה במיטה

התחלתי שוב לארוז ואמרתי לו שהזמנתי חברת־הובלה כדי שתור

אחרי שעזבתי, המישפחה שלו החלה לעשות את המוות לאמי. הם לחצו עליה להחזיר אותי ארצה, אמרו שיגישו תלונה במישטרה על חפצים שכאלו לקחתי מהבית, ודרשו שאבוא ארצה לתת גט לבעלי. אמי נבהלה וביקשה ממני לחזור. חזרתי בספטמבר והלכתי עם מאיה לדירתו של בעלי הקודם, גיורא רזונר, אביה של מאיה. היה לי יותר נוח להיות בדירתו.

אחרי יומיים טילפנתי ליוסיניו ואמרתי לו שאבוא למחרת לארוז. למחרת, כאשר הייתי אורזת את חפצי בדירתנו, הופיע לפתע בעלי. הוא אמר לי שהתייעץ עם פסיכולוג, שהוא מאוד אוהב אותי ורוצה שאחזור אליו. הוא הבטיח לי להיות בסדר עם הילדה, אמר שלמד את הלקח במשך החודשיים

גיתית במעצר. אני לא צדיקה תמימה

טיסה אחת – 1000 סיפורים

מי שנסוע לחוץ-לארץ, הרבה פעמים גם חוזר משם. אחרי שנחתי כמה ימים וראיתי המוני אנשים שאני לא מכירה, איזורתי את הראש ור

הלנה עסירם ובעלה איתמר
רמזים שגם לי יש משהו אחר

פרחים טרנסאטלנטיים ואוד

העבודה זה בדיוק כמו הכבוד. מי שלא רודף אחרי עבודה, העבודה רודפת אחריו.

הנה, למשל, פעמיים בשנה אני מתעייפת מה עבודה שלי ומהסיפורים שאתם מספקים לי ביד רחבה, וכל מה שאני רוצה זה לברוח מכאן לכמה ימים ולא לשמוע שום דבר, ולא לראות שום דבר, וכמובן לא לכתוב שום דבר.

אבל כמו שאמרתי קודם, העבודה כל הזמן בעקבותי. אני קונה כרטיסי-טיסה ללונדון? גם העבודה קונה. אני עולה על המטוס – העבודה בעקבותי. לא נותנים לחיות.

קניתי לעצמי כרטיסי-טיסה במחלקת-עסקים רק כדי שיהיה לי שקט ושאוכל לנמנם קצת בין תל-אביב ללונדון. ישבתי לי בכסא המרווח, לקחתי עיתון ביד, עצמתי את העיניים שלי לחצי, לראות רק את העיתון ושום דבר אחר, וחשבתי לעצמי – יופי, כל האנשים היושבים ליד נראים די משעממים, ובטח לא יקרה כאן כלום עד לונדון, ואני אהנה מהחיים השקטים באוויר.

איך שאני גומרת להגיד לעצמי את הדברים האלה, נפתח הווילון המפריד בין מחלקת העסקים לבין החלק האחורי של המטוס, ועץ אשוח של חגיהמולד נכנס פנימה. מגפי זהב, מיכנסיים בעלי יהלומים וחולצה בעלת פייטים ושרוולים עם ריקמה וצמידים וטבעות ועגילים ושרשראות וכתרזהב על הראש, ועוד כהנה וכהנה נוצצים ומבהיקים.

מיד פתחתי את עיני לגודל טיבעי וראיתי שמאחורי כל המבריקים והנוצצים עומדת הלנה עסירם, המגענעת את ידיה לכל הכיוונים וצועקת "היי!" ו"מה נשמע?" ועוד קריאות בלתי מחייבות, המעוררות תשומת-לב.

נה, אז שאני לא אשמע את הסיפור שלה? שמעתי:

"ערב אחד בעלי איתמר לא חזר הביתה. חיקיתי וחיקיתי ואיתמר לא בא. בבוקר הוא חזר עליו וטובלב."

"מה את היית מבינה מזה? או – אז גם אני הבנתי בדיוק ככה."

"ומה את היית עושה במקומי? נו – אז גם אני קמתי והסתלקתי מהבית וישר נסעתי ארצה."

"לקחתי לי חדר במלון הילטון וחשבתי על עצמי ועל בעלי ועל מה יהיה. איתמר גילה מהר מאוד איפה אני מתאכסנת, ובמשך השבוע שהייתי בהילטון הוא שלח לי מניירות כל יום סידור-פרחים ענקי, שאליו מצורפים פתקים קטנים עם הרבה אהבה."

מוסיקה

אני כליך לא מוסיקלית שלא הצלחתי לברר עוד פרטים על הסיפור הזה. אבל את המוטיב המרכזי יש לי:

המוסיקאי "שמיטוב לוי" ואשתו צפנת, שהיא אחותה של מירית, אשתו של שלמה גרונר, נפרדו סופית.

איך אני יודעת שזה סופית? פשוט, כי שמיטוב לוי כבר שר ומנגן לאמילי, בחורה צעירה ונאה.

"הנה, את רוצה לראות את הפתקים? את רואה: אני אוהב אותך", את היחידה בחי', הלנה אהובתי."

אז עכשיו אני בדרך אליו, והוא בדרך אליי. החלטנו להיפגש באמצע הדרך. אני מגיעה מישראל והוא מגיע מניו-יורק, ובלונדון ניפגש.

השבוע הזה לא היה קל בשבילו, כי אני ראגתי לפזר כל מיני רמזים שגם לי יש משהו וזה בטח הטריף את דעתו.

לא, מובן שאני לא אתגרש מאיתמר לאחר 18 שנות-נישואין, שדכנית כמוני לא יכולה להרשות לעצמה לחיות לבד."

הקדוש ברוך הוא

אומרת לאיציק קול: "תבחרי נושא ואני אספר לך", הוא אומר.

תספר משהו על אורי זוהר. כבר שנים שאני לא רואה אותו, והאיש עדיין מעניין אותי. מה הוא עושה, מה קורה איתו?"

"מה הוא עושה עכשיו?" שאל אותי איציק קול, מתפלל, כמובן. "אבל בואי ואספר לך איך אני הוכרתי כאלוהים, ואיך אני חי עם זה."

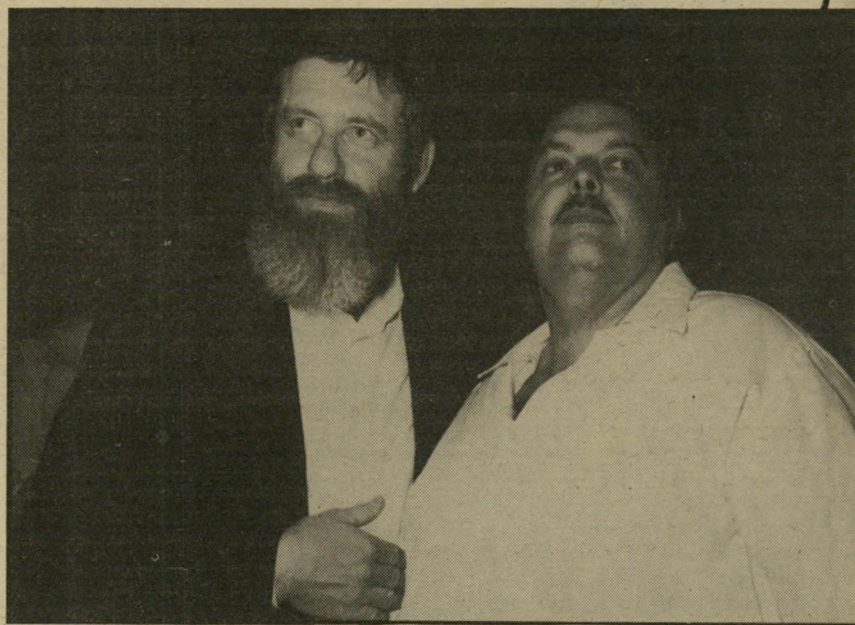
"נו, תספר כבר".

אז ככה. כשאורי התחיל להיות דתי, הוא החליט להיות יותר דתי מהאפיפיור. הוא חשב שלקחת כסף מהישיבה זה מאוד לא בסדר, והחליט שהוא יפרנס את מישפחתו, בין תפילת שחרית לתפילת-ערבית. מכר את הבית שלו והתחיל לאכול את הכסף. עד שהגיע היום וכמעט לא נשאר כלום, ואז לבש אורי את הציציות שלו ואת הכיפה ואת הו'אקט ובא למישרדי.

"יש איוו עבודה שאני יכול לעשות? הוא שאל אותי. ידעתי שחברת הסנה רוצה לעשות לעצמה שלושה סירטי-פירסומת, וחשבתי שאורי יצליח לעשות את זה הכי טוב. הצעתי את הצעתי להסנה, אבל הם פחדו קצת מהציציות ומכל שאר הצרות שאיש דתי יכול לעשות. עברתי עליהם, ובסוף שיכנעתי אותם, ואומנם אורי עשה את הסרטים וקיבל כסף וגם הסנה היו מרוצים. ואז, כשהצ'ק בידו, בא אליי אורי וזהר ואומר לי: אתה רואה איך הקדוש ברוך הוא עוזר לי?" עד היום אני חושב שזה יפה מאוד מצדו להיות אסיר-תורה לי. אבל באמת, לא צריך להגזים ולקרוא לי אלוהים. אבל רצונו של אדם כבודו, כמו שאומרים.

אז אני ואיציק קול יושבים לנו ביחד, ווללים ושותים ונהנים מהחיים, וכל מה שהיה חסר לי זה איזה סיפור קטן. "נו, תספר לי משהו מעניין, אני

הייתם מאמינים שגם אני וגם איציק קול נשב באותו המטוס, ושהמטוס בכל זאת ימריא? זה רק מפני שלכל מטוס כזה יש כמה מנועים.

איציק קול וזהר אורי זוהר
ציציות ו'אקט בסירטי-פירסומת

שלומית אמיר
העד – מתאים לה

עליתי שוב למטוס אל על כדי לחזור אל ארץ-אבותינו עתירת-הרכילות.

אני יכולה להגיד לכם שחברת אל-על זו נציגות ישראלית אמיתית. טייס ישראלי, ריילות ישראליות, נוסעים ישראליים והמון רכילות מישראל, למי שהפסיד שבוע בארץ. במשך חמש שעות הטיסה שמעתי סיפורים היכולים למלא 10 עיתונים שלמים.

הנה, אתם לבטח כולכם זוכרים את הדיילת היפה לשעבר לאה בן-נפתלי, שהחליטה להי יות לאם, למרות שלא נישאה. לפני חצי שנה היא ילדה במזל-טוב את בתה, ובכל הארץ לא היתה אמה מאושרת ממנה.

אבל האושר הזה, שבא עם הלידה, מגיע עם תוספות, בדרך כלל. התוספות הן להיות קשורה לבית, להתעורר פעמיים בכל לילה, ללכת לטיפת-חלב ולרופא-ילדים, לשמוע בבי משך שעות, לא לראות עולם, לא להרגיש חופשיה, בעצם, להפסיק להיות אדון לעצמך.

לאה היפה לא יכלה לעמוד בכל אלה, ובחודש האחרון קיבלה החלטה מאוד חשובה. היא ביקשה להתקבל שוב לעבודה באל-על. כריילת-אוויר. את הבת הקטנה העבירה לאה לחדר-הפעוטות בקיבוץ שבו חי אחיה. אחרי הטיסות תיסע לאה לוורדא לבקר את בתה הקטנה, ותספר לה על לונדון ועל ניו-יורק ועל אמסטרדם ועל פאריס ורומא.

לא יודעת איזה ילדה היא תגדל להיות, אבל ברור כבר עכשיו שיהיה לה חינוך מאוד בינלאומי.

ועוד סיפור ששמעתי באותה טיסה נוגע לדוגמנית היפה שלומית אמיר, החיה בתקופה האחרונה בפאריס. ביחד עם ידידה הלכנוני ג'ורג' חורי, שקנה לה דירה מפוארת וקנה לה רהיטים עתיקים וקנה לה אוטו וקנה לה פרווה וקנה לה וקנה לה וקנה לה.

מה שהוא לא היה צריך לקנות לה, כי זה היה לו מן המוכן, הוא אשתו החוקית ואם ארבעת ילדיו.

בהתחלה קיוותה שלומית, כמו כל אשה

אחד מעשירי לונדון, איש מכובד וקשיש, שאשתו היתה אחת המארחות המפורסמות של לונדון במשך שנים רבות. היה פיצוץ אדי. סירני קוהן ואשתו התגרשו, שימעונה ובעלה התגרשו ותוך זמן קצר נשא סירני קוהן את שימעונה, שכבר עמדה ללדת לו את ילדו הראשון.

אחרי שנדרגו הרוחות והאנגלים חזרו לדבר על מוג'האווי, עברו שימעונה וסירני לאחד הבתים הכי יקרים והכי ידועים בלונדון ברחוב רדינגטון בהאמפסטד גארדן סאברב, בעל בריכת שחיה ומיגרשיטנים ומשרתים מכל המינים והסוגים ושלוש מטפלות לבן שנוסף לזוג המ' אוהב. 20 השנים שהפרידו בין בני הזוג לא הפ' ריעו. האהבה שם רשפה, והרולצ'הויטה שהם ניהלו עוררו קינאה לא רק בישראל העניה אלא גם בלונדון המהודרת.

לפני חודש בא הקץ לאושר הזה. סירני קוהן הרגיש לא טוב. הרופא קבע שיש לו גידול ממאיר בראשו. ההידרדרות היתה מהירה מאוד. שימעונה יושבת ליד מיטת בעלה ומבכה את אושרה שהר' לך ונמוג. עצוב.

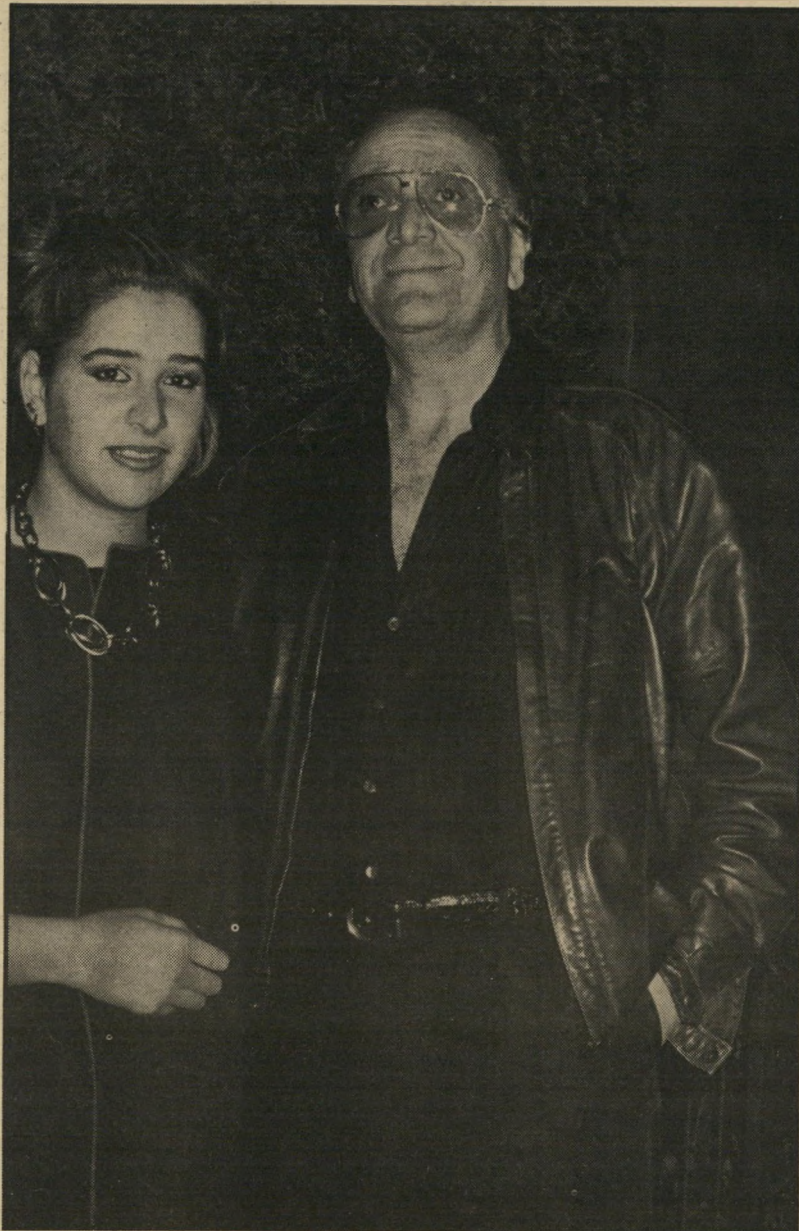
כשהטיס כבר התחיל בירידה לכיוון נמל- התעופה, ודקה לפני שהוא הוריד את הגלגלים של המטוס הענקי, שמעתי עוד סיפור אחד, שלולא היה עצוב, הוא היה די מצחיק.

כולכם מכירים בוודאי את **דני מעוז** ואת **ניצה מעוז**, שפעם היו נשואים, ואחר כך כבר לא.

לכני הזוג הזה, כשהיו נשואים, נולדו שתי בנות יפות: אחת **אלינור**, שנהרגה בתאונת דרכים מחירידה בדרך לאילת, והבת השניה, **לורן**, שנישאה לבחיריליכה, **ארנן בס**, בריוק לפני שנה, בחתונה יפה ומסובכת.

למה מסובכת? כי אמא של הכלה אמרה שאם האבא של הכלה יביא את התכרה שלו, אז היא לא תבוא, והחברה של האבא אמרה לאבא שבכל זאת הוא צריך ללכת לחתונה של בתו, ועוד כל מיני דברים מגעילים כאלה.

לפני ימים אחדים נולד ללורן ולבעלה בנם הבכור. אז תחת לאסוף את המישפחה ולהביא איזה רבי שיחתוך קצת, הם התחילו שוב להתקוטט. ההורים של החתן אמרו משהו על ההורים של הכלה, והחברה של האבא של הכלה אמרה משהו על האמא של הכלה, ושבו התחילו הצרות, ועכשיו מסתבר שכדי לרצות את כל בני המישפחה צריך יהיה לעשות פעמיים ברית לרך הנולד. אני מאוד מקווה, לטובת התינוק הזה, שהרבי רק יגיד את הדברים שאומרים בברית פעמיים, ולא — חס וחלילה — יחתוך פעמיים, נו, שיהיה כמזל.

דני מעוז עם בתו לורן פעמיים ברית

מאוהבת, שירידה יעזוב את אשתו ויכנה את חייו מחדש ביחד איתה. אבל במשך הזמן היא הבינה, כנראה, שמתוך 100 גברים נשואים שיש להם חברות, מתגרש אחד, והאחר הזה לא יהיה, כנראה, הג'ורג' שלה. כשהבינה מה שצריך היה להבין, היא אמרה לג'ורג' שהסיפור ביניהם נגמר. ארוה כמה מיוזרות ונסעה הביתה לארץ ישראל. בטיסה היא נראתה מאוד עצובה, אבל מי שיש לה פנים כמו שיש לשלומית, גם העצב מתאים לה.

לא רק רכילות טריה שמעתי בטיסה הנהדרת הזאת, גם רכילות נוסטלגית שמעתי, וכמעט בכיתי.

הקשישים שבין הקוראים שלי זוכרים בוודאי את אחת הנשים הכי יפות שהיו כאן אי פעם, **שימעונה שוורץ**. היפה הזאת התחתנה בגיל מאוד צעיר עם אישהעסקים **בני בירק**, אבל אחרי זמן לא ארוך התחילו להתלחך שמועות על מכות בכית הבירקים. אם היו מכות או לא היו מכות אני לא יודעת עד היום, אבל העובדה היא ששימעונה ברחה מבני.

אבל אשה יפהפיה כמו שימעונה אינה נשארת

שימעונה שוורץ (1963) גידול ממאיר אצל סירני

המשך האירועים בשידה העברית המודרנית

לפני כחודש פירסמתי במדור זה סיפור קצר על המשורר **דויד אבידן** ועל חברתו התורנית **ציפורן לוטוס ברילב**, שעליה אמר אבידן שהיא נוס בעלת אופק של שור ונוגה של משהו על הפנים.

אחרי שכתבתי את הסיפור הזה נסעתי לחו"ל ושכחתי את לוטוס ואת אבידן ואת הנוגה והשורים שביניהם. אבל מיד עם שובי קיבלתי מיכת, שנשלח באופן בהול ודחוף, וכדי לא להטעות אתכם, הנה המכתב כלשונו:

אל העולם הזה.

הנרון: רחל פועה באופק.

כשרחל המרחלת (העולם הזה 9.10.86) רועה בשדות האירועים של אחרים, היא פועה לעיתים פעיות מטעות.

ראשית, לא דבר אחד קרה לדויד אבידן, אלא קורים לו אלפי דברים, שחלקם הוא מעבר להשגה העדרית רחלית.

נכון, הוא אוהב למיטב הרגשתי, למיטב ידיעתי את ציפורן לוטוס (ולא לוטוס) ברילב. שנית, בקטע יש כילכול אסטרולוגי. אני בת מול שור עם אופק שור, ולא נוס באופק שור. שום נוס לא היתה מסוגלת לפתוח חלון בבוקר ולראות באופק שור, ושום אדם לא היה רואה את

לאה בן-נפתלי חינוך בינלאומי

הקאריביים ולמקומות-בילוי אחרים בעולם הגרול, התפוצצה הפרשה. לחברה הגבוהה של לונדון נורע ששימעונה היפה מנהלת רומאן סוער מאוד עם **סירני קרן**,

הרבה זמן לבד, ושימעונה מצאה לה בחור טוב ועשיר מאוד מאנגליה הרחוקה והקרה. מייד קנתה כמה סוודרים עבים ומעיל-גשם אחד ונסעה אליו. שם, בלונדון, היא עברה לגור בבית הענקי והמפואר של בעלה, והתחילה לנהל חייחברה סוערים.

הם היו מוזמנים לכל מקום אלאנטי בעולם, ובמשך כמה שנים הם באמת חיו באושר ובעושר. אבל האושר והעושר הם לא חברת-ביטוח, ולאט-לאט התגלו סדקים ביניהם. שימעונה ילדה בת, שנפטרה באופן טראגי, ותקופה קצרה אחרי זה התחיל בעלה לרדת מנכסיו. כשהיה נדמה שהכל מתמוטט, ושימעונה תישאר לבדה בלי הבית הנהדר ובלי החיים היפים ובלי נסיעות לאיים

דויד אבידן וציפורן-לוטוס ברילב שטויות מכוכב אחר

ונוס במחשבתו או ברמיונו ניצבת באופק עם שור.

אז מה שקורה הוא שדויד אבידן מקבל מונוס שפע של מסרים והתמסרויות, ומעניק לה תי-שדרות מלוויני-יריגול — סיפור אהבה מכוכב אחר.

מזור שרחל המרחלת לא הצליחה לכתוב על שני נאהבים מיוחדים כל-כך שום דבר משמעותי יותר מגיליהם הכרונולוגיים. צפורן לוטוס ברילב. מה אגיד לכם, צחקתי כל הלילה. לא די קישקושים יש בעולמנו, שצריך לייבא שטויות גם מכוכב אחר?

(המשך מעמוד 10)

נעשה פעולות חמורות. יוסי בארי מגנה בחריפות את כל מי שרוצה לסגור את המפעל:

● המנכ"ל:

יהודה טל, מושבניק מביצרון, הי לכה חבר'המנית, צורת דיבור צב רית'טיפוסית, כמו אחד מהחברה אבל בעצם לא. הם מפחדים, רואים — הוא רגוע. להם אין לאן ללכת — לו יש לאן לחזור.

יהודה טל הוא המנכ"ל של פריזא מזה חמישה חודשים בלבד. לפניכן ניהל את מפעל מטמור של אירגון מישקיהדרום. הבעלים הקודמים של פריזא, שהם במיקרה ארגון מישקי הדרום, ביקשו ממנו ליטול את פריזא תחת חסותו, לנסות להציל את המצב. טל איחד מחלקות, צימצם בכוח אדם. למרות זאת, הקופה התרוקנה. טל החליט לסגור: "המפעל נחנק מחוסר אשראי. היה ברור לי שאי אפשר להמשיך בצורה כזו. הודעתי לפועלים ולבורסה שפריזא נסגר. אני כואב את כאבם של הפועלים. לא רוצה לחשוב מה יקרה כאן. אומרים שאני פסימי. אם אני חושב מה יקרה, באות מחשבות רעות."

● חברה הכנסת:

תופעה בלתי נמנעת של כל מפעל מתמוטט. כל מפעל וחברה הכנסת הזועם שלו. לפריזא הגיע יוסי שריר, לבוש במיכנסים ובחולצה בהירים, צנועים להפליא, מעשן סיגריות טיים. אחרי שיחה ארוכה עם כונסיהנכסים הוא יצא אל הפועלים. בחדר קטן התכנסו הפועלים הבכירים. האחרים נתלו על החלונות, נצמדו אל ארני החלון, אל כל פיסת מידע. יוסי שריר בתפקיד המלאך הגואל. "לפי הערכתי, לא אלמן ישראל", הוא הודיע. "כונסיהנכסים הוא אדם בעל כוונות טובות. הוא עורך עכשיו בדיקה כלכלית מוסמכת, ובסופה יחליט מה יקרה לפריזא."

"תיכף ומיד אני הולך לבנק לאומי, לדבר איתם. אחר-הצהריים אתקשר אליכם ואודיע לכם מה המצב." הצעירים מביטים בו ומחייכים. רואים בו אחד משלהם, מאמינים לכל מילה, מרגישים חשופים. המבוגרים מביטים בפנים קפואות. הם, למודי נסיון, יודעים כי אם יש מי שיכול ל־הציל אותם, הרי זה לא חברה הכנסת זה או אחר.

"יוסי, ומה על המשכורות שלנו?" שואל מישור, שבמעמד חגיגי זה מניח לעצמו לכנות את שריר בשמו הפרטי. "זה פונקציה של הבדיקה הכלכלית", מודיע שריר. בשבילו פונקציה, בשבילם לחם וחלב ופירות וירקות.

● כונסיהנכסים:

עורדין מאיר ליפא, חבוש כיפה, היה כונסיהנכסים של אתא ושל הכרש שנותר אחרי פריצת הכספות בירושלים. יודע שכואו מסמל את הסוף, למרות זאת הוא מנסה להפיה רוחניים בתפקידו. המטרה שלו היא להפעיל את המפעל, לזכות באשראי בנקאי ולמצוא קונים רציניים. "באתא היתה הזרמה ממשלתית, וכאן לא", הוא אומר וקולו שקול, קר. עוזריו מתרועעים סביבו בחשיבות עצמית. בקולות שקטים וענייניים מחלקים הוראות למוכירה, מעבירים שיחות טלפון לכונס, רושמים כל מילה שיוצאת מפיו. שקל וחצי לשעיה. לא הרחק משם אליאנס. מפעל לצמיגים. 1150 עובדים. הושבת על-ידי ההנהלה, כור, הטוענת כי הפועלים אינם חרוצים דיים. הפועלים, מצידם, מתמרדים של שכם הנמור, 1.5 שקל לשעת-עבודה. יוסי שריר ביקר גם אצלם. ובימים אלה ממש הוכנה במישרד התעשייה והמיסור תוכנית "יעדים ל-1990". פיתוח התעשייה בישראל 1986-1990. התוכנית קובעת כי בארבע השנים הקרובות יתוספו לתעשייה 30 אלף עובדים.

(המשך מעמוד 31)

למקומות נוספים, אבל יש לי בהחלט את הקשר למקום בו אני חי.

היוצר

והתיאורטיקן

סיפור: אני רוצה לפנות אל לארי. הייתי אומר שישנם שני יסודות המשולבים בעבודה שלך, אחד מהם הוא יסוד של האור כפי שאתה מתייחס אליו (בשימוש לא בצבעים) והשני הוא יותר איקונוגרפי, התייחסות למוטיבים שהם מקומיים. מוטיב מזורח הזכיר את המונח דקויות, אולי תוכל לומר משהו על דקויות אלה, שמהן מורכב הציור שלך?

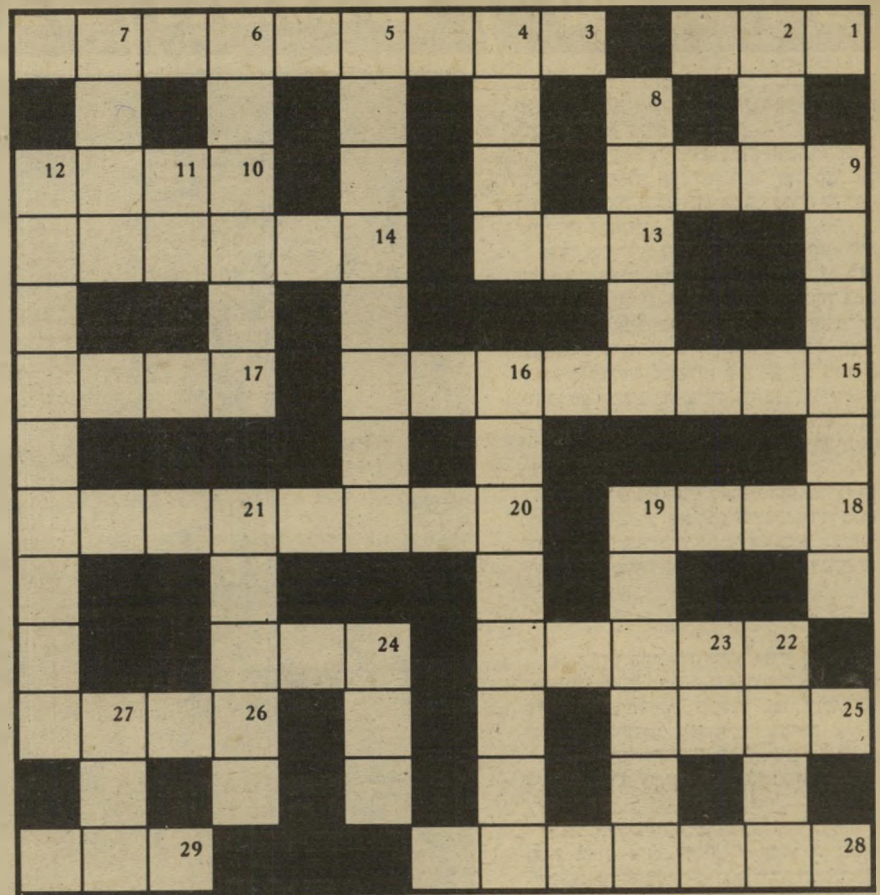
אברמסון: ברצוני להתקשר בדברך אל מה שמוטיב מזורח הגדיר כיצירה מתוך הבעיות האישיות, ומתוך החוויה הקיומית-הפרטית. זהו לדעתי כיוון העבודה של האמן, היינו, מעצמו פנימה אל החוץ. הכיוון ההפוך הוא של התיאורטיקן, הבא לנתח תרבות ומנסה אחר כך לשבץ בתוכה אמנות, לעיתים שיבוץ המתקיים בלחץ וככוח ולעיתים אפילו בהיסטוריה. אתה מדבר על איקונוגרפיה. האמנות שלי היתה מופשטת וזמן רב. בשנים האחרונות אני מנסה להיאחז באיזה שהוא פירור של מציאות נצפית, מציאות שאפשר יהיה לחוות בה. ולעצם העניין, ציירתי איזה צמח בשם ילקוט הרועים, הגדל סמוך לסטוריו שלי בירושלים, ובאופן לגמרי מיקרי הוא חדר לתוך ציורי וכבש שם מקום. בשבילי זהו דבר עקרוני מאוד, כי לא בחרתי בצמח בעל משמעות לאומית, אלא נתקלתי במשהו הנמצא במיקרה בתוך הסביבה המיידית הפרטית שלי. וכך, מתוך הקונטקסט, מתוך מעשה האמנות, ייתכן שהוא יצבור משמעויות רחבות יותר, אבל הכיוון הוא תמיד מחוויה הפרטית אל הכללי, האוניברסאלי.

שמי: יש לי שתי הערות, האחת בכל זאת בעניין החומר. אמר לי פעם פסל

שמי: אמר לי פעם צרפתי, שאצל הצרפתים אתה יכול לפסל אפילו מיפלצת. בתנאי שהדבר יעשה בחומר מכובד וממתכת יקרה.

צרפתי שאצל הצרפתים אתה יכול לפסל אפילו מיפלצת, בתנאי שהדבר יעשה בחומר מכובד וממתכת יקרה. אין זה מיקרי, ידירי רפי לביא. שהא מנים בארץ — רבים או מעטים, במודע או שלא במודע — נמשכו אל חומר דל. אני מסתכן ומכריז כי בזה יש משהו ישראלי. וההערה השניה היא בעניין שיחות מעין זו המתקיימת כאן. בעבר נתקיימו שיחות דומות במודעו מילוא, ובין יתר ההגדרות שיוחסו לאמנות הישראלית, היתה הגדרה המדברת על "תפקיד האמנות". עכשיו אני רוצה להסתכן ולומר על עצמי, כאדם שחי במצב הישראלי בו מתהווה תרבות מסוימת, כאדם החש שאנו מצויים על סף אסון מבחינת יצירת תרבות בארץ: תרבות של יחסים, תרבות של מחשבה, של להיות שפוי, תרבות פוליטית וכולי. יתר על כן, אני אומר, אם לאמנות בארץ יש תפקיד כל שהוא, כפי שיש לכל אורח במדינה, הרי שהתפקיד הוא להוביל אל שפיות, ואני אומר זאת כמי שגם היום מאמין בגירסה הינקות של המארכסיזם. הטור ענת שיש לבחור בשפיות, בקדימה ובחילוניות (במובנה העמוק והרחב לא במובן חילוני-חרדי), כלומר לא ברלי גיוויות, לא במיסטיות אלא לבחור בהומאניזם.

תומרקי: בסך הכל אפשר לומר, שהאמנות הטובה היא זו שהיתה לוקאלית, מקומית, אבל דיברה בשפה אוניברסאלית.

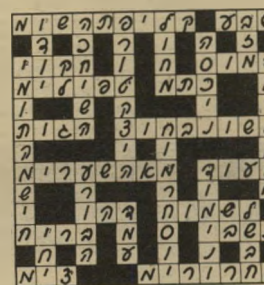
מאוזן:

- (1) הגיס יצא מהבית בים (3)
- (3) ברכה לסופר (5,4)
- (9) שמוליק קורא לך בחזרה לעבודה (4)
- (10) חתיכה רומאית (4)
- (13) מחר יש חזרה לנשים בלבד (3)
- (14) תכונת הצורך או אחת מצירותיו (3,3)
- (15) אוכלים אותה: רוח רע בתא: לשפץ את ההיכל (4)
- (17) בכריכה יש משהו דומה לאפיפיו (4)
- (18) אפשר להתארח בגופן דן הגורה (4)
- (20) לא קל בבתי-החולים של היום. במיוחד לגננים (3,5)
- (22) ג'ק למון הציג את כוחה של האוניברסיטה (5)
- (24) העוקבות איברו את צבען (3)
- (25) עץ באור (4)
- (26) מכבי בלונדון (4)
- (28) כוכב שחור בתשובה (4,3)
- (29) סכנה: קוף אחרי בן-אדם (3).

מאוזן:

- (2) איפה הצדק? בבית חם! (3)
- (4) למד צדיקים צוחקים (4)
- (5) אפשר להתחסן, לפי הצליל, לשמועות על מעשים של משכונאים (4,4)

פתרון תשבצופו 2564

יהודית דגן

איתן עמיחי

הדברת מזיקים בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים, עירפול מיוחד לארועים למניעת יתושים וחרקים מעופפים.

רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 • טל. 5-790114

בשמירה על בריאותך ורכושך

הדגשתי אותה בסגור

פרנקו אט דו

לוצ'יה
DYNAMIC®

דינמיק מכונים צבע לחיים

לודז'ה בולקס

שנה 51

המחיר 3.00 שקל חדש (כולל מע"מ)

מספר 2566

ג' חשוון תשמ"ז 5.11.1986

העולם הזה

השבעה

סיפורה האיש'י המלא של גי'ת'ת